

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

**VÝROČNÍ ZPRÁVA
ZA ROK 2008**

Moravské zemské muzeum

Zelný trh 6

Brno

659 37

IČ:00094862

Tel.: 533 435 + kl. zaměstnance

Fax: +420 435 325

adresa emailové pošty: mzm@mzm.cz

<http://www.mzm.cz>

Způsob zřízení zpracovatele: Státní příspěvková organizace

Název zřizovatele: Ministerstvo kultury ČR

OBSAH

Zpráva o hospodaření	5
Výsledky kontrol	5
Provedené změny rozpočtu, plnění závazných ukazatelů, mimorozpočtové zdroje	5
Hospodářský výsledek	7
Investiční akce	13
Neinvestiční akce	14
Rozbor zaměstnanosti a čerpání mzdových prostředků	14
Výdaje na zahraniční služební cesty a konference	17
Časová řada poskytnutých příspěvků	20
Návštěvnost Moravského zemského muzea v roce 2008	21
Z historie muzea	22
1. ODBORNÉ SEKCE	23
<i>Historické vědy</i>	23
1.1. Historické oddělení	23
1.2. Archeologický ústav	33
1.3. Numismatické oddělení	46
<i>Vědy o umění</i>	50
1.4. Oddělení dějin divadla	50
1.5. Oddělení dějin hudby	58
<i>Vědy o Zemi</i>	65
1.6. Mineralogicko-petrografické oddělení	65
1.7. Geologicko-paleontologické oddělení	74
<i>Vědy o životě</i>	79
1.8. Ústav Anthropos a pavilon Anthropos	79
1.9. Historie biologických věd – genetiky	92
1.10. Etnografický ústav	97
<i>Systematická biologie</i>	112
1.11. Botanické oddělení	112
1.12. Entomologické oddělení	121

1.13. Zoologické oddělení	127
1.14. Hydrobiologická laboratoř	133
2. PREZENTAČNÍ ÚTVAR	138
2.1. Programové oddělení	138
2.2. Oddělení provozu výstav a expozic	142
2.3. Ediční oddělení	142
2.4. Výstavní oddělení	145
2.5. Dětské muzeum	148
3. ÚTVAR INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ	152
3.1 Oddělení informatiky	152
3.2. Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb	153
4. METODICKÉ CENTRUM PRO INF. TECHNOLOGIE V MUZEJNICTVÍ (CITEM)	155
Zpráva o plnění výzkumného záměru MK 00009486201 za rok 2008	159
Zpráva o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2008 Moravské zemské muzeum	166
Personální obsazení oddělení a útvarů MZM	169
Příloha k účetní závěrce podle § 24 Vyhlášky č. 505/2002	183
Přílohy	185
Rozvaha	185
Výkaz zisku a ztráty	197

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

Výsledky kontrol

I. Vnější kontroly

V průběhu roku 2008 byly v Moravském zemském muzeu provedeny tři veřejnosprávní kontroly. První kontrola byla provedena od 22. 1. do 31. 3. 2008 odborem vnitřního auditu Ministerstva kultury ČR a byla zaměřená především na hospodárnost a účelovost finančních prostředků. Druhá kontrola ze strany Městské správy sociálního zabezpečení ve dnech 9. 6. –11. 6. 2008 prověřila výplatu nemocenských dávek a odvodů pojistného a třetí kontrola byla provedena Hasičským záchranným sborem Brno ve dnech 22. 9.–24. 9. 2008 byla zaměřena na dodržování protipožárních předpisů.

Z těchto kontrol nevyplývala pro MZM žádná pokuta či penalizace, pouze kontrola z MK zjistila závady, které byly ve stanoveném termínu odstraněny. MZM podávalo námitky, neboť se s některými závěry kontrolních pracovníků neztotožnilo. Námitky byly Ministerstvem kultury ČR zamítnuty. Vzhledem k tomu, že nejsou možné další opravné prostředky, byla přijata nápravná opatření.

Při kontrole správy sociálního zabezpečení a Hasičského sboru žádné závady v činnosti MZM nebyly zjištěny.

II. Vnitřní kontroly v MZM

V souladu s plánem činnosti Vnitropodnikové kontroly MZM na rok 2008 bylo postupováno při revizích dle témat, která byla přijata jako závazná pro rok 2008. Dále bylo postupováno podle harmonogramu dohlídek plnění závěrů revizních zpráv z roku 2007, které byly zahrnuty do plánované kontrolní činnosti. Jako součást kontrolní činnosti vnitropodniková kontrola spolupracovala při práci v komisích (škodní, systemizační, dislokační, inventarizační a prověřkové).

Interní audit probíhal řádně, dle plánu činnosti MZM bylo provedeno osm řádných kontrol a jedno mimořádné šetření. Zvláštní pozornost byla věnována stavu vymáhání pohledávek MZM. Ani v jednom případě nebylo rozhodnuto v neprospěch MZM. Výsledky interního auditu potvrdily účinnost třístupňové kontroly, i nadále je nutno věnovat zvýšenou pozornost kontrole cestovních nákladů a nájemních smluv.

Kromě plánovaných akcí proběhlo operativní šetření stížnosti pracovníků MZM etnografického ústavu na porušování zákazu kouření v přízemí budovy. Stížnost byla vyhodnocena jako oprávněná.

S odpovědnou pracovníci kavárny byl rozvázán pracovní poměr a současně bylo dohodnuto s vedoucí kavárny, že při opakování porušení zákazu kouření bude postupováno vždy tímto důsledným způsobem.

Provedené změny rozpočtu, plnění závazných ukazatelů, mimorozpočtové zdroje

Změna číslo	Text	tis. Kč
1	Jevišovice – starý zámek – obnova fasád jižního křídla a mostu	+ 7.930 + 600 inv.
2	Rekonstrukce schodiště a plochy Biskupského dvora Brno	+ 1.000

3	Projekty vědy a výzkumu, celkem šest projektů	+ 897
4	Institucionální výzkum a vývoj, dva záměry	+ 3.045 + 155 inv.
5	Národní autority v prostředí muzeí a galerií	+ 442 + 300 inv.
6	Metodické centrum muzejní pedagogiky, Metodické centrum IT v muzejnictví	+ 1.500
7	Národní autority v prostředí muzeí a galerií – vnitřní změna	0
8	ISO – jednotný systém evidence	+ 88 +44 inv.
9	VISK 6 Digitalizace vzácných hudebních rukopisů a tisků	+ 183
10	Darwin, První zemědělcí, Školy letem světem (změněno na Nejstarší umění)	+ 2.600
11	ISO – jednotný systém evidence	+ 505 + 350 inv.
12	ISO – výkup předmětů kulturní hodnoty – pozůstalost PhDr. L. Kuchaře	+ 200
13	Dietrichsteinský palác – mobilita, osobní výtahy	+ 3.100 inv.
14	Národní autority v prostředí muzeí a galerií	+ 24
15	Sborník z konference k 50. výročí úmrtí F. Pospíšila	+ 50
16	Jevišovice, starý zámek – obnova fasád jižního křídla a mostu	+ 1.985 + 180 inv.
17	Depozitář Rebešovice, 3. etapa – regály	+ 1.360 inv.
18	Biskupský dvůr – Obnova Merkurovy kašny	+ 1.292
19	Snížení přepočteného stavu zaměstnanců	0
20	Zámek Moravec – rekonstrukce pláště nádvoří	+ 3.150 inv.
21	První zemědělcí – vnitřní úprava	0
22	Školy letem světem – změna na Nejstarší umění	0
23	Rekonstrukce schodiště a plochy Biskupského dvora	+ 9.000 inv.
24	Ostatní osobní náklady – kryto tržbami	0
25	Podpora realizace úsporných energetických opatření	+ 3.470 inv.
26	Jevišovice, starý zámek – stavební úpravy jižního křídla	+ 4.150 inv.
27	Zvýšení limitu na platy a ostatní osobní náklady	+ 1.630
28	Elektronický katalog jako způsob odborného zprac. arch. nálezů	+ 100
29	Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírkách MZM	+ 40

30	Jevišovice, starý zámek – obnova fasád jižního křídla a mostu	+ 780 - 780 inv.
31	Sborník z konference k 50. výročí úmrtí F. Pospíšila	+ 20
32	Výkup předmětů kulturní hodnoty – loutky	+ 189
33	Vnitřní úprava – pozůstalost PhDr. Kuchyře na nákup další části loutek	0
34	Zabezpečení objektů systému EZS, EPS	+ 100
35	Vnitřní úprava – přesun z platů na OON	0

Účelové prostředky byly použity na stanovený účel, ve výši, v jaké byla akce kryta účelovou dotací zřizovatele. V několika případech bylo účelu dosaženo doplněním finančních zdrojů z rozpočtu příslušného oddělení MZM. Nejsou evidovány žádné prostředky ze státního rozpočtu odebrané a nevyužité, tudíž určené k odvodu zpět do státního rozpočtu. Do rezervního fondu Ministerstva kultury nebyly deponovány žádné finanční prostředky, ani se z rezervního fondu Ministerstva kultury ČR nečerpalo.

Ministerstvu školství se vrací 4.000,- Kč. Důvodem nevyčerpané dotace je dosažení ekonomické hospodárnosti. Dotace mohla být použita výhradně na cestovní náklady – ubytování a diety zahraničních hostů, skutečná cena ubytování byla nižší, než plánovaná, proto se část dotace vrátila.

MZM nevykonává jinou činnost ani činnost hospodářskou ve smyslu rozpočtových pravidel a Živnostenského zákona, všechny příjmy, které jsou dosahovány jsou v rámci činností hlavních nebo z nakládání s majetkem. Dosažené příjmy jsou sledovány ve smyslu zákona o daních z příjmů a činnosti, v nichž je dosahováno kladného hospodářského výsledku jsou podrobeny daním z příjmů, stejně jako příjmy, které jsou předmětem daně vždy podle § 18 zákona o daních z příjmů.

Hospodářský výsledek

Text	Kč
náklady celkem	120.000.141,83
vlastní výnosy	12.713.650,73
použití cizích zdrojů - darů	1.023.504,30
použití fondu reprodukce	279.439,12
použití fondu odměn	199.988,00
použití rezervního fondu	375.594,88
příspěvek MK ČR	105.047.019,00
cizí zdroje	2.239.472,10
hospodářský výsledek	0,00

Hospodaření MZM bylo ukončeno s nulovým výsledkem. Rozpočet na rok 2008 pro jednotlivá oddělení a případně vybrané druhy nákladů byl sestaven tak, aby se do něj promítly trvale všechny možné zdroje financování: příspěvek na provoz, vlastní příjmy, zdroje z fondu reprodukce i cizí prostředky, zejména dary. Sestavit vyrovnaný rozpočet je již několik let velmi složité, neboť stále se více projevuje potřeba pokrýt zvyšující se ceny provozních nákladů. Příspěvek na provoz nikdy neodpovídá trendu růstu cen, proto se stále sahá na hlavní činnosti a hledají se jiné prostředky na pokrytí hlavní činnosti, zejména vědy a výzkumu. Je pravda, že trvalý nedostatek prostředků vede většinu pracovníků MZM k maximálnímu hospodárnému využití přidělených limitů na každou činnost a burcuje jejich aktivitu, aby hledali cesty, jak nedostatečné zdroje doplnit od jiných poskytovatelů. Použitím mimorozpočtových zdrojů byla eliminována ztráta, kromě toho byla snaha uhradit maximum závazků již na konci roku a tím, aby neubíraly prostředky roku následujícího. Ve fondu reprodukce jsou drženy zdroje ke krytí nečekaných výdajů. Z tohoto důvodu byl před lety zřízen i samostatný bankovní účet. Je snahou, aby hlavní činnost bylo doplňována z účelových zdrojů jak zřizovatele, tak i jiných poskytovatelů. Omezovaly se nákupy vybavení pracovišť, s výjimkou použití mimorozpočtových zdrojů k uvedeným nákupům. Vzhledem k tomu, že došlo k propadu vlastních příjmů, rozpočtovaných podle trendu minulých let, poslední měsíce roku byly poznamenány obavami o dostatek peněžních zdrojů na krytí nákladů. Stále však přetrvává stav, že skutečné peněžní prostředky ke konci roku nejsou k dispozici v dostatečném objemu, aby pokryly doplatek mezd za minulý rok, zákonné odvody a závazky vzniklé koncem účetního období a k 31. 12. daného roku neuhrazené. Situace ve mzdovém fondu se projevuje od roku 2005 jako kritická, byla detailní podrobné analýze, o čemž se zmiňujeme opakovaně v samostatné části zprávy a podrobná analýza byla zřizovateli zaslána již začátkem roku 2006.

V rezervním fondu byly uloženy již dříve přijaté prostředky od dárců a ty byly použity právě na pokrytí akcí, jež nebyly dostatečně finančně zajištěny a jsou předmětem hlavní činnosti muzea. Muzeu se podařilo získat Českomoravskou stavební spořitelnu jako významného donátora. Jako doplňující zdroj k financování provozních nákladů, konkrétně oprav a údržby majetku, je používán i fond reprodukce. Jedině použitím fondu reprodukce na financování provozních nákladů spojených se správou majetku, běžnou údržbou i opravami, bylo možné docílit vyrovnaného výsledku hospodaření. Z vlastních fondů byl použit také fond odměn a rezervní fond, které byly naplněny ze zlepšeného hospodářského výsledku v minulém roce.

Při postupném rekonstruování nemovitostí se zlepšuje pracovní prostředí i prostředí k uložení sbírek, z ekonomického hlediska však obecné zvyšování pořizovacích cen vede k tvorbě vysokých zdrojů fondu reprodukce z odpisů. Fond reprodukce je používán na doplnění opotřebovaného majetku nebo na zabudování technických novinek jen částečně, částečně slouží ke krytí běžné údržby a oprav, tedy výdajů. Výdaje na odbornou práci se omezují v první řadě, nastává-li potřeba vyčlenit dostatečné prostředky na pokrytí provozních nákladů.

Začátkem roku 2008 obdobně jako v předešlém roce proběhlo podrobné vyhodnocení situace se zaměřením na oblast hledání vyšších příjmů, když není možné již dále snižovat výdaje. Další možné zdroje výnosů spatřujeme jen ve větší prezentaci odborné činnosti muzea veřejnosti prostřednictvím výstav a publikační činnosti. Snahy a odborné záměry opět naráží na omezené finanční zdroje, proto je obtížné realizovat například komerčně zajímavou velkou výstavu ve velkém stylu. Přínosem se sice ukázalo znovuotevření Pavilonu Anthropos po rekonstrukci, čímž byl zaznamenán velký nárůst návštěvnosti zmíněných výstavních prostor. Pavilon je nyní nově přístupný návštěvníkům i v zimních měsících, což se opět projevuje kladně na výši výnosů ze vstupného, avšak prvotní zájem návštěvníků otevřením po rekonstrukci již částečně opadl a to se projevilo i ve výši výnosů ze vstupného. V roce 2008 se nepodařilo navázat stejné množství odborných zakázek jako v roce 2007, což se také promítlo do snížení výnosů.

Nepochybně velkým nedostatkem je, že Palác šlechtičen je již mnoho let po rekonstrukci, jsou v něm dvě patra určená pro stálou expozici, aniž by byly prostředky na její vybudování. Občasné krátkodobé výstavy nemohou nahradit to, co by splňovala stálá expozice.

Programové oddělení se zabývalo plněním úkolů, jejichž účelem je prezentace MZM směrem k veřejnosti. Mezi tyto aktivity patří sestavování měsíčních informačních programů a jejich rozesílání v elektronické i tištěné podobě školám i dalším institucím, příprava, tvorba a distribuce propagačních letáků, objednávání výroby transparentů a poutačů upozorňujících na výstavy pořádané MZM. Dále oddělení spolupracovalo s programovými časopisy KAM v Brně, KULT (placená inzerce + upoutávky na výstavy zdarma), Metropolis, Program Brněnsko, Žlutý, Artantiques a Houser, dále s českou verzí internetových stránek časopisu National Geographic, stejně jako s internetovými stránkami provozovanými Jihomoravským krajem, se stránkami Info pro děti, Informace z Brna a ABC na cesty. Dále spolupracovalo s firmou SNIP & Co., reklamní společnost s.r.o (měsíční výlep 100 ks letáků ve vozidlech MHD, prezentace výstavy *Léta zkázy a naděje 1914–1918* velkoplošnou samolepkou na tramvaji), s Brněnským kulturním centrem (prezentace některých výstav před programem v městských kinech Scala a Art), s Knihovnou Jiřího Mahena a Hvězdárnou a planetáriem Mikuláše Koperníka (výměna propagačních materiálů, prezentace na webových stránkách). Dále zajistilo na vybrané výstavy prezentaci formou plakátů na výlepových plochách firem Inform a Rengl (pět kampaní). V letních měsících v rámci kampaně Kam na výlet prezentovalo mimobrněnské prostory v informačních centrech a na letácích v MHD. Zajistilo také ve dnech 10.–13. 1. 2008 prostřednictvím propagačních materiálů prezentaci MZM na REGIONTOURU na brněnském výstavišti a jeho vedoucí se zúčastnil V. celorepublikového kolokvia Muzea a vzdělávací systém v ČR (11.–12. 11. 2008) v Brně. Pracovníci oddělení se také organizačně podíleli na zajištění IV. brněnské muzejní noci v prostorách MZM, která se uskutečnila 24.5. 2008 a do níž se zapojila všechna brněnská muzea a galerie. Celkem prošlo onoho dne expozicemi a výstavami, stejně jako dalšími akcemi v Dietrichsteinském paláci, Biskupském dvoře, Paláci šlechtičen, Pavilonu Anthropos a Dětském muzeu 30.220 návštěvníků, což byla nejvyšší návštěvnost ze všech zúčastněných institucí.

Mezi stabilní úkoly patřilo udržování a aktualizace internetových stránek MZM a zajišťování tiskových konferencí k výstavám. Oddělení se také ve spolupráci s garanty jednotlivých akcí podílelo na přípravě tiskových zpráv pro novináře. Jako každoročně připravili jeho pracovníci podklady pro prezentaci muzea v katalogu Klubu českých turistů EUROBEDS a nově v katalogu EFIN (slevová karta Sphere a zapojení do projektu Jihomoravský rodinný pas). Programové oddělení dále zajistilo výrobu firemních kalendářů a výrobu propisovacích tužek s logem MZM.

Pracovníci oddělení udržovali stálé kontakty s tištěnými periodiky i elektronickými médii (poskytnuta řada rozhovorů), které pravidelně informovali o akcích pořádaných MZM a organizovali k významnějším akcím (především výstavy) tiskové besedy.

Důležitou součástí činnosti oddělení bylo pořádání přednášek pro širokou veřejnost (každá byla zvláště anoncována v denním tisku a v rádiích), v roce 2008 jich uspořádalo 34 (plus čtyři ve spolupráci), navštívilo je 1.633 osob a čistý zisk ze vstupného činil 13.658,- Kč. Nejúspěšnější byl přednáškový cyklus *Královská města v životě země Moravské* (529 návštěvníků) a cyklus *Česká egyptologie* (491 návštěvníků). Programové odd. také uspořádalo devět exkurzí, jichž se zúčastnilo 234 zájemců, čistý zisk z poplatků za účast činil 9.493 Kč.

Programové odd. zajistilo také konání 299 akcí v prostorách Dietrichsteinského paláce a Biskupského dvora (z toho 23 za úhradu, která činila 55.150 Kč).

Zhodnocení návštěvnosti MZM

Muzeum navštívilo v roce 2008 celkem 171.910 osob, což je třetí nejvyšší návštěvnost od roku 1998 (tehdy 174.485; v roce 2007 to bylo 205.604 osob).

Nejúspěšnější výstavy MZM v absolutních číslech (jen návštěvnost za rok 2008)

1. *Lego – hračka i hobby 2008* (EÚ) – 25.536 osob (399 denně)
2. *Sahara – příběh Velké pouště* (Anthropos) – 12.784 osob (61 denně) – výstava zahájena v roce 2007
3. *Jak se žije s handicapem* (Dětské muzeum) – 7.986 osob (63 denně)
4. *Stromy jako domy* (Dětské muzeum) – 5.827 osob (80 denně) – výstava zahájena v roce 2007
5. *Okno do českého loutkářství* (EÚ) – 5.789 osob (98 denně) – výstava zahájena v roce 2007

Nejúspěšnější výstavy – průměrná návštěvnost (jen za rok 2008)

1. *Lego – hračka i hobby 2008* (EÚ) – 399 osob denně
2. *Okno do českého loutkářství* (EÚ) – 98 denně
3. *Stromy jako domy* (Dětské muzeum) – 80 denně
4. *Co se děje nad a pod hladinou* (Dětské muzeum) – 69 denně
5. *Jak se žije s handicapem* (Dětské muzeum) – 63 denně

Výstavní oddělení tradičně zajišťovalo výstavní činnost MZM, od přípravy plánu a rozpočtu, přes výtvarné návrhy a projekty až po samotnou realizaci a posléze i likvidaci výstav. Převážná část prací byla prováděna vlastními silami, pouze v případě akcí mimo plán nebo u prací specializovaných bylo využito služeb externích dodavatelů. Plán výstav, který byl opět nastaven na hranici kapacitních možností oddělení a navíc v průběhu roku několikrát pozměněn a doplněn, byl úspěšně splněn.

Nová expozice a výstava *Kuchyňský nábytek 20. století v Jevišovicích* byly odloženy příští roky z důvodu nedokončených stavebních prací na objektu, stejně tak i výstava *Labyrint života Jana Ámose Komenského* v Kralicích, kde byly v předchozím roce alespoň zahájeny práce na výměně osvětlení a připraven materiál.

Dětské muzeum plnilo v roce 2008 stále úkoly Dětského muzea – pilotního muzeopedagogického pracoviště a zároveň i Centra muzejní pedagogiky.

Ve výstavních prostorách DM proběhly tři interaktivní výstavní projekty. Dobíhala výstava *Stromy jako domy*, která byla po ukončení jako putovní projekt zapůjčena do muzea v Přerově a posléze v Kroměříži. Nově byl připraven a zahájen experimentální výstavní projekt *Jak se žije s handicapem aneb Poznat znamená porozumět*, který byl realizován ve spolupráci s Masarykovou univerzitou Brno a řadou dalších institucí a byl vysoce ceněn pedagogy všech stupňů škol i odborníky sledované oblasti. K této výstavě byl uspořádán i celorepublikový seminář pro muzejní pedagogy a lektory a výstava bude v upravené podobě putovat. Třetím a dosud probíhajícím výstavním projektem je výstava *Život nad a pod hladinou*, pořádaný ve spolupráci s Národním zemědělským

muzeem Praha a zoologickým oddělením MZM. Na projektu dále spolupracovalo entomologické a botanické oddělení a hydrobiologická laboratoř MZM. Výstava byla výrazně rozšířena, především o haptické exponáty, takže je v této podobě vhodná i pro handicapované návštěvníky. Při propagaci edukativní nabídky pro školy se ukázala jako velmi účinná komunikace přímo s řediteli škol.

Všechny tyto projekty byly připraveny s ohledem na handicapované návštěvníky, byly vybaveny popiskami v braillově písmu atd. Pro názorné objektové vyučování byla zajištěna řada interaktivních a haptických exponátů, skládaček apod. Pro školní skupiny byly v rámci prohlídky výstav realizovány komponované programy, k výstavám byla – kromě již tradičního „katalogu“, shrnujícího základní poznatky k tématu, vydána i řada drobných tiskovin, zejména pracovních listů a kvízů. Výstavní témata vhodně doplňovaly pravidelné sobotní programy a workshopy pro volný čas. Jako každoročně uspořádalo Dětské muzeum jarní a letní prázdninový týden programů pro děti, výroční dílny pro celou rodinu k Vánocům a Velikonocím.

Pracovníkům sesterských muzeí byly i nadále poskytována metodika formou konzultací v oblasti práce s dětmi a handicapovanými návštěvníky a zkušenosti z chodu oddělení, která je realizují. Po muzeích ČR putovalo pět výstavních projektů z dílny Dětského muzea, byly zapůjčovány tematické kolekce ze starších projektů DM, byly bezplatně zapůjčovány materiály k přípravě výstav – faktografie a scénáře. Probíhaly práce na informačním webu pro muzejní pedagogy www.detskemuzeum.cz.

Ediční oddělení Moravského zemského muzea v roce 2008 vydávalo pět odborných časopisů (jeden dotisk z roku 2007, čtyři z roku 2008), pět doprovodných katalogů k výstavám (*Jak se žije s handicapem*, *Já rostl pro bolest*, *Léta zkázy a naděje*, *Co se děje nad a pod hladinou*, *Africké loutky – oživlí duchové*) a devět monografií (*Východní Morava v 10. až 14. století*, *Morava v boji proti fašismu III*, *Moje druhá světová válka*, *Hanák na Pacifiku – Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila*, *Mendel v černé skříňce – Problém interpretace přírodovědného textu*, *Petroarcheologie v České republice a Polsku na počátku 21. století*, *Leoš Janáček ve fotografiích*, *Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky*, *Člověk jako geologický činitel*); vytisklo 18 druhů pozvánek na zahájení výstav a jiných akcí MZM, tři plakáty (výstava Bojná, dva koncerty), jednu propagační skládačku pro pavilon Anthropos, jednu propagační skládačku pro Památník L. Janáčka a celkem 34 druhů ostatních drobných tiskovin pro potřeby MZM.

K nejvýznamnější vydavatelským počínům patří vydání obsáhlé monografie *Východní Morava v 10. až 14. století* společně s Archeologickým ústavem AV ČR Brno, v.v.i. (editoři L. Galuška, P. Kouřil a J. Mitáček), publikace vznikla v rámci institucionálního záměru MZM IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*. Kniha shrnuje příspěvky 28 předních českých a slovenských odborníků, zabývajících se východomoravskou problematikou po rozpadu Velké Moravy do konce 14. století.

Monografie *Hanák na Pacifiku – Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila* (editorka H. Dvořáková) připomíná kurátora a přednostu etnografického oddělení MZM Františka Pospíšila (1885–1958), který je dnes znám pouze několika zasvěcencům z oblasti lidového tance, přestože jeho aktivity byly značně různorodé – fotografoval, natáčel, nahrával, sbíral etnografický materiál a cestoval. K jeho 50. výročí úmrtí byla uspořádána konference a vydána publikace, podpořená Ministerstvem kultury ČR.

Výpravná česko-anglická fotografická publikace *Leoš Janáček ve fotografiích* (autoři S. Přibáňová a J. Zahrádka) byla vydána v rámci oslav 80. výročí úmrtí Leoše Janáčka s finanční podporou Nadace Leoše Janáčka a Jihomoravského kraje a vznikla v rámci institucionálního záměru MZM. Více jak čtyři set stránková kniha přináší vůbec poprvé unikátní soubor všech fotografií skladatele, které se autorům podařilo shromáždit z různých zdrojů, v první řadě však z fondů Moravského zemského muzea. Ve třinácti kapitolách uspořádaných tematicky převážně

podle lokalit, jsou obsaženy snímky oficiálního i soukromého rázu, fotografie portrétní, skupinové, rodinné atd. Protože se Janáček nechával fotografovat velice rád, podařilo se pro knihu soustředit 195 snímků jeho osoby, a to z let 1874–1928. Kniha je tedy přínosem nejen pro milovníky osobnosti Leoše Janáčka, ale také pro znalce v oboru fotografie a pozitivní recenze v domácím i zahraničním tisku i zájem knihkupců jsou důkazem významu tohoto vydavatelského počínu MZM.

Investiční náklady:

1. Rekonstrukce schodiště a plochy „Biskupského dvora“.

Probíhá generální rekonstrukce Biskupského dvora včetně kanalizační, elektroinstalační a vodovodní sítě, včetně rekonstrukce schodů a vstupu z Kapucínského nám. V roce 2008 bylo proinvestováno 10.695 tis. Kč. V roce 2009 bude proinvestováno zbývajících 8.700 tis.Kč.

2. Zámek Moravec – rekonstrukce pláště nádvoří

Rekonstrukce navázala na již ukončenou část pláště nádvoří zámku Moravec a zahrnuje především střechu na jižní straně nádvoří a fasádu nádvoří, včetně průjezdu a vstupů. Dále jsou zde zahrnuty práce na výměnách některých oken a dveří, osazení mříží do oken, oprava shozů do sklepa a nátěry všech truhlářských prvků. Výdusek erbu nad vchodem. Celkové náklady činily 3.150 tis. Kč

3. Depozitář Rebešovice: 3. etapa – regály

Dovybavení sesazovacími regály pro depozitáře archeologického oddělení MZM v Rebešovicích. Sesazovací regálový systém představuje v našich podmínkách nejehospodárnější řešení využití skladovacích prostor. Regály jsou jednoduše montovatelné a přestavitelné bez šroubových spojů. Celková kompletní cena byla 1.360 tis. Kč

4. Dietrichsteinský palác, mobilita – osobní výtahy MZM

Akce byla zaměřena na celkovou výměnu osobních výtahů. Stávající výtahy byly po 20 letech v havarijním stavu. Nedílnou součástí akce je oprava nájezdové rampy ve vstupní hale objektu. Celkové náklady 3.100 tis. Kč. Instalované výtahy splňují veškeré bezpečnostní normy v souladu s nařízením vlády č. 27/2003 Sb.

5. Dietrichsteinský palác – rekonstrukce otopné soustavy MZM

Jedná se o odstranění havarijního stavu otopné soustavy a systému vzduchotechniky v paláci. Otopná soustava je zastaralá, v topných kanálech dochází k únikům teplé vody. V roce 2008 bylo prostavěno jen v III. nadzemním podlaží 2.020 tis. Kč. V roce 2009, kdy bude akce dokončena, se předpokládá investice ve výši 5.116 tis. Kč

6. Jevišovice, Starý zámek – stavební úpravy Jižního křídla

Jednalo se o vybourání sociálního zařízení v mezipatře, výměnu podlahy předsálí, šetrné odstranění stávajících elektrorozvodů, rekonstrukci kamenné dlažby, šetrné odstranění vrchních maleb na stěnách a stropěch, provedení nové výmalby, oprava a doplnění dlažeb, kamene, doplnění nových parapetů a zárubní, oprava stávajících dveří. Celkové náklady byly čerpány do výše 4.150 tis. Kč.

7. Rekonstrukce elektrických rozvodů – Muzejní ulice

Výměna elektrorozvodů a rozvodných skříní, instalace nových osvětlovacích těles v celkových nákladech 1.450 tis. Kč. V roce 2009 bude pokračováno.

8. Investiční prostředky z vlastních zdrojů MZM

Biskupský dvůr	mříže pod arkádu	77 tis. Kč
	rekonstrukce podlah zool.expozice	142 tis. Kč
Moravec	rekonstrukce oken v přízemí	379 tis. Kč

Zelný trh 8	rekonstrukce podlah v I.poschodí, rekonstrukce WC	266 tis.Kč
Rybárna	rekonstrukce vstupu	298 tis. Kč
Hudcova 67	studie proveditelnosti stavebních úprav	130 tis.Kč
Kralice	rekonstrukce plotů	87 tis.Kč
Kopírovací stroj		100 tis. Kč
Osobní auto		970 tis. Kč
Rebešovice	regály	597 tis. Kč
Celkem		3. 046 tis. Kč

Neinvestiční náklady:

1. Jevišovice, Starý zámek – obnova fasád Jižního křídla a mostu

Podle projektu byly provedeny sanace kamenných prvků na fasádách (ostění oken, kamenné římsy) doplňkové stavební práce, kovařina, oprava oken, statické zabezpečení prasklin, hlavní vrata ve vstupní bráně, mříž na okně u bývalé gotické brány, restaurátorské opravy omítek včetně zednický provedených ploch a oprava pláště mostu přes příkop. Prostavěny náklady ve výši 10.695 tis. Kč

2. Biskupský dvůr – obnova Merkurovy kašny

Byla provedena celková sanace kašny včetně podstavce. Konzervační i stabilizační práce spočívaly v čištění, zpevnění, vytmelování a revizi doplňků. Součástí prací byla i památková repase kovových atributů. Celkové náklady činily 1.292 tis. Kč

Rozbor zaměstnanosti a čerpání mzdových prostředků

Za analyzované období (leden–prosinec) bylo do pracovního poměru přijato celkem 23 zaměstnanců a pracovní poměr byl ukončen s 28 zaměstnanci.

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví – stav k: 31. 12. 2008

Vzdělání dosažené	muži	ženy	celkem	%
Vysokoškolské	44	70	114	42,0
Vyšší odborné	–	2	2	0,8
ÚS všeobecné	7	13	20	7,3
ÚS odborné	20	37	57	21,0
Vyučen	32	25	57	21,0
Vyučen s mat.	4	–	4	1,5
Základní	5	12	17	6,4
Celkem	112	159	271	100

Trvání pracovního a služebního poměru zaměstnanců – stav k 31. 12. 2008

Doba trvání	počet	%
do 5 let	99	36,54
do 10 let	64	23,61
do 15 let	39	14,39
do 20 let	40	14,76
nad 20 let	29	10,70
celkem	271	100,0

Evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách dosáhl k 31.12. 2008 celkem 271 zaměstnanců.

Evidenční počet zaměstnanců přepočtený dosáhl k 31.12. 2008 hodnoty 234,99 zaměstnanců.

Vývoj zaměstnanosti je pozitivní, přepočtený počet zaměstnanců se daří trvale snižovat, ale čerpání mzdového fondu negativně ovlivňuje zejména vysoký průměrný věk zaměstnanců. Přijatá systémová opatření v regulaci obsazování uvolněných pracovních míst a zmrazení tarifních tříd zůstávají nadále v platnosti .

Mzdové náklady

Text	Rozpočet	Změny	Další zdroje	Celkem	Skutečnost
platy	42 985	420	–	43405	43 469 675
účelové	–	1 589	–	1 589	1 589 000
dary	–	–	–	–	–
fond odměn	–	–	200	200	200 000
GAČR	–	–	331	331	331 000
Celkem platy	42 985	2 009	531	45 525	45 589 675
OON	1 000	830	–	1 830	1 965 413
účelové	–	550	–	550	550 000
dary	–	–	91	91	90 900
GAČR	–	–	233	233	223 000
Celkem OON	1 000	1 380	324	2 704	2 839 313
Mzdy celkem	43 350	3 389	855	48 229	48 428 988

Hodnoty původního a změněného rozpočtu jsou vykázány ve výše uvedené tabulce. Stejně i další zdroje financování mzdových nákladů a celková skutečnost.

Rozpočet na platy a OON byl schválen a postupně navýšen v celkové výši 46.739 tis. Kč, z toho na platy bylo určeno 43.405 tis. Kč a 1.830 tis. Kč na OON.

V čerpání celkových mzdových prostředků nedošlo k překročení, mzdový fond byl navýšen o 200 tisíc z fondu odměn. Fond OON byl navýšen o 91 tisíc z darů. Je vykazována úspora 12 Kč. Rozdíly v čerpání jsou v oblasti platů, kde nebylo z limitu použito 135.325,- Kč a to zcela záměrně, neboť volné prostředky z limitu bylo nutné použít na výplatu OON, kde byl rozpočet nakonec překročen o 135.313,- Kč. K deficitu došlo zejména ze dvou důvodů. MZM na základě smluv o dílo zajišťovalo pro jiné subjekty výzkumné práce vykonávané brigádníky. Jednalo se o docela lukrativní záležitosti, z nichž plynul zisk, i když z dosažených výnosů nebylo možné limit dohod navýšit, přesto vlastní financování nebylo ze zdrojů zřizovatele, ale z tržeb. Částka činila 90 tisíc Kč. Zbylých 40 tisíc bylo vyplaceno na zástupy za dovolené a nemoci u obslužných provozů, jakými jsou ostraha a dozory ve výstavních prostorách. Skutečná částka na čerpání OON na zástupy se dá jen velmi obtížně určit, protože čerpání nemocenské nelze stanovit dopředu. Zavedený způsob je velmi výhodný a hospodárný. Nejsou vynakládány žádné výdaje na pohotovost a je docíleno maximální operativnosti při zastupování.

Celkový údaj o průměrných platech k 31. 12. 2008

Průměrný hrubý měsíční plat	16.165,- Kč
-----------------------------	-------------

Průměrná mzda za rok 2008 činí 16.165,- Kč, z toho 20.111,- Kč odborní zaměstnanci a 12.319,- Kč ostatní zaměstnanci. Rozdíl dosahuje téměř 8.000,- Kč. Tento hluboký propad byl zaznamenán již v loňském roce a nadále způsobován diferenciací mezd podle rozličných příloh (č. 1 a 2) nařízení vlády 564/2006 Sb.

Je nutné konstatovat, že nastavený limit na platy není dostačující, což jsme již v minulosti opakovaně dokládali. Limit na platy nepodchycuje skutečně dosahovanou délku praxe v MZM Z rozboru struktury zaměstnanců (který jsme již několikrát předkládali zřizovateli) je patrné, že nadpoloviční většinu tvoří zaměstnanci ve stupních 10–12. To je fakt, který nemůžeme ovlivnit. Tuto skupinu tvoří v drtivé většině odborní zaměstnanci, kde právě s délkou praxe roste i odbornost. Pakliže je u zřizovatele při výpočtu změn limitu používán průměrný stupeň 8, je zde již jeden z důvodů, proč zvýšení limitu je vždy v nižší hodnotě, než je skutečná potřeba. Proto dochází k tomu, že nutnost pokrytí tarifních mezd ze zákona nás vede k neustálému snižování nadtarifních složek mzdy.

Zaměstnance nelze odměňovat za zvýšenou aktivitu, či mimořádně příkladný přístup ke svěřeným úkolům. Na výplatu osobních příplatků není téměř žádný prostor. Zaměstnanci, kteří jsou zařazeni v nižších třídách (uklizečky, dozorcí, strážníci), se v souvislosti s neustále zvyšující se minimální mzdou posunují v žebříčku odměňování k profesím, jež jsou kvalifikačně mnohem náročnější, ale v tabulce odměňování setrvávají na místě. Tato situace byla i v předešlém roce.

Výdaje na zahraniční služební cesty a konference

Zahraníční pracovní cesty byly realizovány v celkové hodnotě 1.174.609,43 Kč. Finanční zdroje byly však kombinované. Z rozpočtu MZM a potažmo jednotlivých oddělení, případně z vlastních příjmů těchto oddělení byly financovány zahraniční služební cesty v rozsahu 525.330,70 Kč a zbytek cest byl uskutečněn a financován v rámci účelových programů.

Místo	Doba trvání	Účastníci	Efekt věcný
Maroko	8.–27. 6. 2008	K. Sutorý, S. Kubešová	Sběr studijních materiálů pro sbírky MZM, přednostně sběr druhu z rodu <i>Cynoglossum</i> , materiál je zapotřebí pro statistické zpracování některých dat.
Slovensko, Muráňská planina	10.–16. 8. 2008	K. Sutorý	Účast na ATBI (All Taxa Biodiversity Inventory), 107 herbářových položek.
Řecko, Athos	20.–28. 8. 2008	K. Sutorý	Botanický výzkum nejvyššího vrcholku Athosu (2033 m n.m.) a pokus o zjištění okolností vztahujících se k místu skonu moravského botanika E. Formánka.
Švýcarsko, Zurich	14.–20. 9. 2008	K. Sutorý, A. Měřinská	Vyhledávání typového materiálu E. Formánka v herbářích university.
Slovinsko	24.–29. 3. 2008	S. Kubešová	Sběr bryologického materiálu ve zpřístupněných jeskyních Slovinska se zřetelem k „lampenflore“.
U.S.A., Aljaška	30. 7.–10. 8., 15.– 16. 8. 2008	S. Kubešová	Účast na 4 th International Meeting on the biology of Sphagnum. Kontakty s řadou světových odborníků. Sběr položek mechorostů.
Skotsko, Edinburgh	1.–6. 12. 2008	V. Antonín	Studium herbářových položek E. J. H. Cornera z východní a jihovýchodní Asie.
Slovensko,	9.–13. 9. 2008	V. Antonín	Mykofloristický terénní výzkum Slanských vrchů ve spolupráci s orgány Státní

Slanské vrchy			ochrany přírody Prešovského kraje.
Korejská republika	23. 6.–14. 7. 2008	V. Antonín	Terénní výzkum a práce na společném projektu s korejským kolegym.
Černá Hora	19.–27. 6. 2008	Absolventi Ústavu evropské etnologie FF MU Brno	Seznámení se s lidovou kulturou v terénu – hors pastevectví, bydlení, oděv, religiozita, návštěva čtyř etnografických muzeí (stále expozice a výstavy), kontakty odborné (pracovníci muzeí), odborné přednášky v průběhu expedice (např. dr. Luković ze srbské Akademie věd).
Skalice, Slovensko	6. 11. 2008	J. Mikulka, J. Břečka	Reprezentace MZM na oficiálních oslavách 90. výročí vzniku Československa, jejichž součástí byl i křest knihy L. Čambaly <i>Moje druhá světová válka</i> , vydané MZM v loňském roce.
San Marino, Viterbo	22. 8.–1. 9. 2008	J. Čižmářová	Deinstalace sbírkových předmětů na výstavě <i>Gli occhi della notte</i> v San Marinu; převoz, následná instalace a vernisáž ve Viterbu. Efekt: prezentace MZM v obou městech; dojednání další instalace v Miláně.
Viterbo, Milano	1.–6. 11. 2008	J. Čižmářová	Deinstalace sbírkových předmětů na výstavě <i>Gli occhi della notte</i> ve Viterbu; převoz, následná instalace a vernisáž v Miláně. Efekt: prezentace MZM v obou městech; předjednání dalších výstav (o neolitu) v Miláně.
Slovensko, Martin	28. 4.–4. 5. 2008	Z. Fišer	Archivní studium – základní výzkum.
Slovensko, Lipt.Mikuláš	22.–27. 7. 2008	Z. Fišer	Archivní studium – základní výzkum.
Slovensko, Martin	13.–18. 10. 2008	Z. Fišer	Archivní studium – základní výzkum.
Polsko, Siedlice, Drohiczyn	12.–14. 9. 2008	J. Mitáček	Účast na mezinárodní vědecké kolokvium <i>Czlowiek sredniowiecze wobec sacrum. Rytual, gest, modlitwa</i> pořádaném Akademií Podlaskou Siedlicích a Drohiczyně.
Německo, Bonn	7.–9. 10. 2008	L. Galuška, J. Mitáček, P. Šuleř	Návštěva výstav <i>Langobardi a Řím a Barbaři</i> konaná na pozvání ředitele Porýnského muzea v Bonnu a realizované ve spolupráci s AÚ AV ČR, v.v.i. Brno, obohacení knihovny MZM.
Ukrajina, Lvov	21.–27. 9. 2008	L. Galuška	Konference
Anglie, Londýn, Cambridge	14 dní	R. Gregorová	Získání podkladů a spolupráce pro připravovanou výstavu Darwin.
Francie	8 dní	R. Gregorová	Advisory committee ICOM.
Rumunsko, delta Dunaje	6. 5.–17. 5. 2008	J. Chalupa	Fotodokumentace, sběr zoologických dat v návaznosti na předešlé expedice, sčítání ptactva, batrachologický průzkum, podklady pro publikace.
Řecko	20 dnů	J. Kolibáč	Sběr studijních materiálů hmyzu pro sbírky MZM (celkem získáno 4355 exemplářů).
Francie	14 dnů	I. Malenovský	Studium entomologických sbírek v rámci programu „SYNTHESES“.
Taiwan a Japonsko	42 dnů	L. Dembický	Sběr entomologického materiálu pro sbírky MZM.
Maďarsko, Szeged	29.–30. 9. 2008	P. Šuleř, J. Mikulka, J. Ježorek	Účast na setkání muzeí zemí visehradské čtyřky (MZM, SNM Bratislava, Podkarpatské muzeum Krosno, Muzeum Ference Mora Szeged). Navázání vzájemných kontaktů, informování a aktivitách a možnostech spolupráce.
Slovensko	21.–25. 6. 2008	P. Neruda, Z. Nerudová	Seznámení s nejnovějšími archeologickými, geologickými a paleontologickými výzkumy.
Velká Británie, University of Cambridge	16.–20. 4. 2008	M. Oliva	Proslovení přednášky o dějinách výzkumu našeho paleolitu a návštěva expozic, depozitářů i knihoven v muzeích a kolejích university v Cambridgi.
San Marino	2.–9. 6. 2008	M. Salaš	Převoz sbírkových předmětů na výstavu.
Venezuela, Ekvádor	8. 1.–10. 2. 2008	M. Šebela, A.Prouza	Pokračování monitoringu ohrožených druhů a ekosystémů, získávání dokument.materiálů pro MZM.
Ekvádor Galapágy	18. 10.–3. 12. 2008	M.Šebela A.Prouza	Pokračování monitoringu ohrožených druhů a ekosystémů, získávání dokument.materiálů pro MZM, příprava výstavy Darwin.

Mezinárodní konference:

Název konference	Účastníci	Doba trvání	Náklady	Efekt věcný
4 th International Meeting on the biology of Sphagnum	S. Kubešová	1.–10. 8. 2008 vlastní konference	celkem: 48.462,- Kč. Příspěvek ICOM: 19.800,-Kč	Účast na 4 th International Meeting on the biology of Sphagnum. Kontakty s řadou světových odborníků. Sběr položek mechorostů.
<i>Experiencing Diversity and Mutuality</i> . 10 th Biennial Conference of European Association of Social Anthropologists	sociální antropologové, etnologové (Evropa, USA, Asie)	26.–29. 8. 2008	cca 10.000,- Kč hrazeno z IZ 23925	Účast s příspěvkem, kontakty odborné (antropologové a etnologové z Evropy i zámoří), (využitá) možnost publikování v zahraničním odborném tisku, reprezentace MZM v zahraničí.

CIDOC Annual Conference 2008	D. Cigánek	15.–18 . 9. 2008	23.653,42,- Kč	Aktivní prezentace grantového projektu „Národní autority...“, zastupování MZM–CITeM v Mezinárodním výboru pro muzejní dokumentaci (CIDOC).
<i>Hračky a hry v 21. století</i> , (SNM Bratislava – pobočka Modrý Kameň, SR)	Z. Poláková	18.–20. 6. 2008	2.126,- Kč	Partnerství pro pořádání mezinárodní konference (SR, ČR, Polsko, Maďarsko) – prezentace DM a MZM, kontakty pro Centrum muzejní pedagogiky.
<i>Origins of Slavic states: Results and Perspectives of Research</i>	L. Galuška	21.–27. 9. 2008	23.000,- Kč	Aktivní účast s přednáškou na prestižní konferenci pořádané Byzantologickým institutem Univerzity Sorbona (Francie).
<i>Człowiek sredniowiecze wobec sacrum. Rytual, gest, modlitwa</i>	J. Mitáček	12.–14. 9. 2008	hrazeno z IZ 20915	Aktivní účast s přednáškou a mezinárodní vědecké konferenci pořádané Akademií Podlaskou v Siedlících a Drohiczyně (Polsko).
<i>Hmotná kultura každodenního života ve středověku a raném novověku – 40.</i> Mezinárodní konference archeologie středověku v Plzni	L. Galuška, Z. Měchurová	15.–19. 9. 2008	2.500,- Kč	Aktivní účast s přednáškou na nejvýznamnější konferenci archeologie středověku.
EAVP (European Association of Vertebrate Paleontology)	R. Gregorová	8 dní		Prezentace výsledků výzkumu IG .
18. Hinterglas–Symposion, Sandl (Rakousko)	A. Kalinová	22.–24. 5. 2008	3.371,62 Kč, hrazeno z IZ 23.945,- Kč	Aktivní účast a přednáška.
43. Mezinárodní hudebněvědné kolokvium Brno. Leoš Janáček	pracovníci odd. dějin hudby MZM	29. 9.–1. 10. 2008		
European Ass. of Archaeologists	P. Kostrhun, M. Oliva	17.–21. 9. 2008		Prezentace archivních fondů MZM – Absolon.
2nd CEMC – Central European Mineralogical Conference. Szekarska Poreba, Polsko.	J. Cempírek, S. Houzar, E. Kocourková	9. 9.–14. 9. 2008		Prezentace výsledků výzkumu prováděného v rámci institucionálního grantu (poster, přednáška), na exkurzích sběr studijního a srovnávacího materiálu pro sbírky MZM. Účast na předkonferenčním workshopu na téma Rietveldovo vypřesnění struktury minerálů.
Ve službách archeologie. Spolupořadatel MZM Brno.	R. Nekuda	2.–6. 6. 2008	AÚ MZM Brno	Mezinárodní spolupráce přírodovědců a archeologů České, Slovenské republiky a Polska. Výstup z konference – Mezinárodní časopis.
Hugo Obermaier Society	P. Neruda, Z. Nerudová, M. Oliva	25. 3.–30. 3. 2008	hrazeno z účel. prostředků	Prezentace posteru (Neruda, Nerudová), přednáška (Oliva).
European Ass. of archaeologists La Valletta, Malta	M. Oliva	17.–21. 9. 2008	15.000,- Kč	Seznámení věd. veř. s našimi výzkumy dolování ze st.d. železné v Kruml. lese, exkurze s analog. jevy, kontakty, literatura.
50. konference Hugo Obermaier–Gesellschaft na univerzitě v Erlangen, SRN	M. Oliva	25.–29. 3. 2008	3.248,- Kč	Seznámení věd. veř. s objevem mezolitické těžby v Kruml. lese, exkurze s analog. jevy, kontakty, literatura.
Symposium ke 100. výročí nálezu Willendorfské venuše, Vídeň	M. Oliva	10. 11. 2008	1.543,- Kč	První den symposia byl věnován přednáškám o počátku mladého paleolitu, čili problematice živé i na našem území a bohatě zastoupené v našich sbírkách.
3rd International Conference of the European Society for the History of Science 2008, Rakousko, Vídeň	J. Sekerák	10.–12. 9. 2008	8.579,- Kč	Aktivní účast, přednáška, publikační výstup ve sborníku mezinárodní konference v rámci IZ MZM.
Experiencing Diversity and Mutuality. 10 th Biennial EASA Conference, Ljubljana, Slovinsko	H. Beránková	26.–29. 8. 2008	6.000,-Kč.	Aktivní účast a přednáška.

Regional Culture as reflected by Museum collection. Organizátor: Austrien Museum of Folk Life and Folk Art. Vídeň, Rakousko	H. Dvořáková	8. 4. 2008	1.500,- Kč.	Aktivní účast a přednáška.
2nd CED – Central European Diatomologist Meeting, Trento, Italy	O. Skácelová	10.–16. 6. 2008		Prezentace referátu, získání endemitické sinice do sbírky MZM, předání vzorků rozsivek ze sběrů hydrobiol. lab. k determinaci specialistům, seznámení se sbírkami, strukturou a chodem limnologického oddělení Museo di Trentino.

Časová řada poskytnutých příspěvků

Rok	Dotace ze státního rozpočtu v tis. Kč	Poznámka
2002	60.694,-	vč. GAČR, AV
2003	80.877,-	vč. GAČR, AV
2004	90.050,-	vč. GAČR, AV
2005	81.062,-	pův. rozpočet 91.878,- Kč, zbytek je v RF
2006	116.902,-	vč. GAČR, MŠ
2007	109.435,-	vč. GAČR,
2008	107.286,-	vč. GAČR, MŠT

NÁVŠTĚVNOST MORAVSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA V ROCE 2008

Objekt	Návštěvnost
Dietrichsteinský palác	35.160
Biskupský dvůr	12.733
Palác šlechtičen	39.338
Pavilon Anthropos	53.534
Mendelianum (leden–duben)	205
Památník Leoše Janáčka	1.460
Památník Bible kralické	6.017
Zámek Budišov (květen–září)	5.931
Starý zámek Jevišovice	celoročně uzavřen – rekonstrukce
Houbařská poradna (únor–listopad)	932
Dětské muzeum	17.372
Celkem	172.622

Z HISTORIE MUZEA

- **29.7. 1817** – císař František I. schválil záměr založit v Brně muzeum a povolil, aby neslo jeho jméno. *Františkovo muzeum* spravovala *Moravskoslezská společnost pro zvelebení hospodářství, přírodovědy a vlastivědy* zkráceně *Hospodářská společnost*)
- **24.3. 1818** – moravskoslezský guvernér hrabě Antonín Bedřich Mitrovský oznámil veřejnosti vyhláškou založení muzea
- **1820** – zpřístupněny veřejnosti první sbírkové celky v Biskupském dvoře
- **1892** – v rámci Hospodářské společnosti vznikla muzejní sekce, která převzala řízení muzea
- **1900** – muzeum převzala *Moravská muzejní společnost* a sbírky se staly vlastnictvím markrabství Moravského; začal se používat název *Moravské zemské muzeum*
- **1921** – muzeum převzala do správy přímo země Moravskoslezská a správou sbírek byli pověřeni odborníci (ředitelem se stal dr. Jaroslav Helfert)
- **1939–1945** – za německé okupace dohlížel na činnost muzea německý komisař
- **1945–1948** – *Moravské zemské muzeum* pod správou země Moravskoslezské
- **1949–1960** – *Moravské muzeum* (změna názvu) je řízeno Ministerstvem školství a kultury
- **1961–1962** – *Moravské muzeum* pod správou Národního výboru města Brna
- **1963–1990** – *Moravské muzeum* je spravováno Jihomoravským krajským národním výborem
- **1991–dosud** – *Moravské zemské muzeum* (návrat k původnímu názvu) příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky

1. ODBORNÉ SEKCE

Historické vědy

1.1. HISTORICKÉ ODDĚLENÍ

Po návštěvnicky i mediálně úspěšné výstavě *Kde oblaka bílá plují ... 100 let od narození Jaroslava Foglara* představené v roce 2007 pokračovalo historické oddělení také v uplynulém roce 2008 v sérii kvalitních prezentačních akcí výstavou: *Léta zkázy a naděje 1914–1918: Češi a Moravané na frontách Velké války* (VI. *Schildberger a kolektiv historického odd.*), která představovala hlavní výstavní počín Moravského zemského muzea v roce 2008 a jejíž realizace se rovněž setkala s velkou odezvou veřejnosti i médií. Výstavu mohli návštěvníci shlédnout mezi 28. 5. 2008 až 14. 1. 2009 byla dále doprovázena cyklem pěti tematických přednášek a tištěným katalogem. Opomenout však nelze ani další výstavu připravenou na pracovišti dějin literatury historického oddělení *Já rostl pro bolest... Mnoho tváří Rudolfa Těsnohlídka (1882–1928)* (H. *Kraflová*), kterou bylo možno navštívit v Mramorových sálech Biskupského dvora MZM ve dnech 10. 6.–27. 9. 2008. Pokračovaly také přípravné práce na dalším výstavním projektu historického odd. MZM, tedy připomenutí významu Moravského krasu a zdejších objevů (S. *Brodesser*), jež by měla být otevřena v roce 2010. Setrvalým jevem zůstává, že k řadě výstav v celé České republice historické oddělení přispívá zápůjčkami ze svých bohatých sbírek. Podobně i v roce 2008 jak vlastní historické oddělení, tak i jeho pracoviště dějin literatury, poskytovaly zpřístupněním svých fondů studijní základnu široké odborné i laické veřejnosti. Stejně trvale jsou pracovníci oddělení zapsáni v povědomí veřejnosti jako konzultanti a adresáti četných dotazů ze strany jak soukromých osob, tak především médií (soukromé i veřejnoprávní televize, rozhlas, periodický a neperiodický tisk).

V průběhu celého roku 2008 probíhala intenzivní jednání mezi zástupci historického oddělení (J. *Mitáček*, R. *Kupsa*), Městským výborem Českého svazu bojovníků za svobodu a Veterinární a farmaceutickou univerzitou v Brně, jejichž cílem bylo zajistit důstojný provoz Pamětní síně, jež se nalézá v Národní kulturní památce Kounicovy studentské koleje. Předpokladem úplného převzetí Pamětní síně do správy MZM, které již předběžně schválil i ministr kultury ČR Mgr. Václav Jehlička, a které by se mělo uskutečnit v roce 2009, bylo především vypracování dosud chybějící inventarizace a vyhotovení patřičných vstupních dokumentů, nezbytných pro ukončení jednání. Po vyřešení všech majetkoprávních záležitostí mezi zúčastněnými stranami bude historické oddělení pečovat o provoz Pamětní síně, spravovat zde umístěnou expozici (včetně všech sbírkových předmětů a mobiliáře) a zajišťovat průběh stěžejních pietních vzpomínkových akcí u příležitosti různých památných dnů. Národní kulturní památka Kounicovy studentské koleje VFU Brno, jakož i tamtéž umístěný Památník odboje, zahrnující rovněž místo konání poprav československých vlastenců pod reliéfem sv. Václava a bezprostředně přiléhající prostory, jsou symbolem boje našeho lidu za svobodu a proti bezpráví. Historické oddělení jako neoficiální centrální dokumentační pracoviště tzv. druhého národního odboje na Moravě a rovněž přední vědecké pracoviště prezentující práce s touto společensky sledovanou tematikou, představuje záruku důstojného uchování památky zde popravených a umučených obětí nacismu. Péče o jejich odkaz a jeho prezentace především školní mládeži jsou tak výzvou historickému oddělení i pro léta budoucí.

V roce 2008 zaznamenalo historické oddělení další úspěch na poli archeologie mapující místa spojená s historií II. světové války. Dne 11. 2. 2008 došlo k lokalizaci a vyzvednutí trosk německého stíhače tanků Jagtpanzer 38 t Hetzer na brněnské přehradě (VI. *Schildberger a J. Břečka*). Celý případ byl dokumentován a také zveřejněn v médiích.

Historické oddělení neopomínalo plnit ani další role vyplývající ze statutu MZM. Vedle přednáškového cyklu doprovázejícího výstavu *Léta zkázy a naděje... (VI. Schildberger)* sestavilo a zajišťovalo historické oddělení jarní cyklus dvanácti přednášek *Královská města v životě země moravské (J. Mitáček)*, v němž vystoupila řada známých moravských historiků a archeologů především z FF MU a AV ČR. Ve spolupráci s Historickým ústavem Filozofické fakulty MU a Archivem města Brna byla vydána publikace *Morava v boji proti fašismu* (editoři J. Mitáček a L. Vykoupil), která završila o rok dříve uspořádanou konferenci, již se historické oddělení přihlásilo k odkazu stejnojmenné úspěšné výstavy z roku 1985 a následujících sborníků z let 1988 a 1990. Společně s Archeologickým ústavem MZM a Archeologickým ústavem AV ČR v Brně pak v rámci prezentace odborné činnosti oddělení zajišťovalo redakční zázemí knize *Východní Morava v 10.–14. století* (editoři Luděk Galuška, Pavel Kouřil a Jiří Mitáček), která uzavírala konferenci konanou ve spolupráci se Slováckým muzeem v Uherském Hradišti (*J. Mitáček*). Knižními publikacemi byly uzavřeny i obě výstavy připravené pracovníky historického oddělení, tedy *Léta zkázy a naděje 1914–1918: Češi a Moravané na frontách Velké války (VI. Schildberger, J. Břečka, H. Krafllová)* a *Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky. K počátkům československé tradice (1919–1929) (H. Krafllová)*. Historické oddělení MZM dále v roce 2008 spolupředálo (v prostorách MZM) ve spolupráci s Historickým ústavem FF MU, Etnologickým ústavem AV ČR a Archivem města Brna ve dnech 6.–7. 11. 2008 konferenci *Paměť a města. Město a jeho obyvatelé ve 20. století (J. Mitáček)*.

Další úspěšný rok má za sebou rovněž Památník Bible králické, kde se ve spolupráci s dalšími složkami MZM a především místním obecním úřadem stále daří udržovat vysoký standart služeb poskytovaných veřejnosti. Bohužel nedostatek prostředků provází přípravu nové expozice v přízemí Památníku, věnovanou osobnosti J. A. Komenského: *Labyrint života Jana Amose Komenského (J. Mitáček)*. Přesto si Památník i v tomto roce udržel svou klientelu a dosáhl velmi uspokojivé návštěvnosti. Přípravné práce na nové expozici pokračovaly po celý rok. Dlouhodobě je připravován také revizní archeologický výzkum v prostoru králického tvrzště, který by měl doplnit naše znalosti o minulosti zde stojících budov a jejich podobě.

Ani v roce 2008 historické oddělení nevyšlo naprázdno ve svých dokumentárních programech. Z nejcennějších akvizic je nutno uvést zisk drobnějších souborů pozůstalostí (především soukromých i úředních písemností, fotografií a osobních předmětů) Jaroslava Skoupého z Lipůvky, člena partyzánského 5. oddílu Gen. Luži (1925–2007), významného činovníka skautského hnutí na Ostravsku Lumíra Jedličky (1914–1994) či Miroslava Douši, člena ostravského pohotovostního oddílu protektorátní policie, který odešel v roce 1944 na Slovensko a padl v SNP. Došlo opět k podstatnému obohacení svým rozsahem dnes již jedinečné sbírky uniforem a výstroje čs. domácí i zahraniční armády a dalších uniformovaných složek o komplet uniformy pískové uniformy RAF z 50. a 60. let 20. století, vycházkové uniformy užívané během výcviku čs. pilotů na Bahamách, v Kanadě a při vojenských misích v USA v čase II. světové války, stejně jako o únikovou mapu a kompas RAF ze stejného období. Opomenout nelze ani koncentračnický oděv Oldřicha Jedličky či cenné rukávové pásky NSDAP, protivzdušné obrany RLSM Hradec Králové (včetně držitelského průkazu) a především Národní a revoluční gardy z května 1945. Mimořádně cenný je také zisk souboru 3.667 ks pohlednic z let 1918–1989 pokrývajících dokumentačně prostor celé Moravy či konvolut pohlednic měst Francie, Velké Británie a ČSR z pozůstalosti čs. zahraničního vojáka Ludvíka Čambaly, který si tyto kupoval během II. světové války a krátce po ní. V neposlední řadě bych zmínil zisk menšího celku starých tisků, jež ovšem obsahuje například výtisk Lutherovy Bible z roku 1554 či vzácné vydání latinsko-německo-českého Wussinova slovníku z roku 1706.

Rovněž pracoviště dějin literatury i nadále pokračuje ve výzkumu a dokumentaci vývoje české literatury se zaměřením na teritorium historické Moravy. V současnosti se nejvíce rozvíjí část sbírkového fondu věnovaná literárněhistorickému vývoji ve 20. století. Pracoviště získalo několik významných darů. Na prvním místě je to soubor korespondence, úředních dokumentů a fotografií z rodiny Boženy Němcové, týkající se jak jejího manžela, tak především následujících dvou generací jejich potomků. Jmenujme například pas Josefa Němce (1877), školní vysvědčení dětí Němcových, jejich dopisy rodičům, potvrzení o očkování Jaroslava Němce (1843),

pozdější korespondenci dospělých dětí B. Němcové, několikrát pracovní hodnocení Karla Němce. Dále je to například soukromá korespondence vnučky B. Němcové, dcery K. Němce. Marie, provdané Záhořové, významné sociální pracovnice, s jejím přítelem, posléze manželem, pedagogem a literátem Zdeňkem Záhořem (z let 1912–1920). Dále zmiňme pozůstalost Marie Karly Rafajové (1896–1978), evangelické spisovatelky, která téměř celý život prožila na Slovensku a pracovala tam v sociální oblasti. Pocházela však z Brna a její brněňští příbuzní se rozhodli věnovat MZM její rozsáhlou pozůstalost (korespondenci, vydání jejích knih, rukopisy, fotografie spisovatelky samé a lidí z jejího okruhu). Rovněž několikaletý kontakt pracoviště s brněnskou malířkou Marií Filippovovou vyústil v tomto roce ve dva dary: jednak došlo k doplnění sbírky detektivní literatury 20. století (pocházející z majetku jejího manžela ThDr. Bedřicha Bašuse) a nově byla získána první část sbírky dětské a dívčí literatury 1. poloviny 20. století. Postupně dochází rovněž k převzetí celé knihovny (včetně mobiliáře) ThDr. B. Bašuse. Materiál pracoviště dokumentující knihkupeckou a nakladatelskou činnost v Brně byl obohacen o fotografie interiéru i exteriéru Píšova knihkupectví ze 40. let 20. století, včetně skupinových snímků zaměstnanců, a o několik úředních dokladů a soukromé korespondence, související se zaměstnáním dárkyně materiálu v tomto podniku. Dlouhodobě se pak připravuje nákup rozsáhlé pozůstalosti brněnského literárního historika a šéfredaktora Lidové demokracie Lumíra Kuchaře (s podporou programu ISO MK ČR), jež obsahuje také například cenné konvoluty korespondence Jakuba Demla či Jiřího Karáska ze Lvovic.

Systemizace oddělení byla v roce 2008 stabilní. Oproti roku 2007 došlo pouze k výměně na postu dokumentátorky oddělení, když na místo Pavlína Ondráčkové odcházející na oddělení PaM MZM nastoupila Bc. Martina Sekeráková, dosud působící v Mendelianu MZM. Na setrvalé úrovni zůstává konzervátorské a depozitární zázemí historického oddělení.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

Rovněž v roce 2008 pokračovaly intenzivní práce na ústavním záměru *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*. Jednotliví pracovníci historického oddělení měli za úkol v rámci svého vědeckého zaměření pokračovat ve výzkumu mentalit různých sociálních skupin s důrazem na starší církevní a správní dějiny Moravy a editaci pramenů z doby národního obrození. Vyhodnocována byla dále role prvního, druhého a třetího domácího i zahraničního odboje. Sledovány byly rovněž brněnské nakladatelské a vydavatelské činnosti mezi léty 1918–1938. V následujícím přehledu jsou témata zpracovávaná jednotlivými pracovníky a jejich badatelské výsledky prezentovány podrobněji.

J. Mitáček

– Svým badatelským zájmem inklinuje ke studiu starších církevních dějin se zaměřením na řádové komunity. Pokračuje ve studiu historie významné církevní korporace – řádu johanitů, především s důrazem na její zakotvení v českém a moravském prostředí, kultuře a povědomí širokých vrstev. V roce 2008 dále věnoval pozornost i dalším aktuálním tématům moravské historiografie, výzkumu vnitřních sociálních struktur moravských královských měst v předhusitském období a vývoji a proměnám hraničního prostoru východní Moravy situovaném ve středověku mezi Moravou a horními Uhrami (Slovenskem) v 10. až 14. století. V rámci institucionálního záměru MZM rovněž plní funkci zástupce řešitele doc. PhDr. Ludka Galušky, CSc.

Z. Fišer

– Pokračoval ve studiu vývoje národního obrození. Konkrétní pozornost pak byla věnována osobnostem rusavského pastora D. Slobody, dále V. Šembery, ale i slovenských velikánů L. Štúra, M. Hurbana a dalších, kteří představovali dobovou intelektuální elitu, sledována byla komunikace moravských a slovenských osobností kulturního života především 2. poloviny 19. století. Editovány byly rovněž paměti Matěje Mikšíčka, významné osobnosti české společnosti na Moravě v 19. století; pozoruhodné jsou zejména jeho aktivity ve 40. letech a za revoluce 1848–1849. Jeho paměti byly v roce 2007 tištěny v Matici moravské v rámci edice *Prameny dějin moravských*. Na Historickém ústavu FF MU Brno se spolupodílel na výzkumném záměru *Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura*. Pokračoval ve spolupráci s redakcí *Biografického slovníku českých zemí*, který vydává Historický ústav AV ČR v Praze, pro nějž zpracoval obsáhlé heslo Jan Petr Cerroni, jež bylo již publikováno; dále byla zpracována hesla Jan Rudolf Demel, Benjamin Demel, Adolf Donath a František Diebel. Široká archivní heuristika Z. Fišera ukončená ve většině případů publikační a především ediční činností věnovanou především vybraným osobnostem, respektive sociálním skupinám na přelomu let 1848–1849 si klade za cíl navazující studium mentalit a myšlení jedinců z různých sociálních skupin na Moravě a ve Slezsku v době národního obrození.

J. Břečka

– Provádí výzkum činnosti čs. legionářů na frontách I. světové války a jejich osudů při vzniku Československé republiky, usiluje o vytěžení všech sfér domácího i zahraničního odboje za II. světové války a posouzení jeho role a vlivu na národní povědomí v době poválečné a věnuje pozornost studiu počátků a činnosti odboje třetího s akcentováním jeho role na událostech Pražského jara 1968 a následné intervenci vojsk Varšavské smlouvy a normalizaci. Vedle archivní heuristiky se soustřeďuje rovněž na sběr rozsáhlé fotografické a audio dokumentace, která bude sloužit jako základ pro další postupné zpracovávání tematiky.

H. Kraflová

– Pokračuje ve zpracování materiálu a mapování činnosti osobností a institucí meziválečného brněnského literárního dění a publicistiky. Aktuálně se více zaměřila na aktivity spisovatele a novináře R. Těsnohlídka, související s organizací vánočních stromů republiky a jejich publicistickou reflexí doma i v zahraničí. Dále se soustředila na dosud nezpracované téma činnosti koncernu Globus Bohumila Pištěláka.

Přednášky pro veřejnost

J. Mitáček

- Dne 19. 3. 2008 přednáška *Město jako církevní prostor* v rámci historickým odd. organizovaného cyklu *Královská města v životě země moravské* (13. 2.–30. 4. 2008).
- Dne 24. 6. 2008 přednáška *Brno za lucemburských markrabat* v rámci X. odborného historického semináře PdF MU pro učitele základních a středních škol, studenty MU a další zájemce *Brno v proměnách staletí I.* (vybrané kapitoly z dějin města pod Špilberkem).
- Dne 12. 11. 2008 přednáška *Rytířské řady a jejich role v životě středověkých moravských měst* pro Centrum celoživotního vzdělávání Hustopeče.

R. Kupsa

- Tři přednášky v Kounicových studentských koležích u příležitosti významných pietních akcí: dne 15. 3. 2008 *15. březen a my*, dne 26. 9. 2008 k výročí Mnichova přednáška *70let poté* a 14. 11. 2008 *Brno a 17. 11. 1939*.
- 22. 11. 2008 přednáška před rodným domem arm. gen. L. Svobody v Hroznatíně na téma *Život a odkaz Ludvíka Svobody*.

Spolupráce s médii

J. Mitáček

- Pravidelná spolupráce se zpravodajskými týmy televizních stanic ČT, NOVA a TV Prima při komentování historických událostí ve dny státních svátků a významných dnů ČR.
- Rozhovor pro Trans World Radio (společně s doc. PhDr. T. Knozem, Ph.D. a univ. prof. PhDr. D. Šlosarem, CSc. z FF MU Brno) o významu kralického knihtisku a Bible kralické.
- Spolupráce na celkem čtyřech dílech populárně-naučného pořadu pro děti ČT Brno *Záhady Toma Wizarďa* (vysíláno 21. 1., 28. 4., 6. 10. a 14. 11. 2008).

J. Břečka

- Spolupráce při natáčení dvou televizních dokumentů ČT věnovaných v rámci cyklu *Neznámí hrdinové* telegrafistovi paraskupiny CLAY Čestmíru Šikolovi a veliteli paravýsadku ZINC Oldřichu Pechalovi (vysíláno 25. 2. a 19. 5. 2008).
- Rozhovor s historickým magazínem *Živá historie* (2. číslo, září–říjen 2008) *Tanky jsem tu čekali o Pražském jaru a 21. srpnu 1968*.
- Rozhovor pro TV Nova o vyzvednutí trosk německého stíhače tanků Jagtpanzer 38 t Hetzer na brněnské přehradě, vysíláno 12. 2. 2008.

R. Kupsa

- Pravidelná spolupráce s redakcemi brněnských i celorepublikových periodik (komentáře významných historických událostí z novodobých dějin a poskytování obrazové dokumentace k reportážím).

H. Hraflová

- Dvě vystoupení v pořadu *Dobré ráno s Českou televizí* (na téma česká literatura národního obrození a živě k výročí narození Boženy Němcové) ve dnech 8. 1. a 4. 2. 2008.
- Rozhovory k výstavě *Já rostl pro bolest...* pro brněnské studio Českého rozhlasu, rádio Vltava a v reportáži pro Deník ČT – regionální část 26 .6. 2008.
- Spolupráce s médii u příležitosti výročí významných moravských literárních osobností.

VI. Schildberger

- Dvě vystoupení v Českém rozhlasu na téma výstavy *Léta zkázy a naděje*.

Zahraníční služební cesty

J. Mitáček

- Ve dnech 12.–14. 9. 2008 služební cesta do Polska, na mezinárodní vědecké kolokvium *Czlowiek sredniowiecze wobec sacrum. Rytual, gest, modlitwa* pořádaném Akademií Podlaskou Siedlcich a Drohiczyně.
- Ve dnech 7.–9. 10. 2008 služební cesta Bonnu. Návštěva a studium výstav evropského významu a dosahu *Die Langobarden a Rom. Die Barbaren*, zde prezentace MZM, výměna publikací a navázání osobních kontaktů s muzei v Bonnu.

Z. Fišer

- Tři studijní zahraniční pobyty na Slovensku převážně v Slovenské národní knihovně v Martině. První vykonal ve dnech 28. 4.–4. 5. 2008, druhou ve dnech 22.–27. 7. 2008 a třetí 13.–18. 10. 2008. Studovány byly především fondy Archívu literatury a umenia v Martině.

J. Břečka

- Dne 6. 11. 2008 cesta do Skalice (SK) u příležitosti slavnostního křtu knihy Ludvíka Čambaly *Moje druhá světová válka* v rámci oslav 90. výročí vzniku Československa.

Bylo vykonáno několik zahraničních služebních cest (do Heeresgeschichtliches Museum ve Vídni a Slovenského národního múzea – Múzea v Martině) v rámci přípravy a ukončení výstavy *Léta zkázy a naděje* (především J. Mitáček a VI. Schildberger).

Publikační činnost

VLASTIMIL SCHILDBERGER – JAN BŘEČKA – HANA KRAFOVÁ: *Léta zkázy a naděje 1914–1918*. Vydalo Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 44 stran, ISBN 978-80-7028-328-8

LUDĚK GALUŠKA – PAVEL KOUŘIL – JIŘÍ MITÁČEK A KOLEKTIV: *Východní Morava v 10.–14. století*. Vydalo Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 336 s. ISBN 978-80-7028-319-6

JIŘÍ MITÁČEK – LIBOR VYKOUPILO A KOLEKTIV: *Morava v boji proti fašismu*. Vydalo Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 334 s. ISBN 978-80-7028-317-2

J. Mitáček

- „*Campus Lucsco*“ – *proměny jedné otázky*. In: *Východní Morava v 10.–14. století*. Eds. Luděk Galuška–Pavel Kouřil–Jiří Mitáček. Brno 2008, s. 155–167.
- *K proměnám řádových struktur ve Slezsku v čase českého johanitského převora Ziemovita Těšínského (1372–1390)*. *Acta Historica Universitatis Silesianae Opaviensis* 1, 2008. *Confinia Silesiae* (K životnímu jubileu Rudolfa Žáčka). Opava 2008, s. 49–60.
- *Konflikt a smíření u voleb českých johanitských převorů*. Ke vztahům českých Lucemburků, papežské kurie a řádu johanitů. In: *Rituál smíření. Konflikt a jeho řešení ve středověku*. Sborník příspěvků z konference konané ve dnech 31. května–1. července 2007 v Brně. Eds. Martin Nodl a Martin Wihoda. Brno 2008, s. 305–323.
- *Chudí rytíři chrámu Šalamounova; Rytířské řády v českých zemích; Odtajněná fakta z výsledků templářů*. *Živá historie*. Listopad–prosinec 2008, s. 60–63.
- *Seminář Komise regionální historie Moravy a Slezska AMG v Hodoníně*. *Věstník Asociace muzeí a galerií České republiky* 1, 2008, s. 7–8.
- *Konference Východní Morava v 10.–14. století*. *Slovácko* 49, 2007, Uherské Hradiště 2008, s. 289–292.
- *Osobnosti moravských dějin 1*. Eds. Libor Jan–Zdeněk Drahoš–Demeter Malaťák–Pavel Pumpr. Brno, *Matice moravská* 2007. *Vlastivědný věstník moravský* 58, 2008, s. 119–120.
- *Kolektiv autorů: Čejč. Dějiny slovácké obce*. Čejč, Obec Čejč 2007. *Vlastivědný věstník moravský* 58, 2008, s. 99–100.
- *Waldstein–Wartenberg, Berthold: Johanitský řád v Čechách ve středověku*. Praha, *Academia* 2008. *Dějiny a současnost* 10, 2008. *Ročník* 30, s. 45.

J. Břečka

- společně s Vladimírem Tučapským, *Psanci na Chvojnici aneb Foglarův smolný tábor na Moravě v roce 1940*. *Vlastivědný věstník moravský* 60, 2008, s. 18–32.
- *Brněnský 21. srpen 1968*. *Vlastivědný věstník moravský* 60, 2008, s. 242–249.
- *Čestmír Škola (1919–2008)*, *Historie a vojenství* 2/2008, časopis Vojenského historického ústavu Praha, s. 138–140.
- *Sestřelení P–51B Mustang u Boskovštejna 28. srpna 1944*. In: *Američtí hloubkoví stíhači nad Brnem*. Brno 2008, s. 111–115.
- *Havárie P–51C Mustang u Blučiny*. In: *Američtí hloubkoví stíhači nad Brnem*. Brno 2008, s. 116–118.
- *Sestřelení zásobovacího B–24 Liberator u Tišnova*. In: *Američtí hloubkoví stíhači nad Brnem*. Brno 2008, s. 119–120.

- společně s Robertem Kupsou, *Nové pohledy a trendy ve výzkumu československého zahraničního odboje za 2. světové války po listopadu 1989*. In: Morava v boji proti fašismu. Vydalo Moravské zemské muzeum, Brno 2008, s. 34–46.
- *Na junácké pouti – životní příběh Lumíra Jedličky*. Bobří stopou 60, říjen 2008. Zpravodaj Sdružení přátel Jaroslava Foglara, Brno, s. 4–5.
- společně s Robertem Kupsou, *Připomínka 1. světové války v Moravském zemském muzeu*. Acta Mus. Moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 166–170.
- *Jestřáb v Moravském zemském muzeu*. Acta Mus. Moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 170–174.
- *První světová válka v Moravském zemském muzeu*. Historie a vojenství 3/2008, s. 110–111.
- Jiří Mikulka–Radek Mikulka: *S RAF proti Hitlerovi. Letci z Vyškovska, Ivanovic na Hané a okolních obcí době druhé světové války*. Vyškov 2007. Časopis Matice moravské 127, 2008, s. 251–254.
- Vojtěch Šustek: *Zlato se čistí v ohni*. Praha 2008. Jižní Morava 2008, s. 260–262.

Z. Fišer

- *Daniel Sloboda. Dokumenty III. Korespondence s přáteli 2*. Brno 2008, 420 s.
- *Sylvestr Voda a jeho listy z Balkánu za první světové války*. Vlastivědný věstník moravský 60, 2008, s. 10–17.
- *Slovenský historik F. V. Sasinek, Morava a Kroměříž*. Vlastivědný věstník moravský 60, 2008, s. 156–166.
- *Korespondence Aloise Vojtěcha Šembery s Kašparem Pivodou ze Zábřehu*. Severní Morava 94, 2008, s. 32–36.
- *Sochař Josef Šejnost a Kroměřížsko*. Archivní sborník SokA Kroměříž 14, 2008, s. 101–105.
- *Zapomenutý svět Františka Táborského*. Valašsko. Vlastivědná revue, 2008/1 (č. 20), s. 5–7.
- *Jozef Miloslav Hurban a Valašsko*. Valašsko. Vlastivědná revue 2008/2 (č. 21), s. 8–11.
- *Biografický slovník českých zemí, sv. 9, Praha 2008, heslo Jan Petr Cerroni, s. 403–404.*

H. Krafllová

- *Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky*. K počátkům československé tradice (1919–1929). Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 121 s.
- *Já rostl pro bolest... Mnoho tváří Rudolfa Těsnohlídka (1882–1928)*. Příležitostný tisk k výstavě konané v Mramorových sálech Biskupského dvora 10.6.–27.9. 2008. Moravské zemské muzeum 2008, 8 s.
- *Kurýr, Houpačka, David, Lidovky – jak se to rýmuje?* Spolupráce koncernu rodiny Stránských s brněnským humoristou a písničkářem. Acta Mus. Moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 141–158.
- *Česká literatura a válečná zkušenost*. In: Léta zkázy a naděje. Katalog k výstavě MZM konané v Dietrichsteinském paláci 27.5. 2008 – 14.2. 2009, s. 28–30.
- *Já rostl pro bolest...* Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy, roč. 22, č. 3/2008, s. 22–23.

- *Mnoho tváří Rudolfa Těsnohlídka*. KAM, programová část, roč. 52, č. 6/červen 2008, s. 7.
- *Seriál Texty brněnské (ohlasy Výstavy soudobé kultury 1928 v dobové publikační činnosti)*:
 - „*Mladému státu našemu ke cti*“, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 1/leden 2008, s. 26–27.
 - *Ani při Výstavě soudobé kultury nechyběl Mahen!*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 2/únor 2008, s. 27.
 - *Tentokrát zvesela!*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 3/březen 2008, s. 27.
 - *Něco dobového humoru*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 4/duben 2008, s. 27.
 - *TGM na V.S.K.*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 5/květen 2008, s. 27.
 - *Návštěvy zblízka i zdáli*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 6/červen 2008, s. 27.
 - *Začaly prázdniny, půjdeme se bavit!*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 7–8/červenec–srpen 2008, s. 27.
 - *Texty brněnské – zářijové, tedy divadelní*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 9/září 2008, s. 27.
 - *Co dnes hrají ve výstavním kině?*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 10/říjen 2008, s. 27.
 - *Firmy nakladatelské a denní tisk*, Kam – literární příloha, roč. 14, č. 11/listopad 2008, s. 27.
 - *Co jsme ještě nezmínili? aneb Výstavní film*, Kam–literární příloha, roč. 14, č. 12/prosinec 2008, s. 26–27.

R. Kupsa

- společně s Janem Břečkou, *Nové pohledy a trendy ve výzkumu československého zahraničního odboje za 2. světové války po listopadu 1989*. In: *Morava v boji proti fašismu*. Vydalo Moravské zemské muzeum, Brno 2008, s. 34–46.
- společně s Janem Břečkou, *Připomínka 1. světové války v Moravském zemském muzeu*. *Acta Mus. Moraviae, Sci.soc.* 93, 2008, s. 166–170.

VI. Schildberger

- společně s Vilémem Walterem: *Prapor – znamení, které sjednocuje*. Brno 2008, 110 s.
- *Brněnské vojenské osobnosti. Korvetní kapitán Rudolf von Singule*. Listy Univerzity obrany. Leden 2008, s. 20.
- *Brněnské vojenské osobnosti. Podporučík JUC. Miloš Wurm*. Listy Univerzity obrany. Únor 2008, s. 20.
- *Brněnské vojenské osobnosti. Ruský legionář a pozdější armádní generál Ludvík Krejčí*. Listy Univerzity obrany. Březen 2008, s. 20.
- *Brněnské vojenské osobnosti. Ruský legionář a pozdější armádní generál Ludvík Krejčí. 2. část*. Listy Univerzity obrany. Duben 2008, s. 20.
- *Brněnské vojenské osobnosti. Armádní generál Eduard Kadlec – cesta rakousko – uherského důstojníka*. Listy Univerzity obrany. Květen 2008, s. 20.

- Brněnské vojenské osobnosti. *Armádní generál Alois Podhájský. Z divizního velitele rakousko – uherské armády členem generálního štábu československé armády*. Listy Univerzity obrany. Červen 2008, s. 20.
- Brněnské vojenské osobnosti. *Sylvestr Voda – první revoluční posádkový velitel města Brna*. Listy Univerzity obrany. Červenec 2008, s. 20.

Aktivní účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Mitáček

- V rámci mezinárodní konference organizované univerzitou Karlovou *Korunní země v dějinách českého státu IV. Náboženský život a církevní poměry v zemích Koruny české ve 14.–17. století* (22.–25. 4. 2008) přednesena v rámci hlavní sekce přednáška *Správa české provincie johanitů za vlády Lucemburků s důrazem na vedlejší země Koruny české*, která bude publikována ve sborníku z konference vydávaném rovněž Karlovou univerzitou.
- V rámci programu mezinárodní konference *Czlowiek sredniowiecze wobec sacrum. Rytual, gest, modlitwa* (12.–14. 9. 2008) pořádaném v Siedlcích a Drohiczyňě Akademií Podlaskou jsem vystoupil s referátem *Několik poznámek ke spiritualitě českých johanitů v době Lucemburské*, referát bude otištěn ve sborníku z konference, vydávaném Akademií Podlaskou v Siedlcích (Polsko).

J. Břečka

- Dne 25. 9. 2008 přednáška *21. srpen 1968 a jeho oběti v Jihomoravském kraji* přednesená v rámci tří denního semináře *Komise pro regionální historii Moravy a Slezska AMG* v Českém Těšíně.

Ediční činnost a ostatní aktivity

J. Mitáček

- Příprava vydání knihy statí *Královská města v životě země moravské*, redakční příprava a editorství knih *Morava v boji proti fašismu a Východní Morava v 10.–14. století*.
- Člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně*, člen redakční rady a výkonný redaktor sborníku *Brno v minulosti a dnes*, redaktor sborníku *Z kralické tvrže*, jednatel *Komise regionální historie Moravy a Slezska* při AMG, člen poroty krajské přehlídky 29. ročníku SOČ v oboru historie.
- Člen systemizační a škodní komise MZM.

Z. Fišer

- Člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti*, člen redakční rady časopisu *Valašsko*, člen tzv. Rady starších, poradního orgánu ředitele Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

J. Břečka

- Člen redakční rady vlastivědného sborníku *Jižní Morava*, člen poroty krajské přehlídky 29. ročníku SOČ v oboru historie.
- Redakční příprava a editorství knihy Ludvíka Čambaly *Moje druhá světová válka*.
- Předseda prezentační rady MZM a člen výstavní rady Národního zemědělského muzea Praha.

H. Kraflová

- Členství v Poradním sboru pro archiválie Literárního archivu Památníku národního písemnictví v Praze.

R. Kupsa

- Předseda Historicko-dokumentační komisi (HDK) Kounicových studentských kolejí.
- Člen poroty krajské přehlídky 29. ročníku SOČ v oboru historie.
- Redakční spolupráce na sborníku *Svatobořice*.

VI. Schildberger

- Jednatel Komise pro militaria při AMG.
- Příprava přednáškového cyklu u příležitosti výstavy *Léta zkázy a naděje* v říjnu – listopadu 2008.
- Redakční příprava vydání knihy *Prapor – znamení, které sjednocuje*. Brno 2008.

1.2. ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

V roce 2008 Archeologický ústav MZM pokračoval ve své sbírkotvorné, vědeckovýzkumné a prezentační činnosti.

Vědeckovýzkumná činnost probíhala převážně v rámci institucionálního záměru MZM. Odborní pracovníci pracovali v terénu na systematických i záchranných archeologických výzkumech. Jedná se především o středověké lokality ZSO Mstěnice a hrad Skály, dále pak o výzkumy ve Starém Městě. Výzkumy pravěkých lokalit, které jsou pro naši instituci tradiční (Blučina – M. Salaš, Vedrovice – A. Humpolová), byly v posledních letech utlumeny a pozornost je věnována především jejich zpracování a prezentaci. Odborní pracovníci se zúčastňují seminářů a konferencí doma i v zahraničí, kde prezentují výsledky své práce. Pokračuje zpracovávání výsledku výzkumů pro publikační činnost. Průběžně je doplňována odborná knihovna, která je významnou součástí ústavu.

Sbírkotvorná činnost – sbírky jsou získávány vlastními výzkumy, sběry (ve spolupráci s ÚAPP Brno byly pomocí detektoru kovů získány rozsáhlé soubory na řadě lokalit doby laténské a římské), nákupy i dary. Probíhá konzervace a restaurace sbírek nově získaných (sbírka Fr. Vildomce, vlastní výzkumy) i starých nálezů dle možností. Postup konzervace je velmi zpomalen, neboť počet konzervátorů AÚ klesl během minulých let ze čtyř

na úvazek 1,6, takže je ohrožen jeden ze základních pilířů poslání muzea, tj. zachování sbírek. V následujícím roce existuje naděje k nápravě této kritické situace.

Dokumentace, evidence a revize sbírek je prováděna průběžně.

Prezentační činnost – ústav pravidelně připravuje vlastní výstavní projekty nebo spolupracuje s řadou významných institucí doma i v zahraničí. Součástí prezentační činnosti je i odborný výklad v expozici pro studenty, školy, odbornou i laickou veřejnost.

Vědecko-výzkumná činnost

Ústavní úkoly

L. Belcredi

- V rámci IZ pokračoval výzkum a zpracování archeologického výzkumu hradu Skály a jeho průběžná prezentace na konferencích a v tisku. Byl dokončen výzkum jádra hradu Skály, tj. jeho dolní části, kde se nacházela rozsáhlá, zřejmě hospodářská budova – snad konírna a při ní další stavba dřevěné konstrukce, skrývající vstup do sklepení pod zděnou budovou. Bylo zjištěno, že na hradě došlo k silnému výbuchu, který zcela narušil severní skálu, ze které se oddělilo množství obrovských balvanů, které z převážné části napadaly do zmíněného sklepení a poškodily i část jeho mohutné zdi. Byl zahájen výzkum na předhradí, respektive na 1. valu, kde byl na jeho vrcholu počátečním výzkumem odkryt srub s mohutnou mazaníkovou krustou, zřejmě tvořící strop. Objevilo se obrovské množství nálezů, především kovových předmětů, z nichž nejzajímavější je kryt kovového mechanismu zámku dveří.

R. Nekuda

- Mstěnice, archeologický výzkum středověkého vodního mlýna a rekultivace staré plochy výzkumu.

J. Čížmářová

- V rámci IZ byla opakovaně věnována pozornost problematice keltských sídel, především získávání materiálu nedestruktivními metodami. Ve spolupráci s ÚAPP Brno byly prováděny sběry za pomoci detektoru kovů především na nížinných sídlišťích (Bořitov, Boskovice, Chornice, Jevíčko, Klenovice, Medlovice, Němčice, Polkovice, Šebetov). Tyto sběry přinesly nejen významné soubory materiálu, které výrazně obohatily sbírky AÚ MZM, ale především jsou zdrojem důležitých informací o sídelní struktuře hlavně na střední Moravě ve střední a pozdní době laténské. Zde především nedávno objevené významné obchodně-industriální centrum u Němčic/Víčeměřic mění zásadním způsobem pohled na vývoj doby laténské na území Moravy.

L. Galuška

- Záchranné archeologické výzkumy na katastru Starého Města probíhaly zejména v jeho centru a východní části. Před výstavbou rodinného domku byly zkoumány pozůstatky fortifikace z období po zániku Velké Moravy, datované pravděpodobně do druhé poloviny 12. století (ul. Luční). Před výstavbou prodejny byly zkoumány sídlištní vrstvy a objekty, velmi bohaté na keramický materiál, datované do 8.–10. století a do

12.–13. století (ul. Hradištská). Před výstavbou rodinného domku byly zkoumány pozůstatky velkomoravských kostrových hrobů patřících k rozsáhlé nekropoli „Na Valách“ (ul. Jezuitská), další hroby byly zjištěny při rekonstrukci Památníku Velké Moravy, přičemž v jednom z nich se našly pozůstatky rakve a unikátní zlatý gombík.

- Dále byly vyhodnocovány nálezy ze Starého Města, a to zejména velkomoravské sídlištní nálezy spojené s klenotnictvím z polohy Na Dvorku z roku 1997 a také keramický soubor z mladší doby hradištní z 10.–11. století nalezený v roce 2005. Speciálně studovány byly gombíky s motivy ptáčků.
- Autor je řešitel–hlavní koordinátor řešitelského týmu Institucionálního vědeckého záměru Moravského zemského muzea MK 00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*. Moravské zemské muzeum bylo na podkladě výsledků za roky 2007 a 2008 opakovaně zařazeno do nejlépe hodnocené kategorie IZ v rámci ČR.

Z. Měchurová

- V rámci IZ kontrola a údržba výsledků grantu MK ČR z let 1999–2002 *Naučná stezka v Konůvkách – oprava informačních panelů po pěti letech zajistil a financoval vlastník Lesy ČR.*

Grantové projekty

J. Čížmářová

- Projekt MK ČR *Keltská pohřebiště na Moravě ve sbírkách MZM*, identifikační kód projektu DE06P04OMG011. Do tisku byl připraven katalog a základní vyhodnocení pohřebišť v Holubicích a v Křenovicích, jehož publikace je plánována na rok 2009. Uzavřeno bylo vypracování katalogu materiálu z pohřebišť v okrese Brno–město a pohřebiště v Ponětovicích, pokračovaly práce na vypracování katalogu pohřebišť z okresu Brno–venkov. Do laboratoře AÚ byly průběžně předávány předměty ze zpracovávaných souborů, vyžadující konzervaci, vybrané předměty byly konzervovány ve specializované laboratoři muzea v Roztokách.

A. Humpolová

- Evidence a fotografická digitalizace sbírky Františka Vildomce – Program ISO/B – dokumentace a evidence MK ČR. Sbírká F. Vildomce byla v roce 2006 (nákup a dar) převezena na Starý zámek v Jevišovicích. V roce 2008 bylo dokončeno uspořádání neolitické části (replika původního uložení), která bude po otevření zámku přístupna veřejnosti. Podle abecedy byl uspořádán i depozitář. V programu DEMUS bylo zaevidováno 6.071 kusů, fotografická dokumentace byla pořízena u 593 kusů.

M. Salaš

- Vypracování a podání žádosti o grantový projekt *Výšinné sakrální centrum mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny – digitální katalog a analýzy pramenů*, GA ČR č. 404/09/0585.

Z. Měchurová

- Grantový projekt MK ČR na téma *Elektronický katalog jako způsob odborného zpracování a prezentace starých archeologických nálezů z období středověku a raného novověku ve sbírkách MZM v Brně* na léta 2007–2010 pokračoval druhým rokem.
- V depozitáři historické archeologie započaly práce na třídění, evidenci a uložení v nových obalech tzv. staré sbírky jednotlivých nálezů a drobnějších střepových celků (v minulých letech abecedně seřazena, stručná charakteristika zanesena do registrační knihy, ta převedena do počítače), a to v rámci druhého roku čtyřletého účelového grantu od MK ČR. Druhým rokem pokračuje konzervace železných předmětů z tohoto fondu v laboratoři AÚ v Rebešovicích, stejně jako rekonstrukce některých poškozených celých nádob.
- V rámci téhož grantu byl dovybaven vstupní prostor půdního depozitáře (registrační skříně a kartotéky na evidenční karty, schůdky k mincovním skříním, další mobilní klimatizace).
- Za pomoci brigádníků a praktikantů byla provedena revize železných předmětů z fondu Mstěnice, Pfaffenschlag, uložených v tzv. mincovních skříních v depozitáři středověké archeologie. Fond byl nově adjustován, stará polystyrenová plata byla likvidována a železa s popiskami byla uložena v záměrně proděravělých igelitových sáčcích se zipem. Pro revizní zprávu byla vyhotovena digitalizovaná příloha, která by mohla sloužit jako záznam počítačové evidence těchto želez.

Výstavy

- 24. 4. 2008 – Doplnění stávající expozice Velká Morava o scénu *Když Metoděj křtil Bořivoje*, MZM, Dietrichsteinský palác, autorství libreta a scénáře, účast na realizaci, zapůjčeno z archeoskanzenu Modrá (L. Galuška).
- 8. 5. 2008 – Výstava *Tři pruty Svatoplukovy*, archeologický skanzen Modrá u Velehradu, autorství libreta a scénáře, účast na realizaci a vernisáži (L. Galuška).
- 30. 6. 2008 – Výstava *Dialog věků – náměstí Velké Moravy ve Starém Městě*, spolupráce na scénáři části o Velké Moravě, Slovácké muzeum Uherské Hradišti (L. Galuška).
- 24. 7. 2008 – Spolupráce na výstavě *Život a smrt v mladší době kamenné*, uspořádané Ústavem archeologické památkové péče Brno, v.v.i. ve Znojmě (A. Humpolová).
- 30. 11. 2008 – Výstava *Bojná – raně středověké mocenské centrum mezi Nitrou a Moravou*, MZM, palác šlechtičen, Brno, spolupráce na scénáři a realizace, ve spolupráci se SNM Bratislava, AÚ SAV Nitra, Ponitrianským muzeem Nitra a soukromými sběrateli (L. Galuška).
- Scénář výstavy *Středověká vesnice na Moravě*. Výstava realizována za podpory grantu Vysočina. Realizace výstavy – výstavní oddělení MZM Brno. Hrotovice 2008 (R. Nekuda).

Přednášky pro veřejnost

J. Čížmářová

- *Keltská konvice z Brna–Maloměřic*, Hvězdárna a planetárium M. Koperníka, 23. 10. 2008.

L. Belcredi

- V roce 2008 bylo několik skupin zájemců provedeno po lokalitě ZSO Bystřec, která byla v předešlém roce osazena informačními tabulemi, což se u veřejnosti setkalo s velmi pozitivním ohlasem. Zájem o provedení po této lokalitě je ze strany okolních kulturních organizací značný, zvláště v souvislosti s pořádáním různých společenských akcí v okolních zařízeních, kterých je na Dražanské vrchovině poměrně hodně. Dochází tak velmi nenásilnou formou k významné popularizaci práce naší instituce.
- Přesto, že nebyl v roce 2008 veřejně vyhlášen Návštěvní den na hradě Skály jako v předešlých dvou letech, dostavilo se opět 28. 10. 2008 poměrně značné množství lidí, kteří byli při této příležitosti opět seznámeni s historií hradu a výsledky archeologického výzkumu.

L. Galuška

- *Velká Morava*, expozice Velká Morava, MZM, Ditrichštejnský palác, Brno, 10. 1. 2008
- *Bitva u Bratislavy roku 907 a zánik Velké Moravy*, Muzeum Klobouky u Brna, 12. 2. 2008.
- *Velká Morava a Uherskohradištsko*, archeoskanzen Modrá u Velehradu, anglicky pro studenty gymnázia Uherské Hradiště a vyšší školy z Kodaně (Dánsko), 18. 4. 2008.
- *Kníže moravský Svatopluk a jeho neposlušní synové*, Archeologický skanzen Modrá u Velehradu, 8. 5. 2008.
- *O slunovratu starých Moravanů*, Slavnosti Slunovratu, archeologický skanzen Modrá, 21. 5. 2008.
- Prezentace na téma *Pohřeb doby velkomoravské* provázená přednáškou pro veřejnost, Archeologický skanzen Modrá u Velehradu, 9. 8. 2008.
- *Ostrožská Nová Ves od pravěku do středověku*, Klub důchodců Ostrožská Nová Ves, 12. 11. 2008.
- *Od Veligradu po Moravu – o centrech Říše Velkomoravské*, Klub kultury Uherský Brod, 26. 11. 2008.

Exkurze

- Exkurze po moravských keltských lokalitách (Kotouč u Štramberka – jeskyně Šipka, Hostýn, Požaha, Žuráň) – 7. 6. 2008, s cestovní kanceláří Kudrna (J. Čížmářová).
- Exkurze studentů na archeologický výzkum Mstěnice (Pedagogická fakulta Brno), květen 2008 (R. Nekuda).

Spolupráce s médii

L. Galuška

- 12. 3. 2008 – Natáčení dílu z cyklu pro děti *Záhady Toma Wizarada*, ČT 1.
- 2. 5. 2008 – Natáčení dílu z cyklu pro děti *Záhady Toma Wizarada*, ČT 1.

- 10. 6. 2008 – Natáčení rozhlasové relace a příprava novinového článku ke svátku Cyrila a Metoděje pro Katolický týdeník a rádio Proglas, vysíláno, respektive otištěno dne 5.7. 2008.
- 12. 9. 2008 – Natáčení dílu z cyklu pro děti *Záhady Toma Wizarda*, ČT 1.
- 18. 11. 2008 – Přímé hodinové rozhlasové vysílání v Českém rozhlase Brno (redaktorka Z. Ledererová) na téma *Aktuální témata středoevropské archeologie*. Český rozhlas Brno.
- 2. 12. 2008 – ON LINE dvouhodinový rozhovor pro Slovácký týdeník, Uherské Hradiště.
- 23. 12. 2008 – Přímé hodinové rozhlasové vysílání v Českém rozhlase Brno (redaktorka Z. Hotařová) na téma *Slunovrat a co dělají archeologové o vánocích*, Český rozhlas Brno

A. Humpolová

- 4. 9. 2008 – Vyjádření k nálezům další „venuše“ z Mašovic, ČT 1.
- 27. 10. 2008 – Natáčení dílu z cyklu pro děti *Záhady Toma Wizarda*, ČT 1.

R. Nekuda

- Rozhovor pro rádio VYSOČINA.

M. Salaš

- 12. 5. 2008 – Reportáž o nálezů náramku z Býčí skály, ČT 1 v Jihomoravském večerníku.

Pedagogická a lektorská činnost

J. Čížmářová

- Slezská univerzita v Opavě – *Doba laténská českých zemí, Doba laténská Evropy*.
- Příprava materiálu a konzultace bakalářské práce o pozdnělaténské malované keramice ze Starého Hradiska (I. Ženožičková, MU Brno).
- Příprava materiálu a konzultace bakalářské práce o keltském sídlišti v Brně–Slatině (H. Bradáčová, MU Brno).
- Příprava materiálu a konzultace bakalářské práce o kopí z moravských keltských pohřebišť (J. Horák, SU Opava).
- Příprava materiálu a konzultace bakalářské práce o osídlení Kotouče u Štramberka (H. Zbranek, SU Opava).
- Příprava materiálu a konzultace doktorské disertační práce o dálkových kontaktech Keltů na Slovensku na základě kruhového šperku (M. Furman, Univerzita Nitra).
- Příprava materiálu a konzultace doktorské disertační práce o sledování pohybu keltských kmenů na základě laténských spon (G. Brežňanová, Univerzita Nitra).

P. Galeta

- Součástí práce ústavu je i prezentace expozice s odborným výkladem.

L. Galuška

- Ukončení cyklu přednášek na Ústavu archeologie a muzeologie MU Brno v rámci řádné výuky zimního semestru, na téma *Architektura Velké Moravy a Stavební kultura Slovanů*, leden 2008.
- Oponent doktorské práce Mgr. Š. Ungermanna *Raně středověké pohřebiště v Dolních Věstonicích – Na pískách*, Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno, 25. 6. 2008.
- Přednáška *Velká Morava a nejnovější výsledky slovanské archeologie v ČR*, expozice Velká Morava, MZM, Dietrichštejnský palác, anglicky pro studenty archeologie univerzity v Berlíně (Německo), vedené prof. dr. F. Biermannem, 3. 9. 2008.
- Přednáška *Velkomoravský Veligrad a jeho zázemí*, archeoskanzen Modrá u Velehradu a Památník Velké Moravy ve Starém Městě, anglicky pro studenty archeologie univerzity v Berlíně (Německo), vedené prof. dr. F. Biermannem, 4. 9. 2008.
- Oponent doktorské práce Mgr. J. Huszára, *Bodné dřevcové zbraně raného středověku v Karpatské kotlině*, Filozofická fakulta Univerzity Konštantina Filozofa, Nitra (Slovensko), 10. 10. 2008.

A. Humpolová

- Oponent magisterské diplomové práce Z. Sedláčkové *Staroneolitické ohrazené osady v Evropě*, 8. 9. 2008.

R. Nekuda

- Univerzita Hradec Králové – Katedra praktické a experimentální archeologie, Filozofická fakulta. Přednáškový cyklus – zimní a letní semestr 2008. *Život středověké vesnice*.
- Pedagogická fakulta MU Brno – katedra historie. Přednáškový cyklus – letní semestr 2008. *Každodenní život středověkého člověka*.

M. Salaš

- Recenzní posudek na zahraniční odbornou studii v časopisu *Památky archeologické* (Martin Bartelheim, Bülent Kızılduman, Uwe Müller, Ernst Pernicka and Hasan Tekel: *The late bronze age hoard of Kalebur-nu/Galinoporni on Cyprus*).
- Oponentský posudek bakalářské diplomové práce K. Peřina: *Horákovská osada v Blučině*, Opava 2008 (100 str., 38 obr., 34 tab.).
- Oponentský posudek doktorské disertační práce M. Vokáče: *Broušená a ostatní kamenná industrie z neolitu a eneolitu na jižní Moravě se zvláštním zřetelom na lokalitu Těšetice – Kyjovice*, Brno 2008.
- Oponent při obhajobě disertační práce M. Vokáče, Ústav archeologie a muzeologie FF MU, 2. 12. 2008.
- Oponentský posudek návrhu juniorského badatelského grantového projektu GA AV ČR.

- Oponentský posudek magisterské diplomové práce H. Zbranka: *Kotouč u Štramberku a jeho nejbližší okolí v době popelnicových polí*, Opava 2008.
- Recenzní posudek studie J. Juchelky: *Závěr vývoje lužické kultury na Opavsku* pro Přehledy výzkumů 2008.
- Posudek návrhu standardního projektu GA ČR.
- Posudek návrhu standardního projektu pro Vedeckou grantovou agentúru Ministerstva školstva a Slovenskej akadémie vied.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Čížmářová

- *Doba laténská v Čechách, na Moravě a na Slovensku*, Roztoky u Křivokláta, 13.–15. 5. 2008.

L. Belcredi

- *Nové výzkumy na Moravě*, Brno.
- XL. Mezinárodní konference archeologie středověku *Hmotná kultura každodenního života ve středověku a raném novověku*, Plzeň, 15.–19. 9. 2008.

L. Galuška

přednášky v zahraničí

- Mezinárodní vědecká konference *Origins of slavic States: Results and Perspectives of Research*, přednáška *O počátcích vzniku velkomoravské sídelní aglomerace Staré Město Uherské Hradiště – Veligradu*, Lvov (Ukrajina), 23. 9. 2008.

přednášky doma a na Slovensku

- 40. mezinárodní konference archeologie středověku, přednáška *Povelkomoravská a mladohradištní keramika*, Západočeské muzeum, Plzeň, 15. 9. 2008.

A. Humpolová

- 4.–6. 6. 2008 – XXXVI. seminář archeologů z muzeí a institucí památkové péče na téma *Současný stav přípravy archeologické části památkového zákona* (člen výboru Oborové komise), Cheb.
- 27. zasedání badatelů pro výzkum neolitu Čech, Moravy a Slovenska *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí* (provedení sbírkou Fr. Vildomce), Vranov nad Dyjí, 29. 9.–30. 9. 2008.

R. Nekuda

- Konference Ve službách archeologie – Nitra 2008. Přednáška *Využití přírodovědeckých metod v archeologii*. Spolupořadatel konference.

M. Salaš

- X. mezinárodní konference *Popelnicové polia a doba halštatská*, přednáška *Kopí z Kanic a meč s litou rukojetí z Újezda – dva unikátní bronzové solitéry doby popelnicových polí*, Košice, 16.–19. 9. 2008.

Z. Měchurová

- XL. Mezinárodní konference archeologie středověku *Hmotná kultura každodenního života ve středověku a raném novověku*, Plzeň, 15.–19. 9. 2008 přednesen příspěvek na téma *Drobná hrnčířská plastika koníčka jako nejen dětská hračka na Moravě* (pro periodikum AH).

L. Belcredi, M. Salaš, A. Humpolová, J. Čížmářová, Z. Měchurová

- XXXVI. seminář archeologů z muzeí a institucí památkové péče na téma *Současný stav přípravy archeologické části památkového zákona*, Cheb, 4.–6. 6. 2008.

Zahraníční služební cesty

J. Čížmářová

- San Marino, Viterbo, Milano – opakovaná instalace výstavy *Gli occhi della notte*, jejímž ústředním a nosným exponátem byl soubor kování dřevěné konvice z keltského pohřebiště v Brně–Maloměřicích.

L. Galuška

- 12.7. a 10. 9. 2008 – Slovensko, Bojná–hradisko, účast v odborné hodnotící komisi na nově objevené významné lokalitě z období Velké Moravy.
- 21.9.–27. 9. 2008 – Ukrajina, Lvov, účast na mezinárodní vědecké konferenci *Origins of Slavic States: Results and Perspectives of Research*, Lvov (Ukrajina).
- 30.9.–1. 10. 2008 – Slovensko, Bojná, účast na hodnotící reprezentativní komisi na významné velkomoravské lokalitě, za účasti vicepremiéra SR prof. Dušana Čaploviče.
- 7.–9. 10. 2008 – Německo, Bonn, návštěva unikátních výstav *Langobardi a Řím a barbaři*, na které Archeologický ústav MZM zapůjčil originální předměty.
- 10. 10. 2008 – Slovensko, Nitra, Archeologický ústav SAV, účast na obhajobě disertační práce mgr. J. Huszára, dále také studium materiálu z hradiska Bojná.

R. Nekuda

- Nitra SAV, Archeologický ústav. Spolupráce s AÚ SAV v Nitře.

M. Salaš

- 9.–16. 6. 2008 – San Marino, převoz exponátů na zahraniční výstavu.
- 16.–19. 9. 2008 – Slovensko (Košice), aktivní účast na X. mezinárodní konferenci *Popolnicové polia a doba halštatská*.

Z. Měchurová

- 16.–20.4. 2008 – University of Cambridge, Departement of Archaeology, Cambridge, Velká Británie. Cílem cesty byla návštěva expozic, depozitářů i knihoven v muzeích a kolejích university v Cambridgi, hrazeno v rámci grantu MK.
- 17.–18. 6. 2008 – Budapest history Museum – Budapesti Történeti Múzeum v Budapešti, Maďarsko. Zahraniční služební cesta byla podniknuta za účelem shlédnutí výstavy *Matyáš Korvín, král*, hrazeno z grantu MK.
- 9.–10.10. 2008 – skanzen Das Fränkische Freilandmuseum in Bad Windsheim, Spolková republika Německo. Zahraniční služební cesta byla podniknuta za účelem návštěvy muzea v přírodě v Bad Windsheimu u Norimberka, hrazeno z grantu MK.

Publikační činnost

J. Čížmářová

- společně s s M. Čížmářem, M. Kejzlarem a E. Kolníkovou, *Detektorová prospekce lokalit z doby laténské na Moravě*. Přehled výzkumů 49, 2008, Brno 2008, s. 125–131, ISSN 1211-72-50
- *Vzpomínka na Jiřího Medunu († 7.11.2007)*. Pravěk N.Ř. 17, 2007 (Brno 2008), s. 462–464, ISBN 978-80-86399-39

L. Galuška

- *Brezalauspurc 907*. Slovácko 48, 2007, Uherské Hradiště 2008, s. 199–204. ISSN 978-80-86185-62-0.
- *Staré Město–Veligrad v období mezi zánikem Velké Moravy a založením Nového Veligradu–Uherského Hradiště (začátek 10. století – polovina 13. století)*. In: L. Galuška – P. Kouřil – J. Mitáček: *Východní Morava v 10.–14. století*, s. 95–116. Brno 2008. ISBN 978-80-7028-319-6.
- *Die grossmährische Siedlungsagglomeration Staré Město – Uherské Hradiště und das Problem ihrer Gliederung anhand der Befestigungen*. In: I. Boháčová, L. Poláček (Hrsg.): *Burg – Vorburg – Suburbium. Zur Problematik der Nebenareale frühmittelalterlicher Zentren*. Internationale Tagungen in Mikulčice 7, 2008, s. 169–178. Brno. ISBN 80-86023-84-2.

- *Die grossmährische Siedlungsagglomeration von Staré Město – Uherské Hradiště (Mähren): Uherské Hradiště–Sady, Kirchenkomplex und Erzbischofsitz.* In: M. Pippal, F. Daim (Hrsg.): *Die frühmittelalterlichen Wandmaleiten Mährens und der Slowakei. Archäologischer Kontext und herstellungstechnologische Analyse*, Innsbruck 2008, s. 47–62. ISBN 978-3-7030-0457-5.
- *K otázce raně středověkého opevnění ostrova sv. Jiří velkomoravské staroměstsko-uherskohradištské mocenské aglomerace.* *Acta Mus. Moraviae, Sci.soc.* 93, 2008, s. 115–127. ISSN 0323-0570.
- *Early medieval Agglomeration Staré Město-Uherské Hradiště – Great Moravian Veligrad.* In: *Questiones Medii Aevi Novae* (2008), vol. 13, Warszawa 2008, s. 45–61. ISSN 1427-4418.
- *Veligrad Velikoj Moravii – ukrepljena aglomeracija i centr vlasti Stare Mesto – Ugerske Gradiste.* In: *Starodavnij Iskorosten i slovjanski gradi*, Tom 1, Korosten 2008, s. 65–80.
- *A contribution to the structure and character of the landscape of the Great Moravian agglomeration Staré Město – Uherské Hradiště.* In: Poláček, L. (Hrsg.): *Das wirtschaftliche Hinterland der frühmittelalterlichen Zentren, Internationale Tagungen in Mikulčice 6*, Brno 2008, s. 249–256. ISBN 978-80-86023-81-6.

A. Humpolová

- společně s T. Berkovcem, *Vedrovice.* In: *Život a smrt v mladší době kamenné*, Znojmo 2008, s.45–49.

R. Nekuda

- *Stavební vývoj hospodářských staveb středověké vesnice na Moravě.* *Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV* 43, Nitra 2008, s. 1–27, ISSN 0560-2793.
- *Využití vody ve středověké vesnici na Moravě.* *Živá archeologie* 9/2008, s. 1–3. ISBN 978-80-254-0988-6, ISSN 1213-1628.
- *Development of Farm Construction in the Moravan Village.* *Časopis ve službách archeologie* 2/2008, s. 91–117, ISSN 1802-5463.
- *Petroarcheologická charakteristika stavebního materiálu mlýna v zaniklé středověké vsi Mstěnice u Hrotovic (západní Morava).* *Časopis Ve službách archeologie* 2/2008, s. 118–125, ISSN 1802-5463.

M. Salaš

- *Starobronzový kostrový pohřeb v nádobě z Vedrovic.* *Pravěk NŘ* 17, 2007, Brno 2008, s. 121–162.
- společně s J. Kohoutkem, *Bronzový meč z Újezdu (okr. Zlín) – příspěvek k typologii mečů s litou rukojetí a sémantice solitérních bronzových nálezů.* *Pravěk NŘ* 17, 2007, Brno 2008, s. 223–250.

Z. Měchurová

- *Naučná stezka zaniklou středověkou vsí Konůvky ve Ždánickém lese. Kulturní a turistické využití archeologické lokality v regionu.* In: *Veřejná archeologie II. Příspěvky ke konferenci Archeologie a veřejnost* 2005, Dryada Praha 2008, s. 69–76. ISBN 978-80-87025-18-5.

- *K figurálním motivům na renesančních kamnových kachlích. Zu den Figuralmotiven auf den Ofenkacheln der Renaissance.* Acta Musei Moraviae, Sci.soc. 92, 2007, Brno 2008, s. 129–147, ISSN 0323-0570, ISBN 978-80-7028-310-3.
- *Jak se pracovalo na poli. Srovnání zemědělského nářadí ze zaniklých středověkých vsí s etnografickými sbírkami.* Archaeologia historica 33, 2008, s. 129–144, ISSN 0231-5823, ISBN 978-80-7275-076-4.
- *Neobvyklý keramický tvar z Velkých Němčic na Břeclavsku a jeho interpretace.* Acta Musei Moraviae, Sci. soc. 93, 2008, s. 129–140. ISSN 0323-0570

Ediční činnost

R. Nekuda

- Odpovědný redaktor časopisu *Ve službách archeologie*, Brno 2008.

Různé

J. Čížmářová

- Pokračováno v ukládání a revizi sbírek doby římské a stěhování národů v nově vyčleněných prostorách depozitáře v Rebešovicích. Definitivně zde byl soustředěn a uložen rozsáhlý soubor materiálu z keltského oppida Staré Hradisko z výzkumů J. Böhma (30. léta 20. století), J. Meduny (60. a 70. léta 20. století) a M. Čížmáře (80. a 90. léta 20. století).
- V rámci projektu MK ČR zpracováván materiál z keltských moravských pohřebišť (Brno-město, Brno-venkov).
- Příprava tří rozsáhlých zahraničních zápůjček:
 - Venezia – Bonn: *Rome and the barbarians*, 26. 1.–20 .7. 2008, 22. 8.–7. 12. 2008;
 - Bonn: *Die Langobarden. Das Ende der Völkerwanderung*, 22. 8. 2008–11. 1. 2009;
 - San Marino, Viterbo, Milano: *Gli occhi della notte*.

L. Galuška

- Realizace vlastního projektu *Naučná stezka velkomoravským Starým Městem* – prezentace deseti vybraných významných nalezišť velkomoravského Starého Města, ve spolupráci s radnicí Starého Města (místostarosta R. Malina).
- Členství v realizačním kolektivu nového prezentačního systému Památníku Velké Moravy ve Starém Městě – spoluautorství na scénáři, libretu k filmu, autorství textů k prezentaci ve sluchátkách, příprava realizace replik a výstavních předmětů.
- Členství v Radě základního výzkumu *Křesťanství a česká společnost ve středověku* Centra mediaevistických studií Praha při AV ČR a Katolické teologické fakulty KU Praha.
- Členství v prezentační radě Moravského zemského muzea.

- Členství v odborných komisích na archeologickém výzkumu AÚ AV ČR v Mikulčicích (13. 2. 2008), FF MU v Břeclavi-Pohansku (5. 8. 2008), Archeologického ústavu SAV Nitra v Bojném (12. 7., 10. 9. a 30. 9. až 1. 10. 2008).
- Členství ve Zlínské archeologické komisi.
- Členství v památkové radě Národního památkového ústavu, pracoviště Kroměříž.
- Členství v redakčních radách periodik *Slovácko* a *Mediaevalia historica Bohemica*.

A. Humpolová

- Badatelský a výpůjčkový provoz v dislokovaném depozitáři v Rebešovicích.
- Uložení zásobnic v depozitáři v Rebešovicích.
- Přestěhování slovanských sbírek do nového depozitáře.
- Přestěhování nálezů předaných ÚAPP Brno.
- Člen výboru Oborové komise muzejních archeologů při asociaci muzeí a galerií.

M. Salaš

- Badatelský provoz v depozitáři Rebešovice.
- 17. 4. 2008, Velké Meziříčí: autorské představení a beseda s autory knihy *Velké Meziříčí v zrcadle dějin*, Brno 2008.
- Akvizice nálezů z Kanic a depotu ze Sazovic.
- V depozitáři Rebešovice dokončena systemizace sbírkového fondu střední doby bronzové a zahájena systemizace fondu doby popelnicových polí a doby halštatské.

Z. Měchurová

- Člen výboru Oborové komise muzejních archeologů při asociaci muzeí a galerií ČR.
- Badatelský a výpůjčkový provoz v depozitáři středověké archeologie.
- Spolupráce na reinstalaci pravěké sbírky Fr. Vildomce z Boskovštejna v Jevišovicích.
- Ve spolupráci s informačním odd. (p. Okleštěk) se pracovalo na převodu evidenční řada středověku v AISM-d-base do Demusu archeologie.
- Na podzim 2008 byl prováděn archeologický dohled při rekonstrukci Biskupského dvora (objev pyrotechnického zařízení snad z 13. stol. v místech před traktem zoologického odd. a domovním bytem).

1.3. NUMISMATICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2008 numismatické oddělení pokračovalo ve své činnosti v souladu se svou koncepcí, i když byl jeho provoz od září omezen nejprve opravou elektroinstalace v části oddělení a posléze celkovou rekonstrukcí Biskupského dvora MZM. Z tohoto důvodu byla i dočasně uzavřena numismatická expozice *Dějiny peněz na Moravě a Moravské medailérství*.

Personální obsazení oddělení bylo v roce 2008 následující:

Odborní pracovníci: PhDr. Jan Šmerda – vedoucí oddělení, Mgr. Dagmar Grossmannová (která v rámci své mateřské dovolené pracovala na polovinu úvazku) a Mgr. Dagmar Kašparová. Konzervátor: Oldřich Šafařík. Úklid: Jarmila Urbánková.

Jako každý rok, byla prováděna pravidelná revize sbírkových fondů (*J. Šmerda, D. Grossmannová, D. Kašparová*) a jejich konzervace (*O. Šafařík*). Byla rekatologizována stará sbírka a evidovány a zpracovávány nové hromadné nálezy a jednotlivé archeologické nálezy (*J. Šmerda, D. Grossmannová*).

Pro vážné zájemce a odborné badatele byly zpřístupňovány sbírkové fondy a knihovna ke studiu, což však muselo být kvůli již zmíněným rekonstrukcím omezeno.

Vědeckovýzkumná činnost probíhala především v rámci institucionálního záměru MZM (*J. Šmerda a D. Grossmannová*) a dále dle zaměření jednotlivých pracovníků.

Nadále pokračovala pravidelná spolupráce s Českou numismatickou společností, pob. Brno. Společně byly pořádány přednášky pro členy numismatické společnosti a odbornou i laickou veřejnost konané pravidelně každý měsíc v Moravském zemském muzeu. Na jejich organizaci se za numismatické oddělení podílely D. Kašparová a D. Grossmannová. Ve spolupráci byl vydáván i populárně-vědecký časopis *Numismatik* (redaktorka *D. Grossmannová*).

V roce 2008 vyšlo další dvojčíslo vědeckého časopisu *Folia numismatica* (redaktorka *D. Kašparová*).

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly:

J. Šmerda

- Podílí se na institucionálním záměru MZM *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*.
- *Antické mincovnictví* – zpracování jednotlivých nálezů římských mincí ze 2.–4. stol. z Masarykova muzea v Hodoníně.
- *Denárová měna na Moravě – období denárové* – determinace materiálu z archeologických nálezů, věnuje se především mincovnictví na jihovýchodní Moravě.

- Vrámci *Grošové měny na Moravě* bylo hlavním zpracovávaným tématem mincovnictví 1. poloviny 15. století; bylo provedeno nové zpracování, podrobná analýza hromadných nálezů (Lavičky – 20. léta 15. stol., Chvalatice – 30. léta 15. stol., Holubí Zhoř – 50. léta 15. stol.) a nová datace zahraničních nálezů (Rabenschwandt – předatování do poč. 15. stol. a nové zpracování).
- *Tolarová měna na Moravě* – determinace materiálu.

D. Grossmannová

- V rámci institucionálního záměru MZM zpracovává téma *Historicko-peněžní vývoj na Moravě od konce 30leté války do zavedení konvenční měny (1648–1750)*. Pro zpracování tohoto tématu je nezbytná kombinace písemných a hmotných pramenů. Proto bylo i nadále pokračováno ve zpracovávání hromadných mincovních nálezů, jejich analýze a evidenci. Rovněž pokračovalo studium písemných pramenů v Moravském zemském archivu v Brně, které se týkalo všech záležitostí spojených s mincovnictvím a penězi v uvedeném období na Moravě.
- Nadále se věnuje tématu *Denárová měna na Moravě – období 13. století* – pokračovalo zpracovávání hromadných mincovních depotů z 2. poloviny 13. století, jejich typologická, metrologická a ikonografická analýza.

D. Kašparová

- Participovala na zpracování oběživa v 15. století.

Grantové projekty:

D. Grossmannová

- Spoluřešitelka grantového projektu GAČR (404/06/0635) *Vývoj peněžně ekonomických vztahů na Moravě ve 13. století*, který spočíval v přípravě rukopisu univ. prof. J. Sejbala, DrSc. na toto téma do tisku a jeho dokončení. Ve třetím roce řešení projektu bylo dokončeno zpracování mincovních depotů z 1. pol. 13. století, jejich analýza, fotodokumentace a příprava rukopisu k vydání.

Výstavy

J. Šmerda

- *Zlaté mince evropského středověku*, Slováké muzeum v Uherském Hradišti, (15.–25. 5. 2008).
- Podíl na výstavě *Buchlovice za první světové války*, (září 2008).

Přednášky pro veřejnost

D. Grossmannová

- *Nálezy konce tolarového období ze Soběšic a Prostějoviček a jejich srovnání* (MZM, 5. 6. 2008).

J. Šmerda

- *Nález z Chvalatic – peníze z konce doby husitské na Moravě*, (MZM, 15. 5. 2008).

Spolupráce s médii

D. Grossmannová

- Rozhovor o historii haléřových mincí, ČRo1 Radiožurnál, 6. 8. 2008, red. Eva Rajlichová.

J. Šmerda

- Rozhovory v souvislosti s výstavou *Zlaté mince evropského středověku* v TV Nova, ČT1 a regionální TV (květen 2008).

Pedagogická a lektorská činnost

J.Šmerda

- Přednáší numismatiku a dějiny peněz na Filozofické fakultě MU, katedra historie, katedra archivnictví a PVH a archeologický ústav; a na Filozofické fakultě PUO, katedra historie.

D. Kašparová

- Odborný výklad pro širokou veřejnost v rámci Muzejní noci (24. 5. 2008) v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě* (Biskupský dvůr MZM), kde pravidelně provádí rovněž lektorské výklady pro školy.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

D. Grossmannová

- *Mincovníctví církevních institucí ve střední Evropě* (Symposium k 400. výročí mincovního privilegia olomouckých biskupů 1608–2008), Kroměříž 24.–26. 4. 2008.
- V. pardubické bienále *Peníze a jejich lidé*, Zámek Pardubice 15.–16. 5. 2008, prezentován příspěvek na téma *Ženy a peníze v českých zemích ve středověku a novověku*.

- *Nálezy mincí – jejich archeologický kontext a historický význam*, Třešť 6.–9. 10. 2008, prezentován příspěvek na téma *Moravské nálezy mincí od konce třicetileté války do začátku konvenční měny (1648–1750)*.

D. Kašparová

- *Mincovnictví církevních institucí ve střední Evropě* (Symposium k 400. výročí mincovního privilegia olomouckých biskupů 1608–2008), Kroměříž 24.–26. 4. 2008.
- *Nálezy mincí – jejich archeologický kontext a historický význam*, Třešť 6.–9. 10. 2008.

J. Šmerda

- *Mincovnictví církevních institucí ve střední Evropě* (Symposium k 400. výročí mincovního privilegia olomouckých biskupů 1608–2008), Kroměříž 24.–26. 4. 2008.
- *Nálezy mincí – jejich archeologický kontext a historický význam*, Třešť 6.–9. 10. 2008, prezentován příspěvek na téma *Soubor mincí z pozdního středověku a raného novověku z mlýnského náhonu na Pekařské ulici v Brně* (spoluautor R. Procházka).

Publikační činnost

D. Grossmannová

- *Profesor Jiří Sejbal*. Folia numismatica 21, 2008, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, s. 5–17.
- společně s T. Krejčíkem: *Odkaz Jiřího Sejbala a pokračování ve výzkumu peněžně-ekonomických vztahů na Moravě ve 13. století*. Folia numismatica 21, 2008, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, s. 147–148.

D. Kašparová

- *Zdeněk Příklad – plastiky, medaile, Miloslav Stibor – fotografie*. Folia numismatica 21, 2008, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, s. 161.
- *Zlaté mince evropského středověku*. Folia numismatica 21, 2008, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, s. 166.
- Taťána Kučerovská, Jindřich Rácek, Petr Dvořáček, Stanislav Houzar, Pavla Korbelová: *Roubanina a okolí od historie po současnost*. Folia numismatica 21, 2008, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, s. 170.

J. Šmerda

- *Měna na jihovýchodní Moravě v 11.–13. století*, In: Galuška, L.- Kouřil, P. – Mitáček, J.: *Východní Morava v 10. až 14. století*, Brno 2008, s. 117–127.
- *Papežské mince a medaile*. In: Kardinál František z Dietrichsteina (1570–1636). Prelát a politik neklidného věku. Olomouc 2008, s. 127–129, s. 170–171. ISBN 978-80-87149-06-5.

Ediční činnost

D. Grossmannová

- Spolupráce na redigování sborníku *Peníze v proměnách času VI., Mincovníctví, peněžní vztahy a medailérství za válek od antiky až po Vídeňský kongres.* (red. Grossmannová, D. – Krejčík, T. – Štefan, J.T.), Ostrava 2008, ISBN 978-80-86840-38-3.
- Redaktorka časopisu *Numismatik*, který je vydáván ve spolupráci Numismatického odd. MZM a České numismatické společnosti, pob. Brno.

D. Kašparová

- Redaktorka vědeckého časopisu *Folia numismatica 21, Supplementum ad Acta Musei Moraviae*, Sci.soc. 91/92 2006/2007, Brno 2008, ISSN 0862-1195.

Vědy o umění

1.4. ODDĚLENÍ DĚJIN DIVADLA

Oddělení dějin divadla patří k mladší odborným pracovištím Moravského zemského muzea v Brně. Existuje od roku 1955 (osamostatněno 1957). Posláním pracoviště je studium, dokumentace, vědecké hodnocení dokumentů, zveřejňování poznatků a osvětová činnost v oblasti divadla, a to zejména na Moravě. Sbírkový fond tvoří scénografie, ikonografie, rukopisy, fotografický materiál, zvukové záznamy, audiovizuální záznamy, rekvizity a další průvodní dokumenty. V 70. letech 20. století byly aktivity pracoviště rozšířeny o výzkum a dokumentaci českého loutkářství s akcentem na kočovné marionetové divadlo, posléze i fenomén tzv. rodinného loutkového divadla. Koncem roku 2008 čítá sbírka oddělení 84.828 předmětů evidovaných ve II. stupni, z toho 3.232 digitalizovaných. Odborná specializovaná knihovna obsahuje na 14.477 titulů. Struktura sbírky v zásadě vychází z tradičního pojetí. Základem jsou průvodní dokumenty jednotlivých složek divadla. Z toho hlediska je sbírka teatrálií systemizována, tzn. dokumentuje například vývoj scénografie, dramaturgie atd. Je zpřístupněna především badatelům. Širší veřejnosti jen prostřednictvím příležitostných domácích i zahraničních výstav, přednášek a besed, televizních pořadů, dílen apod. Oddělení spolupracuje s jinými teatrologickými institucemi (KDS SE FF MU Brno, DF JAMU Brno, KDFaM UP Olomouc, Divadelní ústav Praha, MLK Chrudim, NM Praha aj.) a nevládními organizacemi (SIBMAS, UNIMA, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů).

Řada aktivit pracoviště je v současné době zabezpečována prostřednictvím grantů:

- Čtyřletý grantový projekt u MKČR – *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea* (2007–2010, v roce 2008 změněno na aplikovaný výzkum); podíl na řešení institucionálního záměru *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* (J. Blecha).

– Společný grantový projekt u GAČR s KDFaM UP Olomouc a SZM Opava – *Identifikace německojazyčných městských divadel na Moravě a ve Slezsku* (ukončeno 2008 s půlročním odkladem vyhodnocení) (M. Havlíčková).

Někteří pracovníci oddělení se také podíleli jako řešitelé nebo spoluřešitelé mimoústavních grantových programů:

– *Divadlo nejen teorií* (Autorská a kritická tvorba studentů Kabinetu divadelních studií – Fyzický kontakt s divadlem a jeho reflexe), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – Fond rozvoje vysokých škol (2008); *Zámecká divadla rodu Liechtensteinů na českém území*, Masarykova univerzita Brno, Program rektora na podporu tvůrčí činnosti studentů (2008–2009, řešitel) (J. Šťábová).

– *Současná indická anglicky psaná dramatika*, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity Brno, grant děkana (2008, řešitel) (Š. Havlíčková-Kysová).

Ve sbírkotvorné oblasti se podařilo získat několik významných přírůstků prostřednictvím standardního nákupu sbírkových předmětů z rozpočtu MZM v ceně 51.400,- Kč. Byla realizována další mimořádná akvizice z prostředků ISO MK, a to obsažný soubor průmyslově vyráběných loutek pro stolní divadla z 1. poloviny 20. století ze sbírky ing. Jiřího Vorla v ceně 389.000,- Kč.

Mezi standardními činnostmi pracoviště jako jsou evidence, katalogizace, konzervování a restaurování sbírkových předmětů nutno zdůraznit soustavnou revizi a zpětnou elektronickou katalogizaci odborné knihovny, postupnou dílčí zpětnou elektronickou katalogizaci sbírkového fondu, zpracovávání a katalogizaci pramenů německého divadla v Brně, zejména unikátního souboru německých divadelních cedulí.

Došlo k několika personálním změnám. S důchodovým věkem zkrátila úvazek na 0,5 konzervátorka Eva Herzanová, na její místo se zapracovává s úvazkem 0,5 Barbora Křístková. Částečný pracovní poměr v souvislosti s řešením grantu ukončila ke konci roku kurátorka PhDr. Margita Havlíčková. Z rodičovské dovolené se vrátila k 1.9. 2008 kurátorka Mgr. Hana Ocetková (0,5 úvazku), pracovní poměr ukončil 31.8. 2008 Mgr. Jakub Havlíček (0,5 úvazku), který Mgr. H. Ocetkovou krátkodobě zastupoval. Na dosud neobsazené místo kurátora nastoupila Mgr. Šárka Kysová (0,5 úvazku).

Vědeckovýzkumná činnost

Permanentní ústavní úkol pracoviště představuje výzkum, dokumentaci a hodnocení dějin divadla, respektive divadelní kultury na Moravě, tj. sledování a dokumentaci současného profesionálního i ochotnického divadla všech druhů a žánrů. Dále výzkum, studium a dokumentaci historických divadelních jevů včetně cizojazyčných divadelních kultur na našem území, ovlivňujících vývojové tendence českého divadla.

Z toho vycházejí i dílčí specifické projekty, jak ústavní, tak grantové: *Specifikum dějin českého divadla v kontextu s pramennou bází moravik* (Problematika profesionálního divadla 18. století na Moravě. Role významných moravských tvůrčích osobností v české divadelní kultuře 20. století. Pozice a funkce moravských loutkářských rodů, ochotnických spolkových loutkářských souborů a rodinného loutkového divadla v procesu formování českého divadla.); tříletý grantový projekt GAČR *Identifikace německojazyčných městských divadel na Moravě a ve Slezsku* (ve spolupráci s Katedrou divadelních, filmových a mediálních studií FF UP v Olomouci, řešitel M. Havlíčková); čtyřletý grantový projekt u MKČR – *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea* (řešitel J. Blecha).

Kýženým cílem je systematické studium, dokumentace a hodnocení přeměn a vývoje českého divadla na Moravě. Vzhledem k různým limitujícím podmínkám, jako jsou personální zajištění, finanční možnosti, absence stálé divadelní expozice, omezené depozitní prostory apod., lze zmíněné pretenze opravdu soustavně plnit jen dílčím způsobem. V tom smyslu byl výzkum zaměřen zvláště na další rozšiřování a systemizaci sbírky moravských teatrálií oddělení dějin divadla, tj. nalezení, selekci, získání a dokumentaci reprezentativních dokladů zkoumaného jevu. Dále průběžné vyhodnocování a zveřejňování získaných poznatků.

Výsledky

Ve sféře identifikace německojazyčných městských divadel na Moravě a ve Slezsku, respektive výzkumu cizojazyčných divadelních kultur na našem území (profesionální divadlo v Brně v 17. a 18. století) pokračovala M. Havlíčková v bádání zejména ve vídeňském div. muzeu. Na Moravě a ve Slezsku existovalo v letech 1733–1944 pravděpodobně deset městských divadel, která hrála německy (Brno, Bruntál, Jihlava, Křmlov, Olomouc, Opava, Ostrava, Šumperk, Těšín-Cieszyn, Znojmo). Z historických a ideologických důvodů nebyla tato divadla až do roku 1989 pokládána za součást dějin československého (českého) divadla a jejich divadelní produkce nebyla systematicky zkoumána. V rámci projektu byl proveden základní výzkum činnosti zmíněných divadel. Výzkum, založený na studiu pramenů, se zaměřoval na zjištění doby působení jednotlivých německojazyčných divadel, na jejich ředitele, provozní model, zprostředkování nových divadelních koncepcí od osvícenství po expresionismus, na spolupráci s divadelníky českého a polského původu atd. Výsledky řešení by měly ozřejmit výrazně multikulturní charakter divadelní kultury na Moravě a ve Slezsku do roku 1944 a měly by vytvořit předpoklady k dokončení základního výzkumu dalšími badateli (sopis repertoáru a členstva).

Nadále pokračovala determinace, digitalizace a katalogizace plakátů německého divadla v Brně (*J. Havlíček*) a katalogizace německých rukopisných dramatických textů (*Š. Havlíčková-Kysová*).

V oblasti současné české divadelní kultury byly pořizovány a zpracovávány standardní dokumenty, a to hlavně z následujících divadel: Národní divadlo v Brně, Městské divadlo Brno, Centrum experimentálního divadla Brno (DNP, Hadivadlo), Divadlo v 7 a půl, Divadlo Polárka Brno, Divadlo U stolu, Loutkové divadlo Radost, Slovácké divadlo Uherské Hradiště, Městské divadlo Olomouc, Slezské divadlo Opava, Horácké divadlo Jihlava, Národní divadlo moravskoslezské Ostrava, Městské divadlo Zlín.

Pokračovala revize, katalogizace a hodnocení nezpracovaných archiválií, zejména z fondu Družstva českého Národního divadla a z tzv. pozůstalostí (*A. Jochmanová*).

S příchodem H. Ocetkové byl zahájen výzkum a zpracování archivu souboru brněnského baletu ND Brno. H. Ocetková zároveň spolupracuje jako redaktorka na připravované monografii o Miře Figarové, emeritní primabaleríně ND Brno (spolu s PhDr. Eugeníí Dufkovou).

S nástupem Š. Kysové bylo také obnoveno systematictější bádání v oblasti scénografie, ve spolupráci s oddělením informatiky, respektive s fotografem MZM, pokračovala digitalizace sbírky scénických a kostýmních návrhů.

Těžiště prací v rámci výzkumu přeměn českého loutkového divadla (loutkářské rody, kočovné loutkové divadlo, rodinné a spolkové loutkové divadlo), zejména pak na projektu *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea*, spočívalo v digitalizaci sbírky MZM. Ta probíhala formou kvalitního fotografování sbírkových předmětů s měřítky a kalibračními tabulkami, a to vlastními silami. Díky základnímu poloprofesionálnímu studiovému vybavení vznikají kvalitní digitální fotografie ve dvou formátech – JPG a RAW. Pro účely vytvářeného elektronického katalogu kompletní české produkce tištěných divadel a dekorací byly tímto způsobem zpracovávány také dekorace, respektive pouze původní nepodlepané tiskové archy dekorací, které doposud ve sbírce MZM chybí. Hlavní zdroje tohoto materiálu představují tři soukromé

loutkářské sbírky v ČR (J. Vorel, P. Jirásek, J. Merhaut) a jedna soukromá sbírka na Slovensku (ing. I. Rymarenko). V současné době je zdokumentováno 74 souborů s celkovým počtem ca 1.100 ks předmětů (zahrnuje i některé duplikáty rozdílné kvality tisku). Díky srovnávacímu výzkumu se již podařilo determinovat až na drobné výjimky převážnou část české produkce sledovaného jevu.

V roce 2008 vznikla dílčí studie řešitele *Skvosty, rarity a excesy v českých tištěných loutkových divadlech a dekoracích*, dále je koncipována obsáhlá tematická odborná publikace.

Referáty a účast na konferencích

J. Blecha

- *Oddělení moravského zemského muzea v Brně (přítomnost, intence, limity)*. Teatrologická konference „Paměť divadla“, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 9. a 10. 10. 2008.

M. Havlíčková

- *K dějinám Královského městského národního divadla v Brně*. Mezinárodní teatrologická konference O divadle na Moravě a ve Slezsku III, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 8. 10. 2008.
- *K problematice studia české divadelní kultury*. Teatrologická konference Olomouc, Umělecké centrum Univerzity Palackého v Olomouci, 9.–10. 10. 2008.
- *Databáze divadelních plakátů německého Městského divadla v Brně*. Teatrologická konference Olomouc, Umělecké centrum Univerzity Palackého v Olomouci, 9.–10. 10. 2008.

Š. Havlíčková-Kysová

- *Scénografové brněnského divadla po roce 1945*. Mezinárodní teatrologická konference O divadle na Moravě a ve Slezsku III, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 8. 10. 2008.
- Aktivní účast na mezinárodním semináři *Exploring European Identities/Ideologies by means of (re) presentations of Ancient Greek Drama*, Epidaurus, Řecko, červenec 2008.

J. Šťávová

- *Zámecká divadla rodu Liechtensteinů na českém území. Současný stav řešení*. Mezinárodní teatrologická konference O divadle na Moravě a ve Slezsku III, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 8. 10. 2008.
- Aktivní účast na semináři *Werkstatttage/WerkstattNacht*, zaměřeném na prezentaci současné německojazyčné dramatiky, konaném ve Vídni ve dnech 1.–19. 10. 2008.

Výstavy

- *Okno do českého loutkářství*. Výstava započala již na konci roku 2007. Pokračování velkorysého projektu, který koncem roku 2007 představil v rámci Mezinárodního loutkového festivalu „Titirijai 07“ ve španělském městě Tolosa mnohotvárnou podobu českého loutkářství. Moravské zemské muzeum, Palác šlechtičen, Brno (20. 12. 2007–22. 3. 2008). Ukončení a likvidace výstavy znamenaly mimořádné nároky na konzervaci a uložení vlastních sbírkových předmětů, dále na produkční práci zejména v souvislosti s balením a navracením zapůjčených exponátů.

Přednášky pro veřejnost aj. mimo výuku

J. Blecha.

- *České kočovné marionetové divadlo, typická technologie marionet a varietních loutek*. Pro frekventanty mezinárodního kurzu L. Gaafen Praha, MZM Brno, 10. 1. 2008.
- *České kočovné marionetové divadlo a jeho výrazové prostředky*. Pro členy Divadla bratří Formanů, MZM Brno, 15. 1. 2008.
- *Tištěná loutková divadla ve sbírce oddělení dějin divadla MZM*. Pro skupinu sběratelů loutek a hraček. MZM Brno, 18. 2. 2008.
- *Scénografické principy českého marionetového divadla, proměny tvarosloví a specifikum českých loutek*. Pro studenty dějin umění FF MU Brno, MZM Brno, 12. 3. 2008.
- *Okno do českého loutkářství – nejvýznamnější autentické dokumenty historie českého loutkového divadla*. Pro členy Českého střediska UNIMA, MZM Brno, 17. 3. 2008.
- *Loutkářské techniky a výtvarný aspekt tradičního českého loutkového divadla*. Pro skupinu frekventantů výtvarného a dramatického ateliéru SŠUM Brno, MZM Brno, 19. 3. 2008.
- *Výrazové prostředky a scénografické principy českého marionetového divadla*. Pro frekventanty mezinárodního projektu pouličního divadla Miroslava Trejtnara (Praha), MZM Brno, 3. a 23. 6. 2008.
- *Oddělení dějin divadla MZM (historie a současnost, koncepce a poslání pracoviště) a jeho loutkářská sbírka*. Pro divadelní skupinu studentů Gymnázia Křenová Brno, MZM Brno, 26. 11. 2008.

A. Jochmanová

- *Kořeny terezínského divadla*. V rámci prezentace antologie *Divadelní texty z terezínského ghetta 1941–1945*. Vzdělávací a kulturní středisko, brněnská pobočka Židovského muzea v Praze. Brno, 18. 11. 2008.

Š. Havlíčková-Kysová

- *Scénografové Emila Františka Buriana*. Pro studenty FF MU, Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno. Listopad 2008.

J. Šťávo

- *Isadora Duncan. Leben. Werk. Wirkung.* Universität Wien, 23. 1. 2008 (společně se Sarah Piza).
- *Prezentace odborného výzkumu.* Jednorázová přednáška prezentující řešitelský projekt v rámci Programu rektora MU na podporu výzkumné činnosti studentů. Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci.
- *Rakouské poválečné drama.* Asistentka externího přednášejícího, dr. Zuzany Augustové z Prahy. Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.
- *Výrazový tanec v Československu.* Jednorázová přednáška prezentovaná v rámci kurzu DVHc012 E. F. Burian a jeho Děčko v kontextu divadla 30. a 40. let 20. století. Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.

Pedagogická a lektorská činnost

J. Blecha

- *Dějiny českého loutkového divadla II.* Kabinet divadelních studií při Seminárii estetiky FF MU Brno (jarní semestr).
- Posudek grantových projektů Divadla Líšeň, Sdružení pro vydávání časopisu Loutkář.
- Oponentury grantových projektů FRVŠ a GAČR.
- Vedení a oponování bakalářské práce (Bunraku – japonské tradiční loutkové divadlo).
- Odborná konzultace projektů *Loutkové divadlo Radost – fenomén břeclavské kultury 20. století a Břeclavské radosti – festival loutkových divadel.*

M. Havlíčková

- *Dějiny českého divadla (2 semestry).* Divadelní fakulta JAMU, Brno.
- *Dějiny jevištní výpravy a kostýmů (2 semestry).* Divadelní fakulta JAMU, Brno.
- *Dějiny profesionálního divadla v Brně (1 semestr).* Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.
- *Španělské divadlo Zlatého věku (1 semestr).* Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.
- Vedení a oponování bakalářských a diplomových prací studentů JAMU a FFMU.

Š. Havlíčková-Kysová

- *Česká scénografie 20. století (podzim 2008).* Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.

- *České divadlo 1 a 3* (kurz dílčí problematiky, podzim 2008). Kabinet divadelních studií při SE, Filozofická fakulta MU, Brno.

A. Jochmanová

- *Modern Czech Theatre* (dvousemestrální přednáška, anglicky). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.
- *Analýza divadelní dokumentace* (seminář, dva semestry). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.
- *Úvod do studia divadla II.* (jarní semestr). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.
- *Kurz Česká divadelní moderna a avantgarda* (jarní semestr). Katedra divadelní vědy FF UK Praha.
- *České avantgardní divadlo* (kurz dílčí problematiky, podzimní semestr). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.
- *E. F. Burian a jeho Děčko v kontextu divadla 30. a 40. let* (podzimní semestr). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.
- *Úvod do studia divadla I.* (podzimní semestr). Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky FF MU Brno.

J. Šťávovalá

- *Proměny tanečního projevu* (semestrální kurz). Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci.
- *Divadlo dvorů, měst a rezidencí* (semestrální kurz). Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci.
- *Současné německojazyčné drama a divadlo* (semestrální kurz). Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci.

J. Blecha, M. Havlíčková, A. Jochmanová

- Konzultace a posudky seminárních, bakalářských a diplomových prací studentů divadelní vědy FF MU, DF JAMU, PF MU, VF VUT, sdružených uměnověd FF MU. Členové komisí státních zkoušek (FF MU, JAMU).

Zahraniční služební cesty

- Slovensko, Banská Bystrica, 3.–7. 10. 2008. Účast na mezinárodním loutkářském festivalu „Bábkarská Bystrica“, čestný host festivalu. Zároveň průzkum loutkářské sbírky Antona Anderleho a loutkářského fondu Literárního a hudebního muzea v Banské Bystrici (*J. Blecha*).
- Slovensko, Bratislava, 10. 11. a 3. 12. 2008. Výzkum – studium a dokumentace českých pramenů tzv. rodinného loutkového divadla v soukromé loutkářské sbírce ing. Igora Rymarenka (*J. Blecha*).

- Slovensko, Bratislava, Divadelní ústav, 10. 11. 2008. Návštěva nakladatelství Divadelního ústavu, výběr a zakoupení odb. publikací pro knihovnu oddělení dějin divadla (*J. Šťávová*).
- Rakousko, Vídeň, Österreichisches Theater Museum, opakovaně 2. 7., 18. 7., 31. 7., 1. 8., 20. 8., 28. 10., 19. 11., 3. 12. 2008. Výzkum v rámci grantu *Identifikace německojazyčných městských divadel na Moravě a ve Slezsku* – studium pramenů německého divadla na českém území (*M. Havlíčková*).
- Řecko, Epidauros, European Network of Research and Documentation of Performances of Ancient Greek Drama, 7. 7.–22. 7. 2008. Studium scénografické složky antického divadla, prezentace scénografické sbírky MZM (*Š. Havlíčková-Kysová*).

Publikační činnost

J. Blecha

- společně s P. Jiráskem, *Česká loutka*. Praha 2008. ISBN 978-80-86970-23-3.
- *Loutkové divadlo*. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2008. ISBN 978-80-244-2154-4.
- „Přelet nad loutkářským hnízdem“ *mýma očima*. *Loutkář* 6/2008, s. 276, ISSN 1211-4065.
- *Okno do českého loutkářství*. *Acta Musei Moraviae, Sci.soc.* 93, 2008, s. 174–178.
- *Současný stav a perspektiva divadelně dokumentačních pracovišť*. *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* 93, 2008, s. 178–180.

M. Havlíčková

- *Ochotnický kroužek Brno*. In: *Divadla svítící do tmy II*, 2008, s. 233–237.“
- *Brněnská účinkování Heinricha Rademina*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské Univerzity, Q 10 – *Theatralia*, Brno 2008, s. 17–36.“
- *Deset let Teatrologické společnosti – ohlédnutí a perspektivy*. Almanach Teatrologické společnosti, Praha 2008, s. 41–44.

Š. Havlíčková-Kysová

- *Směřování k rase v dramatickém textu: Kálidásův Ztracený prsten*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské Univerzity, Q 11 – *Theatralia*, Brno 2008, s. 113–132. ISBN 978-80-210-4706-8.
- *Estetika staroindického divadelního umění. Teorie rasy*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské Univerzity, Q 11 – *Theatralia*, Brno 2008, s. 145–159. ISBN 978-80-210-4541-5.
- společně s J. Šťávovou, *Teatrologický trojboj*. *Divadelní revue*, 2008, 1, s. 80–81. ISSN 0862-5409. 2008.

A. Jochmanová

- *Humor Krále Ubu v prostředí tzv. české divadelní avantgardy*. In: *Alfred Jarry a česká kultura*. Ostrava 2008, s. 281–292. ISBN 978-80-7368-521-8.
- *Biografické heslo „Vojtěch Ron“*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, řada teatrologická – Q 11, 2008, s. 151–152. ISBN 978-80-210-4706-8.
- (ed.)společně s F. Vocedálkem a V. Ronem, *Nová komedie O Libuši*. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, řada teatrologická – Q 11, 2008, s. 153–173. ISBN 978-80-210-4706-8.

J. Šťábová

- společně s Š. Havlíčkovou-Kysovu, *Teatrologický trojboj*. Divadelní revue 2008, 1, s. 80–81. ISSN 0862-5409.
- *Forum Modernes Theater*. Divadelní revue 2008, 2, s. 93–95. ISSN 0862-5409.

Různé

- Spolupráce s ČT na pořadu o výstavě *Okno do českého loutkářství*. Leden 2008 (*J. Blecha*).
- Rozličné popularizační programy, jako besedy pro zájmové skupiny, rozhlasové a televizní pořady aj. (*J. Blecha, M. Havlíčková, A. Jochmanová*).
- Specifický program ve výstavě *Okno do českého loutkářství* pod názvem *Divadlo ve výstavě* za účasti Naivního divadla Liberec, Divadla Matěje Formana (*J. Blecha*), MZM, 1. 3. 2008.
- Spolupráce s Národním divadlem moravskoslezským v Ostravě na přípravě a moderování besedy u příležitosti 100. výročí narození I. V. Psoty a premiéry baletu *Spící krasavice* (*H. Očetková*), listopad 2008.
- Zprostředkování, přenesení a realizace výstavy o I. V. Psotovi (vytvořené Archivem ND Brno) v Divadle Antonína Dvořáka (*H. Očetková*), Ostrava, listopad 2008.
- Členství v různých oborových organizacích: *J. Blecha* (UNIMA – člen exekutivy Českého střediska, člen mezinárodní komise Research Commission and a conference, SIBMAS, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů – člen exekutivy, člen nákupní komise MLKCH); *M. Havlíčková* (Teatrologická společnost – exekutiva, SIBMAS, Komise pro udělení ceny V. Königsmarka – předseda komise, Akademický senát Divadelní fakulty JAMU, Thalia Germanica); *A. Jochmanová* (Teatrologická společnost).

1.5. ODDĚLENÍ DĚJIN HUDBY

V roce 2008 došlo na oddělení k několika personálním změnám. Vedoucí oddělení Mgr. Simona Šindlářová odešla ke dni 8. 9. 2008 na mateřskou dovolenou. Jako její zástupce byl ustanoven Mgr. Jiří Zahrádka, Ph.D. K 1. 1. 2008 získalo ODH MZM novou spolupracovnici Mgr. Irenu Veselou, Ph.D., nejprve jako průvodkyni v Památníku Leoše Janáčka (úvazek 0,5), od 1. 10. 2008 v souvislosti s odchodem Simony Šindlářové byl její

úvazek rozšířen o kurátorský pro starou hudbu (0,5). K témuž datu 1. 10. 2008 byla přijata na místo kurátora sbírek 20. století Bc. Libuše Janáčková (0,5).

Kromě personálních změn došlo k významné změně v prostorových podmínkách pracoviště. V dubnu muselo ODH MZM opustit rozsáhlé prostory depozitáře na půdě budovy varhanické školy na Smetanově ulici 14, část sbírek byla převezena do nových prostor na Hudcově 76, část do depozitáře v Jevišovicích. Kvůli stěhování byla na pět měsíců (duben–srpen) zcela uzavřena studovna, kromě toho byl omezen provoz oddělení a ztíženy pracovní podmínky.

Studovnu s pravidelným provozem obstarávají K. Bartoň (vedoucí studovny), J. Spáčilová a V. Vejvodová, od 1. 10. 2008 také I. Veselá a L. Janáčková. Počet návštěv ve studovně byl 267 (počet návštěvníků byl 81, z toho 24 zahraničních).

K dlouhodobé myšlence otvírání a zpřístupňování muzejních sbírek široké veřejnosti přispělo ODH MZM dvěma významnými projekty.

- Prvním z nich byl cyklus koncertů staré hudby *Museum resonat* ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně (S. Šindlářová, I. Veselá, J. Spáčilová). Projekt je plánován jako dlouhodobý s výhledem pořádání jednou za dva roky. V rámci prvního ročníku cyklu proběhly tři koncerty. První z nich konal 3.3. 2008 v Barokním sále Místodržitelského paláce pod názvem *Viva Vivaldi!*, skladby A. Vivaldiho a jeho současníků přednesl přední český soubor historických nástrojů Hofmusicci s uměleckým vedoucím Ondřejem Mackem. Druhý koncert tvořila dvě vystoupení studentů Akademie staré hudby při FF MU v Brně v rámci brněnské Muzejní noci dne 24.5. 2008 v kapli Paláce šlechticů na ul. Kobližné. Třetí koncert s podtitulem *Scala Musicas* se konal dne 3.11. 2008 v Italském sále Místodržitelského paláce. Unikátní rukopisnou hudební památku z konce 17. století – sborník D189 z augustiniánské sbírky – představili lektori ASH při FF MU, kteří jsou zároveň předními českými i zahraničními interprety barokní hudby: Irena Troupová, Thijs van Baarsel, Monika Knoblochová aj. Návštěvnost všech koncertů byla přes 500 osob.
- ODH MZM se také aktivně zapojilo do slavností spojených s 80. výročím úmrtí L. Janáčka, zejména do přípravy festivalu *Janáček – Brno 2008*. K této příležitosti se vztahovaly následující akce:
 - Lektorské přednášky před představeními oper (*J. Zahrádka*).
 - 13. 11.–22. 12. 2008, Památník Leoše Janáčka: výstava *Druhotvary* (interpretace tištěných skladeb L. Janáčka významnými českými a slovenskými výtvarníky), k výstavě byl vydán katalog (*J. Zahrádka*), ISBN 898-80-7028-330-1).
 - Kniha *Leoš Janáček ve fotografiích* (S. Přibáňová, J. Zahrádka), ISBN 978-80-7028-321-1), která na více než 400 stránkách prezentuje kompletní Janáčkovu fotografickou ikonografii včetně detailních soupisů a informací o autorech fotografií (česko-anglicky).

V rámci projektu Manuscriptorium byly digitalizovány sborníky renesanční polyfonie přelomu 16. a 17. století (J. Gallus Handel atp.)

Probíhá digitalizace archivu Leoše Janáčka ve spolupráci s ÚHV FF MU a Nadací Leoše Janáčka: 5000 dokumentů (autografy a opisy oper *Výlety páně Broučkovy*, *Káťa Kabanová*).

Databáze hudebních rukopisů RISM – byla obohacena o zpracování sbírky kůru kostela Sv. Bartoloměje v Pelhřimově.

Restaurovány byly péčí Nadace Leoše Janáčka autografy a opisy opery Leoše Janáčka *Věc Makropulos*.

Do majetku ODH MZM byly získány tyto přirůstky:

Dva barokní nástroje z kostela sv. Josefa v Brně (violoncello, violone).

Vědeckovýzkumná a odborná činnost:

Na řešení institucionálního záměru MZM *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* se v roce 2008 podílel Mgr. Jiří Zahradka, Ph.D.

Vědecká a odborná činnost jednotlivých pracovníků:

K. Bartoň

- Příprava disertační práce na téma *Hudba v Krünitzově encyklopedii*.
- Spolupráce na novém souborném kritickém vydání děl Antonína Dvořáka.

L. Janáčková

- Příprava diplomové práce na téma *Leoš Janáček a Lidové noviny*.

F. Malý

- Terénní výzkum památek figurální hudby (Popice u Znojma).
- Moravské pastorely ve sbírkách ODH MZM.

J. Spáčilová

- Výzkum hudební sbírky kostela sv. Jakuba v Brně uložené v ODH MZM.
- Výzkum hudebních aktivit při pražské korunovaci Karla VI. roku 1723.
- Bádání v oblasti italské opery a oratoria na Moravě, revize hesel pro druhé vydání Slovníku staršího českého divadla.

- Soustavná organizační a umělecká činnost v rámci souboru barokní hudby *Hofmusici*.
- Spolupráce na obnovené světové premiéře nově objevené opery A. Vivaldiho *Argippo*.

V. Vejvodová

- Příprava disertační práce na téma *Leoš Janáček a evropská hudební moderna*.
- Spolupráce na kritické edici hudebně-dramatických torz L. Janáčka.
- 1. 4.–15. 6. 2008, studijní pobyt na Universität Wien v rámci programu Aktion Österreich – Tschechien (výzkum korespondence L. Janáčka s Universal Edition Wien).
- 4.–6. 4. 2008, pasivní účast na konferenci *Leoš Janáček: Creation within European Culture*, organizace Mezinárodního hudebněvědného kolokvia Brno *Dílo Leoše Janáčka v kontextu evropské kultury* ve spolupráci s Université Paris – Sorbonne (Paris IV) a Université François Rabelais Tours (29. 9.–1. 10. 2008, 43. ročník).

I. Veselá

- Výzkum skladeb rajhradského benediktina M. J. Haberhauera (1746–1799) ve sbírkách ODH MZM, příprava publikace o životě a díle skladatele.
- Spolupráce na knize *Karel VI. a Alžběta Kristýna. Česká korunovace 1723*, (spoluautoři: Š. Vácha, V. Vlnas, P. Vokáčová).

J. Zahradka

- Dokončení kritické edice opery Leoše Janáčka *Příhody lišky Bystroušky* (Universal Edition Wien).
- Zpracování kritické edice *Glagolské mše* Leoše Janáčka (Editio Bärenreiter).
- Vedení projektu zpracování korespondence Leoše Janáčka.
- Janáčkova fotografická ikonografie – příprava knihy.
- Člen vědecké rady Mezinárodního hudebněvědného kolokvia *Leoš Janáček: Creation within European Culture*, Université Paris – Sorbonne (Paris IV) a Université François Rabelais Tours.
- Organizace Mezinárodního hudebněvědného kolokvia Brno *Dílo Leoše Janáčka v kontextu evropské kultury* ve spolupráci s Université Paris – Sorbonne (Paris IV) a Université François Rabelais Tours (29.9.–1.10. 2008, 43. ročník),
- Člen dramaturgické rady Filharmonie Brno; člen dramaturgické rady Mezinárodního hudebního festivalu *Moravský podzim*; člen dramaturgické rady Mezinárodního hudebního festivalu *Janáček – Brno 2008*; člen ediční rady pro Souborné kritické vydání díla Leoše Janáčka.

Účast na konferencích:

J. Spáčilová

- 11.–14. 3. 2008, New York: Research Center for Music Iconography, RIIM. *Music, Body, and Stage. The Iconography of Music Theater and Opera*. „Iconographic sources for Fux's opera *Costanza e Fortezza*, newly interpreted from the point of historical performance practice“ (ve spolupráci se Štěpánem Váchou, ÚDU AVČR).
- 29. 5. 2008, Versailles: Association pour un Centre de Recherche sur les Arts du Spectacle aux XVII. et XVIII. siècles. *Restitution et création dans la remise en spectacle des oeuvres des XVII. et XVIII. siècles*. „Une scène authentique: le théâtre de Cesky Krumlov“ (ve spolupráci s Janou Frankovou, ÚHV FF MU).
- 21.–26. 6. 2008, Telč: TransEuropa II: *Early Modern Drama between East and West*. „Libretto as the Main Source of Italian Baroque Opera in the Central Europe“.
- 4.–6. 11. 2008, Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, Katedra hudby. *Vzájomné vzťahy a ovplyvňovanie vokálnej a inštrumentálnej hudby v 16.- 18. storočí v kontexte historicky poučenej interpretácie*. „Některé otázky barokní houslové techniky na příkladu učebnice Václava Vodičky (1757)“.

V. Vejvodová

- 29. 9.–1. 10. 2008: Mezinárodní hudebněvědné kolokvium Brno. *Dílo Leoše Janáčka v kontextu evropské kultury*. „Leoš Janáček a Richard Strauss“.

J. Zahrádka

- 29. 9.–1. 10.: Mezinárodní hudebněvědné kolokvium Brno. *Dílo Leoše Janáčka v kontextu evropské kultury*. „Nová on-line edice Janáčkovy korespondence.“
- Květen–červen 2008: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, internetová konference. *Leoš Janáček regionální a světový*. „Janáček jako „repertoárový autor“ u nás i ve světě“.
- 11. 4. 2008: Mezinárodní konference v rámci Amerického jara v Brně. Masarykova univerzita, 2008. *Česko-americké vztahy mezi minulostí a budoucností*: „Henry Cowell a Brno“.

Grantové projekty:

- Budování databáze hudebních sbírek uložených na území Čech a Moravy. Grantový projekt MK ČR 2006 – 2001 (*F. Malý*).
- Digitalizace vzácných hudebních rukopisů a tisků VISK 6 – Projekt MK ČR, odbor umění a knihoven (*F. Malý*), Sborníky renesanční polyfonie.
- Edice korespondence L. Janáčka uložené v Janáčkově archívu MZM, GA ČR 2007 – 2011 (*J. Zahrádka, L. Janáčková, V. Vejvodová, K. Bartoň*, externí spolupracovníci),
- Spolupráce na projektu databáze nápěvků mluvy L. Janáčka, GA ČR (*V. Vejvodová*).

Pedagogická činnost:

Ústav hudební vědy FF MU:

J. Spáčilová

- Edice hudebních památek (příprava edic chrámových skladeb ze sbírek ODH MZM), přednášky: Barokní opera, Hudební centra střední Evropy 18. století, Barokní dvůr jako kulturní centrum.

V. Vejvodová

- *Dějiny hudby 19. století*, Poslechový seminář.

I. Veselá (Akademie staré hudby)

- Dějiny hudby, přednáška *Kapitoly z dějin hudby v Rakousku*.

J. Zahrádka

- *Seminář kritiky a kulturní publicistiky II.*; *Management kulturních institucí I.*; *Management kulturních institucí II.*; *Seminář kritiky a kulturní publicistiky*; *Dějiny hudby 19. století*; *Základy heuristiky pro muzikology*; *Magisterská diplomová práce*; *Státní magisterská zkouška*; *Dějiny hudby: 19. století A a Hudba – kultura – společnost 1890–1945*.

Popularizační činnost a veřejné přednášky:

J. Zahrádka

- 15. 9. 2008 Mezinárodní festival *Mladé pódium Pardubice*, přednáška *Klavírní tvorba Leoše Janáčka*.
- 27. 10. 2008 Knihovna Jiřího Mahena v Brně, cyklus *Malé divadlo hudby: Starý a nový Leoš Janáček aneb Proč vznikalo tolik verzí Janáčkových oper?*.
- 4. 11. 2008 Janáčkovovo divadlo, Předpremiérová beseda k opeře *Příhody lišky Bystroušky*.
- 8. 11. 2008 Mezinárodní festival *Janáček – Brno 2008*, Janáčkovovo divadlo, lektorský úvod „*Příhody lišky Bystroušky*“.
- 10. 11. 2008 Mezinárodní festival *Janáček – Brno 2008*, Janáčkovovo divadlo, lektorský úvod „*Její pastorkyňa*“.
- 11. 11. 2008 Mezinárodní festival *Janáček – Brno 2008*, Janáčkovovo divadlo, lektorský úvod „*Příhody lišky Bystroušky*“.
- Mezinárodní festival *Janáček – Brno 2008*, Janáčkovovo divadlo, lektorský úvod „*Její pastorkyňa (verze 1904)*“.
- 4. 12. 2008 lektorský úvod koncertu Filharmonie Brno.
- 16. 12. 2008 Národní divadlo v Praze, přednáška *Janáčkovy Věc Makropulos*.

- Účinkování v pořadech České televize, Českého rozhlasu, OE 1 (Rakousko).

J. Spáčilová

- 7. 4. 2008, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Ljubljana. *Sources of Italian Opera in the Central Europe in the 18th Century (Libretto, Score, Problems of Identification)*.

I. Veselá

- 21. 10. 2008, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, cyklus *Malé divadlo hudby: Česká korunovace císaře Karla VI. roku 1723 v dobových hudebně-dramatických dílech*.

Publikační činnost:

L. Janáčková

- *Leoš Janáček a Břetislav Bakala – edice vzájemné korespondence*. *Opus musicum* 40, 5, 2008, s. 14–23. ISSN 00862-8505.

J. Spáčilová

- *Návrat Vivaldiho pražské opery*. *Harmonie*, 2008, 4, s. 12–13. ISSN 1210-8081.
- *Vivaldi Returns to the Prague Stage*. *Czech Music*, 1.4. 2008.
- *Antonio Vivaldi a italská opera v Brně: Orlando furioso a Tullo Ostilio (1735)*. *Opus musicum* 40, 4, 2008, s. 22–27. ISSN 0862-8505.
- (red.) *Antonio Vivaldi: Argippo*. Programová brožura. Český Krumlov: Sdružení barokního souboru Hofmusici, 2008, bez ISBN.

I. Veselá

- společně s Helenou Kazárovou, *Costanza e Fortezza a Il Pomo d'oro*. Hesla v katalogu k výstavě *Tance a slavnosti 16.–18. století*, NG Praha, Valdštejnská jízdárna 11. 12. 2008–3. 5. 2009). ISBN 978-80-7035-394-3.

J. Zahrádka

- společně s L. Faltusem, E. Drlíkovou a S. Přibáňovou (edd.), *Leoš Janáček. Teoretické dílo I. Editio Janáček*, Brno 2007, 714 s. ISBN 978-80-904-052-0-2 (řešeno v rámci výzkumného úkolu GAČR číslo 408/06/0893).
- *Ke vzniku díla*. Předmluva in: Janáček, Leoš: *Skladby pro violoncello a klavír*. Ed. Jiří Fukač, Bedřich Havlík a Jiří Zahrádka. Rozšířené vydání podle SKVDLJ E/2, EBP, Praha 2008. Urtext, BA 9509. ISBN 979-0-2601-0384-9.

- *Jaká má být opona aneb požadavek umění ideového a stranického není provincialismus*. Opus musicum 40, 2008, č. 5, s. 24–32. ISSN 00862-8505.
- *Druhotvary. Interpretace partitur Leoše Janáčka*. In: Druhotvary. Interpretace partitur Leoše Janáčka. Brno 2008. 12 s. ISBN 978-80-7028-330-1.
- *Od studenských kresbiček k světově proslulé opeře*. In: Leoš Janáček, Příhody lišky Bystroušky, Národní divadlo, Brno 2008, s. 4–30.
- *Janáček jako "repertoárový autor" u nás i ve světě*. In: Leoš Janáček regionální a světový. Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, Ostrava 2008, s. 125–130. ISBN 978-80-7329-196-9.
- společně se S. Přibáňovou, *Leoš Janáček ve fotografiích / Leoš Janáček in Photographs*. Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 405 s. ISBN 978-80-7028-321-1.
- *Ke genezi Janáčkovy opery Věc Makropulos*. In: Leoš Janáček. Věc Makropulos. Národní divadlo, Praha 2008, s. 40–49. ISBN 978-80-7258-296-9.

Ediční činnost:

F. Malý

- *Josef Schreier: Oratorium na Velký pátek*. Brno, Editio Salve Regina 2008. (Pramenné vydání moravské zpěvohry.)

J. Zahrádka

- *Leoš Janáček, Příhody lišky Bystroušky. Kritická edice partitury – půjčovní materiál*, Universal Edition, Wien 2008, 443 stran. UE 33548.
- *Leoš Janáček, Příhody lišky Bystroušky. Kritická edice klavírního výtahu – půjčovní materiál*, Universal Edition, Wien 2008, 210 stran. UE 35550.
- společně s J. Fukačem a B. Havlíkem, *Leoš Janáček: Skladby pro violoncello a klavír (kritická edice)*. Praha : Editio Bärenreiter Praha, 2008. 65 s. Urtext, BA 9509. ISBN 979-0-2601-0384-9.

Vědy o Zemi

1.6. MINERALOGICKO-PETROGRAFICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2008 mineralogicko-petrografické odd. pokračovalo v sbírkotvorné, vědeckovýzkumné a prezentační činnosti v souladu se svojí koncepcí. Sbírkotvorná činnost byla orientována preferenčně na oblast Moravy a méně i Slezska, z geologického hlediska na jihovýchodní okraj Českého masivu. Vědeckovýzkumná činnost zahrnovala zejména mineralogii pegmatitů a metamorfovaných hornin s anomálním složením, v menší míře i

problematiku montánní a topografické mineralogie a impaktových procesů (vltavíny). Prezentační činnost byla směřována především k popularizaci mineralogie mezi mládeží s ohledem na problematiku těžby nerostných surovin a životního prostředí.

Vědeckovýzkumná činnost

Vědeckovýzkumná činnost byla zaměřena na studium významnějších mineralogických lokalit a zejména minerogenetických procesů na Moravě a financována institucionálním záměrem MK 00009486201. Z prostředku záměru bylo zakoupeno speciální fotozařízení pro studium výbrusů hornin a mikrofotografování minerálů.

Ústavní úkoly

Práce na úkolu MZM *Topografická mineralogie Moravy a Slezska* navazovaly na dlouhodobou tradici sledování mineralogických poměrů Moravy a Slezska. Výsledků je využíváno mj. při konzultacích mineralogické problematiky (sběratelé minerálů, učitelé, studenti všech úrovní, ochrana přírody i orgány státní správy). Byly navštěvovány lokality minerálů a hornin převážně na západní Moravě, méně i v jiných částech Moravy a Slezska (asi 25 lokalit) (S. Houzar, V. Hrazdil, J. Cempírek, E. Kocourková).

Grantové projekty

Pokračoval institucionální projekt MK ČR (MK00009486201) *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblastí*, který započal v roce 2005 (Cempírek J., Houzar S., Hrazdil V.). V roce 2008 byla převážně studována problematika magmatických a metamorfických procesů a řešeny mineralogicko-geologické aspekty montanistických studií.

Byla publikována puklinová asociace unikátních hydrokarbonátů (artinit, brugnatellit, coalingit, hydromagnezit) ze serpentinitového tělesa u Hrubšic na západní Moravě a neobvyklý výskyt fluorapatitu z pegmatitu v serpentinitu u Utína u Havlíčkova Brodu. Byl také dokončen výzkum výjimečného výskytu borosilikátů v granulitu z Horních Borů, kdy byl zjištěn první světový výskyt grandidierit-ominelitu, werdingitu a boralsilitu mimo oblasti štítových hornin. Výsledky budou poprvé prezentovány na prestižní zahraniční konferenci „Pegmatites 2009“. Byla zkoumána také geochemicky unikátní asociace K,Ba,Ti – bohatého mikrosyenitu ze Šebkovic, kde byl vedle dříve známého baotitu nalezen i henrymeyerit, benitoit, bazirit, Sr – apatit a titanit s vysokými obsahy Na, Ba, Sr a Zr. Výsledky budou publikovány na počátku roku 2010. Do impaktovaného časopisu byla podána studie o geochemii karbonátů z nízkoteplotních ložisek v kulmských sedimentech.

Uveřejněna byla podrobná studie skarnu bohatého scheelitem, s bismutem a teluridy z Kamenných dolů u Písku. Závažným zjištěním tam byl nález niobem bohatého titanitu, představující ve vápenatosilikátových horninách druhý výskyt na světě. Pokračovalo studium výskytu, mineralogie a metamorfózy litologicky kontrastních hornin v krystalinických jednotkách západní Moravy a výzkum distribuce turmalinitů a krystalochemie jednotlivých generací Fe-Mg turmalinů v závislosti na metamorfóze svrateckého krystalinika. Bylo rovněž pokračováno ve studiu B-bohatých nedvědicových skarnoidů s Sn v silikátové vazbě, novým objevem je tu i vysoký podíl arzenu v celé asociaci. Byl tu také zjištěn výskyt vzácného nordenskiöldinu (druhý ve střední Evropě, první v ČR) a do tisku je předána publikace o něm. Publikován byl výskyt geikielitu, kasiteritu a alterace spinelu

v mramoru (Třebenice), při níž vznikly hydrokarbonáty mannaseitové skupiny. Zvláštní pozornost byla věnována problematice F-bohatých asociací západomoravských a jihočeských mramorů. Na nových lokalitách v nich byly zjištěny unikátní asociace systému Ti–Zr–Si–O–U. Zirkonolit byl použit k datování metamorfózy mramorů v kontaktní aureole třebíčského masivu, publikace je odevzdána do tisku v *Acta Musei Moraviae. Sci. geol.* Připravuje se metodicky orientovaný článek věnovaný datování zirkonolitu do zahraničního časopisu. Studium rozšíření a stability zirkonolitu ve F-bohatém prostředí může přinést zajímavé teoretické výsledky ve směru problematiky bezpečného ukládání jaderných odpadů. Pokračovalo studium minerálů vzniklých pyrometamorfózou dolomit-anhydritového protolitu v Zastávce u Brna. Pozornost byla věnována mineralogii skupiny ellestaditu, dále vzácnému srebrodolskitu, periklasu rondorfitu, cuspidinu a fluorovému analogonu reinhardbraunsitu. Publikace do zahraničního impaktovaného časopisu se připravuje.

V rámci interdisciplinární-montanistické problematiky byl dokončen mineralogický výzkum zlata ze středověké úpravny Zlatomlýn u Opatova na západní Moravě a věnována pozornost chemismu zlata z primárních lokalit u Hor na západní Moravě.

V tektitové problematice jsme se podíleli, ve spolupráci s Ústavem geol. věd MU v Brně a AV ČR na studiu unikátních moldavitů typu Muong Nong. Byla rovněž zdokumentována a publikována rýha na klasické moravské lokalitě vltavinů – Třebíč–Vídeňský rybník. Významně jsme se rovněž podíleli, i autorsky (S. Houzar, V. Hrazdil), na přípravě monotematického čísla časopisu *Minerál* (roč. 16/2, ISSN 1213-0710), který u nás přinesl nejnovější informace o tektitové problematice.

Projekt ESF

V roce 2008 pokračovala (a byla ukončena) realizace grantového projektu v rámci operačního programu Rozvoj lidských zdrojů spolufinancovaného ze státního rozpočtu ČR a *Evropského sociálního fondu* na které se od roku 2007 podílelo ve spolupráci s Těžební unií (dále TU) i mineralogicko-petrografické odd. MZM. Naš konkrétní podíl spočíval v zajištění přednášejících na dva semináře, včetně přednášek pracovníků mineralogicko-petrografického oddělení, i z dalších institucí a prezentaci našich sbírek i odborných aktivit formou krátkodobých výstav.

Jiné odborné aktivity

Mineralogicko-petrografické oddělení dále odborně spolupracovalo s některými muzei a vědeckými institucemi (zejména Ústav geologických věd Masarykovy univerzity v Brně, dále Česká geologická služba v Brně a v Praze, Národní muzeum v Praze, Univerzita Komenského v Bratislavě, Akademie věd České republiky v Praze, Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Slezské muzeum v Opavě, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Muzeum Vysočiny v Třebíči, Geomin Jihlava). Rozvinuli jsme hlavně výrazně spolupráci s profesní organizací těžařů nerostných surovin – Těžební unií (se sídlem v Brně) – MZM se také stalo v roce 2008 jejím členem – která nám zajišťuje kontakt na těžební organizace – možné sponzory výstavních i jiných aktivit našeho oddělení. Mgr. V. Hrazdil byl v roce 2008 členem komise pro hodnocení soutěže „Zelený most“, zaměřené na ekologicky citlivé řešení střetů zájmů mezi těžbou surovin a ochranou přírody.

Oddělení příležitostně určovalo petrografickými a mineralogickými metodami kamennou pravěkou industrii a keramický materiál různým zájemcům a poskytovalo informace o možné provenienci těchto materiálů (spolupráce se studenty Filosofické fakulty MU v Brně; S. Houzar, V. Hrazdil). Byl vyhotoven i posudek o kamenných surovinách základů kostela v Tasově.

Výstavy

- *Novinky z mineralogického depozitáře* – Brno, předsálí expozice Svět nerostů, od 18. 3. 2008 – dosud, Brno
- *Minerální fáze vysrážené z důlních vod* – Tetčice (seminář TU), od 17. do 18. 4. 2008.
- *Kamenná krása* – Znojmo (výroční zasedání TU), od 13. 11. do 14. 11. 2008.

Zápůjčky výstav

- *Poslové z vesmíru – 200. let od pádu stonařovských meteoritů*, 3. 5.–1. 6. 2008, Muzeum Vysočiny, Jihlava.

Muzejní noc 24. 5./25. 5. 2008

- Prezentace expozice Svět nerostů, radioaktivity a luminescence minerálů v UV-záření (*P. Dočkal, V. Hrazdil, E. Kocourková*)

Přednášky pro veřejnost

- *Vltavíny a impaktové procesy* – Česká Třebová (Mineralogický klub), 20. 2. 2008, (*S. Houzar*).
- *Minerální fáze z důlních vod* – seminář Těžební unie, 17. 4. 2008 (*S. Houzar, J. Cempírek, V. Hrazdil, E. Kocourková*).
- *Odhalená tajemství vltavínů* – Muzeum Vysočiny Jihlava, 13. 5. 2008 (*S. Houzar*).
- Cyklus přednášek k *Roku planety Země* – MZM Brno.
- *Minerály, horniny a člověk* (tajemný svět věd o Zemi), 4. 11. 2008 (*S. Houzar*).
- *Svět a krása nerostů* 11. 11. 2008 (*E. Kocourková*).
- *Historická těžba zlata a stříbra na západní Moravě*, 18. 11. 2008 (*V. Hrazdil*).
- *Mineralogické toulky Evropou*, 25. 11. 2008, (*J. Cempírek*).
- Cyklus přednášek o mineralogii a geologii (4 přednášky) – Chaloupky-Kněžice, 10. 10.–11. 10. 2008 (*S. Houzar, V. Hrazdil, J. Cempírek*).
- *Moravské zemské muzeum a jeho mineralogicko-petrografické odd.* – Výroční zasedání TU Znojmo, 13. 11. 2008 (*S. Houzar*).

Exkurze

- *Za sádrovcem a sopkami na Opavsko* – MZM, 26. 4. 2007 (S. Houzar, V. Hrazdil, E. Kocourková).
- *Důlní vody a mineralizace odvalu dolu Kukla v Oslavanech* – seminář Těžební unie, 18. 4. 2008 (E. Kocourková).
- *Ložiska stříbra v okolí Jihlavy* – Geovíkend, Chaloupky-Kněžice, 11. 10. 2008 (S. Houzar, V. Hrazdil).
- *Pegmatity západní Moravy* – Geovíkend, Chaloupky-Kněžice, 12. 10. 2008 (J. Cempírek)

Prezentace v médiích

- 15. 7. 2008 – Dolování zlata na západní Moravě – Rádio Region.

Pedagogická a lektorská činnost

RNDr. S. Houzar, Ph.D. působí jako člen komisi pro bakalářské a závěrečné zkoušky geologických oborů na Masarykově univerzitě v Brně, jako oponent diplomových prací a projektů GAČR. V zimním semestru 2008 vyučoval obor *Montanistika* na ústavu geologických věd Přírodovědné fakulty MU v Brně. Mgr. E. Kocourková vyučovala tamtéž (výběrová přednáška) *Antropogenní mineralizace hald*. Také ostatní pracovníci oddělení poskytují často odborné konzultace při ročníkových, seminárních, diplomových a doktorských pracích studentům MU, méně i studentům z jiných vysokých a středních škol; častá je rovněž recenzní činnost pro odborné časopisy. Odborní pracovníci podávají výklady školám různých stupňů ve stálé expozici Svět nerostů (loni 20 výkladů lektora, což reprezentuje cca 500 dětí a studentů (E. Kocourková, V. Hrazdil), případně na doprovodných výstavách v MZM. Požadavky na výklad v expozici minerálů byly však v roce 2008 ze strany škol nižší, což souvisí se snižující se úrovní výuky geologických věd na školách všech stupňů. Významnou akcí všech představovalo odborné zajištění akce *Geovíkend* v středisku ekologické výchovy Chaloupky u Kněžic, která se konala ve dnech 10.–12. 10. 2008. Akce byla určena učitelům i dalším zájemcům o neživou přírodu (účast 50 osob) a její součástí byla i dvoudenní exkurze po lokalitách západní Moravy (J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil, E. Kocourková).

Daří se udržovat spolupráci mineralogicko-petrografického oddělení s veřejností, zejména se školami a sběrateli minerálů. Pokračuje pravidelná dlouhodobá spolupráce s mineralogickým kroužkem DDM Helceletova 4, Domino, se sídlem v Brně-Řečkovcích (určování minerálů, informace o lokalitách apod.). Lektorka mineralogicko-petrografického odd. (E. Kocourková) organizuje výukový program *Kámen* pro děti do 10 let. Je zaměřen na vysvětlení nejzákladnějších pojmů o horninách a nerostech a geologických dějích, probíhajících na planetě Zemi. Rovněž se podstatnou měrou podílela na organizaci a vedení týdenního příměstského tábora zmíněného DDM (28. 7.–1. 8. 2008) s exkurzemi na mineralogické lokality. Už tradiční *Mikulášská beseda o minerálech* se konala 4. 12. 2008 a zúčastnilo se jí 35 dětí.

Mineralogicko-petrografické odd. trvale zajišťuje nejširší veřejnosti určování přinesených nerostů a hornin, dává doporučení na návštěvu různých lokalit v ČR a v zahraničí, pomáhá s výběrem literatury studentům vysokých škol apod.) – minimálně 160 návštěv v roce 2008. Oddělení také pravidelně spolupracuje s významnými sběrateli minerálů v místech jejich působení (s ohledem na stav lokalit a získávání informací o

nových nálezích). Pracovníci mineralogicko–petrografického odd. pravidelně pořádají ve spolupráci s programovým odd. MZM exkurzi s geologicko-mineralogickou tematikou, o kterou je dlouholetý značný zájem u veřejnosti. Oddělení spolupracuje jako odborný garant s organizátory mezinárodních burz minerálů v Tišnově (2x ročně).

Konzultovali jsme problematiku zajištění starých důlních děl ve Štěpánovském revíru (firma Diamo) a jejich částečnou památkovou ochranu (AÚ AV ČR, dr. Doležel) a také problematiku plánované výstavby Geoparku (Střední zemědělská škola v Třebíči). V rámci služeb veřejnosti jsme poskytli potřebné údaje osobám i institucím také v dalších případech, například pro obec Pyšel (stálá výstavka hornin a minerálů na Obecním úřadě) a Jinačovice (fotografování minerálů). Pro základní školu v Uherském Hradišti jsme vytvořili sbírku minerálů. Podíleli jsme se na oslavách 200letého výročí pádu meteoritů u Stonařova u Jihlavy (s Muzeem Vysočiny v Jihlavě).

Dlouhodobě spolupracujeme s mineralogickým klubem v České Třebové (určování minerálů, přednášky, informace o lokalitách).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Přednášky odborné

E. Kocourková

- *Iron arsenates from Dlouhá Ves near Havlíčkův Brod deposit – 2nd Central-European Mineralogical Conference 2008 (CEMC), Szklarska Poreba, Polsko 9.–14. 9. 2008*

S. Houzar

- společně s E. Kocourkovou, V. Hrazdilem a J. Cempírkem, *Recentní minerální fáze vysrážené z podzemních vod dotčených dobýváním nerostných surovin.* – Sbor. odb. semináře Nařízení REACH, Směrnice o povrchových vodách a Rámcová směrnice o vodách.

E. Kocourková

- společně se S. Houzarem, *Recentní mineralizace odvalů – výzkum odpadů z těžby – Výroční zasedání TU, Znojmo, 13. 11. 2008.*

Postery

S. Houzar, M. Novák, J. Cempírek

- *Two stage evolution of niobian titanite from hedenbergite vein skarn at Písek, Moldanubian Zone, Bohemian Massif, Mineralogia – 2nd Central-European Mineralogical Conference 2008 (CEMC), Szklarska Poreba, Polsko 9.–14. 9. 2008.*

Zahraniční služební cesty

- 2nd Central-European Mineralogical Conference 2008 (CEMC), Szklarska Poreba, Polsko, 9.–14. 9. 2008 (S. Houzar, J. Cempírek, E. Kocourková).
- Mezinárodní mineralogická burza, Saint-Marie aux Mines, Francie, 24.–27. 6. 2008 (V. Hrazdil).

Publikační činnost

Vědecké publikace recenzované a odborná abstrakta

J. Cempírek

- společně s V Strungou a R. Škodou, *Desilikovaný pegmatit s OH-bohatým fluorapatitem a niobovým rutilem z Utína u Havlíčkova Brodu*. Acta Musei Moraviae, Sci. Geol. 93 (1), 2008, s. 81–89. ISSN 1211-8796
- společně se S. Houzarem a M. Novákem, *Complexly zoned niobian titanite from hedenbergite skarn in Písek, Czech Republic constrained from dominant substitutions Al(Nb, Ta) Ti₂ and AlF (TiO)₋₁*. Mineral. Magazine (2008), 72, 6, s. 1317–1329 (článek v impaktovaném periodiku ISSN 0026-461X)
- společně s E. Kocourkovou a Z. Lososem, *Kaňkit z Dlouhé Vsi u Havlíčkova Brodu*. Acta rerum naturalium, 4 (1), 2008, s. 7–12. ISSN 1803-5972
- společně s M. Novákem a S. Houzarem, *Two stage evolution of niobian titanite from hedenbergite vein skarn at Písek, Moldanubian Zone, Bohemian Massif*. Mineralogia – Special Papers, 32 (1), 2008, s. 75. ISSN 1896-2203
- společně s S. Houzarem, J. Sejkorou, J. Litochlebem a J. Cíchou, *Unusual mineralization with niobian titanite and Bi-tellurides in scheelite skarn from Kamenné doly quarry near Písek, Moldanubian Zone, Bohemian Massif*. Journal of Geosciences 53 (1), 2008, s. 1–16. ISSN 1802-6222

S. Houzar

- společně s J. Cempírkem a M. Novákem, *Complexly zoned niobian titanite from hedenbergite skarn in Písek, Czech Republic constrained from dominant substitutions Al(Nb, Ta) Ti₂ and AlF (TiO)₋₁*. Mineral. Magazine (2008), 72, 6, s. 1317–1329 (článek v impaktovaném periodiku ISSN 0026-461X)
- společně s R. Čopjakovou, S. Vránou, A. Červeným a J. Malcem, *Zirkonolit, baddeleyit a geikielit v klinohumit-spinel-forsteritových mramorech v okolí Horažďovic a Prachatic, jihozápadní Čechy*. Acta Musei Moraviae, Sci. Geol. 93 (1), 2008, s. 37–51. ISSN 1211-8796
- *Dolování stříbra v Jemnici na Třebíčsku na lokalitě „U Havířských jam“*. Minerál 16 (3), 2008, s. 205–208. ISSN 1213-0710
- společně s M. Novákem a J. Cempírkem, *Two stage evolution of niobian titanite from hedenbergite vein skarn at Písek, Moldanubian Zone, Bohemian Massif*. Mineralogia – Special Papers, 32 (1), 2008, s. 75. ISSN 1896-2203

- společně s J. Sejkorou, J. Litochlebem, J. Cempírkem a J. Cíchou, *Unusual mineralization with niobian titanite and Bi-tellurides in scheelite skarn from Kamenné doly quarry near Písek, Moldanubian Zone, Bohemian Massif*. Journal of Geosciences 53 (1), 2008, s. 1–16. ISSN 1802-6222
- společně s V. Šreinem, *Asociace geikielitu s kasiteritem ve spinelovém mramoru z Třebenic na západní Moravě, Moldanubikum*. Acta rerum naturalium, 4 (1), 2008, s. 1–6. ISSN 1803-5972
- společně s M. Vokáčem, *Třebíč-Videňský rybník, klasická lokalita moravských vltavínů*. Minerál 16 (2), 2008, s. 130–133. ISSN 1213-0710
- společně s O. Kovářem, Z. Lososem, a J. Zemanem, *Hydromagnezit, brugnatellit a coalingit v minerální asociaci puklin serpentinitu z kamenolomu „U Pustého mlýna“ u Hrubšic, moldanubikum, západní Morava*. Acta Musei Moraviae, Sci. Geol. 93 (1), 2008, s. 19–35. ISSN 1211-8796
- společně s L. Švardalovou, R. Skálou, M. Trnkou a M. Novákem, *Extremely heterogeneous Muong Nong type moldavites*. Lunar Planet. Sci, 39, 2008, no.1962.
- společně s M. Vokáčem a P. Škrdlou, *Dolování zlata v širším okolí Hor u Předína na západní Moravě: dějiny výzkumů, historie dolování, topografie a archeologie lokalit a přehled geologických poměrů*. In: Stříbrná Jihlava 2007 – Studie k dějinám hornictví a důlních prací, Jihlava, Archaia Brno, o.p.s.; Muzeum Vysočiny Jihlava, p.o., 2008, s. 26–55. ISBN 978-80-86382-18-0

V. Hrazdil

- *Nález fulguritu z Bedřichova u Liberce*. Minerál 16 (2), 2008, s. 152–154. ISSN 1213-0710
- společně s P. Dočkalem a M. Vokáčem, *Rudní lokality na Českomoravské vrchovině s nálezy hornických nástrojů*. In: Stříbrná Jihlava 2007 – Studie k dějinám hornictví a důlních prací, Jihlava, Archaia Brno, o.p.s.; Muzeum Vysočiny Jihlava, p.o. 2008, s. 282–325. ISBN 978-80-86382-18-0

E. Kocourková

- *Iron arsenates from Dlouhá Ves near Havlíčkův Brod deposit*. Czech Republic Mineralogia – Special Papers, 32 (1), 2008, s. 93. ISSN 1896-2203
- společně s J. Cempírkem a Z. Lososem, *Kaňkit z Dlouhé Vsi u Havlíčkova Brodu*. Acta rerum naturalium, 4 (1), 2008, s. 7–12. ISSN 1803-5972

Populárně-vědecké publikace, exkurzní průvodce a nerecenzované odborné články

S. Houzar

- společně s M. Novákem, *Významné jubileum mineraloga, profesora RNDr. Josefa Staňka, CSc.* Acta Musei Moraviae, Sci. Geol 93 (2), 2008, s. 247–249.
- společně s E. Kocourkovou, V. Hrazdilem a J. Cempírkem, *Recentní minerální fáze vysrážené z podzemních vod dotčených dobýváním nerostných surovin*. Sbor. odb. semináře “Nařízení REACH, Směrnice o povrchových vodách a Rámcová směrnice o vodách”, 2008, s. 47–50.

- společně s H. Laudátovou, *Vltavíny, skleněné stopy kosmické katastrofy*. Minerální suroviny, 10, 4, 2008, s. 14–17.
- společně s H. Laudátovou a P. Gabzdylem, *Skleněné „drahokamy“*. Svět 2, 2008, s. 70–73.
- společně s H. Laudátovou, *Kameny zrozené přírodní katastrofou*. Brněnská Rovnost – BelleVue, 33 a 35, vyšlo 29.3. 2008.

V. Hrazdil

- společně s S. Houzarem, E. Kocourkovou a J. Cempírkem, *Recentní minerální fáze vysrážené z podzemních vod dotčených dobýváním nerostných surovin*. Sbor. odb. semináře “Nařízení REACH, Směrnice o povrchových vodách a Rámcová směrnice o vodách”, 2008, s. 47–50.
- *Historická těžba magnezitu a sepiolitu u Nové Vsi u Oslavan*. Minerální suroviny, 2008, 1, s. 24–25.
- společně s H. Laudátovou, *Kamenné poklady Vysočiny*. Příroda 4, 2008, s. 100–102.
- společně s H. Laudátovou, *5+1 kouzelných proměn křemene*. Svět 5, 2008, s. 66–68.

J. Cempírek

- společně s S. Houzarem, E. Kocourkovou a V. Hrazdilem, *Recentní minerální fáze vysrážené z podzemních vod dotčených dobýváním nerostných surovin*. Sbor. odb. semináře “Nařízení REACH, Směrnice o povrchových vodách a Rámcová směrnice o vodách”, 2008, s. 47–50.

E. Koucourková

- společně, *Pozůstatky po těžbě černého uhlí v rosicko-oslavanské pánvi – odborná exkurze*. Sbor. odb. semináře “Nařízení REACH, Směrnice o povrchových vodách a Rámcová směrnice o vodách”, 2008, s. 51–54.

Ediční činnost

J. Cempírek

- Zástupce editora *Acta Musei Moraviae, Sci. Geol.* (ISSN 1211-8796).
- Člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* (ISSN 1801-5972).

S. Houzar

- Editor *Acta Musei Moraviae, Sci. Geol.* (ISSN 1211-8796), v roce 2008 vyšlo plánované první dvojčíslo časopisu.
- Člen redakční rady populárně-vědeckého časopisu *Minerál* (ISSN 1213-0710).
- Člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* (ISSN 1801-5972).
- Člen redakční rady *Bulletinu mineralogicko-petrologického odd. Národního muzea* (ISSN 1211-0329).

Členství ve vědeckých společnostech

J. Cempírek

- Mineralogical Association of Canada.
- Česká geologická společnost (člen výboru ČGS).

S. Houzar

- Česká geologická společnost.

Sbírkotvorná činnost

Pokračovala evidence nejen nových přírůstků, ale i určování a evidence vysoce kvalitních vzorků ze starého nezpracovaného fondu oddělení (hlavně minerály z Čech a ze zahraničí). Tato práce znamená vedle revize určení materiálu také místy obtížné dohledávání originálních lokalit, případně dalších informací. Postupně se rozvinula také kvalitní fotodokumentace sbírky a přírůstků (mj. fond E – drahé kameny, ve spolupráci s odd. informatiky). Podařilo se dokončit časově náročné opravy chyb inventárních záznamů vzniklých převodem starších dat z AISM (*J. Cempírek*, ve spolupráci s odd. informatiky). V menší míře v roce 2008 probíhala i evidence evidovaného srovnávacího studijního materiálu. Dále proběhla revize evidovaného sbírkového fondu v množství určeném zákonem (4.736 vzorků) a konzervace ohroženého materiálu (*P. Dočkal*). Pozornost byla a je věnována postupně úpravě uložení sbírek v depozitářích, čištění uložených vzorků (hlavně *V. Hrazdil, P. Dočkal, M. Zelinková*) a v některých případech také prověřování doprovodné dokumentace, včetně dokumentace starších inventářů (*J. Cempírek*, ve spolupráci s odd. informatiky). Nově byla komplexně revidována starší evidence vltavínů (fond T). Průběžně probíhá čištění sbírkových předmětů ve stálé expozici Svět nerostů. Je však evidentní, že je tato expozice po téměř 20 letech zralá na instalaci zejména z důvodu ochrany vystaveného materiálu před prachem, před poškozením vzorků pádem předmětů apod. I když je sbírkotvorná činnost dlouhodobě nepříznivě ovlivněna nedostatkem finančních prostředků, nebyla situace ve srovnání s předešlými roky kritická a podařilo se nakoupit kvalitní minerály z moravských i cizích nalezišť. Pokračuje též katalogizace knihovny v programu KP Win včetně evidence nových přírůstků (120 knihovních jednotek) a revize (2.412 ks separátů) (*M. Zelinková*)

1.7. GEOLOGICKO-PALEONTOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Geologicko-paleontologické oddělení se v roce 2008 významně podílelo na výstavní činnosti. Po velmi úspěšné výstavě obrazů paleontologických rekonstrukcí akademického malíře Zdeňka Buriana ve francouzském Montbéliardu, rodišti George Cuviera, se v roce 2008 výstava přesunula do Přírodovědeckého muzea v holandském Rotterdamu. Probíhají jednání uspořádat výstavu obrazů v Národním přírodovědném muzeu v Paříži.

Velký putovní výstavní projekt *Tajemný jednorožec* zabývající se historií paleontologie a názorů na zkameněliny od dob antiky až po vznik evoluční teorie (autor a garant *R. Gregorová*) pokračoval a byl v roce 2008 zrealizován ve spolupráci se zlínskými kolegy v Museu Jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Ve spolupráci se zoologickým oddělením Moravského zemského muzea oddělení pracovalo na přípravě velkého výstavního projektu ke dvoustému výročí narození Charlese Darwina a stopadesátému výročí vydání knihy *O původu druhů*. Tento projekt byl podpořen Ministerstvem kultury ČR a zařazen ke kulturním projektům k českému předsednictví EU. V rámci přípravy výstavy podnikla spoluautorka scénáře (*R. Gregorová*) cestu do Londýna, Cambridge a Downe House, kde získala dokumentaci a podklady pro výstavu a zároveň osobní kontakty s anglickými kolegy z Natural History museum v Londýně, Sedwick a Zoological museum v Cambridge, kde jsou uloženy Darwinovy sbírky.

Byly též započaty první přípravné práce pro společný velký výstavní projekt CHKO Moravský kras a MZM, jenž měl být původně zrealizován v roce 2009 (*S. Hrdličková, Z. Minařík*).

Koncem roku proběhlo kompletní vyčištění všech vitrín v naší stálé expozici *Zaniklý život na Moravě*. V rámci aktualizace paleontologické expozice byly instalovány v části třetihor nové atraktivní nálezy rybí fauny menilitového souvrství, které byly doplněny paleogeografickými mapami, které přibližují rozmístění kontinentu a moře v Evropě v období třetihor. V části prvohor byly „oživeny“ exponáty permo-karbonských krytolebců a ryb barevnými paleontologickými rekonstrukcemi (autor *P. Modlitba*). Nadále se pracovalo na další aktualizaci celé expozice a byly dokončeny přípravné práce na obnově dotykových panelů s dinosaury (malování nových obrázků – *P. Modlitba*, aktualizace textů – *S. Hrdličková*), pro niž se podařilo získat sponzorský dar od firmy GEODRILL s.r.o. (*S. Hrdličková*).

Práce se sbírkovým fondem

V roce 2008 bylo do sbírek oddělení získáno celkem pět nových přírůstků, které zahrnují i významný typový materiál hmyzu a rybí fauny. Přírůstky z roku 2007 byly všechny zpracovány a zapsány do 2. evidence včetně jejich fotodokumentace a digitalizace.

Revize sbírek probíhala již tradičně za velmi komplikovaných podmínek, neboť stále trvá problém s umístěním prakticky celého rozsáhlého sbírkového fondu v depozitáři na zámku Moravec, což znemožňuje plynulou práci se sbírkami a badatelskou činnost externích badatelů. Přesto bylo zrevidováno celkem 10.194 ks = 1.056 inv. č. a následně provedeno příslušné zpracování – vytvoření přehledů revize v programu EXCEL (*S. Hrdličková, Z. Minařík*).

Dále pokračovala postupná tvorba elektronické verze Zákl. paleont. inventáře, celkem bylo zapsáno 2.196 inv. čísel. Současně probíhala aktualizace kartotéky prvohorních lokalit a umístění vzorků v návaznosti na revize sbírek (*S. Hrdličková*), provádění sjednocení a kontroly sbírek zahraničního materiálu – celkem 520 lokalit (*Z. Minařík*), průběžné opravy již dříve zapsaných karet v Demus 01 Geo ze starých sbírek a časově náročné opravy chyb karet vzniklých převodem starších záznamů z AISM do Demus 01 Geo (*S. Hrdličková, Z. Minařík*).

Zápis do CESu a jeho příslušná kontrola, včetně řešení případných nesrovnalostí, probíhaly průběžně (*Z. Minařík, S. Hrdličková*).

Mimo běžnou preparátorskou a konzervátorskou práci (ošetřeno 390 ks) se preparátor (*K. Diviš*) věnoval preparaci významné akvizice sbírkového fondu z roku 2007 a roku 2006 – třetihorního žebra mořské sirény z lokality Bulhary, dar obce Bulhary a unikátnímu vzorku se zachovanými žraločími obratli z lokality Litence.

Z četných úlomků dvou velmi významných nálezů z menilitových vrstev lokality Litenčice provedl náročnou rekonstrukci téměř kompletní kostry ryby rodu *Anenchelum* o délce 70 cm, která obohatí paleontologickou expozici, a unikátního nálezu třetihorního ptáka s dokonale zachovaným peřím. Dále pracoval na časově velmi náročné preparaci velkého bloku horniny s cenným nálezem obratlů sirény z lokality v Židlochovicích.

Průběžně po celý rok pokračovala katalogizace knihovny v programu KPWin SQL včetně evidence nových přírůstků (133 ks knih, časopisů a separátů) a revize (810 ks) (O. Zouharová).

Vědecko-výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná činnost probíhala v rámci institucionálního grantu MK ČR *Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhající v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*.

R. Gregorová se zaměřuje na vývoj fosilních společenstev rybí fauny terciéru Západních a Východních Karpat a její korelace s geneticky příbuznými oblastmi Evropy (Francie, Německo, Belgie, Švýcarsko, Rakousko). Na základě studia fosilní rybí fauny z těchto oblastí zároveň řeší paleogeografické, biostratigrafické a paleoekologické zhodnocení společenstev a sledování jejich změn. V rámci IZ pokračovala ve studiu rybí fauny egerské lokality Pucking, která je uložena na Geologicko-paleontologickém oddělení Přírodovědného muzea ve Vídni. Studium probíhalo za účelem korelace s materiálem z moravských lokalit Vážany nad Litavou, Krumvíř a Hustopeče a umožní pochopení a upřesnění paleoekologie a paleogeografie egeru v oblasti Paratethys.

R. Gregorová byla zapojena rovněž do kolektivu autorů připravujících výpravnou publikaci o strahovském klášteře premonstrátů v Praze. Byla započata dokumentace kabinetu kuriozit, která představuje historicky jedno z nejstarších uspořádání sbírek předvědeckého období a obsahuje řadu unikátních předmětů.

Terénní výzkum v roce 2008 pokračoval na lokalitách Mouchnice u Koryčan a Litenčice. Průběžně probíhá zpracování materiálu získaného během minulých terénních výzkumů.

Výstavy

R. Gregorová

- Výstava obrazů paleontologických rekonstrukcí akademického malíře Zdeňka Buriana v Přírodovědeckém muzeu v holandském Rotterdamu (srpen 2008–leden 2009).
- *Tajemný jednorožec* – zkameněliny v legendách a mýtech v Museu Jihovýchodní Moravy ve Zlíně (říjen 2007–srpen 2008).

Z. Minařík

- *Zkameněliny Evropy*, Dietrichsteinský palác, MZM Brno (únor 2006–leden 2008).

Mimo vlastní výstavní činnost oddělení poskytlo 15 zápůjček sbírkových předmětů do jiných institucí za účelem jejich prezentace.

Pedagogická a lektorská činnost

- Po celý rok oddělení poskytuje službu veřejnosti – určování přinesených nálezů zkamenělin a odborné konzultace, především pro studentské středoškolské i vysokoškolské práce (S. Hrdličková, R. Gregorová, Z. Minařík, K. Diviš).
- Recenze odborných článků (R. Gregorová).
- Výklady ve stálé expozici průběžně po celý rok, celkem 31 výkladů pro 619 osob (S. Hrdličková).
- Speciální programy pro školy: *Nezrozený život, Kámen, Poznávání zkamenělin* průběžně po celý rok (S. Hrdličková).
- V rámci akce „Muzejní noc“ – 24. 5. 2009 byl připraven program pro veřejnost (S. Hrdličková).

Exkurze

- Moravský kras – Údolí Říčky – pro geologický den (27. 8. 2008) v rámci Týdne dětí s MZM (S. Hrdličková).

Účast na vědeckých konferencích, seminářích a školeních

R. Gregorová

- Účast na konferenci Moravskoslezské paleozoikum 2008 (14. 2. 2008).
- Účast na semináři muzejních geologů na Konopáči, pořádaný Východočeským muzeem v Pardubicích od 26. 5.–30. 5. 2008.

S. Hrdličková

- Účast na konferenci Moravskoslezské paleozoikum 2008 (14. 2. 2008).
- Účast na semináři muzejních geologů na Konopáči, pořádaný Východočeským muzeem v Pardubicích od 26. 5.–30. 5. 2008. (Získán materiál do sbírek.)
- Absolvování školení k novému programu Photo Zoner Studio pro zpracování fotografií (1. 2. 2008).

Z. Minařík

- Účast na školení – elektronické 3D zobrazování (Technické muzeum Brno), prosinec 2008.

Mezinárodní konference

R. Gregorová

- Účast na 6. Paleontologické konferenci European Association of the Vertebrates Palaeontologists (6th EAVP – Annual Meeting – European association of Vertebrate Paleontology) (29. 6–5. 7. 2008), Spišská Nová Ves.
- Presentace posteru s názvem *A Giant Early Miocene Sunfish from the North Alpine Foreland Basin (Austria) and its implication for Molid Phylogeny*.
- Adisory committee a General assembly ICOM Paříž – účast spolu s předsedkyní Českého výboru ICOM na každoročním zasedání.

Publikační činnost

R. Gregorová

- společně s K. Zagoršekem, *Zpráva o nálezu žebra sirény (řád Sirenia) z neogenních sedimentů lokality Bulhary (okres Břeclav, Česká republika)*. Acta Musei Moraviae, Sci. geol. 93, 2008, s. 225–228.
- *Steindachneria sp. (Steindachneriinae, Merlucciidae, Gadiformes), a new fossil record of luminous hake from the Outer Carpathians (Egerian, Ždánice-Hustopeče Formation, Czech Republic)*. Acta Musei Moraviae, Sci. geol. 93, 2008, s. 219–224.
- společně s Ortwinem Schultzem, Mathiasem Harzhauserem, Andreasem Krohem a Stjepanem Čorićem, *A Giant Early Miocene Sunfish from the North Alpine Foreland Basin (Austria) and its implication for Molid Phylogeny*. Journal of Vertebrate Paleontology, Oklahoma (in pres).
- *Diplodus sp. (Sparidae, Perciformes) a new fossil record of an articulated skeleton from the Devínska Nová Ves locality (Late Badenian, Vienna Basin, Slovakia)*. Annalen des Naturhistorisches Museums in Wien, special volume (in press).

Příprava publikací

R. Gregorová

- Studium unikátního zachování žraločích obratlů (řád Lamniformes) z lokality Litenčice, jako příklad extrémně příznivých podmínek pro fosilizaci chrupavčité tkáně.
- Osteologická analýza zástupců čeledi Echeneidae (štítovcí) z lokalit Litenčice, Krumvíř a Bystřice nad Olší.
- Strahovské monstrum (unikátní artefakt a historie výroby umělých draků z rejnoků od 16. století).

R. Gregorová a Jiří Mlíkovský

- Osteologická analýza nálezu ptačích z zbytků z oligocénu západních Karpat.

Členství ve vědeckých společnostech a jiných organizacích

R. Gregorová

- Tajemnice Českého výboru ICOM.
- Člen výboru European association of the Vertebrate Paleontologist.

Vědy o životě

1.8. ÚSTAV A PAVILON ANTHROPOS MZM

V roce 2008 pokračovaly práce na úseku správy sbírek (získávání, katalogizace, inventarizace, ukládání), prezentace i vědeckého výzkumu. M. Oliva dokončil a do tisku předal monografii *Sídliště mamutího lidu u Milovic pod Pálavou* (vydání hrazeno v rámci grantu GAČR). S výjimkou závěrečné kapitoly M. Oliva dokončil i monografii o výzkumech pravěkého dolování rohovce v Krumlovském lese (rovněž grant GAČR). Překreslování dokumentace pokračuje. P. a Z. Nerudovi předali do tisku monografii o paleolitické stanici Moravský Krumlov IV.

Ve spolupráci s ÚT v Brně probíhalo řešení grantového projektu *Bifaciální nástroje jako podklad pro kulturní determinaci* (řešitel Z. Nerudová, spoluřešitel P. Neruda). Na úseku antropologie byl realizován závěrečný třetí rok plnění grantového projektu (GAČR) 2006–2008 *Antropologická a bioarcheologická analýza neolitických sídlišť na Moravě* (řešitelka M. Dočkalová, spolupracovnice M. Fojtová, I. Jarošová).

Pokračovalo se též v řešení výzkumného projektu VaV MKČR *Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstatků prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně* (řešitel P. Kostrhun, spoluřešitel M. Oliva).

Čtyři z našich kurátorů jsou zapojeni do institucionálního záměru MZM a tři z našich odborníků přednášeli základní (povinné) kurzy na vysokých školách. Dva preparátoři z úseku osteologie a jedna restaurátorka z úseku antropologie pokračují v interním doktorandském studiu na PřF MU, a kurátor pavilonu Anthropos je v doktorandském cyklu na FF MU Brno. Na všech úsecích pokračovaly terénní výzkumy: pracoviště paleolitu se věnovalo výzkumu magdalénské stanice u Loštic (P. Neruda, Z. Nerudová). Úsek antropologie spolupracuje s Ústavem archeologie a muzeologie MU a s ústavem archeol. pam. péče při vyzvedávání lidských pozůstatků, úsek kvartérní paleontologie vypomáhal prof. R. Musilovi při výzkumu Javoříčských jeskyní. Značnou část pracovní kapacity úseku antropologie zabírá redigování mezinárodního časopisu *Anthropologie*, vycházejícího v angličtině (ved. redaktor M. Dočkalová). M. Oliva je editorem *Acta Musei Moraviae – Sci. soc.* a členem několika redakčních rad. Hlavním úkolem Pavilonu Anthropos v roce 2008 byla tvorba několika velkých výstav,

charakterizovaných níže. O úspěšném provozu Pavilonu Anthropos svědčí přehled návštěvnosti výstav a stálých expozic:

Návštěvnost celkem za rok 2008: 53.408 osob

Počet lektorských výkladů pro základní s střední školy: 523

Tržba ze vstupného + prodej suvenýrů celkem: 1.373.699,- Kč

Úspěšná byla i brněnská muzejní noc, kdy se Pavilon Anthropos stal druhým nejnavštěvovanějším objektem – expozicemi a výstavami při této příležitosti prošlo 8.900 návštěvníků.

Knihovna ústavu Anthropos shromažďuje a eviduje specializovanou literaturu zaměřenou na archeologii paleolitu a mezolitu, etnologii, kulturní a fyzickou antropologii, osteologii, geologii pleistocénu a příbuzných oborů, a to jak monografie, tak časopisy, periodické řady a separáty. Nové přírůstky jsou již zpracovávány v knihovnické databázi KPWin, stávající fond se průběžně převádí do této databáze. Za rok 2008 bylo získáno do knihovny 285 přírůstků, k 31. 12. 2008 knihovna evidovala celkem 23.305 knihovních jednotek. Přírůstky jsou získávány především výměnou se zahraničními institucemi – univerzitami a muzei z celého světa. V roce 2008 jsme uskutečnili výměnu se 62 institucemi (58 zahraničními, čtyřmi domácími) zasláním časopisu *Anthropologie*, *Acta Musei Moraviae – Sci. soc.* a příležitostnými tisky. Knihovna poskytuje odborné služby jak pracovníkům muzea, tak i mimomuzejním vědeckým pracovníkům a knihovnám, studentům i ostatní veřejnosti. Počet protokolovaných zápůjček za rok 2008 činil 640, prezenční zápůjčky nejsou protokolovány. Registrovaných uživatelů bylo celkem 218. V roce 2008 byla provedena revize části fondu knihovny Anthropos, byla revidována část řady monografií (A, E a P) a část řady separátů (1.007 ks).

Vědeckovýzkumná činnost

Granty GAČR a MKČR

Grant GAČR číslo 206/06/1126 *Antropologická a bioarcheologická analýza neolitických sídlišť na Moravě*. Pracovní program byl zaměřen na sestavení souhrnu výsledků studia neolitického kosterního materiálu juvenilních a dospělých jedinců u moravské neolitické populace. Hodnocen byl zdravotní stav, výživa, migrace, zranění a patologie u 74 jedinců z 34 lokalit. Antropologickou analýzou byl proveden demografický rozbor obyvatel z neolitických sídlišť na Moravě (*M. Dočkalová*). Hodnocen byl stav zubní dentice z pohledu intrapopulačních – interpopulačních rozdílů v distribuci dentálních markerů a mikroabrazí. Statistickou metodou byla provedena analýza rekonstrukce stravy u dětí, nedospělých a dospělých celkem u 122 jedinců (*I. Jarošová*). Závěrečnou zprávou o výsledcích projektu byl ukončen tříletý grant (*M. Dočkalová*).

Stěžejní pracovní program byl zaměřen na hodnocení neolitického kosterního materiálu, poskytující informace o zdravotním stavu, výživě a migracích u moravské neolitické populace (*M. Dočkalová*). Statistickou metodou bylo realizováno antropologické vyhodnocení neolitického kosterního materiálu, demografický rozbor, analýza rekonstrukcí stravy neolitického obyvatelstva z 95 moravských sídlišť (*M. Fojtová*). Hodnocen byl povrch zubů z pohledu intrapopulačních – interpopulačních rozdílů v distribuci dentálních markerů a mikroabrazí. K zpracování digitálního obrazu povrchu zubů byl použit Softwar Systal a statistickou metodou provedena analýza rekonstrukce stravy u 78 jedinců (*I. Jarošová*). *Z. Nerudová* zpracovala poslední část kamenné štipané a

hrubotvaré industrie z Hlubokých Mašůvek, a to v rámci grantového záměru M. Dočkalové a Z. Čižmáře; dále KŠI ze Žádovic, Kosoře a Mšena (v rámci výzkumného záměru Z. Čižmáře a M. Ličky).

Grant AHRB (Arts and Humanities research board) ve spolupráci s Universitou Sheffield: *Biologická a kulturní identita prvních zemědělců: smíšená bioarcheologická analýza středoevropského pohřebiště (Vedrovice)*. Sjednocení fotografické dokumentace kosterního materiálu, anatomické kresebné dokumentace neolitické populace z Vedrovic (M. Křivanová).

Příprava rukopisu výsledků studia kosterního neolitického materiálu z Vedrovic, demografická analýza, hodnocení stavu nemocí kostí, metabolické a morfologické změny (M. Dočkalová). Příprava rukopisu hodnocení stavu chrupu technikou mikroskopickou a makroskopickou (I. Jarošová).

Pokračovala práce na monografii pravěké těžby v Krumlovském lese. Bylo napsáno dalších cca 100 stran textu (M. Oliva) a vytváří se kresebná dokumentaci (T. Janků).

Grant MKČR číslo DE07P03OMG011 *Bifaciální nástroje jako podklad pro kulturní determinaci*. Ve sbírkách ústavu Anthropos se nacházejí početné kolekce obsahující bifaciální nástroje. Na základě morfometrické analýzy těchto artefaktů, založené na zpracování digitálního obrazu, a jejich následného zhodnocení matematicko-statistickými metodami se připravuje deskripční systém, jenž by se stal základem pro srovnávací analýzu veškerých dostupných bifaciálních nástrojů. Klíčové soubory artefaktů necháme pro srovnání datovat absolutními metodami C14, AMS, OSL, TL. Do databáze bylo v rámci grantu zaneseno několik set artefaktů, které byly podrobeny prvním analýzám. Na absolutní datování byly zaslány vzorky z Moravského Krumlova IV a jeskyně Pod hradem. Ve spolupráci s Fyzikálním ústavem Fakulty elektrotechniky a komunikačních technologií VUT v Brně jsme konzultovali přípravu nového software, určeného pro zpracování digitálního obrazu kamenného artefaktu statistickými metodami (Z. Nerudová, P. Neruda).

Programový projekt VaV MK ČR – *Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně* (řešitel P. Kostrhun, spoluřešitel M. Oliva). Řešení projektu pokračovalo v roce 2008 v souladu s předpokládaným plánem. Podrobná revize sbírky a odborný výběr fotografií a vlastní elektronické zpracování bylo provedeno téměř u 1/2 sbírky (50 skupin). Konkrétně bylo takto zpracováno a popsáno přes 3.500 ks skleněných negativů a pozitivů. Současně byla část fondu připravena pro tisk publikace k dějinám výzkumu moravského paleolitu.

Grantový projekt GAČR 404/07/0856 *Neandertálci a úprava kostí – interdisciplinární analýza a kulturní důsledky* řeší problematiku antropických zásahů na kostech v taubachienských a micoquienských vrstvách z jeskyně Kůlny. V průběhu řešení se prozatím podařilo určit komplexnost pracovních stop na kostech. Zároveň se ukazují známky standardizace ve využití organického materiálu v dalších výrobních procesech. Doba řešení 2007–2009 (řešitel P. Neruda, spolupracovníci M. Galetová – traseologická analýza, G. Dreslerová – tafonomická analýza).

Institucionální záměr MK ČR

Účast na institucionálním záměru *Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti karpatské, hercynské a panonské oblasti* MK ČR 00009486201 (M. Dočkalová, I. Jarošová a M. Galetová). Hlavní pracovní program byl zaměřen na přípravu a realizaci výstavy *Život a smrt v mladší době kamenné*, prezentované v prostorách Jihomoravského muzea ve Znojmě k výročí 120 let od historického objevu malované keramiky Jaroslavem Palliardim.

Na výstavě byly soustředěny nejnovější výsledky archeologických a antropologických výzkumů z období mladší doby kamenné na jižní a střední Moravě. Stěžejní část výstavy byla zaměřena na problematiku antropologie a pohřbívání v moravském neolitu. Na moravských sídlištích mladší doby kamenné byly ponejvíce pohřbívány děti do 6 let, dospělí jedinci umírali spíše ve věku 20 až 40 let. Adaptace na prostředí byla zaměřena na hlediska výživy, zdraví a nemocí. Zjištěná tělesná výška obyvatel se v průběhu neolitu postupně snižovala muži měřili 164 cm a ženy 158 cm. Na neolitických kostrách byly objeveny zlomeniny kostí, záněty a kostní projevy anémií. Přejchod na zemědělskou stravu měl vliv na celou populaci a u zubů byl pozorován výskyt zubního kazu, hypoplasie zubní skloviny ve formě linií po proběhlých chorobách či onemocnění alveolů. Na kosterním materiálu byla prezentována řada pracovních aktivit způsobující změny povrchu kostí z namáhavé ruční práce a opakované pracovní činnosti.

Realizace výzkumného záměru v roce 2008 byla zaměřena na vyhodnocení souhrnných antropologických výsledků z hlediska zdravotního stavu, výživy a migrací u moravské neolitické populace. M. Dočkalová se pracovní podílela na antropologickém zpracování kosterního materiálu dospělých jedinců, mužů a žen se zaměřením na stanovení demografického a morfologického charakteru spolu s řešením otázek pohřebního ritu v období neolitu. I. Jarošová dokončila hodnocení zdravotního stavu populace z neolitických sídlišť dle stavu bukální dentální mikroabraze u 68 jedinců. Analýza mikroabrazí byla statisticky vyhodnocena z hlediska intra a interpopulačních rozdílů.

I. Jarošová započala vyhodnocování a zpracování populací ze žárových pohřebišť lužické kultury. Zpracovala populaci (98 jedinců) ze Zvolena – Balkánu a vyhotovila rukopis, který je připraven do tisku v příštím roce. Rovněž bylo započato se zpracováním populace z Vojkovic (cca 90 žárových hrobů) – jedná se o společný výzkum I. Jarošové a M. Dočkalové.

Na řešení institucionálního záměru MK 00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve střeoevropském kontextu* se podíleli za ústav Anthropos M. Oliva a P. Neruda.

M. Oliva pokračoval v práci na monografii o pravěké těžbě v Krumlovském lese. Radiometrický údaj z Oxfordu potvrdil mezolitické stáří těžby, což je ve světovém měřítku unikátní situace. Výsledky výzkumu byly prezentovány na 11. konferenci Kvartér v Brně a na zasedání Hugo Obermaier Gesellschaft v Erlangen.

V rámci institucionálního záměru provedli předběžný dokončili P. a Z. Nerudovi záchranný výzkum na lokalitě Loštice-Kozí vrch, kde se podařilo rozšířit kolekci štípané industrie nástrojů, která umožňuje zařadit lokalitu k magdalénieniu. Nálezy byly nově zpracovány s využitím volně dostupného programu NewPlot, který umožňuje zobrazit prostorové vazby. Zároveň se podařilo prostorově specifikovat další koncentraci. Zároveň jsme zahájili spolupráci s S. W. G. Davisem, který zprostředkoval datování vzorků v oxfordské laboratoři. Výsledky výzkumu byly prezentovány na 11. konferenci Kvartér v Brně (P. Neruda, Z. Nerudová).

Vnitroústavní úkoly

Antropologie pravěkých populací

- Průběžná evidence antropologického materiálu v muzejním a muzeologickém programu. Přepsány záznamy z inventárních knih a evidenčních trojdílných karet – 6.500 záznamů do antropologického programu Demus (Y. Kovaříková).
- Antropologické zpracování kosterního materiálu z hlediska demografie, morfologie spolu s řešením otázek pohřebního ritu v období neolitu (M. Dočkalová).

- Závěrečná statistická analýza rekonstrukcí stravy neolitického obyvatelstva z moravských sídlišť (I. Jarošová).

Archeologie pleistocénu

- Archeologický výzkum lokality Loštice–Kozí vrch (P. Neruda, Z. Nerudová).
- Předběžný archeologicko-paleontologický výzkum jeskyně Balcarky v Moravském krasu (P. Neruda, Z. Nerudová, K. Valoch ve spolupráci s L. Seitzem).
- Archeologická sondáž na lokalitách v oblasti Dolních Kounic a Mělčan (Dolní Kounice I, Mělčany III, Mělčany – Sesličky, Nové Bránice V) a Rozdrojovic (P. Neruda, Z. Nerudová).
- Geologický výzkum sedimentů nad Mladečskými jeskyněmi v souvislosti s řešením problematiky antropického využití jeskyně (P. Neruda, Z. Nerudová, K. Valoch).
- Datace středopaleolitických horizontů v jeskyni Pod hradem Šipce a Čertově díře. Spolupráce s S. W. G. Davisem a laboratoří v Oxfordu (P. Neruda).
- Znovuotevření profilu v Moravském Krumlově IV a jeho příprava pro interdisciplinární spolupráci (P. Neruda, Z. Nerudová).

Archeozoologie a přírodní prostředí pleistocénu

M. Galetová, P. Kašpárek, T. Trubačová

- V průběhu roku probíhala evidence osteologického souboru z jeskyně Pekárna (evidence 2. stupně).
- Dokončena evidence 2. Stupně osteologického materiálu z jeskyně Balcarka (výzkum Ústavu Anthropos červenec–září 2007).
- Již od roku 2005 probíhá kompletní reorganizace doprovodných předmětů a jejich následná evidence.

Výstavy

- Sahara – příběh Velké pošťe.
- Pavilon Anthropos 16.10. 2007–31.8. 2008. Archeologická a etnografická výstava mapující jak aktivity MZM v oblasti centrální Sahary (expedice J. Jelínka) a přírodní prostředí, tak život a transsaharský obchod v minulosti i dnes. Výstava vznikla ve spolupráci s Národním muzeem ve Štětíně (Polsko), Národním muzeem v Praze, Severočeským muzeem a Českým egyptologickým ústavem UK. Na výstavě spolupracovali velvyslanectví Alžírské demokratické a lidové republiky, Marockého království a Tuniské republiky. Výstavu podpořilo MK ČR, ABB s r.o., PAMCO s r.o. Garant výstavy Petr Kostrhun. Scénáře: J. Kandert, Mrázek, L. Suková. Návštěvnost celkem 21.695 osob. K výstavě byl vydán doprovodný katalog.

Po ukončení mezinárodní výstavy o Sahaře byly v druhém pololetí roku zahájeny práce na dvou následujících výstavách:

Od 30. 9. byly v suterénním sále Pavilonu Anthropos zpřístupněny fotografické výstavy:

— *Egypt – Tajemství pouště a Pyramid a Egypt–Proměny* vytvořené ve spolupráci s Českým egyptologickým ústavem FF UK v Praze. První z těchto výstav byla věnována práci jmenovaného ústavu a jeho 50-letému výročí. Druhá výstava byla autorskou retrospektivou fotografií J. Osborna a Kamila Voděry, působících v Egyptě v 60. a 90. letech 20. stol. Námět a scénář výstavy: H. Benešová a K. Voděna (ČGU FFUK), kurátor výstavy P. Kostrhun. Návštěvnost celkem 5.109 osob. K výstavě byl připraven přednáškový cyklus a premiérové promítání filmů z moderní egyptské tvorby: H. Benešová – *Poklady egyptských muzeí* (7. 10.); H. Nováková – *Káhira sultánů a chalátů* (21. 10.); J. Čuřík – *Problémy a specifika moderní egyptské společnosti* (4. 11.); K. Voděna a H. Benešová – *Egypt–Proměny* – beseda k výstavě (11. 11.); F. Ondráš – *Moderní Egyptská literatura* (20. 11.), H. Benešová – *Experimentální filmy Chálifa Háfize* (25. 11.); P. Písařová – *Cítit chlad? Ženy v egyptské společnosti* (2. 12.); Š. Macháček – *Islám – rozmanitost víry* (9. 12.); M. Brieška – *El-Tanboursa, roztančené hnutí odporu* (18. 12.).

— *Africké loutky – poslové magie*, 14. 10. 2008 byla zpřístupněna mezinárodní výstava, vytvořená ve spolupráci s Národním muzeem ve Štětíně a Národním muzeem – Náprstkovým muzeem asijských, afrických a amerických kultur. Na výstavě byl prezentován výběr cca 150 exponátů z rozsáhlé afrikanistické sbírky v polském Štětíně. K výstavě byla připravena haptická prezentace. Scénáristkou výstavy byla Jana Jiroušková (NM-NpM), kurátorem výstavy P. Kostrhun. Výstava byla konána pod záštitou j. e. Milana Šarapatky, velvyslance České republiky v Alžírsku a Mali. Výstavu navštívilo celkem 7.427 osob.

— Spolupráce na výstavě *Masaryk – podporovatel československé archeologie* v Muzeu T.G.M. v Lánech (20. 9.–16. 11. 2008), spoluautor výstavy P. Kostrhun.

— Spolupráce na výstavě pravěkého umění *Menschen der Eiszeit – Jäger, Handwerker, Künstler* v muzeu v Erlangen 17. 2.–20. 4. 2008, zapůjčení nálezu, text v katalogu, účast na sympoziu (*M. Oliva*).

— Spolupráce na výstavě *Venus von Willendorf* v Naturhistorisches Museum ve Vídni (8. 8. 2008–28. 2. 2009) zapůjčení věstonické venuše, účast na sympoziu (*M. Oliva*).

— Spolupráce na výstavě Z. Buriana v Natuurhistorisch Museum v Rotterdamu (srpen 2008 až leden 2009).

— Informační panel v pavilonu Anthropos k výsledkům výzkumu v Krumlovském lese (od června 2008; Z. Nerudová).

Spolupráce a médií

— TV seriál *The Human Journey – Europe*, BBC Science & History, Velká Británie (*M. Oliva, M. Galetová*, natáčení 10. 6. 2008).

— TV seriál *Origine des peuples d'Europe au cours de la préhistoire*, Institut National de l'Audiovisuel, Francie, (*M. Oliva, M. Galetová*, natáčení 29. 6. 2008)

— Po celý rok: rozhovory P. Kostrhuna v rozhlasu, televizi a informace v denním tisku o probíhajících výstavách.

— Natáčení části TV seriálu *Strážce duší* v prostorách útvaru Anthropos (29. 6. 2008).

Exkurse

- Pouzdřanská step, exkurze s výkladem o pravěku kraje pro Veroniku a Přír. klub, 27. 4. 2008 (*M. Oliva*).
- Pavilon Anthropos, provázení pedagogů a studentů university ze SRN, 31. 5. 2008 (*M. Oliva*).
- Památník prof. K. Absolona a pavilon Anthropos, provázení exkurze vedené vnučkou K. Absolona M. Herber, 22. 12. 2008 (*M. Oliva*).

Přednášky pro veřejnost

- *Pravěká těžební krajina Krumlovského lesa*, přednáška pro MVS, Dietrich. palác 23. 1. 2008 (*M. Oliva*).
- *Tajemné podzemí Krumlovského lesa*, Moravský Krumlov – muzeum, 10. 3. 2008 (*M. Oliva*).
- *Z dějin paleolitického výzkumu na Moravě*. Židovská obec, Brno, 11. 4. 2008 (*M. Oliva*).
- *Nejstarší horníci v Krumlovském lese*. OÚ Vedrovice 14. 11. 2008 (*M. Oliva*).
- *Nejstarší zemědělci jižní Moravy*. OÚ Vedrovice 14. 11. 2008 (*I. Jarošová*).

Pedagogická a lektorská činnost

M. Galetová

- *Antropologie umění*. ZS, FSS MU Brno
- *Kulturní antropologie*, Antropologie umění. LS, ZS na FAVU VUT v Brně.

M. Oliva

- Masarykova univerzita v Brně: *Paleolit a mezolit ČR* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A).
- Západočeská univerzita v Plzni: *Paleolit a mezolit ČR* (přednášky a semináře povinného kurzu řady A).
- Západočeská univerzita v Plzni: *Paleolit a mezolit Evropy* (přednášky a semináře kurzu řady B).
- Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských pracích, vedení dvou doktorátů Ph.D.

P. Neruda

- *Paleolit a mezolit České republiky*. Zimní semestr na FPF SLU Opava.
- *Úvod do studia pleistocénu*. Zimní semestr na FPF SLU Opava.
- *Život v paleolitu*. Letní semestr na FPF SLU Opava.
- *Paleolit a mezolit Evropy*. Letní semestr na FPF SLU Opava.
- Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských pracích.

Z. Nerudová

- Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských pracích.
- Badatelský dohled a odborný výklad ve sbírkách ústavu Anthropos.

Jana Křížová, Vilma Richtrová

- Pravidelná lektorská činnost v Pavilonu Anthropos – výklady k expozicím Morava lovců a sběračů, Nejstarší umění Evropy, Příběh lidského rodu, Genetika ve vývoji člověka.
- Paleolitické technologie, Po stopách pleistocenních savců. Celkem bylo provedeno 523 výkladů, které vyslechlo 10.378 osob (převážně školní mládež).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích – domácích

- Konference: 26. pracovní setkání – *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí*, Vranov nad Dyjí, 29. 9.–2. 10. 2008 – referáty: *Rozbor kamenné štípané industrie z Kosoře, okr. Mělník* (Z.Nerudová), *Neolitická a eneolitická těžba rohovce v Krumlovském lese* (M. Oliva), *Antropologický rozbor neolitického obyvatelstva z Moravy* (I. Jarošová – M. Dočkalová – M. Fojtová), *Zdravotní stav populací časného neolitu* (V. Smrčka – M. Dočkalová), *Nové poznatky a výsledky z neolitického výzkumu v Těšeticích-Kyjovicích* (E. Kazdová – M. Dočkalová).
- Poster: *Buccal Enamel Microwear Variability in Neolithic Population from the Czech Republic* (I.Jarošová – M. Dočkalová – M. Fojtová) .
- Poster: *Neolithic Burials in Moravia* (M. Dočkalová – M. Fojtová – I. Jarošová – Z. Čížmář).
- *Archeologie Slezska. Stav a úkoly výzkumu/Archeologia Śląska. Stan badań i rozpoznania archeologicznego*, Opava 13.–15. 5. 2008; Přednesen referát: *Kamenná štípaná industrie z Blahutovic*(P. Kašpárek).
- Odborně – metodický den NPÚ-ÚOP – Archeologická památková péče v kraji Vysočina, 3. 4. 2008 na zámku v Telči. Přednesen referát: *Výsledky antropologického rozboru kosterního materiálu z bývalého hřbitova u kostela sv. Jakuba Většího v Jihlavě* (T. Trubačová).
- 14. Konference Kvartér, Př. F MU 27. 11. 2008, *Závěr výzkumu magdalénienské stanice v Lošticích I.* (P. a Z. Nerudovi), *Objev mezolitické těžby v Krumlovském lese* (M. Oliva).

Účast na konferencích v zahraničí

- La Valetta, Malta, *14th Annual Meeting of the European Ass. of Archeologists*, 17.–21. 9. 2008, přednášky: *Mining in Krumlov Forest (Southern Moravia): From Bronze to Hallstatt Age* (M. Oliva) a *Karel Absolon (1877–1960) and international contacts of Moravian (Czech republic) archaeology between 1918–1938* (P. Kostrhun).

- Erlangen, Německo, účast na *50.konferenci HUGO Obermaier Gesellschaft*, 25.-30. 3.2008 (*M. Oliva* s přednáškou o mezolitickém hornictví v Krumlovském lese, *Z. Nerudová* a *P. Neruda* s postery).
- *Symposium ke 100. výročí nálezu Willendorfské venuše*, Vídeň, Rakousko, 10. 11. 2008 (*M. Galetová*, *P. a Z. Nerudovi*, *M. Oliva*).
- Odense, Dánsko: *16th Congress of the European Anthropological Association*. Organizátor konference: European Anthropological Association (International Scientific Committee), University of Southern Denmark 28. 8.–31. 8. 2008, Odense, Denmark; Postery: *The Population from Neolithic Settlements in Moravia, Czech Republic* (*M. Dočkalová*) a *Buccal Enamel Microwear Variability in Neolithic Population from the Czech Republic* (*I. Jarošová – M. Dočkalová – M. Fojtová*).
- Paříž, Francie, *Konference ANR – Program „Mammouths“*: příspěvek *Représentations préhistoriques, images du sens*, Colloque international au Musée de l'Homme, (*M. Galetová*).
- Košice, Slovensko: *X. medzinárodná konferencia: Popolnicové polia a doba halštatská*. Organizátor konference: Archeologický ústav SAV Nitra/Košice a Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV 16.–19. 9. 2008, Referát: *Pohřebišťe Zvolen-Balkán ve světle přírodovědných analýz* (*I. Jarošová – M. Nývltová-Fišáková – T. Zachar*).
- Kyjev, Ukrajina: *Francousko–česká prac. skupina Programme ANR „Mammouth“*. Příspěvek: *Modalités d'utilisations des supports en matières dures d'origine animale pour les artefacts non-utilitaires et la parure de Mizyn et Mejyritch* (*M. Galetová*).
- Konference: *Pomiedzy Pólnoca a Poludniem*, 15.–16. 11. 2008 Gliwice. Zde předneseny referáty: *Střední paleolit severní Moravy a Slezska – současný stav a perspektivy* (*P. Neruda*), *Moravská brána – komunikační tepna magdalénienu* (*Z. Nerudová*), *Objekt kultury s lineární keramikou č. 12/82 z Velkých Hoštic (okr. Opava)* (*P. Kašpárek*).
- IX. konference *Doba laténská v českých zemích, v Polsku a na Slovensku* (v Polanica-Zdrój Polsko), 24. 4.–27. 4. 2007. Poster: *Antropologická charakteristika moravského laténského materiálu ve sbírkách Národního muzea*.

Zahraniční služební cesty (kromě konferencí)

- University of Cambridge, Velká Británie, 16.–20. 4. 2008, proslovení přednášky o dějinách pal. výzkumu v českých zemích. (*M. Oliva*).
- Polsko 11.–12. 8. 2008, Stud. cesta po aktuálních výzkumech pal. lokalit (*P. Neruda*, *Z. Nerudová*, *M. Oliva*).
- Institut für Ur-und Frühgeschichte, Universita Erlangen, SRN, 22.–23. 4. 2008, převoz exponátů z výstavy (*M. Oliva*).
- Naturhistorisches Museum, Vídeň, Rakousko, 7.–9. 8. 2008, převoz exponátu na výstavu (*M. Oliva*).
- Slovensko, Letní škola kvartérních studií, 21.–26. 6. 2008. Seznámení se s významnými geologickými, paleontologickými a paleolitickými lokalitami na západním, středním a severním Slovensku. (*P. Neruda*, *Z. Nerudová*).
- Slovensko, Trenčianske Bohuslavice, 8. 9. 2008. Účast na komisi na výzkumu paleolitické lokality (*Z. Nerudová*).
- Rakousko, Universität Wien, 19. 2.–20. 2. 2008, kosterní rozbory C14 (*M. Dočkalová*).

- Holandsko, Natuurhistorisch Museum Rotterdam 11. 8.–13. 8. Dohled a předání 72 originálů obrazů Z. Buriana na výstavu *Zdeněk Burian (1905–1981) schilder van de prehistorie (I. Jarošová)*.
- Paříž, Francie, Programme Barrande (*M. Galetová, T. Trubačová*).
- Kyjev, Ukrajina, Programme ANR „Mammoth“ (*M. Galetová*).
- Bordeaux, Francie, studijní stáž (*M. Galetová*).

Publikační činnost

M. Dočkalová

- společně se Z. Čižmářem, *Zvláštní pohřby v moravském pravěku*. Acta archaeologica Opaviensia 3. Olava, Slezská univerzita Filozoficko-přírodovědná fakulta, 2008, s. 1–11. ISBN 978-80-7248-507-9
- společně se Z. Čižmářem, *Antropologie a pohřbívání v moravském neolitu*. In: Z. Čižmář (Ed.): Život a smrt v mladší době kamenné. Brno, Ústav archeologické památkové péče, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Moravské zemské muzeum 2008, s. 236–247. ISBN 978-80-86399-51-5
- společně se Z. Čižmářem, *Neolithic settlements burials of adult and juvenil individuals in Moravia, Czech Republic*. Antropologie 46, 1, s. 29–68. ISSN 0323-1119.
- společně s M. Fojtovou a I. Jarošovou, *Antropologický rozbor koster ze sídlištních pohřbů moravského neolitu*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 213–221. ISSN 1802-5463
- společně s I. Jarošovou a M. Fojtovou, *Antropologický rozbor koster ze sídlištních pohřbů moravského neolitu*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 213–221. ISSN 1802-5463
- společně s I. Jarošovou, *Dental Remains from the Neolithic Settlement in Moravia, Czech Republic*. Antropologie 46, 1, 2008, s. 83–108.
- společně s I. Jarošovou a M. Fojtovou, *Vybrané dentální charakteristiky neolitického obyvatelstva ze sídlišť na Moravě – předběžná zpráva*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 222–241. ISSN 1802-5463
- společně s I. Jarošovou, M. Fojtovou, G. Dreslerovou, Z. Čižmářem a M. Hajnalovou, *Rekonstrukce stravy neolitického obyvatelstva z moravských sídlišť podle mikroabrazí zubů*. In: Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 2007. Nitra 2008, s. 1-15. ISBN 80-88709-83-0
- společně s V. Smrčkou, F. Bůzkem, V. Erbanem, M. Mihaljevičem a J. Zocovou, *Rekonstrukce stravy a migrace populace z neolitických sídlišť na Moravě na modelu Těšetic*. Ve službách archeologie 2/2008, Brno, Nitra 2008, s. 219–230. ISSN 1802-5463

M. Fojtová

- společně s M. Dočkalovou a I. Jarošovou, *Antropologický rozbor koster ze sídlištních pohřbů moravského neolitu*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 213–221. ISSN 1802-5463
- společně s I. Jarošovou a M. Dočkalovou, *Antropologický rozbor koster ze sídlištních pohřbů moravského neolitu*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 213–221. ISSN 1802-5463

- společně s I. Jarošovou a M. Dočkalovou, *Vybrané dentální charakteristiky neolitického obyvatelstva ze sídlišť na Moravě – předběžná zpráva*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 222–241. ISSN 1802-5463
- společně s I. Jarošovou, M. Dočkalovou, G. Dreslerovou, Z. Čižmářem a M. Hajnalovou, *Rekonstrukce stravy neolitického obyvatelstva z moravských sídlišť podle mikroabrazí zubů*. In: Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 2007. Nitra 2008, s. 1-15. ISBN 80-88709-83-0

I. Jarošová

- společně s M. Dočkalovou a M. Fojtovou, *Antropologický rozbor koster ze sídlištních pohřbů moravského neolitu*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 213–221. ISSN 1802-5463
- *Antropologický rozbor pithosového pohřbu ze starší doby bronzové z Vedrovic*. Pravěk NŘ 17, 2007, Brno 2008, s. 163–178. ISBN 80-86399-25-7
- společně s M. Dočkalovou, *Dental Remains from the Neolithic Settlement in Moravia, Czech Republic*. Antropologie 46, 1, 2008, s. 83–108.
- společně s M. Dočkalovou a M. Fojtovou, *Vybrané dentální charakteristiky neolitického obyvatelstva ze sídlišť na Moravě – předběžná zpráva*. Ve službách archeologie 1/2008, Brno, Nitra 2008, s. 222–241. ISSN 1802-5463
- společně s M. Dočkalovou, M. Fojtovou, G. Dreslerovou, Z. Čižmářem a M. Hajnalovou, *Rekonstrukce stravy neolitického obyvatelstva z moravských sídlišť podle mikroabrazí zubů*. In: Otázky neolitu a eneolitu našich krajín 2007. Nitra 2008, s. 1-15. ISBN 80-88709-83-0

P. Kašpárek

- *Postřelmov „U Františka“ (okr. Šumperk, Česká republika), neolitické sídliště v horním Pomoraví*. Śląskie Sprawozdania Archeologiczne 49, 2008, s. 29–52.

P. Kostrhun

- *Africké loutky – Oživí duchové Afriky*. Věstník Asociace muzeí a galerií České republiky 6, 2008, s. 29. ISSN 1213-2152
- *Jan Knies 1860–1937. Venkovský učitel, známý badatel pleistocénní archeologie, "Peyrony Moravské Dordogne"*. Postavy moravské archeologie 4. Brno 2008. 168 s. ISBN 978-80-86399-48-5
- *Výstavní akce Pavilonu Anthropos v roce 2007*. Acta Musei Moraviae, Sci. Soc 93, 2008, s. 161–166, ISSN 0323-0570
- společně s M. Olivou, *Gordon Childe Karlu Absolonovi v roce 1938*. Acta Musei moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 159–160.
- *Spory o moravské diluvium Jana Kniese*. Dissertationes Archeologicae Brunenses/Pragensesque 2008, Brno 2008, s. 14–27, ISBN 978-80-210-4749-5
- *Socialismus ve starší době kamenné*. Rozrazil 3, 2008, s. 29–30, ISSN 1801-4755

M. Lázníčková-Galetová

- *Muž a žena v paleolitičtém umění*. In: Cejnková D., Holubová D., Vachůt P. (eds): 100 000 let sexu. O lásce plodnosti a rozkoši, Brno 2008, s. 20–26.
- *Die Magdalénien-Kunst in Mähren*. In: Steguweit, L. (ed.), Menschen der Eiszeit, Nürnberg, Praehistorica Verlag 2008, s. 75–81.

P. Neruda

- společně se Z. Nerudovou, *Loštice I – výzkum nové magdalénienské stanice na střední Moravě*. Archeologické rozhledy 60, Praha 2008, s. 509–528.
- společně s K. Valochem, *Paleolit Moravského krasu*. In: Lisá L. (ed.): Jižní část Moravského krasu. Exkurzní průvodce, podzim 2008, Praha 2008, s. 19–31, ISBN 978-80-904208-2-3
- společně se Z. Nerudovou, *The refittings from the Szeletian site of Moravský Krumlov IV (Southern Moravia, Czech Rep.)*. Hugo Obermaier-Gesellschaft für Erforschung des Eiszeitalters und der Steinzeit e. V. 50. Tagung der Gesellschaft in Erlangen, 25.–29. März 2008. Erlangen, 2008, s. 21. ISBN 978-3-937852-02-6
- společně se Z. Nerudovou, *Závěr výzkumu magdalénienské stanice v Lošticích I*. 14. Kvartér 2008 – sborník abstrakt, 12. PřF MU Brno.
- společně s M. Galetovou a G. Dreslerovou, *Neanderthals and Modification of Bones – Interdisciplinary Analyses and Cultural Implications – Preliminary Report*. Hugo Obermaier-Gesellschaft für Erforschung des Eiszeitalters und der Steinzeit e. V. 50. Tagung der Gesellschaft in Erlangen, 25.–29. März 2008, Erlangen 2008, s. 21. ISBN 978-3-937852-02-6

Z. Nerudová

- společně s P. Nerudou, *Loštice I – výzkum nové magdalénienské stanice na střední Moravě*. Archeologické rozhledy 60, Praha 2008, s. 509–528.
- společně s P. Nerudou, *The refittings from the Szeletian site of Moravský Krumlov IV (Southern Moravia, Czech Rep.)*. Hugo Obermaier-Gesellschaft für Erforschung des Eiszeitalters und der Steinzeit e. V. 50. Tagung der Gesellschaft in Erlangen, 25.–29. März 2008. Erlangen, 2008, s. 21. ISBN 978-3-937852-02-6
- společně se P. Nerudou, *Závěr výzkumu magdalénienské stanice v Lošticích I*. 14. Kvartér 2008 – sborník abstrakt, 12. PřF MU Brno.
- *Moravský Krumlov IV. Rekonstrukce sídelního areálu*. Acta Musei moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 39–50.
- *Sídelní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné*. Památky archeologické 99, 2008, s. 5–34.

M. Oliva

- *Kunst und Schmuck des Gravettien in Mähren*. In: L. Steguweit (ed.): Menschen der Eiszeit, Praehistorika Verlag, Erlangen 2008, s. 60–73.
- *Vedrovice a Krumlovský les v nové expozici pavilonu Anthropos v Brně*. Vedrovický zpravodaj, duben 2008, s. 11–12.

- *Tajuplné rituály v Krumlovském lese*. Vedrovický zpravodaj, duben 2008, s. 13–14.
- *Objev nejstarších dolů*. Vedrovický zpravodaj, duben 2008, s. 14–15.
- *Paleolitické osídlení litické exploatační oblasti Krumlovský les*. Acta Musei moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 3–38.
- společně s P. Kostrhunem, *Gordon Childe Karlu Absolonovi v roce 1938*. Acta Musei moraviae, Sci.soc. 93, 2008, s. 159–160.
- *Těžební krajina Krumlovského lesa a její pravěká tajemství*. In: 100 let založení muzea v Mor. Krumlově 1907–2007, Moravský Krumloov 2008, s. 44–55.
- *Těžba rohovce v Krumlovském lese*. In: Život a smrt v mladší době kamenné, Brno 2008, s. 144–153.
- *Mesolithischer Hornsteinbergbau im Kromauer Wald, Südmähren*. Hugo Obermaier Gesellschaft – 50. Jahrestagung in Erlangen, Univ. Erlangen-Nürnberg 2008, s. 23–24.
- *Mining in Krumlov Forest (Southern Moravia): From Bronze to Hallstatt Age*. The Fourteen Annual Meeting of the European Ass. of Arch., Abstracts, University of Malta 2008, s. 95–96.
- *Objev mezolitické těžby rohovce v Krumlovském lese*. 14. Kvartér 2008 – sborník abstrakt, Brno 2008, s. 17–18.

T. Trubačová

- společně s E. Čermákovou, M. Golcem a Z. Tvrdým, *Kam zmizely horákovské děti?*, Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV Nitra 42, Nitra 2008, s. 23–56.

Ediční činnost

- *Acta Musei Moraviae, Sci. soc.* 2008 – vyšlo (ved. redaktor M. Oliva).
- Práce v red. radě *Archeologických rozhledů* a *Anthropologie* (M. Oliva).
- Ediční zpracování časopisu *Anthropologie. International Journal of the Science of Man*. Rok 2007 45/2–3, s. 105–300, v tisku; 2008 45/1, s. 1–102, v tisku (red. M. Dočkalová); redakční práce ve funkci asistent editora I. Jarošová; v rubrice recenze M. Fojtová a zprávy P. Neruda.

Členství v odborných komisích

- Člen hlavního výboru České společnosti archeologické (M. Oliva – místopředseda).
- Člen výboru oborové komise archeologů muzeí a ústavů pam. péče (M. Oliva).
- Člen 8. komise (mladý paleolit) Mezinárodní unie Pre- a protohist. věd (UISPP) při UNESCO (M. Oliva).
- *Commission de nomenclature sur l'industrie de l'os préhistorique*, UISPP (M. Galetová).

Různé

Rozsáhlé výzkumy a hlavně předávání antropologického materiálu kladou značné nároky na depozitní prostory. V roce 2008 byla předložena žádost o finanční dotaci z prostředků Ministerstva kultury ČR ISO/D k zahájení výstavby půdních antropologických depozitářů k uskladnění kosterního materiálu do regálového systému (budova G – d'Elvertovo křídlo).

1.9. GENETICKÉ ODDĚLENÍ GREGORA MENDELA PRO HISTORII BIOLOGICKÝCH VĚD – MENDELIANUM

Od roku 2001 se oddělení podruhé stěhovalo, tentokrát z budovy ombudsmana v Údolní ulici na Hudcovu 76b. S vypršením nájemní smlouvy na Údolní musely být také zrušeny výstavy oddělení, které tak poprvé od svého vzniku v roce 1962 neprovozuje výstavu.

Mendelianum muselo opustit také zahrádku s Mendelovými experimentálními rostlinami pod okny Kanceláře veřejného ochránce práv, která byla vybudována na návrh dr. O. Motejla. Zahrádka našla odezvu při volbě tématu studentské vědecké soutěže Mendelovy Hynčice pro rok 2009 o Mendelových experimentálních rostlinách v přírodě, herbářích a zahradách.

Vědeckovýzkumná činnost

V rámci Institucionálního záměru oddělení genetiky (v rámci IZ MK0009486202) byly shromažďovány a vyhodnocovány doklady o možnostech implementace Mendelovy genetické koncepce do globální světové kultury se zvláštním zřetelem ke zvláštnostem středoevropské oblasti v 21. století. Závěry výzkumu byly obhájeny v mezinárodní diskusi na 3. mezinárodní konferenci Evropské společnosti historie vědy ve Vídni v září 2008, věnované novým stylům myšlení v evropské tradici. J. Sekerák prezentoval Mendelův systémový přístup, který Mendelovi pomohl řešit otázku dědičnosti a proměnlivosti jako dvě strany jedné mince, které dnes říkáme evoluce. S nástupem nových oborů humanitních věd přináší analýza Mendelovy práce z hlediska informatiky nové podněty a pohledy pro pochopení proměnlivosti a různorodosti, nárůstu komplexnosti a dynamiky vývoje vysoce entropizované Evropy. V kontextu informatiky se Mendelův vědecký objev stává zdrojem motivace moderní vědy v oblasti evolučního programování, genetických algoritmů a fuzzy logiky, které razí novou cestu vzdělanosti. Mendelova experimentální činnost vyšla z vědecké společnosti (Ackerbaugesellschaft) v Brně, která založila naše museum (Franzens-Museum) a vypracovala jeho vědeckovýzkumný program. Jedná se o historicky autentickou instituci, která vytvořila vědecké prostředí Mendelova objevu. Z toho důvodu zaujímá významné postavení mezi evropskými muzei jako muzeum, ve kterém vědecky působil Mendel.

Pokračovalo vyhodnocování dokumentů k Mendelově hybridizačním pracím o *Pisum* a *Hieracium* a Mendelově vědecké korespondenci. Byla provedena srovnávací studie nově objeveného rukopisu Mendelovy

práce s německým prvotiskem z roku 1866. Vedle práce s jestřábníkem, která si vyžádala náročný komentář, byly sestavena sbírka Mendelových dopisů C. Naegelimu do Mnichova. Pomocí dopisů se podařilo prokázat, že i když Mendel viděl rozpor ve výsledcích svých pokusů s hybridy hrachu ve srovnání s výsledky u jestřábníku, měl dobrou koncepci, jak tyto rozdílné až protikladné výsledky vysvětlit tak, že se staly logicky konzistentními. E. Matalová se ujala transkripce rukopisů a jejich překladů do češtiny. Prof. I. Cetyl, bývalý vedoucí katedry genetiky přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity redigoval první české knižní vydání Mendelova souborného díla o hybridizaci. Kniha je opatřena bohatými poznámkami a komentáři, vysvětlujícími historické souvislosti, za kterých Mendelova práce vznikala. Počátky Mendelovy práce vycházejí z vědeckého prostředí první poloviny 19. století. V současné době se jedná o převzetí překladu klasické Mendelovy práce do připravované vysokoškolské učebnice genetiky na Masarykově univerzitě.

Výstavy

- *Kód pro rozmanitost života*, scénář J. Sekerák, E. Matalová. Mendel a evoluční genetiky v širokých kulturních souvislostech. Byla ukončena 30. 4. 2008.
- *Mendelovo Brno*. Scénář E. Matalová. Průvodce po Mendelových stopách v Brně. Byla ukončena 30. 4. 2008.
- *Charles Darwin*. Anthropos MZM, přípravná fáze.

Přednášky pro veřejnost

E. Matalová

- *Sir James D. Watson, nositel Mendelovy pamětní medaile Mendeliana MZM za rok 2008*, 24. 4. 2008.
- *Co prozradí DNA – aktuální možnosti molekulární biologie*, 24. 4. 2008.

J. Sekerák

- *Evoluce a genetiky*, Anthropos, 4. 12. 2008.
- *Jan Evangelista Purkyně, život a dílo*. 9. 4. 2008, Mendelovi Hynčice 2008.

Spolupráce s médii

J. Sekerák

- 15. 7. 2008 – ČT – *Šardice, Hvězdlice a J.G. Mendel*.
- BBC, Angela Spindlerovou-Brownová, dokumentární program *What Darwin didn't Know*, sekce o Mendelovi.
- KAM, 9. 12. 2008 rozhovor s redaktorem časopisu J. Štěpaníkem o Mendelovi a činnosti Mendeliana, vyšlo v příloze KAM v únoru 2009.

Pedagogická a lektorská činnost

J. Sekerák

- Odborné recenzování monografie S. Hontely: *Rehek domácí, úvaha o stavu vědomí a nevědomí*. Universita Palackého v Olomouci.
- Odborný posudek k návrhu grantového projektu pro GA ČR.
- 24 výkladů pro středoškolské a vysokoškolské studenty ve výstavě Kód pro rozmanitost životů.
- Sedm výkladů pro zájemce o Mendelovy experimentální rostliny (*herbarium vivum*) v zahradě ombudsmana.

E. Matalová

- Šest výkladů pro středoškolské i vysokoškolské studenty ve výstavě Mendelovo Brno.

Mendelianum spoluorganizovalo a vyhodnotilo studentské práce 8. ročníku již tradiční biologicko historické středoškolské soutěže Mendelovy Hynčice v Mendelově rodném domě v Hynčicích. Účastníci soutěže představili své práce na téma:

Předchůdci J. G. Mendela – Jan Evangelista Purkyně, buněčná teorie. Byla udělena 1. cena studentce gymnázia TGM v Zastávce u Brna J. Foralové za práci *J. E. Purkyně – odkaz vědě*. Druhá cena byla udělena E. Gospošové z Gymnázia F. Živného – Bohumín a dvě třetí ceny získali J. Šimíková z Gymnázia Vítkov a M. Pastucha z Gymnázia Bohumín.

Součástí programu byla tradiční přednáška a beseda se studenty a pedagogy o historickém významu studia našeho slavného biologa, zakladatele experimentální fyziologie a buněčné teorie – Jana Evangelisty Purkyně. Mendelianum zde vyhlásilo téma následujícího ročníku této soutěže. Tématem pro rok 2009 jsou: *Mendelovy pokusné rostliny v herbářích slovem i obrazem*.

Publikační činnost

J. Sekerák

- *Mendel v černé skřínce*, Brno 2008, 132 s., ISBN 978-80-7028-325-7

E. Matalová

- *Folia Mendeliana 40–41*, 182 s.
- *Experiments in plant hybrids*, 112 s. Brno 2008, ISBN 978-80-7028-316-5

- *Mendel Forum 2008: Mendelovo rodiště, Mendelovy dopisy domů*, Brno 2008, 28 s., ISBN 978-80-7028-326-4
- společně s Fellnerovou a Doubkem, *Nobelovy ceny 21. století*, Olomouc 2008, 60s., ISBN 978- 80-244-1948-0
- *Odpoledne s DNA*, Brno 2008, 8 s.
- G. Mendel, *Pokusy s hybridy rostlin*, Brno 2008, 125 s. (překladatelka), ISBN 978-80-87028-02-5

Ediční činnost

J. Sekerák

- Editor *Folia Mendeliana*.

E. Matalová

- Členka redakční rady *Folia Mendeliana*.

Členství v odborných společnostech

J. Sekerák

- Český komitét pro dějiny vědy AV ČR.

Sbírkotvorná činnost

Po převozu části sbírek z budovy ombudsmana na Údolní 39 byly archivní dokumenty nově uspořádány v prostorách pracoviště MZM na Hudcově 76b. Ke ztrátě ani poškození sbírkových předmětů nedošlo. Sbírkové předměty archivní povahy Mendeliana byly využity pro historickovědní studium těchto badatelů: *J. Klein* (USA), spolupráce na monografii o J.G. Mendelovi. Department of Biology. The Pennsylvania State University; *S. Strbářová* (ČR), spolupráce s Ústavem pro soudobé dějiny – oddělení pro dějiny vědy, projekt *Čeští vědci v exilu*; *J. Kuciel* (ČR), spolupráce na monografii o J.G. Mendelovi. Mendelova lesnická a zemědělská univerzita v Brně; *M. Šimůnek* (ČR), Spolupráce s Ústavem pro soudobé dějiny – oddělení pro dějiny vědy, projekt *Teorie evoluce a dědičnosti v českém biologickém myšlení 1900–1950*.

Organizace vědeckých konferencí a seminářů

- *Mendel Forum 2008*, říjen 2008, Mendelův rodný dům v Hynčicích. Organizátor *E. Matalová*, Mendelianum Moravského zemského muzea ve spolupráci s Ústavem živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i., Brno, Ústavem fyziologie Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a Univerzitou Palackého v Olomouci. Témata: Mendelův rodný kraj Moravské Kravařsko, Mendelovo rodiště Hynčice, Mendelův

rodný statek, Mendelovy dopisy rodičům, sestře, švagrovi a synovcům. Celkem 48 účastníků, učitelé gymnázií, studenti, vysokoškolští pracovníci.

- *Mendelovy Hynčice*, studentská vědecká soutěž. Duben 2008 v rodném domě J.G. Mendela v Hynčicích, spoluorganizoval *J. Sekerák*.
- *Odpoledne s DNA*, 24. 4. 2008, Dietrichsteinský palác. Organizátor *E. Matalová*. Mendelianum Moravského zemského muzea ve spolupráci LEŽ ÚŽFG v.v.i. AV ČR a Ústavem fyziologie FVL VFU. Věnováno 55. výročí objevu struktury DNA. Po přehledu současných možností analýzy DNA a využití těchto poznatků v praxi následovaly praktické ukázky jednoduché izolace DNA, nanášení DNA na gely, přesné pipetování a další metody molekulární biologie, které si mohli účastníci semináře sami vyzkoušet. Účast 120 účastníků, učitelé gymnázií, studenti, veřejnost.

Mendelova pamětní medaile za rok 2008

Mendelianum udělilo Mendelovu pamětní medaili za rok 2008 Siru Jamesi Watsonovi, objeviteli struktury DNA, nositeli Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu v roce 1962 a řady dalších prestižních ocenění a funkcí.

Exkurze

E. Matalová

- 20. 7. 2008 Brno – Procházka Mendelovým Brnem u příležitosti výročí jeho narozenin.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Sekerák

- V souvislosti s činností a plněním Institucionálního záměru našeho oddělení genetiky (v rámci MK0009486202) aktivní účast na III. Mezinárodním kongresu ESHS 2008 ve Vídni s názvem *Styles of Scientific Thinking in the European Tradition*, který se konal od 10. 9.–12. 9. 2008 v hlavním městě Rakouska. V rámci jednání symposia S8: *Has Informatics Brought a New Style of Scientific Thinking? Do We Need a New Style of Thinking?* přednesen příspěvek s názvem *Mendel and the Age of Information*.

Zahraniční služební cesty

J. Sekerák

- 25. 3. 2008 byla uskutečněna služební cesta na výstavu *Evolution – Phänomen Leben* s cílem shlednutí této výstavy, získání informací a navázání kontaktu pro spolupráci pro přípravu a realizaci velkého výstavního projektu v pavilonu Anthropos k výročí 200 let od narození Charlese Darwina. Byl dohodnut kontakt pro případnou spolupráci s vedoucím přírodovědné sekce Lansedmusea a spoluautorem expozice Dr. Gerhardem Aubrechtem.

1.10. ETNOGRAFICKÝ ÚSTAV

Věta: „*Nech mluvit předměty a dostaneš se k historii*“ snad nejlépe vystihuje podstatu muzejní práce, která je na „hovorů věcí“ založena. Z rámce tohoto dialogu nevybočily ani aktivity Etnografického ústavu MZM klasicky zaměřené na tvorbu, ochranu a prezentaci sbírek. I na tomto poli se však mění priority. Tak místo přebujelého nárůstu sbírkových řad dáváme v posledních letech přednost selektivnímu přístupu – multiplicita je nahrazována promyšleným výběrem s důrazem na okruhy, které ve sbírce ještě zastoupeny nejsou. Tento přístup je podmiňován jak kapacitou depozitářů, které nejsou nafukovací, tak stavem terénu. Dění v oboru, orientujícího se na kulturní antropologii, vedlo k přehodnocení sbírkotvorných přístupů s důrazem na každodennost. Stejnými nároky, jakými poměřujeme odbornou muzejní činnost, musíme měřit i její prezentaci na veřejnosti. Propagace muzejních aktivit zůstává našim slabým článkem, na čemž mají svůj podíl i omezené prostředky rozpočtu oddělení. Za této situace můžeme bilancovat činnost, úspěchy, ale i nezdary uplynulého roku 2008.

Úspěchy roku 2008

1/ Scénář stálé expozice.

Za nejvýznamnější odbornou aktivitu, na níž se kolektiv kurátorů pod vedením H. Dvořákové v roce 2008 podílel, považujeme vypracování konečné podoby scénáře (včetně textů, popisů, inventárních čísel konkrétních předmětů) stálé expozice nazvané *Tradiční kultura na Moravě v zrcadle času. Příběhy ze života moravského venkova*. Scénář byl oponován řediteli národopisných pracovišť Národního muzea v Praze a Slovenského národního muzea v Martině. K dispozici je rovněž vítězný návrh instalace, vzešlý v roce 2001 z jednání komise na výběr autora výtvarně prostorového řešení.

Scénář zohledňuje stávající společenskou situaci, kdy otevřená Evropa III. tisíciletí klade čím dále tím větší váhu na zpětnou vazbu člověka na jeho prostředí, na jeho kořeny. Morava s bohatým potenciálem tradiční kultury, z nichž jsou některé projevy zapsány na seznam UNESCO živého kulturního dědictví, představuje více než bohatý zdroj těchto tendencí. Trojrozměrná prezentace kulturního dědictví s podtržením moravských specifik chce oslovit nejen narůstající turistický ruch, ale aspiruje i na roli vizuální metodologie pro školní výuku včetně vysokých škol.

Až dosud jsme se bezúspěšně pokoušeli o získání finančních prostředků na realizaci tohoto projektu. Pro rok 2009 je tento úkol prvotní.

2/ Získání finanční dotace Ministerstva kultury ČR z fondu ISO pro:

a/ úložný systém v Rebešovicích

Díky pozitivnímu přístupu MK ČR jsme obdrželi finanční dotaci pro realizaci II. etapy vybavení depozitářů v Rebešovicích. Za jeden z největších úspěchů roku 2008 tak lze považovat montáž nového regálového

systemu, v němž je nyní mimo jiné uložena i nejstarší sbírka ořebního náradí v ČR. Tato stručná formulace v sobě ukrývá nejen složité jednání s dodavatelskou firmou, kdy úložný systém musel být „ušitý na míru“ konkrétního a variabilního materiálu, ale i vyklizení stávajícího prostoru a především pak zpětný přesun a konečné uložení sbírek na nové místo. Péčí kurátorky sbírky J. Pechové tak byl celý soubor zemědělství přestěhován z nevyhovujících prostor Starého zámku v Jevišovicích u Znojma a definitivně umístěn v depozitáři v Rebešovicích. Odpadnou tak časově i finančně náročné přesuny jak lidí, tak materiálu mezi Brnem a Jevišovicemi.

Tento krok chceme v Rebešovicích zopakovat a to při získání prostředků na vybudování úložného systému pro fond nábytku. Přehledná „paletová“ instalace by umožnila racionální uložení fondu a navíc by vznikl esteticky působivý studijní depozitář.

b/ restaurování textilu

Několik let po sobě získal EÚ grantové prostředky z fondu MK ISO na záchranu předmětů kulturního dědictví. V roce 2008 tak pokračovalo restaurování vybraných sbírkových předmětů a to souboru ženských oděvních součástí – kabátky a zástěry – z konce 19. století, které bylo provedeno dodavatelsky. Garantem akce komunikujícím s MK a restaurátory byla L. Nováková.

3/ Časopis EÚ na seznamu recenzovaných

Kurátorka EÚ E. Večerková podnikla úspěšné kroky pro zařazení časopisu EÚ *Folia Ethnographica* na seznam recenzovaných periodik ČR. Folia jsou tak čtvrtým uznávaným oborovým časopisem.

4/ Vybudování archivu

V závěru roku 2008 dokončil J. Obrovský, archivář MZM, rozčlenění archivního fondu EÚ a jeho uložení do kartonů dle stávajících norem archivní správy. Zároveň vypracoval jeho soupis, čímž usnadnil badatelům přístup k materiálu. V roce 2009 budou dopracovány ještě detaily (dobudování dvou regálů, přesuny v rámci kartonů – vytvoření logických celků) a archivní fond tak bude poprvé zpřístupněn.

Aktivity

Konzultace, poradenství

EÚ je již tradičním centrem poradenské služby jak pro soukromníky, tak pro orgány zejména místní samosprávy, odborných institucí a masových médií. Největší zájem je o konzultace při zhotovování krojových rekonstrukcí pro potřeby národopisných souborů (garant L. Nováková). Velký zájem o konzultace je i ze strany sběratelů, badatelů a studentů, což se odráží především v činnosti fotoarchivu (H. Beránková). V době předvánoční a velikonoční se každoročně vzedme vlna dotazů stran zvyků (původ, průběh) z řad žurnalistů. Systém elektronické pošty žádosti o vypracování příslušné pasáže přímo pracovníky EÚ velmi usnadnil a

původní badatelskou práci žadatele odsunul do pozadí. Tyto požadavky mají vzestupnou tendenci a snaží se zatlačit kurátory do pozice servisu. Tyto služby jsou kurátorkami poskytovány průběžně, jak pro domácí, tak i pro zahraniční odborníky, pro diplomové a disertační práce. Kurátorky vypracovávají oponentské posudky pro grantové úkoly nebo pro odborné publikační výstupy, diplomové práce apod.

Odborné konzultace v oblasti ochrany kulturního dědictví odborným institucím i soukromým osobám poskytují rovněž konzervátoři L. Dufková a P. Polášek. V průběhu roku se v EÚ uskutečnily **102** badatelské návštěvy!

Prostory EÚ již několik let poskytují přístřeší pro schůzky dobrovolného sdružení Spolku přátel betlemářů, sloužící k podpoře volno časových aktivit (*H. Dvořáková*).

Studentské stáže

Na základě dobrých kolegiálních vztahů s Katedrou evropské etnologie a Ústavem archeologie a muzeologie při FF MU působí EÚ v roli školícího pracoviště, kde posluchači vykonávají předepsanou praxi. V roce 2008 zde praktikovalo devět studentů, přičemž se snažíme o oboustrannou prospěšnost, aby studentům pobyt v EÚ přinesl nové poznatky a na druhé straně, abychom i my z jejich pobytu vytěžili. Vzhledem k velkému zájmu však budeme muset v následujícím roce počet praktikujících redukovat, neboť bychom nemohli garantovat kvalitní průběh (kurátoři a konzervátoři). K opakovanému studiu se do sbírek EÚ vracela turecká badatelka Yuksel Sahin (Středomořská universita Anatólie), která v závěru svého pobytu uspořádala pro úzký okruh zájemců o textil přednášku s projekcí (*H. Beránková*).

Spolupráce s dalšími odbornými institucemi

Již tradičně spolupracujeme při výběru exponátů z našich sbírek a odbornými konzultacemi na výstavních projektech jiných muzeí, event. obcí. Nejinak tomu bylo i v roce 2008, kdy jsme se zápůjčkami podíleli na výstavách např.: *Diva Turzanensis* – Diecézní muzeum Brno, *Len, konopí, kopřiva* – NM Praha, *Léta zkázy a naděje* – MZM Brno, na výstavě Muzea Luhačovického Zálesí v Luhačovicích nebo na projektu *800 let městské části Brno – Tuřany, Medovém dnu* v Brně-Šlapanicích či na výstavě o Rudolfu Těsnohlídkovi v městské části Brno–Moravany. Rozsáhlá agenda výpůjček předmětů dokládá odbornou pomoc EÚ ostatním muzeím, přičemž vyhledávání, příprava a konzervátorské zásahy kladou nemalé nároky na kapacitu kurátorů a konzervátorů.

Pravidelně hostíme workshop konaný v rámci Mezinárodního folklórního festivalu Brno (*J. Macháček*).

Výměna výstav

V rámci dobrých kolegiálních vztahů jsme obohatili výstavní program Slovenského národního múzea v Bratislavě a následně pak muzea v Karlových Varech o výstavu *Krása arabské ženy*, na níž EÚ spolupracoval. Autorská výstava J. Macháčka *Po stopách Eskymo Welzla* byla zapůjčena do muzea v Zábřehu na Moravě.

Naopak sály EÚ hostily výstavu ze Slovákého muzea v Uh. Hradišti *Aj to sú maléri... – Hánové*, (autor R. Habartová, garant A. Kalinová), jejíž vernisáž byla příležitostí pro představení mikroregionu Uherskoostrozsko. Především musíme ocenit přístup představenstva obce Blatnice pod sv. Antoníčkem, kde malířská rodina Hánů působila, které považovalo pozvání za prestižní a zahájení výstavy vzalo pod svůj patronát.

Společně s Rakouským kulturním fórem v Praze jsme připravili výstavu fotografií salzburského fotografa Kurta Kaindla *Neznámí Evropané* mapujícího život vymírajících evropských menšin (garant *H. Dvořáková*). Výstava opatřená českoněmeckými doprovodnými texty poskytla příležitost k externí výuce posluchačů FFMU. Projekt byl zařazen do kalendária akcí „Rakouského kulturního podzimu v Brně“.

Kaple EÚ poskytla půdu pro exkluzivní výstavní projekt Archeologického ústavu SAV v Nitře, který našemu publiku poprvé představil nálezy z velkomoravského hradiska v Bojně včetně zlatých plaket.

Výstavním hitem sezóny 2008 se stala výstava *Lego – hračka i hobby*, kterou navštívilo rekordních 25.536 osob. Největší návštěvnost zaznamenala v době konání Muzejní noci, kdy se před vraty paláce tísnily fronty lidí. S velkým zájmem se setkaly rovněž dvě burzy pro sběratele tohoto žánru. Instalace a organizace aktivit kolem této výstavy byla dílem J. Macháčka.

Muzejní noc

EÚ se stal již neodmyslitelnou součástí muzejního festivalu s názvem „Muzejní noc“, jejíž návštěvnost rok od roku narůstá. Scénář programu a jeho realizace byla dílem pracovníků EÚ (*J. Macháček, H. Dvořáková*), kdy v programu vystoupili posluchači JAMU – divadlo Neslyším. Prázdný prostor budoucí expozice již tradičně obsadili prostorové instalace posluchačů katedry scénografie JAMU pod vedením M. Jiráskové. Přesto, že Muzejní noc byla upořádána teprve počtvrté, stihly se již vytvořit určité stereotypy. V našem případě se jedná o střídavé vystoupení cimbálové muziky a kapely jiného žánru. V roce 2008 cimbálová muzika odpadla a hudební program džezové skupiny návštěvníky plně neuspokojil, neboť ti si k nám zvykli chodit na folklór.

Program „Noci 08“ však vědomě vsadil na muzejní kartu, na představení práce, kterou jinak návštěvník neuvidí. Speciálně pro tuto akci proto připravily konzervátorka textilu L. Dufková spolu s kurátorkou sbírky L. Novákovou komorní výstavu textilu restaurovaného z prostředků ISO s příznačným názvem „Znovuzrozená krása“. Zájem návštěvníků o průvodní dokumentaci zachycující pracovní postupy doplněný dvěma přednáškovými bloky L. Dufkové byl více než potěšující. V návaznosti na velký ohlas této výstavy chceme proto i v roce 2009 umožnit další nahlédnutí do muzejní kuchyně v podobě předvedení restaurování ceroplastik. Magnetem „Noci 08“ však jednoznačně byla výstava „Lego“ (garant *J. Macháček*), na níž se před vraty Paláce šlechtičen tvořily dlouhé fronty.

Akce v kapli

Díky na sebe navazujícím výstavám v kapli odpadly až na tři výjimky oblíbené koncerty. V malých časových prolukách bylo možno realizovat 1 absolventský koncert Akademie staré hudby a dvě vystoupení Slováckého krúžku, který si u nás vyzkoušel program pro oslavu 100letého výročí založení (včetně výstavy fotografií v hale EÚ). Předvedení mečových tanců představovalo stěžejní bod koncertu (22. 10. 2008) v rámci mezinárodní konference *F. Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie*. Uskutčnila se zde rovněž přednáška B. Petrákové z Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně doprovázená předváděním krojových kompletů z oblasti luhačovského Zálesí (*L. Nováková, J. Macháček*).

Pokus o nový přístup k propagaci

V roce 2008 jsme se pokusili z omezených prostředků rozpočtu oddělení posílit propagaci našich výstav, neboť jsme si vědomi faktu, že bez fungující PR má naše činnost velmi omezený dopad. Pro formu poutače umístěného na tramvaji projíždějící městem jsme vytypovali výstavní projekt zapůjčený Slováckým muzeem v Uh. Hradišti *Aj to sú maléři...* představující naivizující malbu konce 19. století. Výstava byla zařazena na letní období, kdy jsme počítali s přílivem zahraničních turistů zvědavých na poklady tradiční kultury. Tento kalkul nevyšel, návštěvnost výstavy byla i přes tento na naše poměry revoluční počín slabá.

Novinkou byla rovněž naše investice do filmové reklamy na výstavu *Neznámi Evropané* promítané v kině Art, kam chodí náročnější klientela především z řad posluchačů vysokých škol. V této cestě chceme pokračovat i v dalších letech.

Průlomem pak bylo uveřejnění celostránkové upoutávky na výstavu *Po stopách Eskymo Welzla* na stránkách časopisu „Žlutý“ autobusové společnosti Student agency (garant J. Macháček).

Za svým zákazníkem / potenciálním návštěvníkem jsme vyšli i do známé obchodní pasáže Vaňkovka, když zde H. Beránková instalovala výstavu fotografií Josefa Brauna (srpen 2008).

Na bázi rozhovorů průběžně spolupracujeme s masovými médii. Dokladem jsou rozhlasové relace na stanicích ČR Brno, ČR Praha, v nichž vyvíjíme snahu o popularizaci našich aktivit.

Sbírkotvorná činnost

V souladu s děním v evropské etnologii se EÚ MZM zaměřuje na každodenní kulturu a životní styl obyvatel Moravy včetně dokumentace života minorit a přesahů do příhraničí. Vzhledem k obsahu sbírky, kde převažují předměty z tzv. zlaté éry národopisu 19. století s důrazem na tradiční textil, keramiku apod. se nyní orientujeme na málo dokladovaná odvětví či období (například 60./70. léta 20. století, vztah venkov/město).

Klasická práce se sbírkami (viz www.mzm.cz), jejich zpracovávání a ochrana tvoří základ naší práce. Nárůst sbírkového fondu oproti roku 2007 je o 2331 inventárních čísel. Podsbírka je zapsána v CES. Aktualizovaná podoba podsbírkové reprezentuje MZM na stránkách MK ČR www.mzm.cz/vizualizace.ces.

Neustále se opakující činnost představuje zakládání fondu textilu, který díky své početnosti (cca 58.000 inventárních čísel) a náročné manipulaci závislé na odlišnosti jednotlivých souborů vyžaduje delší časový úsek. Hlavní práce zde leží na kurátorce sbírky (L. Nováková) a konzervátorce (L. Dufková). Významnou pomoc poskytují v rámci muzejní praxe posluchači muzeologie a etnologie FF MU. Jednotlivé soubory jsou průběžně zpracovávány v rámci evidence DEMUS (kurátoři), průběžně je vedena kniha přírůstků (H. Beránková). Opakující se činností je periodická revize částí fondů.

V roce 2008 byla provedena digitalizace celého fondu maleb na skle, tj. 827 položek (A. Kalinová, K. Jursa) a části fondu pokrývek hlavy, tj. 100 položek, kolekce svérázu, tj. 124 položek (L. Nováková, L. Dufková, S. Doleželová).

Ochrana sbírek

Konzervátoři (*L. Dufková, V. Henčí, P. Polášek*) pravidelně monitorují klimatické podmínky v depozitářích (kontrola relativní vlhkosti, teploty) a stav sbírkových předmětů. Průběžně restaurují a konzervují sbírkové předměty ze starého fondu včetně přírůstků a připravují exponáty na výstavy včetně balení před transportem. *L. Dufková* spolupracovala na přípravě na fotografování předmětů z okruhu folklorismu pro účely CES. *P. Polášek* se podílel na přípravě fondu plastik pro digitalizaci, přičemž byla provedena revize fondu a následující konzervátorské zásahy.

Díky pokračující spolupráci s VOŠR bylo v roce 2008 v rámci odborných maturitních prací restaurováno dalších 30 kusů keramiky a dvě i.č z fondu skla (*A. Kalinová*). Rozšiřující se soubor restaurované keramiky představuje hmatatelný zisk z odborné praxe posluchačů VOŠR (*A. Kalinová, P. Polášek*).

Příprava pro prezentaci sbírek

Fotografka EÚ *S. Doleželová* (0,5 úvazek) připravuje fotografické podklady pro publikační výstupy včetně katalogů a skenování. Jejím úkolem je dokumentace akcí, vernisáží a instalací výstav pořádaných v EÚ. Zároveň zpracovává fotoarchiv oddělení a rovněž se věnuje digitalizaci v rámci Demus (nástěnné kuchařky, pokrývky hlavy).

Úkol, který se oproti původnímu předpokladu podařil, bylo naskenování skleněných negativů *J. Šímy* z fotoarchivu EÚ jako příprava na výstavu v roce 2009.

Díky spolupráci s *F. Suchomelem* (VŠUP Praha) specializujícím se na exotickou fotografii bylo překročeno k naskenování snímků z cestovních alb *J. Wawry*, uložených ve fotoarchivu EÚ. Sbíрка stojící až dosud stranou zájmu byla určena a je připravena k prezentaci formou publikace. Práci zadavatelsky provedla fotografka *Mor. galerie (M. Dvořáková)*. Zpracování bylo možno uskutečnit s podporou z grantových prostředků *F. Suchomela*.

Knihovna EÚ MZM

Knihovnice EÚ *J. Sixtová* (0,5 úvazek) fond čítající 52.000 knihovních jednotek průběžně zpracovávána v programu KpWin. Knihovna má statut veřejně přístupné, což znamená výpůjční službu i pro odb. veřejnost především z řad posluchačů vysokých škol v Brně. Každoročně se opakuje zajišťování mezinárodní výměny, kdy časopis EÚ *Folia Ethnographica* je na principu reciprocity rozesílán zahraničním odb. institucím. Průběžně je zajišťována obvyklá činnost v podobě vyvazování nových ročníků časopisů a poškozených vazeb ze starého fondu. Knihovna rovněž vytřídila tzv. „mrtvý fond“, tj. knihy a časopisy s malou frekvencí výpůjček, který byl z prostorových důvodů převezen do depozitářů v Rebešovicích a je přístupný na objednávku. Díky tomuto kroku jsme uvolnili prostorovou kapacitu knihovny na Koblížné.

Vědecko-výzkumná činnost

Grantové úkoly

Institucionální grant

Vědecko-výzkumné aktivity ústavu jsou podporovány grantovými projekty (*Kulturně antropologický pohled na život společnosti na Moravě v 18.–20. století v kontextu s děním ve střední Evropě a s přihlédnutím k etnickým procesům*), jehož nositelkami jsou kurátorky *H. Beránková, H. Dvořáková, A. Kalinová, J. Pechová a E. Večerková*.

V roce 2008 pokračovalo řešení dílčího úkolu *Etnologické studium reality a jejího odrazu v každodenní kultuře na Moravě v období 18.–20. st.*, na němž se podílí řešitelé: *H. Beránková* – Etnografická fotografie na přelomu 19. a 20. st., *H. Dvořáková* – Lidová religiozita a její projevy, *E. Večerková* – Obřadní kultura jako projev etnokulturní osobitosti obyvatel Moravy, *A. Kalinová* – Výtvarná kultura lidu na Moravě v období 18.–20. století, *J. Pechová* – Lidová zaměstnaní na Moravě, která se rovněž zaměřila na kulturu německého jazykového ostrůvku na Vyškovsku. Kurátorky *H. Beránková* a *L. Nováková* se podílely na projektu *Atlas krajiny – mapa moravských krajů* (výběr fotografií spolu s texty). Získané podklady uvažujeme využít pro prezentaci na webových stránkách EÚ, event. v budoucí expozici.

Ostatní výstupy jsou citovány v dalším textu – viz výstavy, publikace, referáty.

„Koncepte účinnější péče o tradiční lidovou kulturu“

Národní ústav lidové kultury ve Strážnici v rámci vládního programu byl pověřen zpracováním materiálu *Identifikace a dokumentace projevů tradiční lidové kultury v České republice. Koncepte účinnější péče o tradiční lidovou kulturu*, na němž se EÚ v uplynulých letech podílel vypracováním heslářů (*H. Dvořáková, A. Kalinová, E. Večerková*). V roce 2008 byla v rámci programu Etnografické sekce při Asociaci muzeí a galerií poskytována již praktická metodická pomoc při řešení dotazníkových výstupů.

Na badatelské práci se v rámci svých oborů podílejí rovněž konzervátoři, jejichž stanoviska jsou oceňována i v jiných institucích (například *P. Polášek* pro UMPRUM Praha). *P. Polášek* nadále spolupracuje na projektu Standard pro dokumentaci konzervátorského zásahu řešeného pod záštitou Metodického centra pro konzervaci při Technickém muzeu v Brně.

Více než zdařilou prezentací konzervátorské práce pak bylo krátkodobé vystavení 4 kusů nově restaurovaných dámských oděvních kompletů a součástek z druhé pol. 19. stol. včetně restaurátorských zpráv. Díky jim mohl návštěvník porovnat původní stav se současným, navíc krok za krokem sledovat jednotlivé fáze restaurátorských zásahů a nahlédnout tak do zákulisí muzejní práce, která jinak zůstává veřejnosti utajena (garant *L. Nováková a L. Dufková*).

Konference

Ve dnech 22.–23. 10. 2009 uspořádal EÚ mezinárodní konferenci *František Pospíšil –zapomenutá osobnost české etnologie* mapující jeho odbornou činnost (F. Pospíšil byl v letech 1920–1945 kurátorem a vedoucím oddělení). Díky složitému osobnostnímu vývoji byl jeho přínos pro vývoj oboru v podobě fonografických záznamů menšin (rok 1910) a především pak filmových záznamů mečových tanců v rámci Evropy (léta 1922–1930) zapomenut. Konference byla uspořádána ve spolupráci s AMG ČR, Národním filmovým archivem, Rakouským kulturním fórem v Praze. V jejím rámci byla odb. veřejnost seznámena s restaurovanými tanečními filmovými záznamy F. Pospíšila. Konference proběhla za účasti ředitelky Odboru regionální kultury MKČR dr. Z. Malcové a starostů z obcí Skaštice u Přerova a Bolešov (SR), míst kde F. Pospíšil žil. Jeho dílo mapuje recenzovaná publikace vydaná díky podpoře Ministerstva kultury ČR a Asociace muzeí a galerií. Garant: *H. Dvořáková*, Organizační zajištění konference: *H. Beránková, S. Doleželová, L. Dufková, A. Kalinová, J. Macháček, L. Nováková, J. Pechová, P. Polášek*.

Ve dnech 8. –10. října 2009 uspořádalo muzeum v Chebu ve spolupráci s AMG ČR, ICOM, EÚ MZM a bavorskou a saskou muzejní asociací mezinárodní konferenci *Stolečku, prostří se... (strava jako interetnický fenomén)*. Podíl EÚ spočíval v přípravě odborného programu za českou stranu a slovenskou stranu, tj. vytipování a oslovení autorů (garant *H. Dvořáková*).

Prezentační činnost

Autorské výstavy EÚ v rámci MZM

- *Malované nebe*, autor A. Kalinová, 9. 12. 2008–28. 2. 2009.
- *Znovuzrozená krása*, autor L. Dufková, spolupráce L. Nováková. 14. 5.–30. 5. 2008.
- *Po stopách Eskymo Welzla*, autor J. Macháček, 2008

Výstavy EÚ v rámci ČR

- *Josef Braun*, autor H. Beránková, Brno, Galerie Vaňkovka, 7.–31. 8. 2008.
- *Po stopách Eskymo Welzla*, autor J. Macháček. Muzeum Zábřeh, 17. 12. 2008–28. 2. 2009.

Výstavy realizované ve spolupráci s EÚ a výstavy převzaté

- *Lidé tři světadílů* – fotografie M. Myšky, garant H. Beránková, 8. 4.–23. 8. 2008.
- *Aj to sú maléři... Lidoví malíři rodu Hánů*, autor R. Habartová, převzato ze Slovákckého muzea v Uh. Hradišti, garant A. Kalinová, 24. 6.–6. 9. 2008.

- *Lego–hračka i hobby*, garant J. Macháček, 12. 3.–7. 6. 2008.
- *Neznámí Evropané* – fotografie K. Kaindla (Salzburg), garant H. Dvořáková, 24. 9.–22. 11. 2008.
- *Na úpatí Evropy* – fotografie P. Baran, G. Fischer, P. Francán, garant H. Beránková, 16. 12. 2008–21. 2. 2009.

Výstavy mimořádné a pronájmy

- *Slovanské kláštery na Svaté hoře Athos* – fotografie I. Jánošík, garant J. Macháček, 3. 12.–30. 1. 2008, kaple EÚ.
- *Bojná*, garant J. Macháček, 30. 10. 2008–21. 2. 2009.

Publikační činnost

H. Beránková

- *Josef Braun*. Saur Allgemeines Kuenstlerlexikon. Die bildenden Kuenstler aler Zeiten und Voelker. Nachtrag, band 3. 2008. Munchen: Saur Verlag. 2008, s. 197. ISBN 978-3-598-22740-0
- *František Pospíšil – fotograf*. In: Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno 2008, s. 99–105. ISBN 978-80-7028-329-5
- *Tradiční oděv v současnosti (na příkladu jedné z jeho posledních nositelek z Uherského Ostrohu)*. Národopisná revue 2/2008, s. 96–102. ISSN 0862-8351
- *A Local Community and a Photographer – a Photographer and a Local Community*. Experiencing Diversity and Mutuality. 10th Biennial EASA Conference, Ljubljana, Slovinsko. Book of Abstracts, s. 326. ISBN 978-961-237-247-7
- *Fotografická zastavení: „Foto Josef Šíma, professor.“* Národopisná revue 4/2008, s. 232–233. ISSN 0862-8351
- *Fotografická zastavení: Diapozitivy Adolfa Stödtnera*. Národopisná revue 1/2008, s. 103–105. ISSN 0862-8351
- *Fotografická zastavení: Kdesi na Balkáně...* Národopisná revue 1/200, s. 36. ISSN 0862-8351
- Miroslav Minks a kol.: *Hornácké slavnosti 1957–2007*. Multimediální almanach. Velká nad Veličkou: Obec Velká nad Veličkou 2007, Národopisná revue 3/2008, s. 181–182. ISSN 0862-8351
- *Photograph Heritage. Mezinárodní konference, Bratislava, 5.–8.11. 2007*. Národopisná revue 1/2008, s. 51. ISSN 0862-8351
- *Josef Braun – fotografie ze Slovácka*. Malovaný kraj 6/2008, s. 12–13.

H. Dvořáková

- (ed.) *Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. A Man from Haná. The forgotten figure of František Pospíšil.* Brno 2008, 225 s. ISBN 978-80-7028-329-5
- *Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila.* In: Dvořáková, H.(ed.), *Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. A Man from Haná. The forgotten figure of František Pospíšil,* Brno 2008, s. 7–34. ISBN 978-80-7028-329-8
- *Voskové plastiky pod skleněným poklopem – pokus o definici.* In: Bezdíčková, S.(ed.): *Vymetáme kostlivce ze skříní. Vysoké Mýto 2007,* s. 4–7. ISBN 978-80-254-0756-1
- *Arabská žena v Etnografickém ústavu.* *Národopisná revue* 1, 2008, s. 48–49. ISSN 0862-8351
- *Chute a vůně Slovenska.* *Národopisná revue* 1, 2008, s. 49–50. ISSN 0862-8351
- *Katalog sbírky betlémů v Muzeu v Bruntále.* *Národopisná revue* 3, 2008, s. 178. ISSN 0862-8351
- *Sbírka betlémů v muzeu v Bruntále.* In: *Betlémy a betlémáři. Časopis českého sdružení přátel betlémů* 68, 2008, s. 3.
- *Drobné příspěvky a úvodník – 3x ve Věstníku AMG (nerecenzovaný časopis).*

A. Kalinová

- *K situaci keramické výroby na Moravě v letech 1918–1945.* *Folia Ethnographica* 42, 2008, s. 21–42. ISSN 0862-1209
- *Výzkum novokřtěnské (habánské) keramiky v Moravském zemském muzeu před rokem 1945.* In: *Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila.* Brno 2008, s. 115–128. ISBN 978-80-7028-329-5
- J. Pajer, *Studie o novokřtěncích.* *Acta Musei Moraviae, Sci. Soc.* 93, 2008, s. 186–188. ISSN-0323-0570

L. Nováková

- *Svéráz a jeho doklady ve sbírce textilu EÚ MZM.* *Folia Ethnographica* 42, 2008, s. 163–178. ISSN 0862-1209
- *Indiánské tkaniny z pozůstalosti F. Pospíšila ve sbírkách EÚ MZM.* In: Dvořáková, H.(ed.): *Hanák na Pacifiku.* Brno 2008, s. 139–141. ISBN 978-80-7028-329-5
- *Lidový oděv.* In: *Vír v údolí Svatky. Vír* 2008, s. 165–171. ISBN 978-80-254-3430
- L. Horňáková, B. Petráková, *Jurkovičovy Luhačovice.* *Národopisná revue* 17, 2008, s. 121.
- B. Petráková, *Lidový kroj luhačovického Zálesí.* *Národopisná revue* 17, 2008, s. 120.

J. Pechová

- *Výroční obyčeje a zábavy v bývalém německém jazykovém ostrůvku na Vyškovsku.* *Vlastivědný věstník moravský* 60, 2008, č. 3, s. 279–289. ISSN 0323-2581
- *Ohlasy na vznik republiky v řemeslnickém a živnostenském tisku.* *Folia Ethnographica* 42, 2008, s. 81–92. ISSN 0862-1209

- *František Pospíšil a Selské oddělení zemského muzea*. In: Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno 2008, s. 109–113. ISBN 978-80-7028-329-5
- *Zaměstnání obyvatel – zemědělství, živnosti, průmysl*. In: Vír v údolí Svatky. Vír 2008, s. 122–135. ISBN 978-80-3430-7
- *Z dějin řemesel a živností v Mikulově*. Jižní Morava 2008, s. 125–137. ISSN 0449-0436
- *K historii forem na vánoční pečivo*. Art-Antique 12/2008, s. 64–65. ISSN 1213-8398
- Eva Večerková, *Nábytek v národopisných sbírkách Moravského zemského muzea*. Moravské zemské muzeum, Brno 2006, 146 foto, 32 s. Vlastivědný věstník moravský 60, 2008, č. 3, s. 343–344. ISSN 0323-2581
- Peter Juriga a kolektiv, *Košikárstvo. Premeny vrbového prútia*. Bratislava 2007, 255 s., 1143 foto. Národopisná revue 3/2008, s. 175. ISSN 0862-8351
- *Slowakische Drahtbinder im Mährischen Landesmuseum*. Kleiner Brüner Gassenbote 1/2008, s. 23–26.

E. Večerková

- *Vánoční strom: novodobý symbol svátku v lidové tradici*. Folia ethnographica, 42, 2008, s. 143–162.
- společně s V. Frolcovou, *Adventní kult Panny Marie v současné lidové tradici: prameny z Moravy*. Slovenský národopis 56, 2008, s. 418–431.
- *Vánoční strom republiky. Poznámky k novodobé tradici*. Národopisná revue 4/2008, s. 234–237.
- *Hody s právem v Drnholci. K utváření hodové tradice v novoosídlené obci*. Slovácko 50, 2008, s. 81–90.
- *Přínos Františka Pospíšila k muzejní dokumentaci lidové obyčejové tradice*. In: Dvořáková, H. (ed.): Hanák na Pacifiku. Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila. Brno 2008, s. 129–137.
- *Řehořská obchůzka v Hostákově na Třebíčsku*. Vlastivědný věstník moravský 61, 2009, s. 85–89. ISSN 0323-2581

Účast na konferencích s referátem:

H. Beránková

- *František Pospíšil – fotograf*. Předneseno na mezinárodní konferenci: F. Pospíšil - neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil – eine unbekante Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22.–23.10. 2008.
- *A Local Community and a Photographer – a Photographer and a Local Community*. Předneseno: Experiencing Diversity and Mutuality. 10th Biennial EASA Conference, Ljubljana, Slovinsko, 26.–29.8. 2008.

H. Dvořáková

- *František Pospíšil and the „Fêtes traditionnelles pour le Musée Basque at the Bayonne in April 1927“.* Předneseno na mezinárodní konferenci: Regional Culture as reflected by Museum collection. Organizátor: Austrian Museum of Folk Life and Folk Art. Vídeň 18.4. 2008.
- *Strava a kulturní stereotypy: Pivo a víno.* Předneseno na mezinárodní konferenci: Stolečku prostří se../Tischlein deck dich auf... Organizátor: AMG ČR, ICOM, Landesstelle f. nichtstaatlichen Museen, Sächsische Landesstelle f. Museen, Krajské muzeum karlovarského kraje Cheb, EÚ MZM, Cheb 8.–10.10. 2008.
- *Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila.* Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil – eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22.–23.10. 2008.

A. Kalinová

- *Die mährische Hinterglasmalerei um 1850.* Předneseno na mezinárodní konferenci: 17. Hinterglas-Symposium, Sandl (Rakousko), 22.–24.5. 2008. Pořadatel: Hinterglasmuseum v Sandlu.
- *K výzkumu novokřtěnské (habánské) keramiky v Moravském zemském muzeu před rokem 1945.* Předneseno na mezinárodní konferenci F. Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil – eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22.–23.10. 2008.

L. Nováková

- *Dobré jídlo, dobré pití, základ všeho živobytí.* Předneseno na mezinárodní konferenci: Stolečku prostří se../Tischlein deck dich auf... Organizátor: AMG ČR, ICOM, Landesstelle f. nichtstaatlichen Museen, Sächsische Landesstelle f. Museen, Krajské muzeum karlovarského kraje Cheb, EÚ MZM, Cheb 8. –10.10. 2008.
- *Indiánské tkaniny z pozůstalosti Františka Pospíšila.* Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil – eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22.–23.10. 2008.

J. Pechová

- *František Pospíšil a Selské oddělení zemského muzea.* Předneseno na mezinárodní konferenci: F.Pospíšil – neznámá osobnost české etnologie. F. Pospíšil – eine unbekannte Persönlichkeit der tschechischen Ethnologie. Organizátor: EÚ MZM, AMG ČR, Národní filmový archiv, Rakouské kulturní fórum v Praze. Brno 22.–23.10. 2008.

Ediční činnost:

Folia ethnographica, svazek 42, 2008, 140 s.; obsahuje výsledky vědeckovýzkumné práce pracovníků EÚMZM a badatelů z jiných institucí (akademických a muzejních pracovišť v ČR a SR). Část nákladu rozeslána institucím v Evropě (= výměna publikací) (redakce *E. Večerková*).

Členství v redakčních radách

- *H. Beránková* – Národopisný věstník.
- *H. Dvořáková* – Věstník AMG, Jižní Morava, Národopisná revue.
- *E. Večerková* – Slovácko, Ethnologia Europae Centralis.

Členství v Nákupních komisích

- *H. Dvořáková* – Regionální muzeum Mikulov, Východočeské muzeum Pardubice.
- *A. Kalinová* – Národní muzeum Praha, MZM Brno.
- *L. Nováková* – Muzeum města Brna.
- *E. Večerková* – Muzeum Znojmo.

Členství v ostatních komisích

- *H. Beránková* – Národní antropologický komitét, Komise lidového stavitelství při ČNS, prezentační rada MZM, hlavní výbor České národopisné společnosti.
- *H. Dvořáková* – Hl. výbor Národop. společnosti.
- *A. Kalinová* – Hl. výbor Etn. komise AMG.

Popularizační přednášky pro veřejnost, vystoupení v médiích:

H. Beránková

- *Z dějin fotografie*. Univerzita 3. věku, VUT Brno, 28. 1. 2008 .

H. Dvořáková

- *Historie Paláce šlechtičen, výchovného ústavu pro dívky*. Městská knihovna Znojmo, 22. 4. 2008.

A. Kalinová

- *Malba na skle v českých zemích*, EÚ MZM, pro studenty etnologie FF MU, 10. 12. 2008.

L. Nováková

- *Kroj na Znojemsku*. Městská knihovna Znojmo, 22. 4. 2008.

J. Pechová

- *Rozhovor o výstavě Svetom, moje, svetom* v ČR Brno – 10. 1. 2008.
- *Die Wischauer Sprachinsel und Medien* – přednáška v rámci kulturního odpoledne. Kulturní dům Rostěnice. Organizátor: obec Rostěnice + Arbeitsgemeinschaft der Wischauer Sprachinsel, 29. 8. 2008.
- *Beziehungen der Wischauer Sprachinsel zu Brünn*. Příspěvek na semináři v Kollbachu, Německo. Arbeitsgemeinschaft der Wischauer Sprachinsel, 22. 11. 2008.

Studijní cesty

H. Beránková

- Černá Hora – lidová kultura, kláštery, muzea, 19.–27. 6. 2008.
- Slovinsko, Ljubljana – 10. konference EASA, 26.–29. 8. 2008.
- Polsko – evangelické kostely na území Dolního Slezska (Świdnica, Kamienna Góra, Jelenia Góra, Jawor), 26.–27. 9. 2008, pořadatel NPÚ, úz. pracoviště Brno.

H. Dvořáková

- Bavorsko (Deggendorf – expozice poutí, voskařská manufaktura, Bamberg, diecézní muzeum, Amberg, Heroldsbach, S. – Rosenberg – poutní místa, Abenberg – výstava „Knedlík“), studijní cesta, 4.–8. 8. 2008.
- Mnichov, Norimberk- muzea, depozitáře (nocleh, přesuny hrazeny z programu Bayer. Hospitationsprogramm f. Fachkräfte aus europ. Museen), 2.–8. 6. 2008.
- Vídeň – Phonogram Archiv – studium záznamů F. Pospíšila u mor. Charvátů, 12.–13. 11. 2008.
- Berlín – účast na konferenci „Řeč věcí“ (Museum europäischen Kulturen), 19.– 22. 11. 2008.
- Cesty hrazeny z prostředků IG 23915.

A. Kalinová

- Sandl (Rakousko), mezinárodní konference 17. Hinterglas-Symposion, 22.–24. 5. 2008.
- Polsko – evangelické kostely na území Dolního Slezska (Świdnica, Kamienna Góra, Jelenia Góra, Jawor), 26.–27. 9. 2008, pořadatel NPÚ, úz. pracoviště Brno.

- Slovensko – habánské památky (Velké Leváre, Stupava, Trnava, Červený Kameň, Dechtice, Holíč), 29.–30. 10. 2008, pořadatel Vyšší odborná škola restaurátorská Brno, příprava programu a odborný výklad pro účastníky.
- Všechny zahraniční cesty hrazeny z IG 23945.

L. Nováková

- Itálie (Bolzano, Subiaco, Řím), muzea, galerie, antické památky, kláštery. Studijní cesta, 14.–24. 8. 2008

J. Pechová

- Polsko – evangelické kostely na území Dolního Slezska (Świdnica, Kamienna Góra, Jelenia Góra, Jawor), 26.–27. 9.2008, pořadatel NPÚ, úz.pracoviště Brno. Hrazeno z prostředků IZ 23955 a z vlastních prostředků.
- Budapešť – Zemědělské muzeum. Studijní cesta 10. 10. 2008. Hrazeno z dotace na výstavu První zemědělci.
- Německo, Mnichov – studium v soukromém archívu, návštěva Bavorského národního muzea Kollbach – účast na semináři k tematice Vyškovského ostrůvku 20.–24. 11. 2008. Hrazeno z prostředků IZ 23955.

Ostatní aktivity

- Administrativa, agenda EÚ (*H. Beránková, H. Dvořáková, J. Macháček, J. Pechová* – DKP, odbory).
- PO a BP – *J. Macháček* (pravidelná kontrola), *H. Dvořáková* (kontrola, školení).
- Řešení hardwarových, softwarových a uživatelských problémů čili krizových situací u PC v rámci EÚ (*P. Polášek*).
- Grafické práce na propagačních a organizačních materiálech EÚ (*S. Doleželová, J. Macháček, P. Polášek*).
- Komunikace s masovými médii (*J. Macháček*).
- Organizační zajišťování agendy kolem akcí včetně Muzejní noci a výstav EÚ (*J. Macháček*).
- Spolupráce se servisními firmami a Správou budov MZM (*J. Macháček*).
- Komerční pronájmy, prezentace (*J. Macháček*).
- Nárazové práce pro oddělení – všichni pracovníci EÚ.
- Zajištění prevence proti škůdcům (*L. Nováková*).

Systematická biologie

1.11. BOTANICKÉ ODDĚLENÍ

Botanické oddělení pokračovalo v zápisu separátů do elektronické podoby (Databáze MSAccess) a pokračovalo v zapisování knih do databáze MZM (KPWin). Pokročilo se i v podchycení sbírek do elektronické podoby v programu DEMUS. Vedle nových sběrů byly do databáze zařazovány i starší položky (například rody *Agaricus*, *Agrocybe*, *Boletus*, *Bolbitius*, *Clitocybe* a další). Všechny elektronicky podchycené sběry jsou k dispozici na webové stránce MZM – <http://www.mzm.cz/Botanika/>. Společně s doklady dalších deseti muzejních institucí je tam celkem k dispozici přes 250.000 sbírkových předmětů. Jedná se o unikátní veřejně přístupnou databázi botanických dokladů institucí ČR. Byly získány pozůstalosti Jana Kuthana, Milady Tomkové-Součkové a Jaromíra Vorla.

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly

Řada úkolů na botanickém oddělení je řešena pod výzkumným záměrem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti* (MK00009486201), na kterém se podílí K. Sutorý, V. Antonín a S. Kubešová.

Taxonomické studium rodu *Cynoglossum* (studium v herbářích v Rabatu a Zurichu). Pokračovala příprava publikace druhů *C. natolicum* a *C. extraeuropaeum*, odevzdána nová verze článku o mexickém druhu *Cynoglossum pringlei*.

Probíhal terénní výzkum vybraných lokalit v CHKO Křivoklátsko a v Novohradských horách a v zahraničí na Slovensku (Slanské vrchy) a na některých dalších vybraných lokalitách.

Drobné taxonomické a fylogenetické studie vybraných druhů – například *Hypholoma tuberosum* (první nález v ČR), *Callistosporium pinicola* (první nálezy v ČR). Tyto studie vyústí v připravované články.

Druhy rodů *Crinipellis* a *Chaetocalathus* tropické Afriky. V roce 2008 pokračovaly práce na projektu a mikroskopicky studována druhá a třetí zápůjčka z herbáře v Kew. Ukončení projektu je plánováno v roce 2009.

Ve spolupráci s Masarykovou univerzitou jsou prováděny genomické studie zástupců čeledi *Ditrichaceae*. Bylo zahájeno studium typového materiálu mechu *Ditrichum zonatum* var. *scabrifolium* zapůjčeného z Natural history museum (London). Bylo zpracováno rozšíření *Ditrichum zonatum* v ČR a SR.

Výzkum vegetace na opuštěné elektrárenské haldě v Oslavanech (K. Sutorý).

Grantové projekty

Fylogenetická taxonomie rodu Marasmius (Basidiomycota, Marasmiaceae a příbuzných rodů v Korejské republice (GAČR 206/07/J003). Projekt pokračoval druhým rokem řešení. Při terénní cestě do Korejské republiky byl nasbírán materiál, který je v současnosti zpracováván. Byla také excerpována literatura a studovány vybrané typové a další herbářové položky (herbáře Chiba, Kanagawa, Suwon, Edinburgh). Korejský partner na projektu také navštívil ČR (V. Antonín).

Diversita flóry Balkánu a východního Středomoří v českých a moravských herbářových sbírkách – národní dědictví světového významu (III) (GAČR 206/07/1555). Druhý rok grantu pokračoval zpracováváním dokladů sběratele E. Formánka a bylo započato s materiálem J. Freyna. Byly vytvořeny databáze publikovaných jmen těchto sběratelů. Proběhla digitalizace části připraveného materiálu. Do tisku byl odevzdán článek s lektotypifikacemi některých jmen J. Freyna z Iberského poloostrova (K. Sutorý, A. Měřínská).

Spolupráce s Mgr. Kateřinou Šumberovou, Ph.D. na projektu *Diverzita rostlinných druhů v komplexech sádek o různém stáří a disturbančním režimu* (KJB600050803). V prvním roce projektu spolupráce při sběru materiálu v terénu a determinace mechorostů (S. Kubešová)

Ostatní

- Výzkum mykobioty PR Sidonie, PP Okrouhlá, PP Chladný vrch (Bílé Karpaty) a vybraných lokalit v NP České Švýcarsko. Ve spolupráci s NP, CHKO, ve všech případech odevzdány zprávy (V. Antonín, A. Vágner).
- Výzkumy bryoflóry a mykobioty v PR U Výpustku. Ve spolupráci se Správou CHKO Moravský kras, první rok výzkumů (V. Antonín, S. Kubešová, A. Vágner).

Výstavy

- Odborné zajištění výstav čerstvých hub – výstavy v Ratíškovcích, Dubňanech a Napajedlích. (V. Antonín, A. Vágner).
- *Zelená krása mechorostů aneb jak se stát bryologem* – instalace putovní výstavy v Muzeu Českého lesa v Tachově a v Muzeu regionu Valašsko, Valašské Meziříčí (I. Novotný, S. Kubešová).
- Odborná spolupráce s Dětským muzeem MZM při tvorbě výstav *Stromy jako domy a Co se děje nad a pod hladinou* (V. Antonín, S. Kubešová a K. Sutorý).
- Ve vestibulu budovy Hviezdoslavova 29a, ve Slatině pokračovala výstavka *Obrázky z Moravy počátku 20. století*.
- Odborná spolupráce (mechorosty, houby) na výstavě v Muzeu Vyškovska o Vojenském újezdu Březina, realizovanou ČSOP Hořepník (I. Novotný, A. Vágner).

Přednášky pro veřejnost

- Cesty za houbami v roce 2007 – přednáška pro ČVSM, Brno, 5. 2. 2008 (V. Antonín).
- *Povídání o mechorostech ...* – přednáška k zahájení výstavy, Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí, 11. 9. 2008 (S. Kubešová).

Exkurze

- Aktivní účast na floristickém kurzu ČSBS – červenec 2008 (S. Kubešová).
- Baba (Řečkovice–Bystrc). Klub přírodovědecký v Brně, 6. 9. 2008 (V. Antonín).
- Exkurze za mechorosty do Zámeckého parku ve Valašském Meziříčí – Muzeum regionu Valašsko, 11. 9. 2008 (S. Kubešová).
- Bryologický víkend, třídenní akce pořádaná ve spolupráci s MZLU, 25.–27. 4. 2008 (M. Dědečková, S. Kubešová, I. Novotný).
- Výklad o rostlinách na Týdnu dětí s Dětským muzeem, 25. 8. 2008 (S. Kubešová).
- Exkurze pro mapovatele AOPK, 1. 11. 2008 (S. Kubešová společně s T. Berkou, J. – Kocourkovou a Z. Musilem).

Spolupráce s médii

- Krátké rozhovory pro aktuální šoty zpravodajství České televize, TV Nova a TV Prima a rozhlasová zpravodajství (V. Antonín, A. Vágner).

Prezentace pro veřejnost

- Pro brněnské školy předneseno jedenáct přednášek ve sbírkách ve Slatině (S. Kubešová, M. Dědečková, K. Sutorý).
- Přednáška o botanickém oddělení pro posluchače Pedagogické fakulty MU (K. Sutorý).
- Přednáška o botanickém oddělení pro posluchače Přírodovědecké fakulty MU (K. Sutorý).

Pedagogická a lektorská činnost

- Podzimní semestr 2008/2009: *Toxikologie makromycetů*, Ústav soudního lékařství LF MU (V. Antonín).
- Jarní semestr 2007/2008: *Bryologické praktikum*, PŘF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 3 hod./týden (S. Kubešová).

- Podzimní semestr 2008/2009: *Determinace mechorostů pro pokročilé*, PŘF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 2 hod./týden (S. Kubešová).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

- 4th International Meeting on the Biology of Sphagnum, Alaska, 1.–10. 8. 2008 (S. Kubešová).
- Konference Environmental changes and biological assessment IV, Ostrava, 10.–11. 4. 2008; poster (S. Kubešová, I. Novotný).
- Podzimní setkání muzejních botaniků ČR. Pravidelně pořádaná akce byla organizována botanickým oddělení MZM, podíleli se na něm všichni odborní pracovníci botanického oddělení. Brno, 14.–15. 10. 2008.
- Podzimní setkání bryologicko-lichenologické sekce ČBS, Vysoké Žibřidovice, Králický Sněžník, 2.–4. 10. 2008 (S. Kubešová, vedení exkurze, I. Novotný).
- Výroční konference ČVSM, České Budějovice, 16. 2. 2008 (V. Antonín, přednáška).
- Pátý týden mykologických exkurzí v jižních Čechách, Nové Hrady, 27. 9. 2008 (V. Antonín, přednáška).
- Exkurze Britské mykologické společnosti, 5.–13. 10. 2008 v Olomouci a okolí (V. Antonín, vedení dvou exkurzí, přednáška).
- Terénní exkurze Nizozemské mykologické společnosti, 7.–14. 9. 2008 v Mikulově a okolí (V. Antonín, vedení všech exkurzí).
- Konference České botanické společnosti Diversita, dynamika a management lesní vegetace, 29.–30. 11. 2008, Praha (S. Kubešová, K. Sutorý). S. Kubešová se podílela na referátu Chytrý, Danihelka, Kočí, Otýpková, Horsák, Kubešová, Lososová a Tichý, *Lesy jižního Uralu – moderní analogie raně holocénních lesů střední Evropy*.

Zahraniční služební cesty

- Maroko, 8.–27. 6. 2008, K. Sutorý, S. Kubešová. Sběr studijních materiálů pro sbírky MZM, přednostně sběr druhu z rodu *Cynoglossum*, materiál je zapotřebí pro statistické zpracování některých dat.
- Slovensko, Muráňská planina, 10.–16. 8. 2008, K. Sutorý, Účast na akci ATBI (All Taxa Biodiversity Inventory).
- Řecko, Athos, 20.–28. 8. 2008, K. Sutorý, botanický výzkum nejvyššího vrcholku Athosu (2.033 m n.m.) a pokus o zjištění okolností vztahujících se k místu skonu moravského botanika E. Formánka.
- Švýcarsko, Zurich, 14.–20. 9. 2008, K. Sutorý, A. Měřinská, Vyhledávání typového materiálu E. Formánka v herbářích university.
- Slovinsko, 24.–29. 3. 2008, S. Kubešová, Sběr bryologického materiálu ve zpřístupněných jeskyních Slovinska se zřetelem k „lampenflore“.
- U.S.A., Aljaška, 30.7.–10. 8., 15.–16. 8. 2008, S. Kubešová, Účast na 4th International Meeting on the biology of Sphagnum. Kontakty s řadou světových odborníků. Sběr položek mechorostů.

- Skotsko, Edinburgh, 1.–6. 12. 2008, V. Antonín, Studium herbářových položek E. J. H. Cornera z východní a jihovýchodní Asie.
- Slovensko, Slanské vrchy, 9.–13. 9. 2008, Mykofloristický terénní výzkum Slanských vrchů ve spolupráci s orgány Státní ochrany přírody Prešovského kraje.
- Korejská republika, 23. 6.–14. 7. 2008, V. Antonín, Terénní výzkum a práce na společném projektu s korejským kolegou.

Prezentace na konferencích

V. Antonín

- společně s M. Tomšovským, *Studie komplexu Armillaria cepistipes – A. gallica v České republice a na Slovensku*. Výroční konference ČVSM, České Budějovice, 16. 2. 2008; přednáška.
- společně s M. Vašutovou a A. Urbanem, *Fylogeneze čeledi Psathyrellaceae*. Výroční konference ČVSM, České Budějovice, 16. 2. 2008; přednáška.
- společně s M. Tomšovským a I. Jankovským, *Armillaria mellea v ČR a vnitrodruhová variabilita jejích světových populací*. Výroční konference ČVSM, České Budějovice, 16. 2. 2008; poster.
- *Současné pojetí systému marasmioidních a gymnopoidních (collybioidních) hub / Recent systematic conception of marasmioid and gymnopoid (collybioid) fungi*. Pátý týden mykologických exkurzí v jižních Čechách, Nové Hrady, 27. 9. 2008; přednáška.
- *Macromycetes of the Moravian Karst Protected Landscape Area*. Britská mykologická společnost, Olomouc, 11. 10. 2008; přednáška.
- společně s R. Ryoo a H.D. Shin, *Four species of Marasmius new to Korea and their anatomic-morphological, molecular and cultural characteristics*. KMS (The Korean Society of Mycology) NewsLetter 20(1): 90. 2008; abstrakt.

S. Kubešová

- společně s I. Novotným, *Mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in small-scale protected areas in Žďárské vrchy protected landscape area*. Environmental changes and biological assessment IV., Ostrava, 10.–11. 4. 2008; poster.
- společně s K. Merunkovou, Z. Otýpkovou, M. Chytrým, J. Danihelkou, M. Horsákem, M. Kočím, Z. Lososovou, L. Tichým, V. Martynenkem a E. Baishevou, *What are the main drivers of species richness in European steppes?* European Vegetation Survey: 17th International Workshop, Brno, 2008.

I. Novotný

- společně s S. Kubešovou, *Mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in small-scale protected areas in Žďárské vrchy protected landscape area*. Environmental changes and biological assessment IV., Ostrava, 10.–11. 4. 2008; poster.

- *The Ceratodon moss genus in the Czech Republic and Slovakia*. Environmental changes and biological assessment IV., Ostrava, 10.–11. 4. 2008; referát.

Publikační činnost

V. Antonín

- společně s V. Jandou, *Notes on xanthoid form of Boletus satanas (Basidiomycota, Boletaceae): taxonomic status of Boletus crataegi Smotl*, Acta Musei Moraviae, Sci. biol. 92 (1), 2008, s. 211–215.
- společně s J. Kramolišem, *The first record of Gymnopus oreadoides (Basidiomycota, Omphalotaceae) in the Czech Republic*, Acta Musei Moraviae, Sci. biol. 92 (1), 2008, s. 217–221.
- společně s H. Kreiselem, *Tulostoma lesliei, a new record from Italy*, Österr. Z. Pilzk. 17, s. 81–85.
- společně s N.W. Legonem, *Gymnopus obscuroides (Agaricomycetes, Omphalotaceae), a new species of sect. Levipedes from England*, Czech Mycology, 60 (1), s. 13–19.
- společně s J. Holcem a D. Dvořákem, *Zajímavé a vzácné luční houby nalezené během Týdne mykologických exkurzí v Orlických horách (2007) na lokalitách Přední Ochoz a PR Hořečky*, Mykologické listy 103 (–), 2008, s. 16–23.
- společně s M.E. Noordeloosem, *Contribution to a monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe*, Czech Mycology 60 (1), 2008, s. 21–27. ISSN: 1211-0981
- společně s M. Vašutovou a A. Urbanem, *Phylogenetic studies in Psathyrella focusing on sections Penatae and Spadiceae – new evidence for the paraphyly of the genus*, Mycological Research 112 (10), 2008, s. 1153–1164.
- společně s A. Vizzinim, G. Consigionem a M. Contim, *A new species within the Gymnopus dryophilus complex (Agaricomycetes, Basidiomycota) from Italy*, Mycotaxon 105 (July–September), 2008, s. 43–52.
- společně s I. Jankovským a M. Tomšovským, *Armillaria mellea v ČR a vnitrodruhová variabilita jejích světových populací*. Mykol. Listy 104, 2008, s. 48–49.
- společně s M. Tomšovským, *Studie komplexu Armillaria cepistipes – A. gallica v České republice a na Slovensku*. Mykol. Listy 104, 2008, s. 36–37.
- společně s R. Ryoo a H.D. Shin H.D., *Four species of Marasmius new to Korea and their anatomic-morphological, molecular and cultural characteristics*. – KMS (The Korean Society of Mycology) NewsLetter 20(1), s. 90. (abstrakt)
- společně s M. Vašutovou a A. Urbanem, *Fylogeneze čeledi Psathyrellaceae*. Mykol. Listy 104, 2008, s. 39. (abstrakt)
- *Mykologicky významné oblasti*. In: Reiter A., ed., Přírodovědné zajímavosti Znojemska, Znojmo 2008, s. 89–93.
- *Houby pod lupou. Hřib hlohový*. Houbař 5 (1), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Hlinák červenající*. Houbař 5 (1), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Penízovka vláknitá*. Houbař 5 (2), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Líha srostlá*. Houbař 5 (2), 2008, s. 7.

- *Houby pod lupou. Hvězdák vláhoměrný.* Houbař 5 (3), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Ryzec šeredný.* Houbař 5 (3), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Liškovec spáleníštní.* Houbař 5 (4): 6.
- *Jedovaté houby. Muchomůrka slámožlutá.* Houbař 5 (4), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Trepkovitka zploštělá.* Houbař 5 (5), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Čirůvka odlišná.* Houbař 5 (5), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Strmělka kořínkatá.* Houbař 5 (6), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Závojenka křížovýtrusá.* Houbař 5 (6), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Pestřece.* Houbař 5 (7), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Vláknice tuřinonohá.* Houbař 5 (7), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Tmavobělka krátkonohá.* Houbař 5 (8), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Voskovka stálá.* Houbař 5 (8), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Liška Friesova.* Houbař 5 (9), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Kropenatec motýlovitý.* Houbař 5 (9), 2008, s. 7.
- *Čokoláda s houbami.* Houbař 5 (9), 2008, s. 19.
- *Houby pod lupou. Hvězdovka trojitá.* Houbař 5 (10), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Bedla ostrošupinná.* Houbař 5 (10), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Pečárka necudná.* Houbař 5 (11), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Čirůvka žíhaná.* Houbař 5 (11), 2008, s. 7.
- *Houby pod lupou. Šupinovka spáleníštní.* Houbař 5 (12), 2008, s. 6.
- *Jedovaté houby. Penízovka širokolupenná.* Houbař 5 (12), 2008, s. 7.

S. Kubešová

- společně s M. Čeňkem, P. Baňarem, I. Malenovským, Z. Polákovou, V. Práškem a O. Skácelovou, *Co se děje nad a pod hladinou.* Katalog k výstavě, Moravské zemské muzeum, Brno 2008, 34 s.
- společně s M. Chytrým, J. Danihelkou, P. Lustykem, N. Ermakovem, M. Hájkem, P. Hájkovou, M. Kočím, Z. Otýpkovou, J. Rolečkem, M. Řezníčkovou, P. Šmardou, M. Valachovičem, D. Popovem a I. Pišútem, *Diversity of forest vegetation across a strong gradient of climatic continentality: Western Sayan Mountains, southern Siberia,* Plant Ecology 196, 2008, s. 61–83.
- společně s V. Pláškem, *Buxbaumia viridis.* In: Kučera J. (ed.): *Zajímavé bryofloristické nálezy XI,* Bryonora, Praha 41, 2008, s. 25.
- společně s I. Novotným, *Mechorosty.* In: *Přírodní poměry Boskovicka, Boskovice 2008,* s. 79–83. ISBN: 978-80-904089-0-6

- společně s I. Novotným, *Mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in small scale protected areas in Žďárské vrchy protected lanscape area (the Czech Republic)*. In: Environmental changes and biological assessment IV. Book of Abstracts, Ostrava 2008, s. 16–17. (abstrakt)
- společně s I. Novotným, *The mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in nature reserves in the Žďárské vrchy Protected Landscape Area (Czech Republic)*, Scripta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, 186 (–), 2008, s. 134–137.
- společně s J. Kučerou a V. Pláškem, *Nová bryologická literatura XIX*. Bryonora, Praha 41, 2008, s. 34–43.
- společně s J. Kučerou, M. Hájkem a V. Pláškem, *Nová bryologická literatura XX*. Bryonora, Praha 42, 2008, s. 49–57.

I. Novotný

- společně s S. Kubešovou, *Mechorosty*. In: Přírodní poměry Boskovicka, Boskovice 2008, s. 79–83. ISBN: 978-80-904089-0-6
- společně s S. Kubešovou, *Mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in small scale protected areas in Žďárské vrchy protected lanscape area (the Czech Republic)*. In: Environmental changes and biological assessment IV. Book of Abstracts, Ostrava 2008, s. 16–17. (abstrakt)
- společně s S. Kubešovou, *The mosses Orthodontium lineare and Dicranum tauricum in nature reserves in the Žďárské vrchy Protected Landscape Area (Czech Republic)*, Scripta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, 186 (–), 2008, s. 134–137.
- *The Ceratodon Moss Genus in the Czech Republic and Slovakia*. Enviromental Changes and Biological Assesment IV. In: Scripta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, 186, 2008, s. 154–162.
- *Distribution of Ditrichum zonatum (Brid.) Kindb. in the Czech Republic, Slovakia and adjacent areas*. Bryonora 42, 2008, s. 1– 5.
- *Sběr Ditrichaceae*. Bryonora 42, 2008, s. 44.

K. Sutorý

- *What is Cynoglossum rotatum Velenovský?*, Phytologia Balcanica, 14 (2), 2008, s. 255–256.
- *Cynoglossum montanum L. in the western part of the Mediterranean area*, Bocconea, 21 (–), 2007, s. 193–199.
- *Cynoglossum vanense Sutorý (Boraginaceae): New for the Flora of Iraq*, Turkish journal of Botany, 32 (3), 2008, s. 259–260.
- *Material of type character in the Münch-Bellinghausen collection in the Moravian Museum, Brno (BRNM) 7. Philipp Gottfried Gaertner, Bernhard Meyer, Johannes Scherbius*. Acta Musei Moraviae, Sci. biol 93, 2008, s. 169–184.
- *Viola septemloba Le Conte*. In: J. Hadinec a P. Lustyk [eds]: Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VII. Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 43, 2008, s. 331.

- společně s K. Fajmonem, J. Danihelkou, Z. Lososovou, R. Řepkou a D. Dvořákem, *Geranium sibiricum* L. In: J. Hadinec a P. Lustyk) [eds]: *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae*. VII. Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 43, 2008, s. 281–283.

Rukopisy

V. Antonín a A. Vágner

- společně s H. Deckerovou, *Makromycety přírodní památky Chladný vrch. Nálezová zpráva za rok 2008*. – mscr., Depon. Správa CHKO Bílé Karpaty a botanické odd. MZM, 2008, 18 s.
- společně s H. Deckerovou, *Makromycety přírodní památky Okrouhlá. Nálezová zpráva za rok 2008*. – mscr., Depon. Správa CHKO Bílé Karpaty a botanické odd. MZM, 2008, 12 s.
- společně s H. Deckerovou, *Makromycety přírodní rezervace Sidonie. Nálezová zpráva za rok 2008*. – mscr., Depon. Správa CHKO Bílé Karpaty a botanické odd. MZM, 2008, 17 s.
- *Makromycety národního parku České Švýcarsko. Nálezová zpráva za rok 2008*. – mscr., Depon. Správa NP České Švýcarsko a botanické odd. MZM, 2008, 38 s.

I. Novotný a M. Dědečková

- *Návrh metodiky monitoringu pro mech útlavláska bledá *Ditrichum pallidum* (Hedw.) Hampe [Bryophyta, Dicranales]*. Msc. Depon AOPK Praha, 2008, 18 s.

K. Sutorý

- *VKP Červený kopec. Inventarizační průzkum*. Msc. Depon. Magistrát města Brna, 2008.
- *VKP Čtvrtky. Inventarizační průzkum*. Msc. Depon. Magistrát města Brna, 2008.
- *VKP Holásecká pískovna. Inventarizační průzkum*. Msc. Depon. Magistrát města Brna, 2008.
- *VKP Maloměřický lom. Inventarizační průzkum*. Msc. Depon. Magistrát města Brna, 2008.

Recenze v odborném tisku

V. Antonín

- *Odborné časopisy*: *Catathelasma* (Slovensko – 1), *Cryptogamie*, *Mycologie* (Francie – 1), *Czech Mycology* (ČR – 2), *Mycotaxon* (USA – 8), *Persoonia* (Nizozemsko – 1).
- *Grantové agentury*: GAČR (3), VEGA (Slovensko – 1).

Odborné organizace

- Předseda České vědecké společnosti pro mykologii (*V. Antonín*).
- Předsedkyně Bryologickolichenologické sekce České botanické společnosti (*S. Kubešová*).
- ICOM člen českého výboru (*A. Měřínská, K. Sutorý*).

Členství v redakčních radách

- Editor časopisu *Mykologické listy* (vydává Česká vědecká společnost pro mykologii) (*V. Antonín*).
- *Czech Mycology*, Praha – člen redakční rady, (*V. Antonín*).
- *Bryonora*, Praha – členka redakční rady (*S. Kubešová*).
- *Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde*, Wien – člen reakční rady, (*V. Antonín*).
- *Sborník Národního muzea v Praze*, řada B – Přírodní vědy, Praha – člen redakční rady, (*V. Antonín*).

1.12. ENTOMOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Entomologické oddělení spravuje rozsáhlé sbírky hmyzu a některých dalších skupin členovců z celého světa. V systematické evidenci vede 42 celků na úrovni řádů, čítající přes 1.025.000 jedinců, včetně 6.634 typových exemplářů. Téměř stejně početný je materiál evidovaný jako studijní a pomocný.

V rámci sbírkotvorné činnosti bylo v roce 2008 dokončeno třídění a determinace motýlů (*Lepidoptera*) se sbírky Jenische, jehož sběry pocházejí především z území střední Moravy z přelomu 19. a 20. století. Třídění prováděl ing. O. Jakeš v rámci smlouvy o dílo. Vytríděné kusy byly opatřeny doplňujícími designačními štítky. Pokračovalo rovněž třídění a determinace rozsáhlého sbírkového materiálu řádu Hemiptera, na němž se spolu s kurátory P. Baňarem a I. Malenovským podílel v rámci smlouvy o dílo též bývalý dlouholetý pracovník entomologického oddělení P. Lauterer.

Nové přírůstky do sbírek oddělení v roce 2008 získalo drobnými dary a vlastním sběrem v terénu, a to v rámci ústavních a grantových výzkumných úkolů na území České republiky a jiných evropských států a z expedice L. Dembického na Taiwan a japonské ostrovy Iriomote a Ishigaki. Celkem bylo za rok 2008 nově vypreparováno 9.609 jedinců hmyzu.

Oddělení v roce 2008 badatelům či jiným institucím zprostředkovalo 19 zápůjček ze sbírek, z nichž sedm bylo do zahraničí. Během roku měly deponitáře celkem 73 badatelských návštěv, včetně tří zahraničních.

Knihovna entomologického oddělení, která je přístupná veřejnosti, eviduje 52.523 knihovních jednotek. Roční přírůstek v roce 2008 činil 281 knihovních jednotek a možnosti zapůjčení entomologické literatury využilo 21 registrovaných uživatelů. Mimo to bylo vyřízeno 10 meziknihovních výpůjček poštovní nebo elektronickou cestou. V průběhu roku je neustále aktualizována elektronická databáze periodik a monografií.

V rámci pravidelné revize knihovny bylo v roce 2008 zkontrolováno celkem 700 monografií z celkového počtu 2.150 monografií formátu II.

Nadále je prováděna mezinárodní výměna vědeckých publikací se 76 výměnnými partnery. Do časopisů k výměně v loňském roce oddělení investovalo 38.990 Kč a získalo odbornou literaturu v hodnotě asi 250.000 Kč. Výdaje na ostatní knižní fond a odkoupení entomologické literatury z pozůstalosti pana Veleoslava Langa činily 22.995 Kč a další hodnotné publikace byly věnovány na oddělení darem.

K 1. 1. 2008 byl na kurátorské místo, uvolněné po Ing. V. Kubáňovi, přijat Mgr. Petr Baňar, který převzal péči o sbírky *Coleoptera*, *Lepidoptera* a *Heteroptera*.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

Institucionální záměr *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a panonské oblastí* (MK00009486201).

J. Kolibáč pokračoval v průzkumu fauny brouků (*Coleoptera*, zejména skupiny *Cucujiformia*) zachovalých pralesních oblastí Moravy (zejména Moravskoslezských Beskyd), zejména se zaměřením na morfologii dosud neznámých larev, průběžně pokračoval ve shromažďování údajů pro připravovanou revizi rodu *Trichodes* a studoval fylogenezi nadčeledi *Cleroidea* v celosvětovém měřítku. S kolegy z Bonnu (Steinmann Institut für Geologie, Mineralogie und Paläontologie) popsal nový druh *Cleroidea* z třetihorních usazenin. Podílel se na studiu unikátních jurských zástupců čeledi *Parandrexidae* z Jeholské fauny, které by mělo být završeno publikací v roce 2009. V průběhu roku 2008 publikoval J. Kolibáč rozsáhlou fylogenetickou studii o čeledi *Phloiophilidae*, práci o srovnávací morfologii *crania Byturus tomentosus* a společně s prof. Huangem (Nanjing Institute of Geology and Palaeontology) publikoval práci o jurských a křídových rodech čeledi *Trogossitidae* z Kazachstánu a Číny s popisem nového tribu *Lithostomini*.

P. Baňar se věnuje především studiu taxonomie, systematiky a faunistiky hmyzu se speciálním zaměřením na plošnice (*Heteroptera*). V roce 2007 zahájil na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze postgraduální studium, s tématem dizertační práce: *Taxonomy and zoogeography of the genus Oncyclocotis (Heteroptera: Enicocephalidae) and closely related genera in the Oriental and Papuan regions*. Mimo výše uvedené se zabývá studiem a monitorováním invazních druhů ploščic (*Leptoglossus occidentalis*, *Oxycarenus lavatae* atd.). V roce 2008 publikoval tři taxonomické práce, popisující tři pro vědu nové druhy ploščic a podílel se na rovněž na třech faunistických pracích, publikovaných v ČR i zahraničí. Spolu s I. Malenovským se v rámci kolektivu vedeného R. Tropkem z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích v roce 2008 podílel též na výzkumu ekologie hmyzu opuštěných vápencových lomů v Českém krasu, jehož výsledky jsou připraveny pro publikaci na rok 2009.

I. Malenovský se věnuje výzkumu taxonomie, systematiky a faunistiky hmyzu se zaměřením především na řád *Hemiptera* (polokřídilí). V roce 2008 na Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně obhájil dizertační práci *Taxonomie a systematika mer čeledi Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea)* a získal titul Ph.D. Jednotlivé části dizertační práce jsou postupně publikovány v mezinárodním odborném tisku. Ve spolupráci s kolegy z Masarykovy univerzity v Brně a Komenského univerzity v Bratislavě se dále podílel na publikaci případové studie k využití umělých neuronových sítí k identifikaci hospodářsky významného hmyzu (trásněnek). Dále je spoluautorem celkem sedmi faunistických prací věnovaných merám,

kříšům, plošticím, blanokřídlým a řasnokřídlým České republiky, Švýcarska a Slovinska (poslední včetně popisu nového druhu pro vědu). Spolu s P. Baňarem se v rámci kolektivu vedeného R. Tropkem z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích v roce 2008 podílel též na výzkumu ekologie hmyzu opuštěných vápencových lomů v Českém krasu, jehož výsledky jsou připraveny pro publikaci na rok 2009.

Metodika ochrany výsadeb jabloní a meruněk před fytoplasmami a jejich vektory (MŠM ČR, EUREKA OE 180, hlavní řešitel doc. RNDr. M. Navrátil, CSc., Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci). Dílčí částí projektu spoluřešeného v Moravském zemském muzeu P. Lautererem bylo objasnění životního cyklu a sezónní migrace mer druhů *Cacopsylla picta*, *C. melanoneura* a *C. pruni*, které přenášejí závažné choroby jabloní a meruněk, a determinace nasbíraného materiálu. Pětiletý projekt byl v roce 2008 ukončen. P. Lauterer se ve spolupráci s kolektivem Univerzity Palackého v roce 2008 věnoval též determinaci přenašečů fytoplasm stolburu na polních plodinách, zacílené na diagnostiku a prognózu této choroby.

Publikační činnost

P. Baňář

- *A new species of Systelloderes (Hemiptera: Heteroptera: Enicocephalidae) from South Africa*, Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae, 48 (2), 2008, s. 233–240.
- společně s M. Čeňkem, S. Kubešovou, I. Malenovským, Z. Polákovou, V. Práškem a O. Skácelovou, *Co se děje nad a pod hladinou*. Katalog k výstavě. Brno, Moravské zemské muzeum 2008, 34 s.
- společně s K. Hradilem, P. Kmentem, J. Bryjou, M. Roháčovou a K. Ďurčovou, *New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia IV. (Nové a zajímavé nálezy ploštic (Heteroptera) z České republiky a Slovenska IV)*. Klapalekiana, 44, 2008, s. 165–206.
- společně s P. Kmentem, *Additional records of the invasive nearctic bug Leptoglossus occidentalis (Heteroptera: Coreidae) in Croatia*, Natura Croatica, 17 (2), 2008, s. 141–147.
- společně s P. Kmentem, J. Beránkem, M. Kristem, M. Roháčovou a T. Kurasem, *Faunistic records from the Czech republic. Heteroptera: Coreidae. Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910*, Klapalekiana, 44, 2008, s. 57–60.
- společně s P. Štysem, *Xenicocephalus – an enigmatic genus of American Enicocephalidae (Heteroptera): a new male-based species from Suriname*. In: S. Grozeva a N. Simov (Eds.): *Advances in Heteroptera Research. Festschrift in honour of 80th Anniversary of Michail Josifov*. Pensoft Publishers, 2008, s. 357–376.
- společně s P. Štysem, *A new species of Tornocrusus (Hemiptera: Heteroptera: Aenictopecheidae) from Ecuador, and morphological notes*. Proceedings of the Entomological Society of Washington, 110 (4), 2008, s. 1220–1232.

J. Kolibáč

- *Morphology, taxonomy and phylogeny of Phloiophilus edwardsi Stephens, 1830 (Coleoptera, Cleroidea)*. Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey 30, 2008, s. 105–133.

- *The head and alimentary canal of a larva of Byturus tomentosus DeGeer, 1774 (Coleoptera, Byturidae)*. Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey 30, 2008, s. 95–103.
- společně s D. Huang, *Taxonomic status of the Mesozoic genera Anhuistoma Lin, 1985, Eotenebroides Ren, 1995, Lithostoma Martynov, 1926, Palaeoendomychus Zhang, 1992 and Sinosoronia Zhang, 1992 (Coleoptera)*. Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey 30, 2008, s. 135–148.

P. Lauterer

- společně s D. Burckhardtem a R. Niedringhausem, *Die Pflanzenläuse der Ostfriesischen Inseln (Hemiptera: Sternorrhyncha). Zum Kenntnisstand über die Fauna der Blattflöhe, Schild- und Blattläuse (Psylloidea, Coccoidea, Aphidoidea)*. Schriftenreihe Nationalpark niedersächsisches Wattenmeer 11, 2008, s. 179–184.
- společně s D. Burckhardtem, R. Mühlethalerem, I. Malenovským a G. Kunzem, *Die Blattflöhe und Zikaden der Alp Flix (Insecta, Hemiptera: Psylloidea und Auchenorrhyncha)*. Jahresbericht der Naturforschenden Gesellschaft Graubünden (Chur) 114 (2007), 2008, s. 91–97.
- společně s V. Čermákem, *Overwintering of psyllids (Hemiptera, Psylloidea) in South Moravia (Czech Republic) with respect of the vectors of the Apple Proliferation cluster phytoplasmas*. In: 4th European Hemiptera Congress, Ivrea (Turin, Italy), 10th–14th September 2007, Extended abstracts. Bulletin of Insectology 61, 2008, s. 147–148.
- společně s I. Malenovským a J. Strakou, *Řasnokřídli (Strepsiptera) Jizerských hor a Frýdlantska. Strepsiptera of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region (northern Bohemia, Czech Republic)*. Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy (Liberec) 26, 2008, s. 89–93.
- společně s I. Malenovským a G. Seljakem, *New records of jumping plant-lice from Slovenia with description of Bactericera lyrata sp. n. (Hemiptera: Psylloidea)*. Revue suisse de Zoologie 115, 2008, s. 527–540.
- společně s R. Tedeschim, L. Bernignono a A. Almou, *Hawthorn psyllid fauna in northwestern Italy*. In: 4th European Hemiptera Congress, Ivrea (Turin, Italy), 10th–14th September 2007, Extended abstracts. Bulletin of Insectology 61, 2008, s. 143–144.
- společně s J. Suchou, L. Taláckem, M. Navrátilem a R. Fialovou, *Molekulární determinace přítomnosti pear decline fytoplazmy v merách vyskytujících se ve výsadbách hrušní v České republice – předběžná zpráva*. In: VŠÚO Holovousy, Inovace pěstování ovocných plodin, 2008, s. 53–58.

I. Malenovský

- společně s D. Burckhardtem, R. Mühlethalerem, P. Lautererem a G. Kunzem, *Die Blattflöhe und Zikaden der Alp Flix (Insecta, Hemiptera: Psylloidea und Auchenorrhyncha)*. Jahresbericht der Naturforschenden Gesellschaft Graubünden (Chur) 114 (2007), 2008, s. 91–97.
- společně s L. Dvořákem, P. Boguschem, P. Bezděčkovou, K. Bezděčkovou, K. Holým, P. Liškou, J. Mackem, L. Rollerem, M. Říhou, V. Smetanou, J. Strakou a P. Šimou, *Hymenoptera of Hády Hill, near the city of Brno (Czech Republic), collected during the Third Czech–Slovak Hymenoptera meeting*. Acta Musei Moraviae, Sci. biol. 93, 2008, s. 53–92.

- společně s P. Fedorem, J. Vaňharou, W. Sierkou a J. Havlem, *Thrips (Thysanoptera) identification using artificial neural networks*. Bulletin of Entomological Research 98, 2008, s. 437–447.
- společně s V.M. Gnezdilovem, *New synonymy and homonymy replacement for Conosimus caucasicus Melichar, 1914 (Hemiptera: Fulgoroidea: Issidae)*. Acta Entomologica Musei nationalis Pragae 48, 2008, s. 23–26.
- společně s P. Lauterem a J. Strakou, *Řasnokřídli (Strepsiptera) Jizerských hor a Frýdlantska. Strepsiptera of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region (northern Bohemia, Czech Republic)*. Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy (Liberec) 26, 2008, s. 89–93.
- společně se Z. Laštůvkou, M. Horsákem a P. Kmentem, *Zoogeografie. Zoogeography*. In: Jongepierová I. (ed.), Louky Bílých Karpat. Grasslands of the White Carpathian Mountains. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou 2008 (461 s.), s. 189–198.
- společně s P. Kmentem, *Ploštice (Heteroptera), křísi (Auchenorrhyncha), mery (Sternorrhyncha: Psylloidea). True bugs, leafhoppers, planthoppers, and jumping plant-lice*. In: Jongepierová I. (ed.), Louky Bílých Karpat. Grasslands of the White Carpathian Mountains. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou 2008 (461 s.), s. 247–253.
- společně s D. Burckhardtem, *Taxonomy of the Afrotropical Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea)*. In: 4th European Hemiptera Congress, Ivrea (Turin, Italy), 10th–14th September 2007, Extended abstracts. Bulletin of Insectology 61, 2008, s. 131–132.
- společně s M. Horsákem a Z. Laštůvkou, *Bezobratlí*. In: Skořepa H. (ed.) et al., Přírodní poměry Boskovicka. Vlastivěda Boskovicka. Svazek 1. Muzeum Boskovice v nakladatelství Albert, Boskovice 2008 (185 s.), s. 84–93.
- společně s G. Seljakem a P. Lauterem, *New records of jumping plant-lice from Slovenia with description of Bactericera lyrata sp. n. (Hemiptera: Psylloidea)*. Revue suisse de Zoologie 115, 2008, s. 527–540.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

I. Malenovský a P. Baňář

- poster *Technické rekultivace vápencových lomů v CHKO Český kras: léčíme jizvy krajiny, nebo ničíme její novou šanci? Výzkum v ochraně přírody*, 9.–12. září 2008, Olomouc (spoluautoři R. Tropek, T. Kadlec, P. Karešová, P. Kočárek, L. Spitzer, I.H. Tuf, J. Tufová a M. Konvička).

I. Malenovský

- poster *Insect identification using Artificial Neural Networks*. XXIII International Congress of Entomology, 6–12 July, 2008, International Convention Centre, Durban, Jižní Afrika (spoluautoři J. Vaňhara, P. Fedor, N. Muráriková a J. Havel).

Zahraniční služební cesty

- Taiwan a Japonsko, 13. 10.–23. 11. 2008. Expedice se zabývala studiem a především sběrem hmyzu (*Coleoptera*, *Hemiptera*, *Hymenoptera*, *Diptera*, *Thysanoptera*) na ostrovech Taiwan, Iriomote a Ishigaki. Byl nasbírán rozsáhlý materiál, který je již z větší části vypreparován, lokalizován a uložen ve sbírkách jako suché a lihové položky (*L. Dembický*).
- Francie, 18.–28. 11. 2008. Badatelská stáž v Muséum national d'Histoire naturelle v Paříži, realizovaná v rámci projektu SYNTHESYS Evropské unie (FR-TAF-4060), podporujícího mobilitu vědců mezi evropskými muzei. Studium entomologických sbírek řádu *Hemiptera*, zejména palearktické sbírky křísů J. Dlaboly a neterminovaného materiálu z tropické Afriky (*I. Malenovský*).
- Řecko, 5–21. 6. 2008. Sběr hmyzu řádů *Coleoptera*, *Hymenoptera* a *Hemiptera*. Celkem 4.355 ks exemplářů vypreparováno, lokalizováno a uloženo ve sbírkách oddělení (*J. Kolibáč*).
- Velká Británie, 25.–28. 11. 2008. Badatelská stáž v Natural History Museum v Londýně. Studium neterminovaného materiálu *Enicocephalomorpha* (*Heteroptera*), primárních typů deponovaných v NHM London a realizování zápůjčky typového materiálu (*P. Baňar*).

Výstavy

- *Mouchy v kresbách Františka Gregora*. Foyer Dietrichsteinského paláce, 23. 1.–26. 4. 2008 (garant výstavy *I. Malenovský*).
- Odborná spolupráce na tvorbě výstavy Dětského muzea *Co se děje nad a pod hladinou*, otevřené od 26. 11. 2008 do 11. 4. 2009.
- Příprava sbírkových a živých entomologických exponátů, textů a katalogu k výstavě (*P. Baňar*, *J. Kolibáč*, *I. Malenovský*).

Pedagogická a lektorská činnost

J. Malenovský

- Výuka předmětu *Taxonomie a zoologická nomenklatura* (jarní semestr 2008, 2 hod./týden), v rámci studijního programu Biologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno.
- Výuka předmětu *Terénní cvičení z entomologie* (jarní semestr 2008, 3 dny), pro studenty oboru Systematická biologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno: exkurze za hmyzem lužních lesů a luk na lokalitu Pohansko u Břeclavi (1. 5. 2008) a do kaňonovitých údolí řek Oslavy a Chvojnice (10–11. 5. 2008).
- *Hemiptera*, přednáška a cvičení z předmětu *Obecná a systematická entomologie* (22. 4. 2008, 2 hod.), pro studenty oboru Systematická biologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno.
- Biologická olympiáda – člen krajské komise pro Jihomoravský kraj, příprava a hodnocení praktických poznávacích úkolů v rámci odborné soutěže pro studenty a žáky středních a základních škol: kategorie A (Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno, 14. 3. 2008), kategorie B (Gymnázium Elgartova, Brno, 11. 4. 2008) a kategorie C (Gymnázium Terezy Novákové, Brno, 14. 5. 2008).

J. Kolibáč

- Přednáška o metodách zoobiogeografie *Historická biogeografie vs. panbiogeografie*, Evtebratologický seminář, Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova universita, Brno, 24. 4. 2008.

P. Baňář

- Přednáška *Systematika a biogeografie ploštic infrařádu Enicocephalomorpha*, Evtebratologický seminář, Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno, 28. 2. 2008.

Spolupráce s médii

- 22. 1. 2008, Brněnský deník Rovnost; 8. 2. 2008, Česká televize: upoutávky na výstavu *Mouchy v kresbách Františka Gregora (I. Malenovský)*.
- Únor a duben 2008, Český rozhlas 2 Brno; dva pořady o jihovýchodní Asii (J. Kolibáč).

Ediční činnost

- Redakce časopisu *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 93/2008 (J. Kolibáč).

Různé

- Oddělení provádí determinace vzorků hmyzu (nejčastěji skladištních a zemědělských škůdců) a drobné odborné posudky pro veřejnost.
- Determinace a diagnostika hospodářsky významných druhů hmyzu, především křísů, mer a ploštic pro Státní rostlinolékařskou správu, odbor diagnostiky, pracoviště Olomouc; zaškolení do determinace křísů a mer Ing. Petry Klofáčové, Výzkumný ústav bramborářský, Havlíčkův Brod (P. Lauterer).
- Recenze prací pro česká i zahraniční odborná periodika (J. Kolibáč, I. malenovský, P. Baňář).

1.13. ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2008 pokračovalo zoologické oddělení v plnění tradičních úkolů soustředěných do jeho hlavních činností – sbírkotvorné, vědecko-výzkumné a popularizační.

Do sbírkového fondu oddělení bylo evidováno 173 nových přírůstků (tj. celkem 271 exponátů), z toho 41 přírůstků (tj. 131 ks) bylo evidováno do sbírek studijních. V preparátorské dílně oddělení bylo zhotoveno celkem

68 dermoplastických preparátů, zpracováno 55 balků a 17 lebek. Byla provedena náročná oprava starých trofejí tří ex. nosorožce a jednoho ex. buvola z depozitáře Budišov. Na základě smlouvy probíhala za úplatu oprava a čištění další části preparátů z Dahlbergovy ornitologické sbírky pro Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Byly preparovány exponáty ptáků a savců pro výstavu *Co se děje nad a pod hladinou* připravovanou DM MZM. Na základě smluvních výměn za dodané kadavery byly realizovány preparace pro ZOO Brno, ZOO Jihlava, ZOO Olomouc a pro Novoměstské kulturní zařízení.

V průběhu celého roku byl zajišťován provoz sladkovodních akvárií v zoologické expozici *Fauna Moravy* a údržba Brněnského draka. Průběžně se pokračovalo také v digitalizaci sbírky exotických ptáků a v systematickém převodu sbírkového fondu do aplikace DEMUS. Proběhla aktualizace CES. Byla zajišťována organizace návštěvnického provozu ve zpřístupněném depozitáři na zámku v Budišově u Třebíče a organizace návštěvnického provozu ve stálé expozici *Fauna Moravy*, včetně vedení odborných výkladů.

Do knihovního fondu bylo zaevidováno 132 nových přírůstků (z toho 39 knih). Po celý rok pokračovala rekatalogizace knihovního fondu v elektronické podobě v programu KP WIN, přístupná na webové stránce muzea v souborném katalogu knihovny MZM. Během celého roku byla i nadále realizována meziknihovní výpůjční služba, ostatní služby čtenářům, revize fondu a výměna *Acta Musei Moraviae* s 52 tuzemskými i zahraničními partnery. Pokračovala evidence pomocí radiofrekvenční identifikace.

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly

- *Sledování avifauny jihozápadní Moravy* – probíhalo nadále s důrazem na území a druhy řazené do systému NATURA 2000 a zvláště chráněné druhy. Na území NP Podyjí probíhalo ve spolupráci s pracovní skupinou JmP ČSO (V. Prášek).
- *Mezinárodní sčítání vodních ptáků* – ve spolupráci s pracovní skupinou JmP ČSO bylo provedeno každoroční sčítání zimujících vodních ptáků na řece Dyji v úseku Hevlín – Podhradí na Dyji (V. Prášek a J. Chalupa).
- *Monitoring hnízdní populace čápa bílého (Ciconia ciconia)* na okresech Znojmo a Třebíč (V. Prášek).
- Pokračování výzkumu biologie hlavačky mramorované (*Proterorhinus marmoratus*) (V. Prášek).
- Monitoring obratlovců BPZ Černovická terasa pro OŽP MMB (V. Prášek a J. Chalupa).
- Monitoring hus na zimních shromaždištích a Monitoring pohnízdnic shromaždišť hus velkých (V. Prášek a J. Chalupa).
- Zpracování a publikace výsledků výzkumné cesty do Makedonie v roce 2007 (V. Prášek).
- Zpracování archivu písemných pozůstalostí moravských přírodovědců – rozřídění, soupis a evidence písemné pozůstalosti K. Kněžourka, K. Plachetky, Jana a Jaroslava Hálových, Jos. Musílka, J. Mrázka, Ant. Procházky, J. Talského v archivu zoologického oddělení (H. Sutorová).
- Typy v ornitologické sbírce MZM: ověření na základě literárních dokladů, fotodokumentace kusů, vyhledání dokladů o původu, historii a zařazení do zoologické sbírky MZM; odevzdán rukopis článku odevzdaný pro *Acta musei moraviae* 94 (2009) – Mlíkovský J., Sutorová H.: *Type specimens of birds in the collections of*

the Moravian Museum in Brno, Czech Republic, 10 s., 5 obr. (H. Sutorová, J. Mlíkovský – NM Praha) (H. Sutorová).

- Digitalizace sbírek – ornitologické kolekce v Budišově (*H. Sutorová, V. Prášek*).
- Systematická terénní šetření a zoologické průzkumy v oblasti pánevního rašeliniště v PR Borkovická blata s cílem maximalizace podkladů pro návrh vhodného managementu o chřadnouce mokřadní ekosystémy v ZCHU (*J. Chalupa*).
- Dlouhodobý monitoring a dokumentace afinity změn ekologických podmínek jihomoravských luhů a abundance původních druhů živočichů s prioritním zaměřením na mokřadní ekosystémy PR Plačkův les a říčka Šatava – sběr kvantitativních dat pro budoucí srovnávání (*J. Chalupa*).
- Soustavný monitoring batrachofauny na lokalitách Knížecí les, EVL Vranovický a Plačkův les (*J. Chalupa*).
- Batrachologické průzkumy na lokalitě Libavá – Heroltovice (*M. Šebela a J. Chalupa*).
- Spoluúčast na řešení návrhu úpravy revitalizačního systému a návrhu managementu v prostoru PR Plačkův les a říčka Šatava a PP Dolní mušovský luh ve spolupráci s LČR, s.p., LZ Židlochovice a KÚ JMK – OŽP (*J. Chalupa*).
- Sledování přirozené obnovy na lokalitě Střední nádrž VDNM probíhá od počátku revitalizačních opatření z roce 1998. V roce 2008 byla trvale zvýšená hladina na kótě 170,00 m.n m., čímž docházelo k dalšímu ničení porostů jak na umělých ostrovech, tak i na jiných částech dna v ohrázaném území. Na ostrovech lváňský a Hřbitovní bylo opět přistoupeno k umělým zásahům do porostů v zájmu zvýšení hnízdních podmínek vodních ptáků. V záhrází je trvale sledována přirozená obnova na lokalitách Mušovský dolní les a Plačkův les, kde byl vybudován zavlažovací systém (*M. Šebela*).
- Sledování výskytu skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*) v oblasti VDNM a jeho postupné šíření. V sezóně 2008 byly zjišťovány kvantitativní data z lokalit v okolí Horní a Střední nádrže (*M. Šebela*).
- Pokračování v dlouhodobém a systematickém monitorování lokality Betlém v souvislosti s přirozeným vývojem živočišné složky s důrazem na místní druhy obratlovců. Proběhlo systematické sledování hnízdění vodního ptactva i poměrné zastoupení vodních druhů skokanů (*Rana synkl.esculenta*) a řešeny další otázky spojené se stárnutím lokality (kvalita vody, úhyny ryb atd.). Bylo sledováno rozmnožování želvy bahenní (*Emys orbicularis*) a shromážděn dokladový materiál pro publikaci. Probíhá trvalá dokumentace (*M. Šebela*).
- Pokračoval postupný monitoring vybraných lokalit ve VVP Libavá s důrazem na výskyt obojživelníků a ohrožených druhů ptáků a savců (tetřivky, chřástal polní, vydra říční, bobr evropský) (*M. Šebela*).

Grantové projekty

- Účast na výzkumném záměru přírodovědného odboru MZM na léta 2005 až 2011 s názvem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a pannonské oblasti* – MK00009486201 (*M. Šebela, V. Prášek, H. Sutorová*).
- ISO – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí; neinvestiční prostředky účelově určené na restaurování uvolněné v rámci programu ISOPROFIN 434313 byly přiděleny na projekt *Repreparace nejstarší části ornitologické sbírky Moravského zemského muzea* (*H. Sutorová*). Navrženou repreparaci celkem 30 exponátů provedli preparátoři zoologického oddělení MZM J. Bašta a M. Vlasák. Práce spočívala především

v odborném vyčištění exponátů a napuštění ochrannou látkou proti napadení škůdci (molantin). U některých kusů byly doplněny nebo vyměněny skleněné oči, případně přilepeny upadnuté či odlomené části těla. Značnou pozornost a úsilí si vyžádaly opravy zobáků skupiny tukanů: u některých kusů byly domodelovány či doplněny z parafínu a následně domalovány chybějící ulomené příp. poškozené části zobáků. Nátěry zobáku a nohou, respektive dřevěné podložky byly obnoveny u všech restaurovaných kusů.

- Spoluúčast na řešení návrhu vhodného managementu o PR Borkovická blata v rámci projektu VaV SP/2d4/83/07 s VÚKOZ, v.v.i., odd. ekologie lesa (*J. Chalupa*).

Výstavy

- Co se děje nad a pod hladinou (listopad.2008–květen 2009) – ve spolupráci s Dětským muzeem MZM, entomologickým a botanickým oddělením a hydrobiologickou laboratoří MZM. Tvorba scénáře a spolupráce na výtvarném a prostorovém řešení výstavy (*V. Prášek*).
- Na MK ČR uspěl námět na výstavní projekt DARWIN, vypracován scénář (*M. Šebela*).

Zapůjčení materiálu

- Podhorácké muzeum – Předklášteří: *Květnice hora, Besének voda* (11.5.–28.9. 2008).
- *Co se děje nad a pod hladinou* (listopad 2008 – květen 2009).

Prezentace pro veřejnost

- Spolupráce s CHKO Pálava při tvorbě Naučné stezky kolem VDNM (*M. Šebela*).
- Vytvořen scénář přírodopisného dokumentu *Začarované ostrovy* (Galapágy) k projektu DARWIN (*M.Šebela*).
- Vytvořen scénář akceptovaný ČT pro mediální partnerství – reklamní spot DARWIN (*M. Šebela*).

Spolupráce s těmito organizacemi

Nevládní organizace: ČSO, Chaloupky, o.p.s a Ekologický právní servis; Ostatní: AOPK ČR – středisko Havlíčkův Brod, ZOO Jihlava, ZOO Brno, VÚKOZ, v.v.i., odd. ekologie lesa, LČR, s.p., LZ Židlochovice, KÚ JMK, Ředitelství silnic a dálnic Brno, Povodí Moravy Brno, VUT Brno, Alcaplast Břeclav a CHKO Pálava.

Pedagogická a lektorská činnost

- Zajištění odborných výkladů pro školy (systematická zoologie, ekologie, etologie, ochrana přírody) ve stálé expozici *Fauna Moravy*. Výklad byl proveden celkem pro 17 tříd ZŠ, SŠ a gymnázií (*J. Chalupa, V. Prášek*). Od října 2008 je expozice *Fauna Moravy* z důvodů probíhající rekonstrukce Biskupského dvora pro veřejnost nepřístupná.

- Zajištění odborných výkladů v depozitáři v Budišově (květen až září) s celkovou návštěvou 6.056 osob za sezónu (květen–září) zajišťovaly průvodkyně J. Pavlíčková, M. Karasová a M. Krátká. Návštěvníkový provoz na Den muzeí byl, podobně jako v předchozích letech, organizován formou dne otevřených dveří – průvodcovskou službu zajistili žáci místní ZŠ, kteří si výklad v jednotlivých zpřístupněných sálech prohlídkové trasy předem připravili s použitím literatury a konzultací s lektorkami.
- Odborné výklady na studijní ploše Betlém (M. Šebela).
- Výuka na terénním cvičení z CHŽP a Ekotoxikologie PřF MU (V. Prášek).
- Přednáška na téma jihomoravských lužních lesů a jejich biodiverzity na lesnické fakultě MZLU v Brně (březen 2008) (J. Chalupa).
- Členství v krajské komisi SVOČ (V. Prášek).

Přednášky pro veřejnost

- Přednáška o fauně Moravy pro Akademické fórum, 31. 10. 2008 (V. Prášek).
- Tři přednášky na téma *Fauna jižní Moravy – ZŠ Pohořelice* (M. Šebela).

Exkurze

- Vedení exkurze org. Veronica – Kolem VDNM – Den Země, 26. 4. 2008 (M. Šebela).
- Vedení exkurze pro prac. VLS Lipník v Betlémě a na VDNM, 2. 5. 2008 (M. Šebela).
- Vedení exkurze pro MLZU, Betlém – VDNM, 9. 5. 2008 (M. Šebela).
- Výklad při otvírání Nauč.stezky kolem VDNM, 10. 5. 2008 (M. Šebela).
- Exkurze pro herpetology z Opavy, Betlém, 19. 6. 2008 (M. Šebela).

Spolupráce s médii

- ČT Brno, Zpravodajství o Betlémě, V. (M. Šebela).
- ČT Ostrava – natáčení pořadu Přehrady, VIII., (M. Šebela).
- ČT Ostrava – natáčení filmu Lovec vodního ticha, VIII., (M. Šebela).
- Průběžně informace pro noviny Právo, Dnes aj. (M. Šebela).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

- Mokřady, Třeboň 18–20. 6. 2008 (V. Prášek).
- Seminář zoologů muzeí a ochrany přírody, Přimda 3.–5. 9. 2008 (V. Prášek).

- Konference *Výzkum v ochraně přírody*, Olomouc 9.–12. 9. 2008 (V. Prášek).
- XI. Česká ichtyologická konference, Brno 3.–4. 12. 2008 (V. Prášek).
- *Northern European Regional Meeting: The Game management*, Brno – 3. 3.–9. 3. 2008 (J. Chalupa).

Zahraníční služební cesty

- Rumunsko, 5. 5.–18. 5. 2008: Přírodovědná cesta charakteru expedice v deltě Dunaje. V návaznosti na expedice z minulých let bylo prováděno soustavné ornitologické pozorování a sčítání ptactva, zejména vodního. Bylo zaznamenáno několik vzácných pozorování, například *Larus ichthyaetus* nebo *Accipiter brevipes*. Mj. byly realizovány také průzkumy batrachologické, ichtyologické, fotodokumentace a sběru materiálu (například krunýř *Emys orbicularis*) (J. Chalupa).
- Venezuela, Ekvádor, Galapágy, 8. 1.–8. 2. 2008: Přírodovědná expedice mapující nejzachovalejší lokality jižní Ameriky. Opakované návštěvy lokalit, kde expedice pracovala v minulosti (Delta Orinoka, Galapágy). Natáčení dokumentárního filmu (M. Šebela).
- Ekvádor, Galapágy, 20. 10.–3. 12. 2008: Přírodovědecká expedice do východoekvádorských pralesů. Průzkumy neprobádaných lokalit v povodí řek Curaray a Cononaco. Pokračování ve výzkumech a dokumentaci Galapág (M. Šebela).

Publikační činnost

J. Chalupa

- *Pozoruhodná tůň*. Časopis zaměstnanců Vojenských lesů a statků s.p., 2008, 9, s. 24–25.

V. Prášek

- společně s V. Beranem, V. Škorpíkovou a M. Dostálem, *Observation of Greater Flamingo *Phoenicopterus ruber* in Macedonia in 2007*. CICONIA: Journal of the Bird Protection and Study Society of Vojvodina, 2007, 16, s. 85. ISSN 0354-2181
- společně s L. Poledníkem, K. Poledníkovou, V. Beranem, J. Thelenovou, M. Valáškem, V. Škorpíkovou a M. Dostálem, *Distribution of the Eurasian Otter (*Lutra lutra*) in the Republic of Macedonia in 2007*. IUCN Otter Spec. Group Bull. 2008, 25(2), s. 77–83.
- společně s V. Škorpíkovou, V. Beranem, M. Dostálem, M. Valáškem, J. Thelenovou, L. Poledníkem a K. Poledníkovou, *Birds of prey in Macedonia: Notes from an ornithological expedition in 2007*. CICONIA: Journal of the Bird Protection and Study Society of Vojvodina, 2007, 16, s. 19–25. ISSN 0354-2181

M. Šebela

- *Modrá žába v ohrožení*. Příroda, 1, 2008, s. 96–97.
- *Uměle založená populace*. Příroda, 2, 2008, s. 92–93.

- *Chvilé na jihu Moravy. Odkaz Jaromíra Tomečka*. ČSOP Veronica, Brno 2008, s. 92–95.

Ediční činnost

- Členství v redakční radě časopisu CREX (V. Prášek).

Personální změny

Od 1. 1. 2008 nastoupil na úvazek 1,0 (na dobu určitou) na místo kurátora Bc. Jiří Chalupa. Ke 31. 3. 2008 ukončila pracovní poměr v muzeu E. Staňková. Agendu knihovny převzala od 2. 4. 2008 Alena Rokosová.

1.14. HYDROBIOLOGICKÁ LABORATOŘ

Pracoviště založené v roce 1996 se zabývá dokumentací změn vodních a mokřadních biotopů a s tím související sbírkotvornou činností zaměřenou zejména na sinicovou a řasovou flóru, ale i vodní bezobratlé živočichy (zejména zooplankton). Propojuje klasický přístup k vytváření sbírkového fondu se současnými trendy biologických věd, zejména ekologií. To se kromě rozšiřování, studia a zpřístupňování sbírkového fondu vědcům a studentům realizuje zejména vzdělávacími a popularizačními aktivitami, v nichž dominuje výstavní činnost, vedení exkurzí a lektorská činnost na kurzech v rámci vzdělávání studentů i profesních hydrobiologů.

Kromě vlastní sbírkotvorné činnosti postupně zpřístupňuje badatelské veřejnosti historické algologické sbírky (J. Bílý, J. Růžička). Stálým zaměstnancem je RNDr. Olga Skácelová, Ph.D., vedoucí oddělení a kurátor podsbírký „hydrobiologická“. Dlouhodobě spolupracuje dokumentátorka Jitka Konečná, Dis. a studentka Masarykovy univerzity Bc. Ludmila Hájková, dále studenti a doktorandi Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V rámci sbírkotvorné činnosti byla podsbírká MZM „hydrobiologická“ byla obohacena o tři typy nově popsáných druhů sinic a řas, a to:

- sinice popsané J. Komárkem (Botanický ústav AV ČR Třeboň): BRNM /HY 1406 *Plectolyngbya hodgsonii* sp.nova z Antarktidy – okraje zamrzlého jezera v pohoří Duffek Mts. a BRNM/HY 1407 *Plectolyngbya caribica* z alkalických bažin Kuby a BRNM/HY 1408 – krásivka *Vincularia roraimae* sp. nova popsaná J. Kaštovským (JU v Českých Budějovicích) ze stolové hory Roraima ve Venezuele.

Průběžně byl zpracováván starší materiál ze sběrů hydrobiologické laboratoře i v předchozích obdobích (působení O. Skácelové na Výzkumném ústavu rybářském a hydrobiologickém ve Vodňanech a na botanickém oddělení MZM): determinace, mikrofotodokumentace a příprava k zařazení do sbírek, které bude provedeno v roce 2009 v ucelených souborech.

Zápůjčková činnost vzorků sinic a řas a možnost prezenčního studia ze vzorků, preparátů i mikrofotografií byla využívána zejména pro srovnání současných výzkumů se stavem zjištěným na studovaných lokalitách, typech biotopů nebo geografických oblastech od současnosti až do osmdesátileté minulosti. V roce 2008 byly hlavním materiálem studovaným v rámci zápůjček parožnatky (*Charophyta*) ze sběrů hydrobiologické laboratoře zapůjčené k determinaci a pro studii o rozšíření skupiny v ČR, následně mohou být determinované zařazeny do sbírkového fondu, dále vzorky z rašelinišť Jizerských hor jak z historické sbírky J. Růžičky a z monitoringu AOPK

1994 pro diplomové práce na UP Olomouc, preparáty z výzkumu malých hraničních toků oživených perlorodkou říční z roku 1992 pro diplomovou práci UK a výzkumný úkol VÚV TGM, historické preparáty rozsivek ze sbírky J. Bílého ze smáčených stěn ve Vysokých Tatrách z 50. let pro taxonomické studie.

V prvním čtvrtletí roku 2008 proběhlo stěhování oddělení z Technického muzea do objektu na Hudcově ul. Získáním větších prostor pro sbírky je umožněno přebírat a evidovat vzorky jiných algologických a hydrobiologických pracovišť (předběžně jednáno s MU, AV ČR Třeboň, ENKI Třeboň a některými samostatně pracujícími algology), které budou nadále zpřístupněny jak darující straně, tak dalším badatelům. Hydrobiologická laboratoř MZM je jediným muzeem v ČR systematicky spravujícím sbírky konzervovaných vzorků sinic a řas.

Vědeckovýzkumná činnost

V rámci institucionálního grantu MZM *Dynamika přírodních procesů v oblasti styku hercynské, panonské a karpatské oblasti a její dokumentace* (MKOCEZOO2402) zpracovává hydrobiologická laboratoř úkol *Dokumentace stavu vodních a mokřadních biotopů*. S tímto úkolem přímo souvisí nebo na něj navazují terénní aktivity se sběrem sinic a řas do sbírek hydrobiologické laboratoře.

V roce 2008 byly posbírány následující biotopy a oblasti:

- Tůně a mokřady jižní a střední Moravy: PP Jezírko Kutnar, území Natura 2000 „Rybničky na Trkmanci“, PR Františkův rybník, PR Stibůrkovská jezírka, revitalizovaný Choryňský mokřad (niva Bečvy).
- Studánky: okolí Brna (viz exkurze), údolí Gránického potoka (Znojensko).
- Sokolovsko: mokřady samovolně vzniklé nebo uměle vytvořené v krajině po povrchové těžbě uhlí (Velká podkrušnohorská výsypka, Lítovská a Smolnická výsypka) a záchranný výzkum území, které padne za oběť rozšiřování povrchové těžby hnědého uhlí (předpolí dolu Jiří), rekreační nádrže vznikající zatápěním těžebních jam (Bílá Voda, Michal, Velký Boden).
- Česká Kanada: oligo– mezotrofní rybníky Blanko u Nové Bystřice, Skalský – Gebhárecký, Skalák u Senotína, Dědek, Velký Troubný (k přípravě kapitoly do publikace nakladatelství BASET „Česká Kanada“).
- Rybníky a pískovny (sinicová a řasová flóra, vodní květy, event. hodnocení ve vztahu k rekreačnímu využívání) – vzorky zpracovávány z vlastních i dodaných sběrů: pískovny Dubice u České Lípy, lesní pískovna u Českých Budějovic – Branišova, Chotouň, Stráž nad Nežárkou, rybníky Velké Dářko, Doubravník, Doubravniček, údolní nádrž Mšeno (Jablonec nad Nisou).
- Výzkumy v NP KRNAP: Meandry Labe pod Pančavským vodopádem, skalní stěny a snažná pole, tůně podél Labe.
- Potoky západních Karpat: z vlastních sběrů v oblasti Javorníků, Beskyd, Hostýnských a Vizovických vrchů v rámci Floristického kurzu České botanické společnosti a ze sběrů VÚV TGM v Javorníkách a Beskydech;
- Jizerské hory: přítoky údolních nádrží Bedřichov a Josefův Důl (zopakování výzkumu po 12 letech po regeneraci acidifikovaného území) ve spolupráci s přírodovědeckou fakultou UK Praha.

- Různé vodní a mokřadní biotopy, například Ranská jezírka (vznik po povrchové těžbě) na Českomoravské vrchovině, zaniklá nádrž ve Starém Poddvorově.

Účast na konferencích a seminářích

- VII. seminář z ekologie mokřadů a hydrobotaniky, pořádaný na paměť Slavomila Hejného (1924–2001). 14.–15. 2. 2008 Třeboň s referátem *NPP Vizír – vývoj makroflory a mikrovegetace při snižování intenzity rybářského hospodaření*.
- Konference *Cyanobakteria 2008*, Brno 2.–3. 4. 2008 s posterem: *Sinice jako kolonizátoři mladých sukcesních biotopů na výsypkách Sokolovska*.
- „Ekologie v 21. století“ – zakládající konference České společnosti pro ekologii (CSPE), Třeboň 25.–27. 4. 2008 s posterem „Sukcesní stádia tůní dolního Podyjí (oblast mezi Novomlýnskými nádržemi a Lednicí)“
- Konference *Ekosystémové služby říční nivy*, Třeboň 28.–30. 4. 2008 s referátem *Tůně v pořičních nivách jako rezervoár biodiverzity sinic a řas*.
- Mezinárodní kongres 10th International Mine Water Association Congress (2.–5. 6. 2008, hotel Thermal) s posterem ve spolupráci s I. Přikrylem, E. Pecharovou a P. Chvojkou, *The associations of mine water infiltration in Podkrušnohorská spoil heap*.
- 2nd CED – Central European Diatomologist Meeting, Trento, Itálie 10.–16. 6. 2008 s referátem *Diatoms inhabiting young succession biotopes in a district of surface coal-mining in Western Bohemia.*, získání endemické sinice do sbírky MZM, předání vzorků rozsivek ze sběru hydrobiologické lab. k determinaci specialistům, seznámení se sbírkami, strukturou a chodem limnologického odd. Museo di Trentino, Italy.
- XXVII. International Phycological Conference – Lodž–Spala, Poland 12.–15. 6. 2008, poster ve spolupráci s L. Hájkovou, *Restoration of South-Moravian alluvial wetlands and their biodiversity (Cyanobacteria and algae)*, prezentovala studentka MU L. Hájková.
- 18.–20. 6. 2008 konference *Mokřady a voda v krajině* s referáty: *Rybníky jako mokřadní biotopy vzácných sinic a řas a Tůně dolního Podyjí – průřez vývojem sinicové a řasové flóry*.
- 49. pracovní konference České algologické společnosti 8.–11. 9. 2008, Rožmberk nad Vltavou s referátem *Mladé sukcesní biotopy sinic a řas na výsypkách sokolovského uhelného revíru*.

Pedagogická a lektorská činnost

Lektorská činnost probíhá především v rámci exkurzí na studánky v okolí Brna. S vysokoškolskými studenty pracuje O. Skácelová v následujících akcích.

V rámci 19. ročníku česko-slovenského kurzu pro mladé algology Chantransia 2008, Kvilda 9.–12. 10. 2008, vystoupila O. Skácelová jako lektor s příspěvkem *Co může Moravské zemské muzeum nabídnout algologům?*. V tomto smyslu se odvíjí spolupráce se studenty Přírodovědecké fakulty JU v Českých Budějovicích a UP Olomouci: konzultace a umožnění studia materiálů ze sběru hydrobiologické laboratoře, publikovaných výsledků i pracovních zpráv, upozornění na lokality výskytu jednotlivých druhů nebo skupin sinic a řas.

O. Skácelová vede diplomovou práci Bc. L. Hájkové na MU Brno týkající se oživení a managementu PR Františkův rybník a je konzultantem doktorské práce ing. A. Palatické z Polnohospodářské univerzity v Nitře zabývající se ekologií chráněného mokřadu Alúvium Žitavy. Oponovala středoškolskou studentskou práci *Analýza a sezónní trendy v koncentracích toxinů sinic (cyanotoxinů) v ČR* v rámci soutěže o nejlepší studentskou práci v oboru ekologie vyhlášené Jihomoravským krajem.

Kromě toho hydrobiologická laboratoř a její spolupracovníci poskytují konzultace v různých oblastech souvisejících s hydrobiologií: využití vody z drobných zdrojů, rybníční hospodaření, zahradní mokřady a jezírka, akvaristika.

Další spolupráce:

O. Skácelová přispívá do databáze www.sinicearasy.cz vytvářené na Katedře botaniky Přírodovědecké fakulty JU v Českých Budějovicích, a algology JU a AV ČR v Třeboni na floristice a taxonomii sinic a řas, spolupracuje s koordinátorem programu LTER v ČR dr. Vrbou na podchycení dat výzkumu v BR Dolní Podyjí (vlastní výzkumy a biomonitoring od roku 1986), s VÚV TGM na projektu MZP 0002071101 mapujícím vliv lesnického hospodaření na kvalitu vody malých toků Beskyd, s Odborem životního prostředí Jihomoravského kraje a Jindřichova Hradce na průzkumu a stanovení managementu chráněných mokřadů, s ENKI o.p.s. na průzkumu těžební krajiny na Sokolovsku. V rámci výstavního projektu *Sever a Jih ... české polární výzkumy* průběžně spolupracuje s polárními badateli z MU Brno, JU v Českých Budějovicích a BÚ AV Třeboň na aktualizaci putovní výstavy. Průběžně spolupracuje s Ekologickým institutem Veronica a Unii pro řeku Moravu.

O. Skácelová spolupracovala s CHKO Pálava při tvorbě naučné stezky kolem vodního díla Nové Mlýny.

Výstavy:

V Moravském zemském muzeu:

- *Sever a Jih ... české polární výzkumy*, (ve spolupráci s Muzeem KRNAP ve Vrchlabí, MU Brno, JU v Českých Budějovicích, Českou geologickou službou a dalšími partnery) od 6. 11. 2007 do 26. 4. 2008.
- *Mokřady a voda v krajině*, 28.8.– 22. 11. 2008 na závěr projektu sítě vzdělávacích environmentálních center, uspořádané Společností ENKI, o.p.s. Třeboň.
- *Co se děje nad a pod hladinou* (od 25. 11. 2008) – spoluautorství scénáře (sinice a řasy v tocích, rybnících a mokřadech).

Výstavy realizované v jiných muzeích:

- *Sinice a řasy v potravě člověka*, 31. 3.– 1. 6. 2008 Vrchlabí, Muzeum Krkonoš.
- *Sever a Jih – české polární výzkumy*, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě 2. 7.– 24. 8. 2008.
- *Sever a Jih aneb české polární výzkumy*, Bystřice pod Hostýnem, zámek – ve spolupráci s městským kulturním střediskem 5. 9.– 5. 10. 2008.
- *Sinice a řasy v potravě člověka*, 26. 9.– 26. 10. 2008 Oblastní muzeum Mělník.

Přednášky pro veřejnost:

- 31. 1. 2008, Znojmo – Jihomoravské muzeum: *Sinice a řasy jako součást jídelníčku*.
- MZM – lektorovaná prohlídka výstavy *Sever a Jih – české polární výzkumy* pro Klub přírodovědecký.
- Muzejní noc v Muzeu KRNP ve Vrchlabí 23. 5. 2008: *Tradice pojidání řas, současné využití řas v pokrmech a potravních doplňcích*.
- Organizace přednáškového cyklu k výstavě *Sever a Jih... české polární výzkumy*, SPELEO Řehák: *Do nitra ledovců* (15. 1.), N. Rasmusenová: *Všední den Eskymáka* (29. 1.), S. Fischer: *Rok ve vnitrozemí Antarktidy: podmínky pro život, práci a zaměření výzkumu* (12. 2.), M. Kociánová a J. Vaněk: *Podoba středoevropské a skandinávské tundry* (21. 2.), P. Volf: *Špicberky ve filmovém dokumentu* (26. 2.), L. Sieger: *Přežití v extrémních podmínkách* (11. 3.), A. Suchánek: *České polární stanice (Antarktida, Špicberky)* (25. 3.).

Veřejné sdělovací prostředky:

- Tisk: regionální deníky: Vrchlabí, Mělník – o výstavách.
- Československá televize, ČT2 Futuroskop 3. 12. 2008: *Putování nejen za švestkovou vůní* (rež. B. Rychlík).

Exkurze:

- 20. 4. 2008, *Prameny Obřanského a Zaječího potoka od ústí po pramen a od pramene po ústí*.
- 8. 6. 2008, *Studánky v okolí Útěchova a Bílovic nad Svitavou*.
- 14. 9. 2008, *Studánky v okolí Lelekovic*.
- 5. 10. 2008, *Studánky v okolí Adamova*.

Publikační činnost:

O. Skácelová

- společně s L. Hájkovou, *Restoration of South-Moravian alluvial wetlands and their biodiversity (Cyanobacteria and algae)*. Sborník z konference „Renaturalisation of water ecosystems and algae communities“, XXVII. International Phycological Conference Lodž–Spala, Poland 12–15th June 2008, 2008, s. 23.
- *Diatoms inhabiting young successional biotopes in a district of surface coal-mining in Western Bohemia*. Sborník z mezinárodního symposia „2nd Central Europaeen Diatom Meeting“ 12 June–15 June 2008, Trento (Italy), 2008, s. 25.

- *Sukcesní stádia tůní dolního Podyjí (oblast mezi Novomlýnskými nádržemi a Lednicí)*. Sborník z konference „Ekologie v 21. století. Zakládající konference České společnosti pro algologii“, Třeboň 18.–20.4. 2008, s. 72.
- *Tůně v pořičních nivách jako rezervoár biodiverzity sinic a řas*. Sborník z konference „Ekosystémové služby říční nivy“, Třeboň 28.–30.4. 2008, s. 200–204.
- *Rybníky jako mokřadní biotopy vzácných sinic a řas*. Sborník z konference „Mokřady a voda v krajině“ 18.–20.6. 2008 Třeboň, s. 79–81.
- *Tundra v muzeu*. Veronica 22(2), 2008, s. 30.
- *Česká společnost pro ekologii konečně založena*. Veronica 22(4), s. 31.

Členství v odborných společnostech, redakčních radách aj.

O. Skácelová je členkou vědeckých společností: Česká algologická společnost, Česká společnost pro ekologii, Česká limnologická společnost, SIL – Societas Limnologica Internationalis. Je členkou redakční rady časopisu Veronica a jednatelkou Klubu přírodovědeckého v Brně.

2. PREZentační ÚTVAR

2. 1. Programové oddělení

Programové oddělení se zabývalo plněním úkolů, jejichž účelem je prezentace MZM směrem k veřejnosti. Mezi tyto aktivity patří sestavování měsíčních informačních programů a jejich rozesílání v elektronické i tištěné podobě školám i dalším institucím, příprava, tvorba a distribuce propagačních letáků, objednávání výroby transparentů a poutačů upozorňujících na výstavy pořádané MZM. Dále oddělení spolupracovalo s programovými časopisy KAM v Brně, KULT (placená inzerce + upoutávky na výstavy zdarma), Metropolis, Program brněnsko, Žlutý, Artantiques a Houser, dále s českou verzí internetových stránek časopisu National Geographic, stejně jako s internetovými stránkami provozovanými Jihomoravským krajem, dále s firmou SNIP&Co, reklamní společnost s.r.o (výlep letáků ve vozidlech MHD, prezentace výstavy *Léta zkázy a naděje 1914–1918* na tramvaji), s Brněnským kulturním centrem (prezentace některých výstav před programem v městských kinech Scala a Art), Knihovnou Jiřího Mahena a Hvězdárnou a planetáriem Mikuláše Koperníka (výměna propagačních materiálů, prezentace na www stránkách). Dále zajišťovalo na některé výstavy prezentaci formou plakátů na výlepových plochách firem Inform a Rengl (pět kampaní). Zajistilo také ve dnech 10.–13. 1. 2008 prostřednictvím propagačních materiálů prezentaci MZM na REGIONTOURU na brněnském výstavišti. Vedoucí odd. přednášel o historii MZM studentům muzeologie z univerzity v Nitře (29.4. 2008), podílel se na prezentaci knihy L. Čambaly *Moje druhá světová válka* (18. 9. 2008 v Brně a 6. 11. 2006 ve Skalici, SK) a účastnil se V. celorepublikového kolokvia Muzea a vzdělávací systém v ČR (11.–12. 11. 2008, Brno). Pracovníci oddělení se také organizačně podíleli na zajištění IV. brněnské muzejní noci v prostorách MZM, která se uskutečnila 24.5. 2008 a do níž se zapojila všechna brněnská muzea a galerie. Celkem prošlo onoho dne expozicemi a výstavami, stejně jako

dalšími akcemi v Dietrichsteinském paláci, Biskupském dvoře, Paláci šlechticů a Pavilonu Anthropos 30.220 návštěvníků, což byl největší počet ze všech zúčastněných institucí.

Mezi stabilní úkoly patřilo udržování a aktualizace internetových stránek MZM a zajišťování tiskových konferencí k výstavám. Oddělení se také ve spolupráci s garanty jednotlivých akcí podílelo na přípravě tiskových zpráv pro novináře. Jako každoročně připravili jeho pracovníci podklady pro prezentaci muzea v katalogu Klubu českých turistů EUROBEDS a v katalogu EFIN (slevová karta Sphere a Jihomoravský rodinný pas).

Pracovníci oddělení udržovali stálé kontakty s tištěnými periodiky i elektronickými médii (poskytnuta řada rozhovorů), které pravidelně informovali o akcích pořádaných MZM, k významnějším akcím (například výstavy) zajišťovalo pořádání tiskových besed.

Programové oddělení jako každoročně organizovalo přednášky pro veřejnost.

Názvy přednášek a přednášející

Cyklus *Královská města v životě země Moravské*

- *Raně středověká hradiska a středověká města: Kontinuita či diskontinuita?* (prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc., Ústav archeologie a muzeologie FF MU Brno).
- *Počátky městského zřízení na Moravě* (doc. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D., Historický ústav FF MU Brno).
- *Cesta ke středověkému městu. Moravská města a jejich předchůdci v 11.–14. století na základě archeologických výzkumů a historických pramenů* (PhDr. Rudolf Procházka, CSc., ARCHAIA Brno, o. p. s.).
- *Královská města ve struktuře přemyslovského státu* (doc. Mgr. Libor Jan, Ph. D., Historický ústav FF MU Brno).
- *Společnosti středověkého města* (Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D., Historický ústav FF MU Brno).
- *Město jako církevní prostor* (Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D., Historické odd. MZM Brno).
- *Čas, minulost, paměť středověkého města* (Mgr. Tomáš Borovský, Ph.D., Historický ústav FF MU Brno).
- *Žena ve středověkém městě* (Mgr. Michaela Malaniková, Historický ústav FF MU Brno).
- *Právní kultura moravských měst a síla její tradice* (Mgr. Tomáš Malý, Historický ústav FF MU Brno).
- *Hmotná kultura měšťanské společnosti* (PhDr. Irena Loskotová, Ústav archeologie a muzeologie FF MU Brno).
- *Soumrak „zlatého věku“ moravských měst. Dlouhá válka s Turky (1593–1606) a zeměpanská města v markrabství* (Mgr. Tomáš Sterneck, Ph. D., Historický ústav AV ČR České Budějovice).

Cyklus *Česká egyptologie*

- *Osudy našich františkánů v Egyptě během 18. století* (Mgr. Marek Dospěl, Český egyptologický ústav UK Praha).

- *Královské seznamy Nové říše* (PhDr. Hana Navrátilová, Ph.D., Český egyptologický ústav UK Praha).
- *Sex a erotika ve starém Egyptě* (PhDr. Renata Langráfová, Ph.D., Český egyptologický ústav UK Praha).
- *Staroegyptské knihy moudrých rad do života* (prof. PhDr. Břetislav Vachala, CSc., Český egyptologický ústav UK Praha).
- *Egypt a Chetitě* (PhDr. Hana Mynářová, Ph.D., Český egyptologický ústav UK Praha).
- *Nejnovější objevy v sachetových hrobkách z 1. tisíciletí př. Kr. v Abúsíru* (prof. PhDr. Ladislav Bareš, CSc., Český egyptologický ústav UK Praha).

Cyklus Sever a Jih... České polární výzkumy

- *Do nitra ledovců* (Josef Řehák, SPELEO Řehák).
- *Všední den Eskymáka* (PhDr. et Mgr. Nelly Rasmussenová, Praha).
- *Rok ve vnitrozemí Antarktidy. Podmínky pro život, práci a zaměření výzkumu* (ing. Stanislav Fischer, CSc., Praha).
- *Podoba středoevropské a skandinávské tundry* (RNDr. Jan Vaněk, RNDr. Milena Kociánová, KRNAP).
- *Špicberky ve filmovém dokumentu* (Petr Volf).
- *Přežití v extrémních podmínkách* (ing. Ladislav Sieger, CSc., ČVUT FEL Praha).
- *České polární stanice. Antarktida, Špicberky* (ing. Alois Suchánek).

Cyklus Léta zkázy a naděje. Češi a Moravané na frontách Velké války 1914–1918

- *Po stopách československých legií 1914–1920* (PhDr. Zlata Fořtová, HDK Čs. obce legionářské Praha).
- *Vojno, povol! Konec války a rozpad habsburské monarchie v říjnu 1918* (ing. Josef Fučík, Praha).
- *Rakouské válečné loďstvo a I. světová válka* (Jiří Novák, Plzeň).
- *Legionářské tradice. Osudy významných osobností čs. legií* (PhDr. Libor Vykoupil, Ph.D., Historický ústav FF MU Brno).
- *Pátrání po potopených rakousko-uherských lodích na Jadranu* (Boris Gol, Pardubice).
- *O historii znojemského Pěšího pluku č. 99* (Mgr. Martin Markel, Ph.D., Univerzita obrany Brno).

Cyklus Rok planety Země

- *Materiály, horniny, člověk. Tajemný svět věd o zemi* (RNDr. Stanislav Houzar, Ph.D., mineralogicko-petrografické odd. MZM)
- *Svět a krása nerostů* (Mgr. Eva Kocourková, mineralogicko-petrografické odd. MZM)

- *Historická těžba zlata a stříbra na západní Moravě* (Mgr. Vladimír Hrazdil, mineralogicko-petrografické odd. MZM)
- *Mineralogické toulky Evropou* (Mgr. Jan Cempírek, mineralogicko-petrografické odd. MZM)

Jednotlivé přednášky

- *Objev a rekonstrukce nevykradené hrobky v Abúsíru z hlediska architekta* (ing. arch. Michael Balík, CSc., Praha).

Cyklus přednášek ve spolupráci s Baraka, o. s. – Centrum pro kultury Blízkého východu a severní Afriky

- *Aktuální situace na Blízkém východě* (JUDr. et PhDr. Marek Čejka, Ph.D.).
- *Zobrazování postav v islámském umění* (Mgr. Hana Nováková, Centrum blízkovýchodních studií FF ZČU Plzeň).
- *Islámská mystika – středověké súfijské písemnictví* (PhDr. Bronislav Ostřanský, Ph.D., Orientální ústav AV ČR Praha).
- *Írán známý i neznámý* (JUDr. et PhDr. Marek Čejka, Ph.D.).
- *Vyvanutý entuziasmus „Cedrové revoluce“ aneb Současná politická situace v Libanonu* (Mgr. Oldřich Vondruška, Fakulta sociálních studií MU Brno).

V roce 2008 uspořádalo programové odd. 34 přednášek (dalších pět pak ve spolupráci, 264 návštěvníků), které navštívilo 1.633 osob, průměrná účast činila 48 posluchačů na přednášce.

K další důležité aktivitě oddělení patří pořádání tematických exkurzí. V roce 2008 jich odd. zorganizovalo devět (z toho dvě do zahraničí – Slovensko); zúčastnilo se jich 234 zájemců.

Přehled exkurzí

- *Bratislavské paláce a kavárny.*
- *Do království sádrovce a vyhaslé sopky (Opava, Kobeřice, Bruntál, Rýmařov u Rudy).*
- *Románské Brno.*
- *Boskovickou brázdou (Sebranice, Boskovice, Letovice, Velké Opatovice, Jevíčko, Chornice).*
- *Polička a okolí (Bystré, Horní Jedlová, Telecí, Polička, Široký Důl, Dolní Újezd, Trstěnice, Vendolí, Banín).*
- *Za knížetem Pribinou. Nitransko – raně historické památky (Nitra, Dražovce, Čeladice, Kostolany nad Trávnem).*
- *Za památkami mezi Jevišovkou a Dyjí (Prosiměřice, Únanov, Olbramkostel, Vranov nad Dyjí, Lančov).*

- *Okolo Pálavy. Památky na dolním toku Dyje (Přibice, Drnholec, Novosedly, Perná, Pavlov, Dolní Věstonice, Pouzdřany, Kurdějov).*
- *Skvosty za humny IV. Středověká architektura mezi Tišnovem a Tasovem (Lelekovice, Deblín, Svatošlav, Velká Bíteš, Jinošov, Tasov, Žďárec, Újezd u Tišnova).*

Nedílnou součástí práce oddělení je i zabezpečování akcí v muzejních prostorách, v roce 2008 tak zajistilo uspořádání 299 akcí, z toho 23 za úhradu.

2. 2 ODDĚLENÍ PROVOZU VÝSTAV A EXPOZIC

Oddělení zajišťovalo provoz expozic v Dietrichsteinském paláci a Biskupském dvoře (dozor v jednotlivých expozicích, provoz pokladen a úklid ve všech prostorách) úklid po přednáškách, vernisážích a dalších kulturních akcích, dále při placených pronájmech sálů různým institucím (semináře, konference, koncerty, školení, prezentace apod.) a provoz prodejny publikací a suvenýrů v Dietrichsteinském paláci.

V lednu 2008 došlo ve spolupráci s oddělením správy budov k položení nové plovoucí podlahy v přednáškovém sále a k vymalování sálu, malá zasedací místnost u přednáškového sálu byla vybavena zatemňovacími žaluziemi, dále proběhla demontáž a čištění skleněných lustrů na celém schodišti Dietrichsteinského paláce a schodiště bylo vymalováno. V rámci pravidelné údržby byly vyčištěny vitríny v celé geologicko-paleontologická a částečně i v mineralogické expozici.

V expozičních prostorách Biskupského dvora dokončila specializovaná firma montáž žaluzií a bylo vymalováno venkovní podloubí u vchodu do expozic. Jelikož od října 2008 došlo z důvodu rekonstrukce nádvoří k uzavření expozic v Biskupském dvoře, byly ukončeny dohody o pracovní činnosti dozorců ve III. poschodí Dietrichsteinského paláce a na jejich místa přešli pracovníci z Biskupského dvora.

2. 3 EDIČNÍ ODDĚLENÍ

Ediční oddělení Moravského zemského muzea vydalo v roce 2008 celkem pět odborných časopisů (jeden dotisk z roku 2007, čtyři z roku 2008), pět doprovodných katalogů k výstavám (*Jak se žije s handicapem aneb poznat znamená porozumět, Já rostl pro bolest..., Léta zkázy a naděje 1914–1918, Co se děje nad/ pod hladinou, Africké loutky – oživilí duchové Afriky*) a devět monografií (*Východní Morava v 10. až 14. století, Morava v boji proti fašismu III, Moje druhá světová válka, Hanák na Pacifiku – Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila, Mendel v černé skříňce – Problém interpretace přírodovědného textu, Petroarcheologie v České republice a Polsku na počátku 21. století, Leoš Janáček ve fotografiích, Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky, Člověk jako geologický činitel*); vytisklo 18 druhů pozvánek na zahájení výstav a jiných akcí MZM, tři plakáty (výstava Bojná, dva koncerty), dva propagační skládačky (pro Pavilon Anthropos a pro Památník Leoše Janáčka) a celkem 34 druhů ostatních drobných tiskovin pro potřeby MZM.

Většina tisků byla připravena i realizována pracovníky oddělení. Podobně jako v předešlých letech téměř všechny grafické návrhy byly připraveny bez externích spolupracovníků, sazba a příprava tiskových podkladů u větší části tisků rovněž. Pro tisk černobílé produkce byly využívány dva ofsetové tiskové stroje typu Romayor 314 a čtyřbarvotisky byly většinou tištěny na novém dvoubarevném tiskařském stroji Adast Dominant 526 P, pořízeném na konci roku 2007 a do plného provozu uvedeném na počátku roku 2008. Výstupy z tohoto stroje jsou daleko kvalitnější, rychlost tisku je vyšší a v plnobarevné produkci je tiskárna MZM soběstačnější. Pro náročné celobarevné publikace i publikace vydávané ve větších nákladech byli i nadále využíváni externí spolupracovníci, a to především z důvodu následného knihařského zpracování, které není v MZM technicky ani personálně dostatečně zabezpečeno.

K nejvýznamnějším vydavatelským počínům patřilo v roce 2008 vydání obsáhlé monografie *Východní Morava v 10. až 14. století* společně s Archeologickým ústavem AV ČR Brno, v.v.i. (editoři *Luděk Galuška, Pavel Kouřil a Jiří Mitáček*), která shrnuje příspěvky 28 českých a slovenských odborníků, zabývajících se východomoravskou problematikou po rozpadu Velké Moravy do konce 14. století.

Monografie *Hanák na Pacifiku – Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila* (editorka *Hana Dvořáková*) připomíná kurátora a přednostu etnografického oddělení MZM Františka Pospíšila (1885–1958), který je dnes znám pouze několika zasvěcencům z oblasti lidového tance, přestože jeho aktivity byly široké – fotografoval, natáčel, nahrával, sbíral etnografický materiál a cestoval. K 50. výročí jeho úmrtí byla uspořádána konference a vydána publikace.

Výpravná česko-anglická fotografická publikace *Leoš Janáček ve fotografiích* (autoři *Svatava Přibáňová a Jiří Zahrádka*) vydaná v rámci oslav 80. výročí úmrtí Leoše Janáčka má více jak čtyři sta stran a přináší vůbec poprvé unikátní soubor všech fotografií skladatele, které se autorům podařilo z různých zdrojů, v prvé řadě z fondů Moravského zemského muzea, shromáždit.

Ediční oddělení představilo produkci na knižním veletrhu Svět knihy 2008 v Praze podobně jako v předešlých letech. Slavnostním křtem 18. září byla na trh uvedena kniha *Moje druhá světová válka* autora Ludvíka Čambaly (editoři *Jan Břečka a Jiří Mikulka*) za přítomnosti autora i dalších příslušníků československého zahraničního odboje z let 1939–1945. Zástupci edičního oddělení se účastnili schůzí a jednání Svazu českých knihkupců a nakladatelů, jehož členem řadu let jsme.

Distribuce publikací byla zajišťována prostřednictvím muzejních prodejen, zásilkovým prodejem i vlastním zásobováním knihkupectví v Brně, v okolí i jinde v ČR.

Tituly dokončené z roku 2007

Časopisy

- *Acta Musei moraviae, Sci. Biol.* (Časopis Moravského muzea, vědy biologické) 92, 2007.

Nové tisky realizované v roce 2008

Časopisy

- *Acta Musei moraviae, Sci. Geol.* (Časopis Moravského muzea, vědy geologické) 93, 2008.
- *Acta Musei moraviae, Sci. Soc.* (Časopis Moravského muzea, vědy společenské) 93, 2008.

- *Folia ethnographica* 2008.
- *Folia numismatica* 2007.

Doprovodné tisky k výstavám a akcím MZM

- *Jak se žije s handicapem* (kolektiv autorů) – katalog k výstavě Dětského muzea.
- *Já rostl pro bolest...* (H. Krafllová) – katalog k výstavě historické odd.
- *Léta zkázy a naděje 1914–1918* (V. Schildberger a kolektiv) – katalog k výstavě historické odd.
- *Co se děje nad a pod hladinou* (kolektiv autorů) – katalog k výstavě Dětského muzea .
- *Oživlí duchové. Tradiční africká kultura pro malé i velké* (kolektiv autorů) – katalog k výstavě v Pavilonu Anthropos.

Monografie a publikace většího rozsahu

- *Východní Morava v 10. až 14. století* (editoři L. Galuška, P. Kouřil a J. Mitáček).
- *Morava v boji proti fašismu III* (editoři J. Mitáček a L. Vykoupil).
- *Moje druhá světová válka* (autor L. Čambala, editoři J. Břečka a J. Mikulka).
- *Hanák na Pacifiku – Zapomenutá osobnost Františka Pospíšila* (editorka H. Dvořáková).
- *Mendel v černé skřínce – Problém interpretace přírodovědného textu* (autor J. Sekerák).
- *Petroarcheologie v České republice a Polsku na počátku 21. století* (editoři A. Přichystal, L. Krmíček a M. Halavínová).
- *Leoš Janáček ve fotografiích* (autoři S. Přibáňová a J. Zahradka).
- *Rudolf Těsnohlídek a Vánoční strom republiky* (autorka H. Krafllová).
- *Člověk jako geologický činitel* (autoři D. Ďurica, M. Holý a M. Suk).

Drobné tisky – skládačky, pozvánky, ostatní

- Skládačka pro Pavilon Anthropos.
- Skládačka pro Památník Leoše Janáčka.
- Pozvánky k výstavám *Mouchy v kresbách dr. Františka Gregora*, *Zuzana v lázni*, *Lidé tři světadílů*, *Jak se žije s handicapem aneb poznat znamená porozumět*, *Aj to sú maléri od Boha samého...*, *Já rostl pro bolest...*, *Po stopách Eskymo Welzla*, *Neznámí Evropané*, *Bojná*, *Druhotvary*, *Malované nebe*, *Africké loutky – Oživlí duchové Afriky*, *Co se děje nad/pod hladinou*.
- Pozvánky k jiným akcím MZM – numismatické přednášky, koncerty Viva Vivaldi, přednášky v Pavilonu Anthropos.

- Ostatní drobné tisky – 11 měsíčních programů MZM 2008, hlavičkové papíry MZM, vizitky zaměstnanců dle potřeby, novoročenky 2009, vstupenky, skladové karty, návratky pro výměnu, docházkové listy, fakturační „košilky“, pracovní listy apod.

Rozpracované tituly

- *Anthropologie* 2– 3/2007.
- *Acta Musei moraviae, Sci. Biol.* (Časopis Moravského muzea, vědy biologické) 93, 2008.
- *Folia Numismatica* 2007.
- *Sídliště mamutího lidu v Milovicích pod Pálavou* (editor M. Oliva).
- *Pravěké hornictví v Krumlovském lese* (editor M. Oliva).
- *Harmonie a vyváženost* (editoři Z. Černá a O. Lomová).

2. 4 VÝSTAVNÍ ODDĚLENÍ

Hlavním úkolem výstavního oddělení bylo zajistit výstavní akce MZM od přípravy plánu a rozpočtu, přes výtvarné návrhy a projekty až po samotnou realizaci a posléze i likvidaci. Převážná část prací byla prováděna vlastními silami, pouze v případě akcí mimo plán nebo u prací specializovaných byly využity služby externích dodavatelů. Plán výstav, již tradičně sestavený na hranici kapacitních možností oddělení a navíc v průběhu roku několikrát pozměněn a doplněn, byl úspěšně splněn. Kromě toho se pracovníci výstavního oddělení podíleli i na dalších úkolech, jako byla například částečná a postupná rekonstrukce výstavních prostor ve třetím patře Dietrichsteinského paláce, úprava pracoviště na Kapucínském nám. 8 a ve skladech výstavního materiálu, drobné odborné služby jiným oddělením a v maximální možné míře dané zbývající kapacitou i údržba expozic a výstavního mobiliáře. Z prostředků ušetřených, případně získaných nad rámec přiděleného rozpočtu, byla modernizována a rozšířena vitrinová sada Lotech a v několika prostorách modernizováno osvětlení.

Z roku 2007 dobíhaly ještě tyto výstavy:

- *Sahara – příběh Velké pouště*, Pavilon Anthropos (Ant), 16. 10. 2007– 31. 8. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 12.784 osob (61 denně), celkem 17.929 osob (72 denně).
- *Sever a jih... České polární výzkumy*, Dietrichsteinský palác (DP), 3. patro, 6. 11. 2007–26. 4. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 1.368 osob (16 denně), celkem 2.294 osob (20 denně).
- *Stromy jako domy*, Dětské muzeum (DM), 20. 11. 2007–12. 4. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 5.827 osob (80 denně), celkem 7.421 osob (68 denně).

- *Svetom moje, svetom... O slovenských drátenicích*, Palác šlechtičen (PŠ), 11. 12. 2007–16. 2. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 1.788 osob (53 denně), celkem 2.171 osob (40 denně).
- *Okno do českého loutkářství*, PŠ, 20. 12. 2007– 22. 3. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 5.789 osob (98 denně), celkem 6.229 osob (81 denně).
- *Slovanské kláštery na Svaté hoře Athos (fotografie)*, PŠ, 3. 12. 2007–2. 2. 2008 – návštěvnost v roce 2008 činila 209 osob (9 denně), celkem 466 osob (11 denně).

Výstavy otevřené v roce 2008 v prostorách MZM (plánované)

- *Mouchy v kresbách dr. Františka Gregora*, DP, hala, 24. 1.–26. 4. 2008 – průchozí výstava.
- *Zuzana v lázni. Majolikové plastiky Vladimíra Groše*, Mramorové sály (MS), 7. 2.–24. 5. 2008 – návštěvnost 25.536 osob (399 denně).
- *LEGO – hračka i hobby 2008*, PŠ, 12.3.– 7. 6. 2008 – návštěvnost 25.536 osob (399 denně).
- *Novinky z mineralogického depozitáře*, DP, 19. 3. 2008–2009 – průchozí výstava.
- *Lidé tři světadílů. Fotografie Miroslava Myšky I*, PŠ, 9. 4.–18. 5. 2008.
- *Lidé tři světadílů. Fotografie Miroslava Myšky II*, PŠ, 21. 5.–23. 8. 2008 – návštěvnost celkem (I a II) 2.000 osob (21 denně).
- *Jak se žije s handicapem aneb poznat znamená porozumět*, DM, 7. 5.–28. 10. 2008 – návštěvnost 7.986 osob (63 denně).
- *Výtvarné práce žáků školy pro tělesně postiženou mládež na Kociánce*, DP, 7. 5.–16. 8. 2008 – průchozí výstava.
- *Léta zkázy a naděje 1914–1918*, DP, 3. patro, 28. 5. 2008–14. 2. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 4.988 osob (32 denně).
- *Já rostl pro bolest... Mnoho tváří Rudolfa Těsnohlídka*, MS, 11. 6.–27. 9. 2008 – návštěvnost 784 osob (10 denně).
- *Aj to sú maléri od Boha samého*, PŠ, 24. 6.–6. 9. 2008 – návštěvnost 588 osob (11 denně).
- *Mokřady a voda v krajině*, DP, hala, 28. 8.–22. 11. 2008 – průchozí výstava.
- *Po stopách Eskymo Welzla*, PŠ, 16. 9.–6. 12. 2008 – návštěvnost 1.298 osob (22 denně)
- *Neznámí Evropané. Fotografická cesta Kurta Kaindla Evropou*, PŠ, 23. 9.–22. 11. 2008 – návštěvnost 596 osob (13 denně).
- *Egypt – tajemství pouště a pyramid. Egypt – proměny*, Ant, 30. 9. 2008–13. 1. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 4.652 osob (62 denně).
- *Africké loutky – oživlí duchové Afriky*, Ant, 14. 10. 2008–5. 3. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 4.139 osob (65 denně).
- *Bojná. Raně středověké mocenské centrum mezi Nitrou a Moravou. Nové archeologické objevy*, PŠ, 30. 10. 2008–16. 2. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 849 osob (20 denně).

- *Druhotvary. Výtvarné interpretace Janáčkových partitur*, Památník Leoše Janáčka, 19. 11.–23. 12. 2008 – návštěvnost v rámci celého objektu.
- *Co se děje nad/pod hladinou*, DM, 25. 11. 2008–11. 4. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 1.667 osob (69 denně).
- *Malované nebe. Lidové obrazy na skle ze sbírky Etnografického ústavu MZM*, PŠ, 10. 12. 2008–1. 3. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 496 osob (38 denně).
- *Na úpatí Evropy. Fotografie Petra Barana, Gero Fischera a Petra Francána*, PŠ, 16. 12. 2008–4. 4. 2009 – návštěvnost v roce 2008 činila 264 osob (33 denně).

Výstavní aktivity v roce 2008 (mimo plán)

- Rozšíření expozice Velká Morava v DP o scénu *Když Metoděj křtil Bořivoje*.
- Výstava restaurovaných šatů a textilií v kapli EÚ k akci Muzejní noc.
- Přípravné projektové práce k výstavě Moravský kras, plánované na rok 2010.
- Obnovení archeologické výstavy v prostorách zámku v Hrotovicích.

Úpravy a údržba stálých expozic a výstavních sálů

Prováděny byly průběžně dle požadavků správců jednotlivých expozic i z vlastní iniciativy, např. úpravy v expozici na Starém zámku v Jevišovicích, dokončení osvětlení v Kralicích, instalace osvětlení v Mramorových sálech a v sále C Dietrichsteinského paláce (III. patro), zaslepení problematické zářivkové plochy a doplnění panelové stěny v sále C, drobné opravy v expozicích Dietrichsteinského paláce apod. Vzhledem k velkému vytížení pracovníků na plánovaných akcích a omezenému rozpočtu nebylo možné splnit všechny požadavky na stále naléhavější údržbu, případně rekonstrukci stálých expozic.

2.5 DĚTSKÉ MUZEUM

Dětské muzeum plnilo v roce 2008 stálé úkoly pilotního muzeopedagogického pracoviště a zároveň i Centra muzejní pedagogiky.

Ve výstavních prostorách DM proběhly tři interaktivní výstavní projekty. Dobíhala výstava *Stromy jako domy*, která byla po ukončení jako putovní projekt zapůjčena do muzea v Přerově a posléze v Kroměříži. Nově byl připraven a zahájen experimentální výstavní projekt *Jak se žije s handicapem aneb Poznat znamená porozumět*, který byl realizován ve spolupráci s Masarykovou univerzitou Brno a řadou dalších institucí a byl vysoce ceněn pedagogy všech stupňů škol i odborníky sledované oblasti. K této výstavě byl uspořádán i celorepublikový seminář pro muzejní pedagogy a lektory a výstava bude v upravené podobě putovat. Třetím a dosud probíhajícím výstavním projektem je výstava *Život nad a pod hladinou*, pořádaný ve spolupráci s Národním zemědělským

muzeem Praha a odbornými odděleními MZM. Zapůjčená kolekce byla rozšířena tématicky, ale i o haptické exponáty a didaktické hry, takže je v této podobě vhodná pro dětské i handicapované návštěvníky.

Pro školní skupiny byly v rámci prohlídky interaktivních výstav DM realizovány komponované programy, k výstavám byla – kromě již tradičního „katalogu“, shrnujícího základní poznatky k tématu, vydána i řada drobných didaktických tiskovin. Výstavní témata vhodně doplňovaly pravidelné sobotní programy a workshopy pro volný čas, jarní a letní prázdninový týden programů pro děti, výroční dílny pro celou rodinu k Vánocům, Velikonocům Masopustu atd.

Pracovníkům sesterských muzeí byla i nadále poskytována metodika formou konzultací v oblasti práce s dětmi a handicapovanými návštěvníky. Druhou oblastí bylo poskytování metodiky v souvislosti se zřizováním a chodem muzejně pedagogických pracovišť, personálním obsazením, obsahem pedagogické činnosti pracovníků, komunikací se zřizovateli, sponzory, školami atd. (například pro Muzeum hlavního města Prahy).

Jako názorné metodické ukázky i přímá pomoc muzejním zařízením putovalo po ČR pět výstavních projektů z dílny Dětského muzea, byly zapůjčovány tématické kolekce ze starších projektů DM, byly bezplatně zapůjčovány materiály k přípravě výstav – faktografie a scénáře.

Obsáhlá metodická práce v oblasti muzejní pedagogiky byla věnována i studentům VOŠ a VŠ, a to formou seminářů, náslechů, odborných konzultací, praxí a stáží.

Probíhaly práce na informačním webu pro muzejní pedagogy – www.detskemuzeum.cz. Přetrvávajícím problémem Dětského muzea a Centra muzejní pedagogiky jsou nedostačující personální obsazení a prostrové podmínky pro prezentační činnost. Druhý z problémů se snaží pracovníci Dětského muzea řešit získáním finančních prostředků na výstavbu samostatného objektu. V roce 2008 byla zpracována Studie proveditelnosti tohoto záměru a pokračovala jednání k podpoře realizace tohoto záměru.

Výstava dobíhající z roku 2007

Stromy jako domy (do 12. 4. 2008)

Interaktivní výstava o významu stromů jako domova, útočiště a mnohdy i zdroje potravy pro řadu živočichů od hmyzu po savce i jejich provázanosti s botanickou říší. Přestavuje tři biotopy – les je zastoupený smrkem a dubem, zahrada jabloní a voda vrbou. Výstava obsahuje velkou kolekci dermoplastických preparátů, didaktických pomůcek a her, zohledňujících mentalitu i potřeby dětí i handicapovaných návštěvníků.

- Programy pro školy: 145 programů, 2.884 dětí.
- Z toho programy pro handicapované děti: devět programů, 138 dětí.
- Sobotní programy k výstavě: čtyři programy, 110 návštěvníků.
- Neorganizovaná veřejnost: 3.158 návštěvníků.
- Návštěvnost za rok 2008 celkem: 6.042 návštěvníků.

Výstavy otevřené v roce 2008

Jak se žije s handicapem aneb Poznat znamená porozumět (od 6.5.–28.10. 2008)

Ojedinělý interaktivní výstavní projekt, přibližující dětským i dospělým návštěvníkům svět lidí s postižením zraku, sluchu a hybnosti – jejich běžné denní povinnosti, starosti, ale i úspěchy a radosti. Obsahuje řadu historických i moderních školních i kompenzačních pomůcek a drobností, které jim usnadňují běžný život. Výstav vznikla ve spolupráci s řadou odborníků, specializovaných firem i samotnými handicapovanými a jejich rodinnými příslušníky.

- Programy pro školy: 178 programů, 3.385 návštěvníků.
- Z toho pro handicapované děti: dvanáct skupin, 175 dětí.
- Sobotní programy k výstavě: dva programy, 41 návštěvníků.
- Neorganizovaná veřejnost: 4.787 návštěvníků.
- Návštěvnost celkem: 8.172 návštěvníků.

Co se děje nad/pod hladinou (25.11. 2008–11.4. 2009)

Výstava přibližuje život na potocích, řekách a mokřadech. Prostřednictvím velké kolekce dermoplastických preparátů, modelů i živých exponátů seznamuje s živočichy, hmyzem a rostlinami, kteří žijí ve vodě a jejím okolí, s jejich vzájemnými vztahy i s významem vody pro přírodu a krajinu. Pro děti i handicapované návštěvníky je v rámci programu připravena řada haptických exponátů a dalších aktivit. Výstava vznikla ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem – pobočkami Ohrada a Valtice a zoologickým oddělením MZM. Na projektu dále spolupracovalo entomologické a botanické oddělení a hydrobiologická laboratoř MZM.

- Programy pro školy: 33 programů, 624 návštěvníků.
- Z toho pro handicapované děti: jedna skupina, 14 dětí.
- Sobotní programy k výstavě: jeden program, 51 návštěvníků.
- Neorganizovaná veřejnost: 1.043 návštěvníků.
- Návštěvnost 2008 celkem: 1.667 návštěvníků.

Putovní výstavy a zápůjčky interaktivních tematických kolekcí

Výstavy

- *Slavní i zapomenutí aneb Chytré hlavičky z Čech a Moravy* – Muzeum Boskovicka, Vlastivědné muzeum Jesenicka, Slezské zemské muzeum Opava, Muzeum Vysočiny Jihlava.

- *To tu ještě nebylo aneb Víte či nevíte k čemu co sloužilo* – Regionální muzeum v Kopřivnici, Městské muzeum a galerie Polička.
- *O hračkách, hrách a hraní* – Městské muzeum v Jaroměři, Muzeum Kroměřížska.
- *Jak se rodí večerničky* – Masarykovo muzeum v Hodoníně, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Regionální muzeum Litomyšl, Muzeum skla a bižuterie Jablonec.
- *Stromy jako domy* – Muzeum Komenského Přerov, Muzeum Kroměřížska.

Tematické interaktivní kolekce

- *Stará škola* – Muzeum Hlučínska, Muzeum Kroměřížska.
- *Středověk* – Masarykovo muzeum v Hodoníně.
- *Paleontologie (Tajemný jednorožec)* – Muzeum jihovýchodní Moravy Zlín.
- *Zoologické odlišky* – Muzeum Brněnska.

Návštěvnost putovních projektů DM v roce 2008 celkem: 26.490 návštěvníků.

Další programy a akce

- Sobotní tvůrčí dílny: patnáct dílen, 679 dětí.
- Jarní prázdniny: čtyři programy, 218 dětí.
- Velké zvykoslovné workshopy: dva – 246 návštěvníků.
- Prázdninové programy: devět polodenních a celodenních programů, 356 účastníků.
- Semináře pro studenty a muzejní pracovníky: devět seminářů, 210 účastníků.
- Účast na muzejní noci MZM: aktivity ve výstavě *Jak se žije s handicapem*.
- Návštěvnost celkem: 1.491.

Návštěvnost DM v roce 2008 celkem: 17.372 návštěvníků.

Vzdělávací a metodická činnost

Konzultace a metodika pro ostatní muzejní zařízení: Městské muzeum a galerie Polička, Muzeum Kroměřížska, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Muzeum silnic a dálnic Velké Meziříčí, Regionální muzeum v Kopřivnici, Muzeum skla a bižuterie Jablonec, Slezské zemské muzeum Opava, Městské muzeum v Jaroměři, Masarykovo muzeum v Hodoníně, Vlastivědné muzeum Jesenicka, Muzeum Boskovicka, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Regionální muzeum Litomyšl, Muzeum Komenského Přerov – Ornitologická stanice, Muzeum

Brněnska, Muzeum Vysočiny Jihlava, Městské muzeum a galerie Břeclav, Muzeum J.A. Komenského Uherský Brod, Muzeum města Ústí nad Labem, Muzeum Hlučínska.

- Semináře studenti: osm seminářů – 176 studentů FF MU Brno – Ústav archeologie a muzeologie, PedF MU – katedry speciální pedagogiky, přírodovědy a učitelství I. stupně ZŠ, VOŠ IKS Hapalova, FF KF Nitra – katedra muzeologie.
- Náslechy studenti: 14 studentů PedF MU Brno – katedra historie.
- „Den otevřených dveří“ ve výstavě *Jak se žije s handicapem* (13. 10.) – metodika pro muzejní pedagogy a lektory ostatních muzeí (35 účastníků).
- Praxe studenti: odborná stáž: jedna praktikanta z Polska (2 měsíce), odborná praxe: tři studenti – FF MU Brno, PedF MU a VOŠ IKS Hapalova (1 měsíc), jedna lektorka – Muzeum J.A. Komenského Uherský Brod.
- Odborné konzultace studenti: bakalářská práce – dvě studentky PedF MU a FF MU, diplomová práce – jedna studentka FF MU.

Konference:

- 12.–14. 9. 2008: *Hračky a hry v 21. století* – pořadatel Slovenské národní muzeum – Muzeum loutkářských kultur a hraček, Modrý Kameň, SR (Partnerství mezinárodní konference DM MZM spolu s dalšími partnery: Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely v Kecskemétu, Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielciach, Kultúrny inštitút Maďarskej republiky a Poľský inštitút v SR) . Referát: *O hračkách, hrách a hraní (o DM a stejnojmenné výstavě)* – (Z. Poláková).
- 12. 11. 2008: *Muzea a vzdělávací systém v České republice*, Brno – pořadatel ČV ICOM – účast na konferenci (E. Jelínková, J. Svatoňová).
- Pro webovou stránku, zaměřenou na práci s dětmi v muzeích, byly zpracovávány databáze zahraničních muzejních zařízení a ve třech jazykových mutacích byly průběžně umísťovány na stránku, současně byly prováděny potřebné programátorské práce.

Publikační a ediční činnost

Katalogy – faktografie k výstavám:

E. Jelínková a M. Chadzipolichronisová s kolektivem DM: *Jak se žije s handicapem*. Brno 2008.

Kolektiv autorů (včetně Z. Polákové): *Co se děje pod/nad hladinou*. Brno 2008.

A. Martauzová: „*Příběhy, které napsal život*“ k výstavě *Jak se žije s handicapem*. Brno 2008.

Kolektiv DM: Pracovní listy a kvízy k výstavě *Jak se žije s handicapem* a *Život nad/pod hladinou*.

Spolupráce se sdělovacími prostředky

- České televize Brno – tři rozhovory k výstavám a programům DM (*E. Jelínková, Z. Poláková, K. Prokopová*).
- Český rozhlas Brno – čtyři rozhovory (*Z. Poláková, E. Jelínková*).
- Účast na tiskové konferenci k výstavám (*Z. Poláková, E. Jelínková*).
- Články a anotace o výstavách do programových časopisů KAM a KULT (*Z. Poláková, E. Jelínková*).

3. ÚTVAR INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

3.1. ODDĚLENÍ INFORMATIKY

Zajišťuje muzejním pracovištím služby v oblasti správy počítačové sítě, servisu HW i SW, nákupu HW i SW, dále zajišťuje naplňování programu ISO / B (Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví) a další foto a video práce pro muzejní pracoviště.

Správa informačních technologií

V roce 2008 pracovníci oddělení informatiky pokračovali ve vylepšování informačních, datových a komunikačních služeb:

- Nákup a zprovoznění nového serveru MZM v budově ředitelství.
- Zprovoznění optických kabelů mezi budovami MZM v okolí Zelného trhu a Biskupského dvora. Tyto optické kabely nahradily stávající metalické vedení.
- Oprava serveru v budově MZM na ulici Hvězdoslavova ve Slatině (výměna vadného disku a přeinstalace systému).

Průběžně se prováděl servis a údržba celé počítačové sítě ve všech objektech muzea (160 počítačů). Proběhlo několik desítek nových instalací a reinstalací HW i SW. Oddělení informatiky také průběžně zajišťovalo nákup počítačové techniky, softwarového vybavení, foto a videotechniky. Pracovníci oddělení se podíleli i na zaškolení uživatelů.

Program ISO/B

Program ISO pokračoval podle ročního harmonogramu.

Dokumentace akcí

Fotodokumentace akcí, pořádaných Moravským zemským muzeem, byla prováděna na vyžádání programového oddělení nebo odborných oddělení a z každé akce byly prostřednictvím programového oddělení uveřejněny fotografie na webových stránkách muzea.

3.2. Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

Ústřední knihovna MZM

Knihovna Moravského zemského muzea v roce 2008 v souladu se svým posláním shromažďovala, zpracovávala, zpřístupňovala vědeckou literaturu a poskytovala odborné knihovnické, bibliografické a rešeršní služby nejen odborným zaměstnancům MZM, ale i široké veřejnosti.

V současné době má knihovna MZM registrováno 844 uživatelů, z toho 116 je jich registrováno v ústřední knihovně. Celkový počet výpůjček za rok 2008 v knihovně MZM činil 2.462 svazků, z toho v ústřední knihovně 201.

Ke konci roku 2008 měla knihovna MZM 423.367 svazků, roční přírůstek v knihovních jednotkách byl 2.889. Na ústřední knihovnu z tohoto počtu připadá 46.919 knihovních jednotek s přírůstkem 252 kusů.

Ústřední knihovna MZM je institucionálním členem regionálního výboru Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) Jižní Morava a členem komise knihovníků muzeí a galerií AMG Jihomoravského kraje.

V roce 2008 se vrátila z mateřské dovolené na místo vedoucí Mgr. Renata Pilátová.

Muzeologická knihovna

Muzeologická knihovna obsahuje k 31. 12. 2008 celkem 10.239 přírůstkových čísel, za rok 2008 přibylo 53 knihovních jednotek. Dvakrát ročně je vydávána informační brožura o nových přírůstcích. Pracoviště zajišťovalo během roku 2008 překlady a rešerše, popřípadě tlumočení pro potřeby odborných oddělení, ředitelství, edičního, výstavního a PR oddělení (cizojazyčné anotace výstav). Pro Dětské muzeum byla vypracována trojjazyčná verze přehledu polských muzeí věnujících se práci s dětmi, která poslouží pro databázi dětských muzeí. Průběžně je též vedena databáze literatury s tematikou práce s dětmi, mládeží a postiženými návštěvníky.

Za zmínku stojí jazyková spolupráce na přípravě výstavy Etnografického ústavu *Neznámí Evropané* či mezinárodní konference o F. Pospíšilovi. Pro připravovanou výstavu o Darwinovi byl přeložen rozsáhlý materiál o výzkumné cestě lodi Beagle a další texty.

Archiv MZM

V roce 2008 archiv MZM pokračoval ve zpracování fondů a tvorbě databáze v archivním programu BACH. Jednalo se zejména o muzejní agendu poválečných let. Zpracování archivního fondu Etnografického ústavu MZM pokročilo přibližně o dalších 30 kartin. Ve spolupráci s Ústřední knihovnou MZM byla vedena výstřižková služba, tři ročníky byly zpracovány elektronicky v programu BACH. Archiv MZM navštěvovalo 10 badatelů z řad VŠ studentů, pracovníků jiných muzejních či archivních institucí a zaměstnanců MZM. V archivu MZM absolvovali praxi dva studenti knihovnické školy a čtyři studenti oboru archivnictví z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Archivář MZM se zúčastnil konferencí *Co po nás zbude a Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě*, které pořádal Národní archiv v Praze.

V prostorách archivu a spisovny bylo také ukončeno měření klimatických podmínek, prováděné Stavební fakultou VUT v Brně. Písemný materiál ústřední spisovny se rozšířil zejména o písemnosti přejímané z ředitelství – personálního útvaru a sekretariátu ředitele.

4. METODICKÉ CENTRUM PRO INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE V MUZEJNICTVÍ (CITeM)

Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví (CITeM) pracovalo v roce 2008 ve složení: Mgr. David Cigánek, Ing. Pavla Jankovičová, RNDr. Marie Kocinová, Mgr. Zdeněk Lenhart a RNDr. Jarmila Podolníková (vedoucí).

Distribuované úložiště dat

Distribuované úložiště digitálních dat Moravského zemského muzea úspěšně prošlo poloprovozním testováním a bylo doplněno editorem metadatových informací. Byl sestaven návrh směrnice řešící začlenění datového úložiště do institucionálních předpisů MZM a uvádějící do praxe jeho rutinní používání. V rámci testování byly do úložiště přesunuty a opatřeny metadaty velké objemy dat z Edičního oddělení a fotodokumentace sbírek různých oddělení.

Wiki CITeM

Na stránkách CITeM jsme v červnu zprovozнили a v listopadu zveřejnili systém wiki (<http://www.citem.cz/wiki>) pro kolektivní editaci metodických materiálů. Jako první jsou v nabídce obecná příručka k digitalizaci (autor *D. Cigánek*), podrobný výklad k digitalizaci historických fotografických materiálů (autor *J. Hubička*) a informace o inovované verzi CES (autor *M. Janiš*).

IOP (Integrovaný operační program)

Vypracovali jsme projektový záměr na projekt I3S (Integrovaný systém správy sbírek), který zapadá do rámce Integrovaného operačního programu a komplexně řeší problematiku odborné správy muzejních sbírek i plnění zákonných povinností MK ČR vyplývajících ze zákona 122/2000 Sb. V součinnosti s pracovníky MK ČR a dalších organizací předkládajících projektové záměry do programu IOP jsme realizovali zásadní úpravy celkem čtyř návrhů projektových záměrů pro čerpání prostředků v rámci Smart Administration.

MichaelPlus

V březnu bylo CITeM pověřeno udržitelostí českého portálu evropského projektu MichaelPlus. Navzdory komplikacím způsobených nepříznivým stavem síťové infrastruktury na MK ČR se od společnosti Devoteam, s.r.o. (která byla pověřena přípravou českého národního portálu) podařilo v průběhu května portál řádně převzít. Podíleli jsme se na testování aplikace, přípravě předávacího protokolu i samotném oficiálním spuštění portálu. V průběhu roku jsme dodávali požadované informace kolegům koordinujícím projekt MichaelPlus na evropské

úrovni. Další pokračování projektu MichaelPlus jsme diskutovali se zástupci projektového konzorcia, zejména P. G. Solou (Amitié – Itálie), který navrhl postoupení členství v Michael Culture AISBL od MK ČR.

Vzhledem k tomu, že problém hostování serveru MK ČR nebyl dořešen, připravovali jsme migraci českého portálu MichaelPlus na server MZM. Po testování jsme 1. prosince spustili aplikaci ze serveru MZM, odkud jsou služby portálu dosud bez problémů poskytovány.

Autority v prostředí muzeí a galerií

Projekt výzkumu a vývoje DC07P02OUK002 *Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s NK ČR* pokračoval druhým rokem. Probíhaly práce na přehledu používaných heslářů a tezaurů, jak v českém, tak i v celosvětovém měřítku. Byla odsouhlasena struktura záznamu pro personální autority. Do autoritní databáze byla pokusně převzata data ze tří muzejních institucí (ČMVÚ Praha, OGV Jihlava, RM Litomyšl) a při jejich harmonizaci byly postupně vytvářeny a zdokonalovány potřebné SW nástroje. Data z dalších zdrojů (Památník národního písemnictví, ArtArchiv) jsou připravena k začlenění do databáze. Byla vypracována metodika zápisu personálních autoritních záznamů, která bude na základě praktických zkušeností i nadále průběžně zdokonalována. Byla uzavřena smlouva o technickém zajištění projektu s firmou Cosmotron. Byly zakoupeny potřebné licence k provozu první etapy projektu. Byla připravena a přednesena řada popularizačních přednášek na setkáních oborových komisí AMG a na dalších seminářích a konferencích. Se značným ohlasem se setkala prezentace projektu na výročním zasedání CIDOC/ICOM v Athénách, kterou přednesl Mgr. D. Cigánek.

Demus, ProMuS

Zajišťovali jsme distribuci a uživatelskou podporu všech dosud vydaných modulů Demusu i univerzálního prohlížeče ProMuS. Demus01 byl v roce 2008 nově distribuován do dvanácti muzeí, počty jednotlivých aplikací: Katalog 8, Výtvarné umění 5, Fotoarchiv 2, Botanika 2, Geologie 1, Historie 2, Archeologie 3 a KRP 1.

Do Demusu jsme pro různé uživatele převedli z různých formátů dalších cca 84 tisíc záznamů o sbírkových předmětech.

V prostorách uživatelů Demusu jsme připravili patnáct školení a v naší nově vybavené provizorní učebně dalších 24 školení. Absolutní převahu mezi tématy školení měl Demus, dále byly zastoupeny CESik, PowerPoint, Word, Excel, Zoner PhotoStudio. Celková účast 252 osob, celková doba 254 hod. K tomu lze připočítat dlouhou řadu dalších menších konzultací a drobných služeb poskytovaných i dalšími členy týmu.

Průběžně jsme zdokonalovali nápovědu a návody k řešení problémových situací.

Práce pro MK ČR (CES, CESik, Restitution–Art)

- Zajišťovali jsme distribuci a uživatelskou podporu programu Cesik 1.2.1.
- Zajišťovali jsme správu aplikace a databáze Restitution–Art. Ze strany muzeí nebyl v průběhu roku 2008 žádný požadavek na aktualizaci této databáze.
- Z pověření OMG jsme zastupovali muzejní sféru ČR na workshopu NUMERIC 2008 v Lucemburku.

Práce pro MZM

- Připravili jsme pro pracovníky odborných oddělení řadu školení, zaměřených jak na obecné programy (Zoner PhotoStudio, PowerPoint), tak i specializovaných na Demus, zejména Archeologický modul.
- Poskytovali jsme podporu při přípravě prezentačních materiálů – vystoupení na konferencích, katalogy a CD z výstav. V rámci mezinárodního projektu MM4ALL jsme spolu s Etnografickým oddělením zahájili práce na prezentaci moravských krojů v SW Conveyor.
- Zabezpečovali jsme zpracování a předávání dat MZM do CES pomocí programu CESik.
- Poskytovali jsme metodickou pomoc při internetovém zpracování výsledků grantových úkolů (CEZ, CEP a RIV), zabezpečili přípravu a předání souhrnného souboru výsledků za MZM.
- Pro Archeologický ústav a Ústav Anthropos jsme převáděli data z různých formátů do databáze Demus.

Semináře, konference

Uspořádali jsme ve spolupráci s NTM Praha, Židovským muzeem Praha a Muzeem Šechtl a Voseček v Táboře ve dnech 26.–27. 11. 2008 v Praze seminář *Digitalizace fotografických sbírek*. Celkem se zúčastnilo 39 osob, v teoretické části i praktických exkurzích byly probrány všechny aspekty kvalitní digitalizace starých fotografií. Většina příspěvků je vystavena na <http://www.citem.cz>.

Aktivně jsme vystoupili na těchto seminářích a konferencích:

- *Muzea, památky a konzervace*, Brno (TMB), 16.–17. 4. 2008. Zdeněk Lenhart: *CITeM, Demus, Authority, co to je?*
- *Počítačová podpora v archeologii*, Zvíkovské Podhradí, 21.–23. 5. 2008. Pavlína Kalábková, Pavla Jankovičová, Zdeněk Lenhart: *Authority v archeologii*.
- Seminář o spolupráci knihoven paměťových institucí Jihomor. kraje, Slavkov, 27. 5. 2008. Zdeněk Lenhart: *Národní authority v prostředí muzeí a galerií interoperabilita s NK ČR*.
- Jednání Komise regionální historie Moravy a Slezska AMG, Brno, 4. 6. 2008. Zdeněk Lenhart: *Authority v prostředí muzeí a galerií*.
- Seminář Etnografické komise AMG, Chotěbuz u Českého Těšína, 10.–11. 6. 2008. Zdeněk Lenhart: *Sdílené národní authority v prostředí muzeí a galerií*.
- Pracovní setkání Autoritní záznamy v archivnictví, Praha (NA), 10. 9. 2008. Jarmila Podolníková, Zdeněk Lenhart, David Cigánek: *Authority v prostředí muzeí a galerií*.
- CIDOC Annual Meeting, Athens, 15.–18. 9. 2008. David Cigánek: *National Authority Files (Soubory národních autorit)*.
- Podzimní setkání muzejních botaniků, Brno, 14.–15. 10. 2008. Zdeněk Lenhart, Pavla Jankovičová: *GIS, Demus a budoucnost*.

Publikační činnost

- Sborníky výše uvedených konferencí, popularizační články na www.citem.cz a ve Věstníku AMG.

Zahraniční služební cesty

- Lucembursko, 1.–2. 4. 2008, David Cigánek, workshop NUMERIC.
- Řecko, 15.–18. 9. 2008, David Cigánek, CIDOC Annual Meeting 2008.

Zpráva o plnění výzkumného záměru MK 00009486201 za rok 2008

Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti

Řešitelé

Antonín Vladimír RNDr., CSc., Baňar Petr Mgr. od 1. února 2008, Cempírek Jan Mgr., Dočkalová Marta RNDr., Galetová Martina Mgr. PhD., Gregorová Růžena RNDr., Houzar Stanislav RNDr., PhD., Hrazdil Vladimír, Mgr., Jarošová Ivana, RNDr., Kolibáč Jiří Ing., CSc., Kubešová Svatava RNDr., Malenovský Igor Mgr., Minařík Zdeněk RNDr., Prášek Václav Ing., PhD., Skácelová Olga RNDr., PhD., Sutorová Helena RNDr., Šebela Miroslav RNDr., CSc.

Hlavní řešitel RNDr. Karel Sutorý, CSc.

Přehled aktivit jednotlivých oborů:

Anthropologie

Realizace byla zaměřena na vyhodnocení souhrnných antropologických výsledků z hlediska zdravotního stavu, výživy a migrací u moravské neolitické populace. M. Dočkalová se podílela na antropologickém zpracování kosterního materiálu dospělých jedinců, mužů a žen se zaměřením na stanovení demografického a morfologického charakteru spolu s řešením otázek pohřebního ritu v období neolitu. I. Jarošová dokončila hodnocení zdravotního stavu populace z neolitických sídlišť dle stavu bukální dentální mikroabrazie u 68 jedinců. Analýza mikroabrazí byla statisticky vyhodnocena z hlediska intra a interpopulačních rozdílů.

Dr. I. Jarošová započala vyhodnocování a zpracování populací ze žárových pohřebišť lužické kultury. Zpracovala populaci (98 jedinců) ze Zvolena – Balkánu a vyhotovila rukopis, který je připraven do tisku v příštím roce. Rovněž bylo započato se zpracováním populace z Vojkovic (cca 90 žárových hrobů) – jedná se o společný výzkum Dr. Jarošové a dr. Dočkalové.

Popularizační výstup: Příprava a realizace výstavy *Život a smrt v mladší době kamenné*, prezentované v prostorách Jihomoravského muzea ve Znojmě k výročí 120 let od historického objevu malované keramiky Jaroslavem Palliardim.

Na výstavě byly soustředěny nejnovější výsledky archeologických a antropologických výzkumů z období mladší doby kamenné na jižní a střední Moravě. Stěžejní část výstavy byla zaměřena na problematiku

antropologie a pohřbívání v moravském neolitu. Na moravských sídlištích mladší doby kamenné byly pohřbeny nejčastěji děti do 6 let, dospělí jedinci umírali spíše ve věku 20 až 40 let. Adaptace na prostředí byla zaměřena na hlediska výživy, zdraví a nemocí. Zjištěná tělesná výška obyvatel se v průběhu neolitu postupně snižovala muži měřili 164 cm a ženy 158 cm. Na neolitických kostrách byly objeveny zlomeniny kostí, záněty a kostní projevy anémií. Přejít na zemědělskou stravu měl vliv na celou populaci a u zubů byl pozorován výskyt zubního kazu, hypoplasie zubní skloviny ve formě linií po proběhlých chorobách či onemocnění alveolů. Na kosterním materiálu byla prezentována řada pracovních aktivit způsobující změny povrchu kostí z namáhavé ruční práce a opakované pracovní činnosti.

Botanika

- Probíhal pravidelný terénní výzkum vybraných lokalit v CHKO Moravský kras (PR U Výпустku) a CHKO Bílé Karpaty (PR Sidonie, PP Okrouhlá, PP Chladný vrch). Terénní výzkum byl prováděn také v NP České Švýcarsko, CHKO Křivoklátsko a v Novohradských horách, CHKO Orlické hory a v zahraničí na Slovensku (Slanské vrchy) a na některých dalších vybraných lokalitách (V. Antonín).
- Součástí projektu bylo také dokončení taxonomické studie evropských špičkovitých a penízovkovitých hub (rody *Chaetocalathus*, *Collybia*, *Crinipellis*, *Gloiocephala*, *Gymnopus*, *Marasmiellus*, *Marasmius*, *Mycenitis*, *Rhizomarasmius* a *Rhodocollybia*) a v návaznosti také studia druhů těchto rodů z jiných oblastí. Rukopis knižní monografie (ve spolupráci s nizozemským mykologem M. E. Noordelosem) byl odeslán v březnu 2008 do vydavatelství IHW-Verlag Eching (Německo). Kniha by měla vyjít počátkem roku 2009. Výstupem z těchto studií jsou i některé časopisecké publikace (V. Antonín).
- Drobné taxonomické a fylogenetické studie vybraných druhů – např. *Hypholoma tuberosum* (první nález v ČR), *Callistosporium pinicola* (první nález v ČR). Tyto studie vyústí v připravované články (V. Antonín).
- Probíhal průběžný terénní výzkum mechorostů vybrané lokality v CHKO Moravský kras. Bryofloristický průzkum probíhal dále v České republice v oblasti Beskyd, v Maroku a Slovinsku (S. Kubešová).
- Aktivní účast na konferenci „Environmental changes and biological assessment IV“. Prezentovány výsledky studií ve Žďárských vrších, poster Kubešová, Novotný: Mosses *Orthodontium lineare* and *Dicranum tauricum* in small-scale protected areas in Žďárské vrchy protected landscape area (the Czech Republic) (S. Kubešová).
- Determinace materiálu z terénních sběrů (především Slovinsko, Beskydy) a příprava publikací o těchto výzkumech (S. Kubešová).
- Sběr a determinace materiálu z terénních studií v Muránské planině (Slovinsko), Řecku (Athos) a Maroku (K. Sutorý).
- Studium antropofytických druhů na haldách Rosicko-Oslavanského revíru (K. Sutorý).
- Studium příbuznosti severoafrických a jihoevropských zástupců rodu *Cynoglossum* L. (K. Sutorý).

- Vyhledávání typového materiálu sběratelů Freyn J. a Formánek E. ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně, Národního muzea v Praze, Přírodovědného muzea v Budapešti a University v Zurichu (K. Sutorý).

Entomologie

- Příprava monografie *A review of the Afrotropical Phacopteronidae* (v září 2008 přijato k publikaci v impaktovaném časopise *Zootaxa*, očekávané datum publikace na přelomu roku 2008/2009) a rozsáhlého rukopisu článku *Systematics and phylogeny of the Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea)* (plánované dokončení a odeslání k publikaci do impaktovaného časopisu na jaře 2009), obé ve spolupráci s PD Dr. D. Burckhardtem z Basileje (I. Malenovský).
- Popis nového druhu mery pro vědu ze Slovinska, ve spolupráci s G. Seljakem (Agricultural and Forestry Service Nova Gorica, Slovinsko) a P. Lautererem (Brno) (I. Malenovský).
- Pokračování výzkumu využití umělých neuronových sítí k semiautomatické identifikaci hmyzu ve spolupráci s J. Vaňharou, J. Havlem, (oba MU, Brno) a P. Fedorem, (UK, Bratislava), publikace článku věnovaného případové studii na středoevropských třásněnkách (Thysanoptera) v *Bulletin of Entomological Research*, podíl na přípravě posteru ke společné prezentaci na 23. Mezinárodním entomologickém kongresu v jihoafrickém Durbanu (citace abstraktu: Vaňhara J., Fedor P., Malenovský I., Muráriková N. & Havel J. (2008): *Insect identification using Artificial Neural Networks (ANN)*. In: *Proceedings CD including Abstracts and Author's List. ICE 2008 - XXIII International Congress of Entomology, 6-12 July, 2008, International Convention Centre, Durban, SA, ICE2008_1938*) (I. Malenovský).
- Zahájení katalogizace typového materiálu kříšů popsaných L. Melicharem a J. Dlabolou, uloženého v Moravském zemském muzeu v Brně, Národním muzeu v Praze a Muséum d'histoire naturelle, Paříž (ve spolupráci s M. Wilsonem, National Museum of Wales, Cardiff, V. Gnezdilovem, Zoologický institut Ruské akademie věd, Sankt Petěrburg a T. Bourgoinem, Muséum d'histoire naturelle, Paris) (I. Malenovský).
- Determinace a vyhodnocení materiálu kříšů (Hemiptera: Auchenorrhyncha) v rámci ochránářsko-biologicky zaměřeného projektu zkoumajícího vliv typu rekultivace opuštěných lomů v Českém krasu na bezobratlé živočichy a rostliny vedeného R. Tropekem (Jihočeská univerzita, České Budějovice), podíl na přípravě společné posterové prezentace s citací Tropek R., Kadlec T., Karešová P., Kočárek P., Malenovský I., Baňář P., Spitzer L., Tuf I. H., Tufová J. & Konvička M. (2008): *Technické rekultivace vápencových lomů v CHKO Český kras: léčíme jizvy krajiny, nebo ničíme její novou šanci?* P. 91. In: *Výzkum v ochraně přírody, 9.–12. září 2008, Olomouc*, publikace článku v je plánovaná na rok 2009 (I. Malenovský).
- Příprava pokusu sledujícího vliv seče na luční společenstva bezobratlých v NPR Čertoryje v Bílých Karpatech a odběr vzorků (ve spolupráci se ZO ČSOP a CHKO Bílé Karpaty) (I. Malenovský).
- Publikace kapitoly o bezobratlých v knize věnované přírodě Boskovicka (ve spolupráci s Z. Laštůvkou, MLZU, Brno, a M. Horsákem, MU, Brno) (I. Malenovský).

- Příprava rukopisů věnovaných faunistice řasnokřídých (*Strepsiptera*) Jizerských hor (ve spolupráci s P. Lautererem, Brno, a J. Strakou, UK, Praha) a blanokřídých (*Hymenoptera*) významné xerothermní lokality Hády u Brna (ve spolupráci s L. Dvořákem, Správa NP a CHKO Šumava, a P. Boguschem, Univerzita Hradec Králové) (*J. Malenovský*).
- Začátkem roku závěrečné práce na čtyř samostatných kapitolách v *Handbook of Zoology*; vydání plánováno v létě 2008, odsunuto na zimu/jaro 2009 (*J. Kolibáč*).
- Článek o enigmatickém středoevropském druhu *Cleroidea* tvořícím samostatnou čeleď: *Morphology, taxonomy and phylogeny of Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 (*Coleoptera*) přijat k publikaci v impaktovaném časopise *Zootaxa* (elektronická publikace, separáty netištěny) pro rok 2008. Součástí je i širší diskuse o fylogenezi a vztazích nadčeledí *Cleroidea* a *Cucujoidea* (*J. Kolibáč*).
- Ve spolupráci s kolegy ze Steinmann Institut für Geologie, Mineralogie, Paläontologie v Bonnu popsán nový druh třetihorního zástupce čeledi *Trogossitidae* z německého Eocenu, a to v recentně afroasijském rodu *Ancyrona*. Vzácný nález z jílovitých usazenin, nikoli z baltského jantaru. K publikaci v časopise *Zootaxa* předkládali němečtí spoluautoři (*J. Kolibáč*).
- Detailní studium morfologických struktur larvy *Byturus tomentosus* ze střední Evropy, který je podle molekulárních údajů blízký basálním taxonům *Cleroidea*. Výsledky článku použity pro konstrukci kladogramů v zmíněné práci o fylogenezi *Phloiophilus edwardsi*. (*Entomologica Basiliensia* 30, separáty nejsou t.č. k dispozici) (*J. Kolibáč*).
- Ve spolupráci s čínským paleontologem dr. Huangem publikovány dva články o fosiliích z jurských vrstev prov. Anhui (JV Čína). První je o fosilní čeledi Parandrexidae dosud známé z Evropy a Ruska, druhý reklasifikuje tři rody uváděné jako „incertae sedis“ v čeledi *Trogossitidae*. (*Entomologica Basiliensia* 30, separáty nejsou t.č. k dispozici) (*J. Kolibáč*).
- Práce na knize shrnující současné znalosti o *Trogossitidae*, včetně klíčů, map rozšíření, světového katalogu druhů. Plánováno jako samostatná publikace na rok 2009 (*J. Kolibáč*).
- Faunistika ploštic (*Heteroptera*) střední a jižní Evropy. Sběry materiálu v oblasti Labských pískovců, středních Čech a jižní Moravy (*P. Baňář*).
- Studie rozšíření invazního druhu vroubenky americké (*Leptoglossus occidentalis*) v rámci Evropy a ČR: dvě práce s P. Kmentem (*P. Baňář*).
- Výzkum systematiky a taxonomie ploštic infrařádu *Enicocephalomorpha*, které je tématem disertační práce pod vedením prof. Štýse. V rámci tohoto výzkumu popis nového druhu z j. Afriky (*P. Baňář*).
- Determinace a vyhodnocení materiálu ploštic v rámci ochrannářsko-biologicky zaměřeného projektu zkoumajícího vliv typu rekultivace opuštěných lomů v Českém krasu na bezobratlé živočichy a rostliny vedeného Mgr. Robertem Tropekem (Jihočeská univerzita, České Budějovice), podíl na přípravě společné posterové prezentace s citací Tropek R., Kadlec T., Karešová P., Kočárek P., Malenovský I., Baňář P., Spitzer L., Tuf I. H., Tuřová J. & Konvička M. (2008): *Technické rekultivace vápencových lomů v CHKO Český kras: léčíme jizvy*

krajiny, nebo ničíme její novou šanci? P. 91. In: *Výzkum v ochraně přírody, 9.–12. září 2008, Olomouc*, publikace kolektivního článku je plánována na rok 2009 (viz též *I. Malenovský*).

Geologie

- Probíhal terénní výzkum na lokalitách Mouchnice u Koryčan a Litenčice. Dále probíhalo zpracování materiálu získaného v během minulých terénních výzkumů (*R. Gregorová*).
- Studium unikátního zachování žraločích obratlů (řád Lamniformes) z lokality Litenčice, jako příklad extrémně příznivých podmínek pro fosilizaci chrupavčité tkáně (*R. Gregorová*).
- Osteologická analýza zástupců čeledi Echeneidae (štítovci) z lokalit Litenčice, Krumvíř a Bystřice nad Olší (*R. Gregorová*).
- Strahovské monstrum (unikátní artefakt a historie výroby umělých draků z rejnoků od 16. století) (*R. Gregorová*).
- Osteologická analýza nálezu ptačích zbytků z oligocénu západních Karpat (*R. Gregorová*).
- Dokumentace fosilního materiálu z lokality Heršpice ze sbírek geologického oddělení (*Z. Minařík*).

Hydrobiologie

O. Skácelová

- Oživení pramenů (sinicová a řasová flóra) v širším okolí Brna v souvislosti s měnícím se chemismem, doplněno jednotlivými sběry na území Čech.
- Algologický průzkum jihomoravských mokřadů s návazností na doporučení pro management chráněných území (těžiště letošního výzkumu na lokalitách PP Jezírko Kutnar, PR Františkův rybník, PP Stibůrkovská jezírka a lokality Natura 2000 Rybníčky Na Trkmanci).
- Algologický průzkum řasové flóry v rybníčních litorálech v souvislosti s intenzitou rybářského využívání (těžiště výzkumu: rybníky Přírodního parku Česká Kanada, NPR Lednické rybníky).
- Algologický výzkum extrémních lokalit, zejména slanišť (těžiště výzkumu na revitalizovaných výsypkách).
- Studium planktonu, zejména sinic vodních květů v údolních nádrží a rekreačních lokalit z vlastních sběrů i dodaných vzorků.
- Algologický průzkum drobných toků (srovnání: Beskydy a Jizerské hory, doplněno sběry z Šumavy)

- Převážně byla studována problematika magmatických a metamorfních procesů a mineralogicko-geologickým aspektům montanistických studií. Byly dokončeny a publikovány některé publikace rozpracované v předchozím roce.
- Pokračovalo studium výskytů, mineralogie a metamorfózy mramorů v krystalinických jednotkách západní Moravy. Publikovány byly výskyt geikielitu, kasiteritu a alterace spinelu v mramoru, při níž vznikly hydrokarbonáty mannaseitové skupiny, a unikátní asociace systému Ti–Zr–Si–O–U (zirkonolit, baddeleyit) ze západomoravských a jihočeských mramorů. Uveřejněna byla podrobná studie scheelitem bohatého skarnu s bismutem a teluridy z Kamenných dolů u Písku. Závažným zjištěním byl nález niobem bohatého titanitu, představující ve vápenatosilikátových horninách druhý výskyt na světě. Po předběžném sdělení na mezinárodní konferenci evropských mineralogů (Szkarska Poreba, Polsko, září 2008) byla věnována větší pozornost krystalochemii Nb, Sn a F v tomto titanitu a výsledky jsou v současnosti v tisku v impaktovaném časopisu *Mineralogical Magazine* (London). Před dokončením je studium výjimečných, bórem a cínem bohatých nedvědeckých skarnoidů, kde byly nově zjištěny i silikátové a fosfátové fáze s podílem arzenu.
- Výzkum problematiky minerálních asociací s arzenem vedl k výzkumu nového nálezu kaňkitu v Dlouhé Vsi u Havl. Brodu; publikace řeší mj. rovněž metodickou problematiku jeho rozlišování chemickou analýzou od běžnějšího skoroditu. Dále byla publikována puklinová asociace vzácných hydrokarbonátů ze serpentinitového tělesa u Hrubšic na západní Moravě, jejichž vznik souvisí patrně s reakcí fluid spojených s pegmatity. Byl publikován neobvyklý výskyt fluorapatitu z pegmatitu v serpentinitu u Utína u Havlíčkova Brodu, unikátní extrémním rozsahem zatlačení původních pegmatitových minerálů (křemene, živce) hořečnatými silikáty. Do impaktovaných časopisů byly podány studie o chemismu V-dravitu z Bítováněk, dumortieritu z Kutné Hory a o geochemii karbonátů z nízkoteplotních ložisek v kulmských sedimentech. Další pozornost byla ve spolupráci s kolegy z Národního muzea a Univerzity Palackého v Olomouci věnována studiu vysokoteplotní asociace minerálů vzniklých pyrometamorfózou dolomit-anhydritového protolitu v Zastávce u Brna; nově byla tato unikátní mineralizace zjištěna a studována i v Oslavanech. Pozornost tam byla věnována mineralogii skupiny ellestaditu, dále vzácnému srebrodolskitu, magnezioferritu a jiným F–Ca bohatým fázím (cuspidin, rondorfit, fluorový analogon reinhardbraunsitu), které mají jen několik výskytů na světě. Publikace se připravuje.
- V rámci montanistické problematiky byly publikovány dvě obsáhlé interdisciplinárně zaměřené práce. První se týká výzkumu ložisek zlata v okolí Želetavy na záp. Moravě. Práce zahrnuje vedle mineralogicko-geologické problematiky rovněž řadu dosud nepublikovaných údajů o topografii, archeologii a historii této oblasti (ve spolupráci s M. Vokáčem, pracovníkem Muzea Vysočiny v Jihlavě). V tomto směru jde o jednu z mála komplexně zpracovaných lokalit na Moravě a uvedené poznatky mohou posloužit i státní správě Kraje Vysočina. V jistém smyslu průkopnická je druhá publikace, vycházející z výzkumu mineralogicko-geologického prostředí

drobných polymetalických ložisek v této oblasti, avšak diskutující jeho vztah k použití a typologií středověkých hornických nástrojů.

- V tektitové problematice jsme se jen omezeně dále podíleli, ve spolupráci s Ústavem geol. věd MU v Brně a AV ČR na studiu unikátních moldavitů typu Muong Nong. Dosavadní poznatky byly předloženy na konferenci Meteoritical Society v League City, Texas, USA. Významně jsme se rovněž podíleli, i autorsky (S. Houzar, Hrazdil V.), na přípravě monotematického čísla časopisu Minerál (16, 2, který u nás přinesl nejnovější informace o tektitové problematice.

Osteologie

Zpracování osteologického materiálu z jeskyně Balcarka (rok 2007), determinace zvířecích druhů, zejména převládající *Ursus spealaeus*. Měření medvědích zubů pro chystaný publikační výstup. (M. Galetová)

Zoologie

- Dokončení zpracování (soupis) písemné pozůstalosti K. Kněžourka a K. Plachetky. (H. Sutorová)
- Zpracování písemné pozůstalosti Jana a Jaroslava Hálových, J. Musílka, J. Mrázka, A. Procházky, J. Talského v archivu zoologického oddělení. (H. Sutorová)
- Typy v ornitologické sbírce MZM (ve spolupráci s J. Mlíkovským, NM Praha): ověření na základě literárních dokladů, fotodokumentace kusů, vyhledání dokladů o historii a zařazení do sbírky MZM. (H. Sutorová)
- Ichtyologický průzkum Jevišovky. (V. Prášek)
- Pokračování ve faunistickém průzkumu vodní avifauny rybníků jižní Moravy. (V. Prášek)
- Zoologický monitoring Černovické terasy. (V. Prášek)

Zpráva o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2008

Moravské zemské muzeum

Vědy společenské IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

A. Úvod

Předložená zpráva o plnění institucionálního vědeckého záměru MZM (MK00009486202) *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* za rok 2008 je sumárním přehledem činnosti vycházejícím z údajů vyžádaných vedoucími řešitelského týmu IZ na řešitelích dílčích úkolů vyplývajících z vědeckého záměru. Požadován byl:

- 1) **přehled vědecké činnosti v roce 2008**, tzn. zpracování výsledků terénního výzkumu, archivního výzkumu, případně dalších druhů dokumentace apod.,
- 2) **publikační činnost**, tzn. práce vědeckého charakteru otištěné v renomovaných odborných periodikách (recenzované publikace evidované Radou vlády pro výzkum a vývoj), recenzovaných sbornících z vědeckých konferencí, centrálních encyklopediích a jiných pracích slovníkového charakteru, dále recenzované monografie, nebo alespoň kapitoly v nich, kritické edice, úvodní studie k edicím, studie v katalozích i vlastní katalogy k výstavám (tedy vše tisky s vlastním ISSN či ISBN). Jedná se o práce stránkované a termínované 20. listopadem roku 2008. Z publikační činnosti vedle sumářů v jednotlivých položkách je v závěru zprávy jako
- 3) **Příloha** uvedena bibliografie všech uplatněných i hlavních neuplatněných prací za rok 2008, včetně těch, které nesou vročení 2007, avšak tištěny nebo uvedeny do oběhu byly až po termínu 1. listopadu roku 2007, tzn. termínu odevzdání zprávy za rok 2007.

B. Plnění

Ad. 1. – Plnění Institucionálního vědeckého záměru MZM za rok 2008 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* se účastnilo celkem 24 dílčích řešitelů z oborů archeologie, historie, etnografie, hudebních a literárních věd, dějin divadla, genetiky a numismatiky. Hudební vědec PhDr. František Malý byl z řešitelského kolektivu vyřazen z důvodu snížení pracovního úvazku v MZM, kterým přestal naplňovat podmínku dostatečného úvazku potřebného pro plnění úkolů v IZ MZM. U převážné většiny z ostatních řešitelů se vesměs jednalo o pokročilejší fázi řešení dílčích témat, která byla započata už v roce 2005 a následně řešena v letech 2006 až 2007. V archeologické části pokračovali pracovníci ústavu Anthropos ve zpracovávání terénních průzkumů a dílčích nálezů z mladopaleolitického naleziště Krumlovský les (*M. Oliva, P. Neruda*). Pokračoval také řádný výzkum na již dříve objeveném nalezišti Pravlov, přičemž analyzována a vyhodnocována byla zejména kamenná štípaná industrie. V rámci Archeologického ústavu MZM byla pozornost věnována problematice lokalizace a vyhodnocování některých nových keltských sídel

v prostoru střední Moravy (*J. Čížmářová*). Hlavní pracovní činnost byla dána použitím nedestruktivních metod (sběrů za pomoci detektoru kovů na hradiscích či výšinných polohách a na nížinných tzv. „satelitních“ sídlištích) a jejich vyhodnocením. Práce se dotkly hlavně lokality u Němčic/Víceměřic. Terénní výzkum byl prováděn v okolí opevněného sídliště z doby bronzové v Blučině u Brna (*M. Salaš*). V oblasti slovanské a středověké archeologie pokračovaly terénní výzkumy a zejména vyhodnocování nálezů ve Starém Městě na východní Moravě (*L. Galuška*). Hlavní terénní činnost spočívala v pracích záchranného charakteru při stavebních aktivitách vedených v místech s archeologickými nálezy. Zkoumány byly především sídlištní objekty centrální aglomerace z doby Velké Moravy a vrstvy z období existence středověkého Veligradu tj. 13.–14. století. Pokračuje výzkum zříceniny středověkého hradu Skály, přičemž často dochází k interdisciplinárním přesahům výzkumu, především do oborů historických a pomocně vědných (*L. Belcredi*). Docházelo k ukončovacím terénním pracím na výzkumu zaniklé středověké vsi Mstěnice, sumarizování a vyhodnocování získaných informací (*R. Nekuda*). Průběžně se všichni dílčí řešitelé podílejí na zpracovávání starých sbírkových fondů Archeologického ústavu MZM (*Z. Měchurová*). V historické části institucionálního záměru byla věnována pozornost církevním dějinám doby Lucemburské, obzvláště pak některým význačným obecným aspektům působení řádu johanitů v české řádové provincii, tedy i na Moravě, dále pak výzkumu roce královských měst v životě středověké Moravy a správního vývoje moravsko-uherského pomezí v 10.–14. století (*J. Mitáček*). Dále pak byla zpracovávána problematika konstituování a vývoje české společnosti na Moravě v 19. století, zejména na příkladu některých profilujících osobností moravského kulturního života (*Z. Fišer*). Důraz je nadále kladen rovněž na odborně – společenské styky mezi představiteli české, moravské a slovenské inteligence. Navázáno bylo také na dosavadní výzkum poznání charakteru prvního a druhého odboje v období I. a II. světové války (*J. Břečka*). Mimořádná pozornost byla věnována význačným datům (1918, 1938, 1968) a jejich dopadu na českou společnost na Moravě. Pozornost byla věnována rovněž osobnosti význačného spisovatele Rudolfa Těsnohlídka a jeho podílu na utváření tradice československých vánočních stromů republiky (*H. Kraňlová*). V etnografické části probíhal další kontinuální výzkum obyčejové tradice na Moravě, v zájmu byly obřadní figury, masky a maskování v živé tradici a svatba v tradiční kultuře. Sledována a vyhodnocována byla také problematika soukromé zbožnosti v souvislosti s poutní industrií, tzv. ceroplastikami. Přednostní pozornost všech řešitelů byla věnována zejména zapomenuté osobnosti význačného moravského etnologa Františka Pospíšila, jehož aktivity dalece přesáhly střeoevropský prostor (*H. Dvořáková, E. Večerková, A. Kalinová, J. Pechová, H. Beránková*). Pokračovalo se ve studiu role ženy v tradiční lidové kultuře, sledovány byly počátky komercializace tradiční kultury. Z dalších řešitelů ne tak personálně silně obsazených dílčích úkolů byla v numismatické části nadále zpracovávána detailní chronologie moravských ražeb 13. a 14. století, aktuálně s důrazem na východní Moravu (*J. Šmerda*), na bázi písemných pramenů byl sledován historicko-peněžní vývoj od konce třicetileté války do současnosti (*D. Grossmannová*). V hudebně-historické části byla s ohledem na ohlášený rok Leoše Janáčka věnována velká pozornost dílu a životu tohoto světově proslulého hudebního skladatele (*J. Zahrádka*). V divadelně-historické části se pokračovalo v syntéze poznatků z dlouhodobě probíhajícího srovnávacího výzkumu a mapování českých loutkařských sbírek, byla studována scénografie tzv. rodinného loutkového divadla a byly sledovány přesahy českého loutkářství do rámce zahraničních sbírek (*J. Blecha*). V rámci studia genetiky bylo pokračováno ve formulování rámce proměn výkladu, posunu chápání a významu dopadu primárně jednoznačného přírodovědného textu v díle Gregora J. Mendela. Došlo k novému zhodnocení významu Mendelovy práce pro utváření moderní podoby přírodních i společenských věd (*J. Sekerák*).

Ad. 3 – V průběhu sledovaného období, přesněji do data sběru údajů, tj. do 20. listopadu 2008, bylo členům řešitelského kolektivu otištěno a tedy uplatněno, celkem 80 vědeckých prací. Z tohoto počtu bylo sedm knižních recenzovaných monografií a pět kritických pramenných edic, dále jedno obsáhlé slovníkové heslo a jeden katalog z výstavy. Dále je v součtu obsaženo 17 kapitol v recenzovaných knihách, devět studií v recenzovaných

tematických a jubilejních sbornících, a 24 studií a článků v dalších odborných recenzovaných periodikách (dle seznamu publikovaných RVV). Výčet obsahuje rovněž 12 studií a článků v nerecenzovaných periodikách a pět studií a článků v nerecenzovaných tematických sbornících. V tisku, prozatím neuplatněno, je v současnosti dalších 42 titulů, u nichž je pravděpodobné otištění do 31. prosince 2008., mezi nimi i další tři recenzované monografie a dvě kritické edice pramenů. Úplná bibliografie viz závěrečná Příloha. Všechny výsledky dosažené a uplatněné budou uvedeny v Registru informací i výsledcích – RIV. Tyto výsledky jsou však v rámci MZM sbírány hromadně v jednom termínu, většinou v průběhu měsíce května, a to vždy za předcházející rok.

Všechny plánované výsledky IZ MZM byly dosaženy. V případě výstupů, na jejichž řešení byly použity prostředky z jiných než institucionálních zdrojů, je vyjádřena percentualita a odkaz na zdroj. V případě, že tomu tak není jsou výstupy plně v řešení institucionálního záměru MZM. Pokud je uplatněný výstup autorstvím více řešitelů, je uvedena percentualita podílu člena řešitelského týmu IZ MZM.

C. Vyhodnocení a závěr

Předložená data plnění dílčích úkolů IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* představují výstupy čtvrtého roku práce řešitelského kolektivu. Postupnému vyhodnocování materiálu v rámci jednotlivých dílčích úkolů, přímo navazujících na počáteční heuristickou fázi, odpovídá nejenom stoupající počet knižních monografií a kapitol v knihách, ale především větší hloubka zpracování jednotlivých témat. U řady dílčích otázek řešených jednotlivými řešiteli dílčích záměrů již byla uzavřena fáze dokumentace pramenné báze a hlavního terénního výzkumu. Ve větší míře dochází k vyhodnocování vytěženého materiálu. Očekáváme, že jejich závěry budou ve větší míře uplatněny v následujících letech.

Brno, 19. 11. 2008

Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.

řešitel IZ

PhDr. Petr Šuleř

ředitel MZM

Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.

zástupce řešitele IZ

Příloha:

Bibliografie všech uplatněných prací za období od 1. listopadu 2007 do 20. listopadu 2008, včetně neuplatněných prací s předpokládaným datem uplatnění do 31. prosince 2008 – dle jednotlivých kategorií Institucionálního vědeckého záměru MZM za rok 2008: *Vědy společenské – „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“*.

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ ODDĚLENÍ A ÚTVARŮ MZM

STAV K 31. 12. 2008

* Vedoucí pracovníci oddělení jsou v přehledech zvýrazněni.

1. Odborné sekce

Historické vědy

1.1. HISTORICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
MITÁČEK Jiří Mgr. Ph.D.	kurátor, správce památníku Bible Kralické
BŘEČKA Jan PhDr.	kurátor
DOLEŽALOVÁ Monika	průvodce – pokladní, Kralice nad Oslavou
FISER Zdeněk PhDr.	kurátor
FRÁNKOVÁ Marie	uklízečka, Kralice nad Oslavou
KRAFLOVÁ Hana Mgr.	kurátorka, pracoviště dějin literatury
KUPSA Robert Mgr.	kurátor
NOVÁKOVÁ Eva	uklízečka
PAVLICOVÁ Miroslava	uklízečka, pracoviště dějin literatury
SEKERÁKOVÁ Martina Bc.	dokumentátorka – knihovnice
SCHILDBERGER Vlastimil	konzervátor – restaurátor
SCHILDBERGEROVÁ Petra	knihářka – mat. dov.

1.2. ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
BELCREDI Ludvík PhDr.	kurátor
ČIŽMÁŘOVÁ Jana PhDr.	kurátorka
DOLEŽELOVÁ Silvie	dokumentátorka – geodet
GALETA Patrik	lektor
GALUŠKA Luděk doc. PhDr. CSc.	vědecký pracovník

HUMPOLOVÁ Alena PhDr.	kurátorka
MĚCHUROVÁ Zdena PhDr. Csc.	kurátorka
NEKUDA Rostislav PhDr.	kurátor
NOVÁKOVÁ Eva	uklizečka
POLÁŠKOVÁ Kateřina	restaurátorka, konzervátorka
PŘÍHODOVÁ Charlota	preparátorka, konzervátorka
SALAŠ Milan PhDr. DSc.	vědecký pracovník
ŠOUSTAROVÁ Helena	knihovnice

1.3. NUMISMATICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
ŠMERDA Jan PhDr.	kurátor
GROSSMANNOVÁ Dagmar Mgr.	kurátorka
KAŠPAROVÁ Dagmar Mgr.	kurátorka
ŠAFÁŘÍK Oldřich	konzervátor
URBÁNKOVÁ Jarmila	uklizečka

Vědy o životě

1.4. ODDĚLENÍ DĚJIN DIVADLA

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
BLECHA Jaroslav Mgr.	kurátor
HAVLÍČEK Jakub Mgr.	kurátor (zástup, do 31. 8. 2008)
HAVLÍČKOVÁ Margita PhDr.	kurátorka (do 31. 12. 2008)
HAVLÍČKOVÁ-KYSOVÁ Šárka Mgr.	kurátorka (od 1. 4. 2008)
HERZANOVÁ Eva	konzervátorka – restaurátorka
JOCHMANOVÁ Andrea Mgr. Ph.D.	kurátorka
KŘÍSTKOVÁ Barbora	konzervátorka – restaurátorka (od 1. 7. 2008)
LEHKÁ Zdeňka	uklizečka
OCETKOVÁ Hana Mgr.	kurátorka (od 1. 9. 2008)
ŠEDÁ Helena	konzervátorka – restaurátorka

ŠTÁVOVÁ Jitka Mgr.	knihovnice – dokumentátorka (zástup)
VALENTOVÁ Veronika Mgr. Ph.D.	knihovnice – dokumentátorka (mat. dovolená)

1.5. ODDĚLENÍ DĚJIN HUDBY

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
ŠINDELÁŘOVÁ Simona Mgr.	kurátorka (od 8. 9. 2008 mat. dovolená)
BARTOŇ Kamil Mgr.	kurátor
BURIÁNKOVÁ Jitka	lektorka – dokumentátorka
DOLEŽELOVÁ Eleonora	knihovnice – dokumentátorka
JANÁČKOVÁ Libuše Bc.	kurátorka (od 1. 10.2008)
LEHKÁ Zdeňka	uklizečka
MALÝ František PhDr.	kurátor
NĚMCOVÁ Ludmila Mgr.	dokumentátorka – lektorka
PRÝGLOVÁ Světlana Mgr.	kurátorka
VESELOU Irenu Mgr. Ph.D.	kurátorka (od 1. 10.2008)
ZAHRÁDKA Jiří Mgr. Ph.D.	kurátor

Vědy o Zemi

1.6. MINERALOGICKO-PETROGRAFICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
HOUZAR Stanislav RNDr. Ph.D.	kurátor
CEMPÍREK Jan Mgr.	kurátor
DOČKAL Petr	konzervátor
HRAZDIL Vladimír Mgr.	kurátor
KOCOURKOVÁ Eva Mgr.	lektorka 0,5
SMRČKOVÁ Božena	uklizečka 0,5
ZELINKOVÁ Miluše	knihovnice – dokumentátorka

1.7. GEOLOGICKO-PALEONTOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
GREGOROVÁ Růžena RNDr.	kurátorka
DIVIŠ Karel	preparátor – konzervátor
HRDLIČKOVÁ Stanislava RNDr.	kurátorka – lektorka
MINAŘÍK Zdeněk RNDr.	kurátor
SMRČKOVÁ Božena	uklizečka
ZOUHAROVÁ Olga	knihovník – dokumentátor

Vědy o životě

1.8. ÚSTAV ANTHROPOS A PAVILON ANTHROPOS

Ústav Anthropolos:

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
OLIVA Martin Doc. PhDr. Ph.D.	vědecký pracovník, vedoucí ústavu Anthropolos
ČERNOCKÁ Silvie	restaurátorka – konzervátorka (mat. dovolená)
DOČKALOVÁ Marta RNDr. Ph.D.	kurátorka
FOJTOVÁ Martina RNDr. Ph.D.	restaurátorka – preparátorka (mat. dovolená)
GALETOVÁ Martina Mgr. Ph.D.	kurátorka
JANKŮ Tamara	technická dokumentátorka
JAROŠOVÁ Ivana RNDr. Ph.D.	kurátorka/konzervátorka – preparátorka
KAŠPÁREK Petr Mgr.	preparátor – konzervátor
KOVAŘÍKOVÁ Yvona	restaurátorka
KROUPA Oldřich	preparátor – konzervátor
KŘIVANOVÁ Michaela RNDr.	restaurátorka – preparátorka
NERUDA Petr Mgr. Ph.D.	kurátor
NERUDOVA Zdeňka Mgr. Ph.D.	konzervátorka – preparátorka/technická dokumentátorka
ROBLÍČKOVÁ Martina Mgr. Ph.D.	kurátorka (mat. dovolená)
ROZSYPALOVÁ Irena	knihovnice – dokumentátorka
ŠUJANOVÁ Ludmila	uklizečka

Pavilon Anthropos:

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
KOSTRHUN Petr Mgr.	kurátor, vedoucí pavilonu Anthropos
ČECHOVÁ Marie	pokladní
DOSTÁLOVÁ Alena	uklizečka
DOSTÁLOVÁ Jarmila	dozorkyně
GRICOVÁ Lenka	uklizečka
HÁJKOVÁ Jaroslava	šatnářka
HORÁKOVÁ Vlasta	dozorkyně
HUSEROVÁ Květuše	dozorkyně
JILMOVÁ Anna	dozorkyně
KOUTNÝ Ivan	prodejce, informátor
KOVAŘÍKOVÁ Irena	dozorkyně
KŘÍŽOVÁ Jana PhDr.	lektorka
MATUŠKOVÁ Eva	šatnářka
MAZÁNEK Martin Mgr.	administrátor PC–AV
MUSELÍK Jiří	uklizeč
RICHTROVÁ Vilma Bc.	lektorka
TESAŘOVÁ Helena	pokladní (od 1. 7. 2008)
TUREČKOVÁ Lenka	dozorkyně
VODOVÁ Radmila	dozorkyně
VYKYPĚLOVÁ Marie	dozorkyně
ŽABSKÁ Marie	pokladní (do 30. 6. 2008)

1.9. ODDĚLENÍ PRO HISTORII BIOLOGICKÝCH VĚD – GENETIKA

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
SEKERÁK Jiří PhDr. Ph.D.	kurátor
DANKOVÁ Jana	dokumentátorka – knihovnice

FIALOVÁ Marie	uklizečka
MATALOVÁ Eva doc. RNDr. Ph.D.	kurátorka

1.10. ETNOGRAFICKÝ ÚSTAV

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
DVOŘÁKOVÁ Hana PhDr.	kurátorka
BERÁNKOVÁ Helena PhDr.	kurátorka
DOLEŽELOVÁ Silvie	fotografka
DUFKOVÁ Libuše	restaurátorka – konzervátorka
GESSWEIN Jana	pokladní
HENČL Václav	konzervátor – restaurátor
HORÁKOVÁ Vlasta	uklizečka
KALINOVÁ Alena PhDr.	kurátorka
MACHÁČEK Jiří	kastelán
MARKUSÍKOVÁ Zdeňka	uklizečka
NOVÁKOVÁ Lenka PhDr.	kurátorka
PECHOVÁ Jarmila PhDr.	kurátorka
PECKOVÁ Ludmila	pokladní
POLÁŠEK Petr Mgr. DiS.	konzervátor – restaurátor
SIXTOVÁ Jana	knihovnice – dokumentátorka
VEČERKOVÁ Eva PhDr. CSc.	kurátorka

Systematická biologie

1.11. BOTANICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
SUTORÝ Karel RNDr. CSc.	vědecký pracovník
ANTONÍN Vladimír RNDr. CSc.	vědecký pracovník
DĚDEČKOVÁ Marta RNDr.	knihovnice
JAROŠOVÁ Yveta Mgr.	dokumentátorka

KLAPALOVÁ Lenka DiS.	knihovnice – dokumentátorka
KUBEŠOVÁ Svatava RNDr.	kurátorka
MĚŘÍNSKÁ Alena Mgr.	preparátorka – konzervátorka
PAVLICOVÁ Miroslava	uklizečka
RNDr. NOVOTNÝ Ivan	kurátor
VÁGNER Alois	kurátor

1.12. ENTOMOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
KOLIBÁČ Jiří Ing. CSc.	vědecký pracovník
BAŇAŘ Petr, Mgr.	kurátor
BOŽKOVÁ Alena	dokumentátorka – knihovník
BOŽKOVÁ Alena	uklizečka
DEMBICKÝ Luboš	preparátor – konzervátor
MALENOVSKÝ Igor Mgr. Ph.D.	kurátor

1.13. ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
ŠEBELA Miroslav RNDr. CSc.	kurátor
BAŠTA Jaroslav	preparátor
CHALUPA Jiří Bc.	kurátor
JANTAČOVÁ Jana	uklizečka
KARASOVÁ Marcela	lektorka – pokladní
KRÁTKÁ Marie	lektorka – pokladní
KUČERA Tomáš	technik akvárií – preparátor
PAVLÍČKOVÁ Jana	lektorka – pokladní
PRÁŠEK Václav Ing. Ph.D.	kurátor
ROKOSOVÁ Alena	knihovnice
SUTOROVÁ Helena RNDr.	kurátorka
VLASÁK Miroslav	preparátor

1.14. HYDROBIOLOGICKÁ LABORATOŘ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
SKÁČELOVÁ Olga RNDr. Ph.D.	kurátorka

2. prezentační útvar

2.1. Programové oddělení

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
MIKULKA Jiří PhDr.	programový pracovník
JALŮVKOVÁ Romana	programový pracovník – počítačový grafik
SEDLÁČKOVÁ Olga	programový pracovník
SCHNIRCHOVÁ Dana	programový pracovník
ZAHRADNÍČKOVÁ Lucie	referent propagace

2.2. Oddělení provozu výstav a expozic

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
OBROVSKÁ Libuše	kastelánka
BECHYŇOVÁ Jana PhDr.	dozorkyně – informátorka
BUCHTOVÁ Marie	dozorkyně – informátorka
DOBŘICKÁ Zdeňka Mgr.	dozorkyně – informátorka
HOCHMANOVÁ Jitka	dozorkyně – informátorka
JAROŠ Radoslav	technik – zvukař
JARUŠKOVÁ Alice	dozorkyně – informátorka
KLEMOVÁ Zuzana	dozorkyně – informátorka
KRATOCHVÍLOVÁ Milada (od 1.8)	šatnářka

KŘÍŽOVÁ Marta	pokladní
KUČERA Luboš	dozorce – informátor
KULHÁNKOVÁ Zdeňka Mgr.	dozorkyně – informátorka
KUNEŠOVÁ Eva	dozorkyně – informátorka
MŮLLEROVÁ Marta (do 30.6.)	šatnářka
NAVRÁTILOVÁ Alena Mgr.	dozorkyně – informátorka
NEKUDOVÁ Vladislava	dozorkyně – informátorka, šatnářka
ONDRÁČKOVÁ Ludmila	dozorkyně – informátorka
PEIGEROVÁ Jitka Mgr.	dozorkyně – informátorka
PRASKOVÁ Marcelina	pokladní
ŘÍPOVÁ Renata	pokladní – prodejce
STARÝ Jaromír	dozorce – informátor
VYDROVÁ Jitka	pokladní
ZAUSOVÁ Soňa	pokladní

Dále bylo na odd. zaměstnáno 7 pracovníků úklidu.

2.3. Ediční oddělení

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
NOVOTNÁ Lea PhDr.	redaktorka
BAJER Jaroslav	tiskař – technický pracovník tisku
HLAVATKOVÁ Eva	obchodní referentka
HOLÁ Zuzana Mgr.	obchodní referentka
NOVOTNÁ Zdeňka	tiskařka – technická pracovnice tisku
STŘECHA Dobroslav	tiskař – technický pracovník tisku
SYROVÁ Iľjuše Mgr.	redaktorka

TOMSOVÁ Michaela	technicko výtvarná redaktorka
------------------	-------------------------------

2.4. Výstavní oddělení

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
JEŽOREK Jan	výstavář
GOTTWALD Miroslav	výstavář
JAREŠOVÁ Radmila	výstavářka
KALOVÁ Jitka	výstavářka
MODLITBA Petr	výstavář
ŠVEHLÍK Pavel	výstavář

2.5. Dětské muzeum

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
POLÁKOVÁ Zdena PaedDr.	muzejní pedagožka – metodoložka
BLEŠOVÁ Hana Mgr.	dozorkyně – pedagožka
CHADZIPOLICHRONI – MANNOVÁ Marta Mgr.	lektorka – pedagožka (od srpna mat. dovolená)
JELÍNKOVÁ Eva PhDr.	muzejní pedagožka – metodoložka
MARTAUZOVÁ Alena	lektorka – pedagožka
OLEŠOVSKÁ Monika	lektorka – pedagožka
PROKOPOVÁ Kamila	lektorka – pedagožka (do 31. 8.)
ROHÁNKOVÁ Anna Mgr.	dozorkyně – pedagožka
SVATOŇOVÁ Julie	lektorka – pedagožka (od 18. 8.)
VYKOUPILOVÁ Pavla Mgr.	lektorka – pedagožka (od 18. 8.)

3. Útvar informačních technologií

3.1. ODDĚLENÍ INFORMATIKY

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
NEZVAL Pavel Ing.	vedoucí útvaru informačních technologií
ČERNÁ Anna	uklízečka
JURSA Kamil Bc.	dokumentátor – fotograf
NEZVAL Tomáš	správce informačních a komunikačních technologií
VYLETEL Miloš	správce informačních a komunikačních technologií

3.2. Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
PILÁTOVÁ Renata Mgr.	knihovnice – informatik
KONEČNÁ Dana	knihovnice – dokumentátorka
OBROVSKÝ Jan Mgr.	archivář – informační pracovník
SEITLOVÁ Pavla PhDr.	knihovnice – informační pracovnice
SPIPKOVÁ Ivona	knihovnice – dokumentátorka

4. CITEM (METODICKÉ CENTRUM PRO INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE V MUZEJNICTVÍ)

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
PODOLNÍKOVÁ Jarmila RNDr.	programátorka
CIGÁNEK David Mgr.	metodik digitální dokumentace
JANKOVIČOVÁ Pavla Ing.	programátorka
KOCINOVÁ Marie RNDr.	správkyně informačních a komunikačních technologií
LENHART Zdeněk Mgr.	systemový analytik

5. EKONOMICKÝ ÚTVAR

5.1. EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
RŮŽIČKOVÁ Růžena Ing.	náměstekyně pro ekonomiku, ekonomka
ADAMCOVÁ Vlasta	finanční účetní – pokladní
KOUDELKOVÁ Jana	finanční účetní
SVOBODOVÁ Jitka	všeobecná účetní
URBÁNKOVÁ Jana Bc.	všeobecná účetní

5.2. ODDĚLENÍ PAM

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
PLŠKOVÁ Zita Bc.	ekonomka práce a mezd
ONDRAČKOVÁ Pavlína DiS.	mzdová účetní

6. TECHNICKO-PROVOZNÍ ÚTVAR

6.1. TECHNICKO-INVESTIČNÍ ODDĚLENÍ

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
HLAVÁČEK Petr Ing.	technický pracovník
KILIÁN Petr Ing.	stavební technik
SYCHRA Jiří	zásobovač PPS, ZP
TROPPOVÁ Hana	referentka

6.2. SPRÁVA BUDOV A ODDĚLENÍ ÚDRŽBY

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
MAZEL Roman	kastelán – správce budov
ADAMOVÁ Dagmar	uklizečka
BĚBAR Jan	správce objektu

BUNĎÁLEK Antonín	technický pracovník
FIŠER Josef	instalatér topenář
HALFAROVÁ Jozefa	uklizečka
KAMPFOVÁ Jana	kastelánka
KONŠEL Vladimír	provozní elektrikář
KREJČÍŘÍK Petr	správce objektu – údržbář
NOVOTNÝ Karel	instalatér topenář
PESLAR Emil	instalatér topenář
PŘÍHODA Jiří	provozní elektrikář
PULDOVÁ Dana	administrativní pracovnice
ROŽNOVSKÝ Silvestr	zedník
STRAKA Richard	manipulační dělník
STRAKA Vladimír	provozní elektrikář
ŠEVČÍK Emil	manipulační dělník
ŠOMANOVÁ Marie	uklizečka
SVOBODOVÁ Libuše	uklizečka
TESAŘOVÁ Jaroslava	správkyně objektu
VÁLEK Jaromír	truhlář
VIKLICKÁ Miloslava	uklizečka
ZACHEUSOVÁ Pavlína	uklizečka
ZIKMUNDOVÁ Věra	technická pracovnice

7. ODDĚLENÍ OSTRAHY

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
BALÁŠ Jan	pracovník ostrahy
BERKOVÁ Jana	pracovnice ostrahy
ČECH Milan	pracovník ostrahy
DRÁPALOVÁ Martina	pracovnice ostrahy
HÁJKOVÁ Halyna	pracovnice ostrahy
KALINA Martin	pracovník ostrahy
KLIMEŠ Miloš	pracovník ostrahy

KONVALINKA Alois	pracovník ostrahy
KOTRLOVÁ Marie	pracovnice ostrahy
KVĚTOŇOVÁ Miloslava	pracovnice ostrahy
LÁNÍK Radek	pracovník ostrahy
LOJKOVÁ Květoslava	pracovnice ostrahy
MARKOVÁ Věra	pracovnice ostrahy
MEDEK Vladimír	pracovník ostrahy
MUSELÍK Jiří	pracovník ostrahy
PLACHÝ Vlastimil	pracovník ostrahy
STEJSKALOVÁ Priska	pracovnice ostrahy
TESAŘ Václav	pracovník ostrahy
TUREČEK Jiří	pracovník ostrahy
URBÁNKOVÁ Jarmila	pracovnice ostrahy
VASÍČEK Vladimír	pracovník ostrahy
VELEBOVÁ Drahomíra	pracovnice ostrahy
VODIČKOVÁ Karla	pracovnice ostrahy
VODIČKOVÁ Věra	pracovnice k ostrahy
ZLÁMALOVÁ Marianna	pracovnice ostrahy

8. SEKRETARIÁT ŘEDITELE

Jméno	Odborné a pracovní zaměření
ŠULEŘ Petr PhDr.	ředitel ústavu
ČÍŽEK Jaroslav	BOZP + PO
JÍLKOVÁ Věra	asistent ředitele
KRAUSE Jiří	řidič
SALÁT Libor	řidič
SAPÁK Radoslav JUDr.	podnikový právník – vnitropodniková kontrola
JÁNOŠÍK Ivan	vedoucí oddělení ostrahy
KRČMÁŘ Alexandr Mgr.	personální referent

Příloha k účetní závěrce podle § 24 Vyhlášky č. 505/2002

Firma **Moravské zemské muzeum**
Sídlo: **Zelný trh 6, 659 37 Brno**
IČ: **00094862**

Hlavní činnost: MZM plní funkci muzea ve smyslu ustanovení § 10 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a změně některých dalších zákonů, cílem je získávat, shromažďovat, trvale uchovávat, evidovat, odborně zpracovávat a zpřístupňovat veřejnosti sbírky muzejní povahy. Činnosti jsou podrobněji uvedené ve zřizovací listině z 29. prosince 2000.

Hospodářská činnost: MZM nevykonává jinou činnost ve smyslu rozpočtových pravidel, nemá živnostenské oprávnění k výkonu podnikání.

Rozvahový den: 31. 12. 2008

Okamžik sestavení účetní závěrky: 15. 1. 2009

Datum vzniku účetní jednotky: poslední zřizovací listina 29. 12. 2000, jejich chronologie se nesleduje

Přílohu k účetní závěrce sestavil: Ing. Růžena Růžičková

V Brně 15. 1. 2009

Zřizovatel: Ministerstvo kultury ČR

Statutární orgán: PhDr. Petr Šuleř, ředitel

Právní subjektivita: příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu

Popis změn ve zřizovací listině za poslední účetní období: změny nebyly provedeny.

Použité účetní zásady a metody

Pravidla vedení účetnictví: Účetnictví je organizováno v souladu s platnými účetními předpisy pro příspěvkové organizace, je sestavován rozpočet v členění na nákladová střediska a v rámci nich na jednotlivé akce, na jejichž sledování má MZM zájem, stejné struktúře odpovídá také vedení účetnictví. Účtová osnova sestává ze syntetických a analytických účtů a pro všechna střediska je plně použitelná.

Účtování o zásobách: Zásoby materiálu a zboží jsou evidovány metodou A, přičemž jsou samostatně definované sklady zásob materiálu, zásoby zboží, publikací a suvenýrů, tyto odděleně v centrálním skladu a mimo to v příručních skladech jednotlivých pokladen.

Metody časového rozlišení: Časově se rozlišují významné položky – celoroční předplatné publikací, v ostatních případech náklady a výnosy konkrétních činností, tak, aby byla dodržena jejich věcná a časová souvislost.

Způsoby oceňování: Dlouhodobý hmotný majetek, drobný dlouhodobý majetek a zásoby jsou oceňovány pořizovacími náklady, tj. součástí jejich ceny je cena pořízení a vedlejší pořizovací náklady, kam patří mimo jiné náklady na přepravu. Dlouhodobý hmotný majetek je evidován v samostatném souboru v pořizovací ceně vyšší jak 40 tis. Kč a je účtován na samostatných majetkových účtech. Drobný dlouhodobý majetek se eviduje na

samostatném majetkovém účtu v pořizovací ceně vyšší než 3 tis. Kč, majetek v pořizovací ceně nižší je sledován v operativní evidenci. MZM pořizuje zboží – publikace – ve vlastní režii a to je oceněno vlastními náklady a odpovídajícím podílem náklady vynaložené na případné subdodávky hrazené jiným subjektům.

Způsob odepisování: Odpisový plán se sestavuje každoročně podle předpokládané doby používání majetku, účetní odpisy jsou pravidelně měsíčně zahrnovány do nákladů od měsíce následujícího po měsíci, v němž byl majetek pořízen. Drobný dlouhodobý majetek je účtován při pořízení jednorázově do nákladů. Pro účely zjištění základu daně z příjmů není vytvořena žádná evidence poměrného použití majetku pro zdaňované a nezdaňované činnosti, proto se také odpisy pro daňové účely nezjišťují.

Odchytky od věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví: nejsou.

Způsob stanovení opravných položek: MZM neučtuje o daňových opravných položkách.

Způsob přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu: K přepočtu závazků a pohledávek v cizí měně je používán platný denní kurz České národní banky, v den jejich úhrady se použije kurz použitý peněžním ústavem při přepočtu na českou měnu. Pro přepočet peněžních prostředků v cizí měně čerpaných v hotovosti z běžného účtu se použije příslušný denní kurz peněžního ústavu. Pro účtování záloh a vyúčtování služební cesty se použije stejný kurz platný v den čerpání zálohy. V ostatních případech se použije vždy denní kurz ČNB platný v den účetní operace nebo uskutečnění služební cesty.

Významné položky rozvahy, které přímo z rozvahy nevyplývají: nejsou takové, všechny důležité položky jsou sledovány na samostatných analytických účtech.

Významné položky z výkazu zisku a ztráty podstatné pro hodnocení finanční a majetkové situace a výsledku hospodaření: všechny důležité ukazatele jsou sledovány samostatně na analytických účtech, není nutné je tedy samostatně zdůvodňovat.

Vybrané ukazatele:

doměrky splatné daně z příjmů	nejsou
rozpis rezerv	nejsou tvořeny zákonné rezervy
dlouhodobé bankovní úvěry	nejsou
přijaté dotace	podrobně uvedeny ve formuláři „Příloha“

Pohledávky a závazky, které mají k rozvahovému dni dobu splatnosti delší jak 5 let: závazek spojený s pořízením jedné z budov MZM ve Slatině, který je postupně ve formě pronájmu umořován, jehož celková doba splatnosti je nastavena na 20 let, závazek ke konci účetního období činí 2.569,68 tis. Kč.

Pronajatý majetek:

Smetanova – pracoviště a depozitáře hudební oddělení.

Prov. kapucínů – garáž.

Podzimní – sklad výstavního materiálu.

Staré Město – výzkumné pracoviště a depozitáře.

Mstěnice – pozemek pro výzkum, ale neplatí se.

Majetek zatížený zástavním právem: není.

ROZVAHA organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací

Dle vyhlášky č. 505/2002 Sb.

(v tisících Kč na dvě desetinná místa)

sestavená k 31.12.2008

Název nadřízeného orgánu a sídlo:
Ministerstvo kultury ČR
Praha, Maltézské náměstí 1

IČO: 00094862

Název, sídlo a právní forma ÚJ:
Moravské zemské muzeum příspěvková organizace
Zelný trh 299/6, 65937 Brno
příspěvková organizace

Označení a	AKTIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
A.	Stálá aktiva celkem (součet A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI.)	310 999,63	335 383,54
A. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (součet A.I.1. až A.I.7.)	1 116,92	1 417,03
A. I. 1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje		
A. I. 2.	Software	317,56	617,67
A. I. 3.	Ocenitelná práva		
A. I. 4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	116,86	116,86
A. I. 5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	682,50	682,50
A. I. 6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek		
A. I. 7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek		
A. II.	Oprávky k dlouhodob. nehm. maj. celkem (součet A.II.1. až A.II.5.)	-732,40	-887,43
A. II. 1.	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje		
A. II. 2.	Oprávky k softwaru	-69,54	-88,07
A. II. 3.	Oprávky k ocenitelným právům		
A. II. 4.	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	-116,86	-116,86
A. II. 5.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	-546,00	-682,50
A. III.	Dlouhodobý hmotný maj. celkem (součet A.III.1. až A.III.10.)	387 951,98	414 873,06
A. III. 1.	Pozemky	2 564,85	12 748,77
A. III. 2.	Umělecká díla a předměty	440,83	440,83
A. III. 3.	Stavby	329 236,53	344 750,87
A. III. 4.	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	36 415,97	37 220,48
A. III. 5.	Pěstitelské celky trvalých porostů		
A. III. 6.	Základní stádo a tažná zvířata		
A. III. 7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	18 775,20	19 154,01
A. III. 8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek		
A. III. 9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	518,60	558,10
A. III. 10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek		
A. IV.	Oprávky k dlouhodob. hmot. maj. celkem (součet A.IV.1 až A.IV.6.)	-77 336,87	-80 019,12
A. IV. 1.	Oprávky ke stavbám	-40 681,14	-42 738,88
A. IV. 2.	Oprávky k samostat. movitým věcem a souborům m.věcí	-17 880,53	-18 126,23
A. IV. 3.	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů		
A. IV. 4.	Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům		
A. IV. 5.	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	-18 775,20	-19 154,01
A. IV. 6.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku		

Označení a	AKTIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
A. V.	Dlouhodobý finanční majetek celkem (součet A.V.1. až A.V.7.)	0,00	0,00
A. V. 1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem		
A. V. 2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem		
A. V. 3.	Dlužné cenné papíry držené do splatnosti		
A. V. 4.	Půjčky osobám ve skupině		
A. V. 5.	Ostatní dlouhodobé půjčky		
A. V. 6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek		
A. V. 7.	Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek		
A. VI.	Majetek převzatý k privatizaci celkem (součet A.VI.1. a A.VI.2.)	0,00	0,00
A. VI. 1.	Majetek převzatý k privatizaci		
A. VI. 2.	Majetek převzatý k privatizaci v pronájmu		
B.	Oběžná aktiva celkem (součet B.I.+B.II.+B.III.+B.IV.+B.V.)	17 093,56	13 797,40
B. I.	Zásoby celkem (součet B.I.1. až B.I.8.)	4 005,10	4 116,41
B. I. 1.	Materiál na skladě	35,81	6,68
B. I. 2.	Pořízení materiálu a Materiál na cestě		
B. I. 3.	Nedokončená výroba	75,16	
B. I. 4.	Polotovary vlastní výroby		
B. I. 5.	Výrobky	2 053,35	2 127,12
B. I. 6.	Zvířata		
B. I. 7.	Zboží na skladě	1 840,78	1 982,61
B. I. 8.	Pořízení zboží a Zboží na cestě		
B. II.	Pohledávky celkem (součet B.II.7.+B.II.8.+B.II.9.+B.II.14.+B.II.15.+B.II.18+B.II.21.+B.II.26.)	7 169,46	6 150,38
B. II. 1.	Odběratelé	805,94	1 050,89
B. II. 2.	Směnky k inkasu		
B. II. 3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry		
B. II. 4.	Poskytnuté provozní zálohy	2 433,23	1 701,08
B. II. 5.	Pohledávky za rozpočtové příjmy		
B. II. 6.	Ostatní pohledávky	1 368,60	1 473,99
B. II. 7.	SOUČET POLOŽEK (B.II.1. až B.II.6.)	4 607,77	4 225,96
B. II. 8.	Pohledávky za účastníky sdružení		
B. II. 9.	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění		
B. II. 10.	Daň z příjmů		
B. II. 11.	Ostatní přímé daně		
B. II. 12.	Daň z přidané hodnoty		
B. II. 13.	Ostatní daně a poplatky		
B. II. 14.	Pohledávky z pevných termínových operací a opcí		
B. II. 15.	SOUČET POLOŽEK (B.II.10. až B.II.13.)	0,00	0,00
B. II. 16.	Pohledávky v zahraničí		
B. II. 17.	Pohledávky tuzemské		
B. II. 18.	SOUČET POLOŽEK (B.II.16. a B.II.17.)	0,00	0,00
B. II. 19.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem		
B. II. 20.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem ÚSC		

Označení a	AKTIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
B. II. 21.	SOUČET POLOŽEK (B.II.19. a B.II.20.)	0,00	0,00
B. II. 22.	Pohledávky za zaměstnanci	151,95	169,70
B. II. 23.	Pohledávky z vydaných dluhopisů		
B. II. 24.	Jiné pohledávky	2 409,74	1 754,72
B. II. 25.	Opravná položka k pohledávkám		
B. II. 26.	SOUČET POLOŽEK (B.II.22. až B.II.25.)	2 561,69	1 924,42
B. III.	Finanční majetek celkem (součet B.III.4.+B.III.9+B.III.14.)	5 625,53	2 988,67
B. III. 1.	Pokladna	194,42	265,80
B. III. 2.	Peníze na cestě		
B. III. 3.	Ceniny		
B. III. 4.	SOUČET POLOŽEK (B.III.1. až B.III.3.)	194,42	265,80
B. III. 5.	Běžný účet	1 969,73	138,55
B. III. 6.	Běžný účet fondu kulturních a sociálních potřeb	103,27	139,21
B. III. 7.	Ostatní běžné účty	3 358,11	2 445,11
B. III. 8.	Vklady v zahraniční měně v tuzemských bankách		
B. III. 9.	SOUČET POLOŽEK (B.III.5. až B.III.8.)	5 431,11	2 722,87
B. III. 10.	Majetkové cenné papíry k obchodování		
B. III. 11.	Dlužné cenné papíry k obchodování		
B. III. 12.	Ostatní cenné papíry		
B. III. 13.	Pořízení krátkodobého finančního majetku		
B. III. 14.	SOUČET POLOŽEK (B.III.10. až B.III.13.)	0,00	0,00
B. IV.	Účty rozpočtového hospodaření a další účty mající vztah k rozpočtovému hospodaření a účty mimorozpočtových prostředků celkem (součet B.IV.7.+B.IV.14.+B.IV.20+B.IV.21.+B.IV.22.+B.IV.29.)	0,00	0,00
B. IV. 1.	Základní běžný účet		
B. IV. 2.	Vkladový výdajový účet		
B. IV. 3.	Příjmový účet		
B. IV. 4.	Běžné účty peněžních fondů		
B. IV. 5.	Běžné účty státních fondů		
B. IV. 6.	Běžné účty finančních fondů		
B. IV. 7.	SOUČET POLOŽEK (B.IV.1. až B.IV.6.)	0,00	0,00
B. IV. 8.	Poskytnuté dotace organizačním složkám státu		
B. IV. 9.	Poskytnuté dotace vkladovému výdajovému účtu		
B. IV. 10.	Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím		
B. IV. 11.	Poskytnuté dotace ostatním subjektům		
B. IV. 12.	Poskytnuté příspěvky a dotace příspěvkovým organizacím		
B. IV. 13.	Poskytnuté dotace ostatním subjektům		
B. IV. 14.	SOUČET POLOŽEK (B.IV.8. až B.IV.13.)	0,00	0,00
B. IV. 15.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty		
B. IV. 16.	Poskytnuté přechodné výpomoci příspěvkovým organizacím		
B. IV. 17.	Poskytnuté přechodné výpomoci podnikatelským subjektům		
B. IV. 18.	Poskytnuté přechodné výpomoci ostatním organizacím		
B. IV. 19.	Poskytnuté přechodné výpomoci fyzickým osobám		

Označení a	AKTIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
B. IV. 20.	SOUČET POLOŽEK (B.IV.15. až B.IV.19.)	0,00	0,00
B. IV. 21.	Limity výdajů		
B. IV. 22.	Zúčtování výdajů územních samosprávných celků		
B. IV. 23.	Materiální náklady		
B. IV. 24.	Služby a náklady nevýrobní povahy		
B. IV. 25.	Cestovné a ostatní výplaty fyzickým osobám		
B. IV. 26.	Mzdové a ostatní osobní náklady		
B. IV. 27.	Dávky sociálního zabezpečení		
B. IV. 28.	Manka a škody		
B. IV. 29.	SOUČET POLOŽEK (B.IV.23. až B.IV.28.)	0,00	0,00
B. V.	Přechodné účty aktivní celkem (součet B.V.1. až B.V.4.)	293,47	541,94
B. V. 1.	Náklady příštích období	41,57	134,94
B. V. 2.	Příjmy příštích období		
B. V. 3.	Kurzové rozdíly aktivní		
B. V. 4.	Dohadné účty aktivní	251,90	407,00
	AKTIVA CELKEM (součet A. + B.)	328 093,19	349 180,94

Označení a	PASIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
C.	Vlastní zdroje krytí stálých a oběžných aktiv celkem (součet C.I.4 + C.I. + C.I.7. + C.II. + C.III. + C.IV. + C.V.)	313 439,01	337 245,26
C. I.	Majetkové fondy a zvláštní fondy celkem (součet C.I.1 až C.I.3.)	309 446,87	334 485,77
C. I. 1.	Fond dlouhodobého majetku	308 597,01	333 635,91
C. I. 2.	Fond oběžných aktiv	849,86	849,86
C. I. 3.	Fond hospodářské činnosti		
C. I. 4.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků		
C. I. 5.	Fond privatizace		
C. I. 6.	Ostatní fondy		
C. I. 7.	SOUČET POLOŽEK (C.I.5. + C.I.6.)	0,00	0,00
C. II.	Finanční a peněžní fondy celkem (součet C.II.1 až C.II.6.)	3 619,01	2 759,49
C. II. 1.	Fond odměn		0,01
C. II. 2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	265,27	294,96
C. II. 3.	Fond rezervní	1 489,94	1 015,12
C. II. 4.	Fond reprodukce majetku	1 863,80	1 449,40
C. II. 5.	Peněžní fondy		
C. II. 6.	Jiné finanční fondy		
C. III.	Zvláštní fondy organiz. složek státu celkem (součet C.III.1 až C.III.3.)	0,00	0,00
C. III. 1.	Státní fondy		
C. III. 2.	Ostatní zvláštní fondy		
C. III. 3.	Fondy EU		

Označení a	PASIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
C. IV.	Zdroje krytí prostř. rozpoč. hosp. celkem (součet C.I.1. až C.I.9.)	0,00	0,00
C. IV. 1.	Financování výdajů organiz. složek státu		
C. IV. 2.	Financování výdajů územních samosprávných celků		
C. IV. 3.	Bankovní účty k limitům organiz. složek státu		
C. IV. 4.	Vyúčtování rozp. příjmů z běžné činnosti organiz. složek státu		
C. IV. 5.	Vyúčtování rozp. příjmů z běžné činnosti územ. samospr. celků		
C. IV. 6.	Vyúčtování rozp. příjmů z finančního majetku organiz. složek státu		
C. IV. 7.	Vyúčtování rozp. příjmů z finančního majetku územ. samospr. celků		
C. IV. 8.	Zúčtování příjmů územních samospr. celků		
C. IV. 9.	Přijaté návratné finanční výpomoci mezi rozpočty		
C. V.	Výsledek hospodaření celkem (součet C.V.1. až C.V.6.) a) z hospodářské činnosti územních samospr. celků a činnosti příspěvkových organizací	373,13	0,00
C. V. 1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		
C. V. 2.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let		
C. V. 3.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	373,13	
C. V. 4.	b) Převod zúčtování příjmů a výdajů z minulých let		
C. V. 5.	c) Saldo výdajů a nákladů		
C. V. 6.	d) Saldo příjmů a výnosů		
D.	Cizí zdroje celkem (součet D.I. + D.II. + D.III. + D.IV. + D.V.)	14 654,18	11 935,68
D. I.	Rezervy celkem (D.I.1.)	0,00	0,00
D. I. 1.	Rezervy zákonné		
D. II.	Dlouhodobé závazky celkem (součet D.II.1. až D.II.5.)	0,00	0,00
D. II. 1.	Vydané dluhopisy		
D. II. 2.	Závazky z pronájmu		
D. II. 3.	Dlouhodobé přijaté zálohy		
D. II. 4.	Dlouhodobé směnky k úhradě		
D. II. 5.	Ostatní dlouhodobé závazky		
D. III.	Krátkodobé závazky celkem (D.III.6.+D.III.9.+D.III.12.+D.III.13.+D.III.18.+D.III.21.+D.III.22.)	9 190,65	9 271,22
D. III. 1.	Dodavatelé	329,81	506,97
D. III. 2.	Směnky k úhradě		
D. III. 3.	Přijaté zálohy	158,58	374,90
D. III. 4.	Ostatní závazky	3 077,23	2 635,85
D. III. 5.	Závazky z pevných termínových operací a opcí		
D. III. 6.	SOUČET POLOŽEK (D.III.1. až D.III.5.)	3 565,62	3 517,72
D. III. 7.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů		
D. III. 8.	Závazky k účastníkům sdružení		
D. III. 9.	SOUČET POLOŽEK (D.III.7. a D.III.8.)	0,00	0,00
D. III. 10.	Zaměstnanci	1 593,09	1 572,76
D. III. 11.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	1 610,13	1 920,01
D. III. 12.	SOUČET POLOŽEK (D.III.10 a D.III.11.)	3 203,22	3 492,77

Označení a	PASIVA b	Minulé období 1	Běžné období 2
D. III. 13.	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1 973,88	1 938,17
D. III. 14.	Daň z příjmů	25,36	5,55
D. III. 15.	Ostatní přímé daně	422,57	316,03
D. III. 16.	Daň z přidané hodnoty		
D. III. 17.	Ostatní daně a poplatky		
D. III. 18.	SOUČET POLOŽEK (D.III.14 až D.III.17.)	447,93	321,58
D. III. 19.	Vypořádání přeplatků dotací a ostatních závazků se státním rozpočtem		0,98
D. III. 20.	Vypoř. přeplatků dotací a ostat. závaz. s rozpoč. územ. samospr. celků		
D. III. 21.	SOUČET POLOŽEK (D.III.19 a D.III.20.)	0,00	0,98
D. III. 22.	Jiné závazky		
D. IV.	Bank. úvěry a půjčky celkem (součet D.IV.1.+D.IV.2.+D.IV.3+D.IV.6.)	0,00	0,00
D. IV. 1.	Dlouhodobé bankovní úvěry		
D. IV. 2.	Krátkodobé bankovní úvěry		
D. IV. 3.	Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)		
D. IV. 4.	Vydané krátkodobé dluhopisy		
D. IV. 5.	Ostatní krátkodobé závazky (finanční výpomoci)		
D. IV. 6.	SOUČET POLOŽEK (D.IV.4. a D.IV.5.)	0,00	0,00
D. V.	Přechodné účty pasivní celkem (součet D.V.1 až D.V.4.)	5 463,53	2 664,46
D. V. 1.	Výdaje příštích období		4,68
D. V. 2.	Výnosy příštích období	3 188,53	2 659,78
D. V. 3.	Kurzové rozdíly pasivní		
D. V. 4.	Dohadné účty pasivní	2 275,00	
	PASIVA CELKEM (součet C. + D.)	328 093,19	349 180,94

Sestaveno dne: 15.1.2009

Předmět podnikání: provoz a ochrana muzeí a galerií

Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je ÚJ:

Osoba zodpovědná za účetnictví (jméno a podpis):

PhDr. Petr Šuleř

Osoba zodpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis):

Ing. Růžena Růžičková

tel.: 542321205

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací

(v tisících Kč na dvě desetinná místa)

sestavená k 31.12.2008

Název nadřízeného orgánu a sídlo:

Ministerstvo kultury ČR
Praha, Maltézské náměstí 1

IČO: 00094862

Název, sídlo a právní forma účetní jednotky:

Moravské zemské muzeum příspěvková organizace
Zelný trh 299/6, 65937 Brno
příspěvková organizace

Označení a	NÁKLADY b	Činnost	
		hlavní 1	hospodářská 2
1.	Spotřeba materiálu	6 325,71	
2.	Spotřeba energie	8 861,95	
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek		
4.	Prodané zboží	586,72	
5.	Opravy a udržování	14 995,88	
6.	Cestovné	1 905,13	
7.	Náklady na reprezentaci	32,95	
8.	Ostatní služby	14 255,17	
9.	Mzdové náklady	48 228,98	
10.	Zákonné sociální pojištění	16 564,51	
11.	Ostatní sociální pojištění		
12.	Zákonné sociální náklady	1 115,54	
13.	Ostatní sociální náklady	1,12	
14.	Daň silniční		
15.	Daň z nemovitosti		
16.	Ostatní daně a poplatky	13,67	
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	2,86	
18.	Ostatní pokuty a penále		
19.	Odpis pohledávky	120,98	
20.	Úroky		
21.	Kursově ztráty	19,81	
22.	Dary		
23.	Manka a škody		
24.	Jiné ostatní náklady	382,92	
25.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	6 573,79	
26.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmot. a hmot. majetku		
27.	Prodané cenné papíry a podíly		
28.	Prodaný materiál		
29.	Tvorba zákonných rezerv		
30.	Tvorba zákonných opravných položek		
31.	Náklady celkem (součet položek 1 až 30)	119 987,69	0,00

Označení a	VÝNOSY b	Činnost	
		hlavní 1	hospodářská 2
32.	Tržby za vlastní výrobky		
33.	Tržby z prodeje služeb	6 145,68	
34.	Tržby za prodané zboží	808,62	
35.	Změna stavu zásob nedokončené výroby		
36.	Změna stavu zásob polotovarů	-75,16	
37.	Změna stavu zásob výrobků	0,16	
38.	Změna stavu zvířat		
39.	Aktivace materiálu a zboží	760,46	
40.	Aktivace vnitroorganizačních služeb		
41.	Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku		
42.	Aktivace dlouhodobého hmotného majetku		
43.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení		
44.	Ostatní pokuty a penále		
45.	Platby za odepsané pohledávky		
46.	Úroky	1,80	
47.	Kursově zisky	12,94	
48.	Zúčtování fondů	4 398,53	
49.	Jiné ostatní výnosy	660,62	
50.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku		
51.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku		
52.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů		
53.	Tržby z prodeje materiálu		
54.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku		
55.	Zúčtování zákonných rezerv		
56.	Zúčtování zákonných opravných položek		
57.	Příspěvky a dotace na provoz	107 286,49	
58.	Výnosy celkem (součet položek 32 až 57)	120 000,14	0,00
59.	Výsledek hospodaření před zdaněním (rozdíl položek 58 a 31)	12,45	0,00
60.	Daň z příjmů	12,45	
61.	Dodatečné odvody daně z příjmů		
62.	Výsledek hospodaření po zdanění (položka 59 - 60 - 61(+/-))	0,00	0,00

Sestaveno dne: 15.1.2009

Předmět podnikání: provoz a ochrana muzeí a galerií

Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoba, která je ÚJ:

Osoba zodpovědná za účetnictví (jméno a podpis):

PhDr. Petr Šuleř

Osoba zodpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis):

Ing. Růžena Růžičková

tel.: 542321205